

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

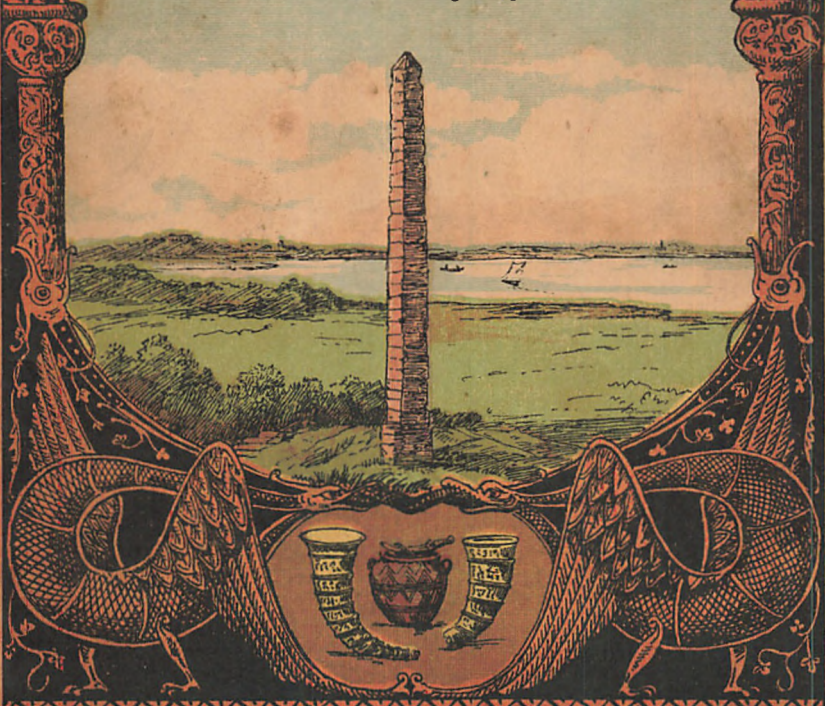
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK

for
1897.

samlet ved
J. Fausbøl. J.N.H.Skrumsager og M.Andresen

Udgiver og Ansvarhavende: M.Andresen, Aabenraa.

Sprogforeningens
Almanak

for
1897,

samllet ved
**J. Faasbol, J. N. H. Skrumsager
og M. Andresen.**

4de Aargang.

Udgiver og Ansvarshavende :
M. Andresen, Aabentaa.

Trykt i „Moderamaalet“s Officin (Nigel Sabroe), Haderslev.

Nærværende Aar
regnes efter Kristi Fødsel 1897.

Efter Verbens Stabelse	5364
Siden Reformationen	380.
" Indførelsen af den Julianſke Kalender	1842.
" " " " Gregorianſke "	316.
" " " " forbedrede "	197.
" Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	457.

Formørkelser.

I Aaret 1897 vil der finde to Solformørkelser Sted, der dog er usynlige hos os.

- 1) En usynlig ringsformet Solformørkelse den 1. Febr.
- 2) En usynlig ringsformet Solformørkelse den 29. Juli.

Imellem Jul og Fastelavn er 9 Uger 2 Dage,
og mellem Piske og Advent er 25 Uger.

Festregning og Aarstiderne 1897.

Føraaret begynder den 20. Marts kl. 9 Morg.	Fastelavns-Søndag den 28. Febr.
Sommeren den 21. Juni kl. 5 Morg.	Paaskedag den 18. April.
Efteraaret begynder den 22. Sept. kl. 8 Aften.	Pinse den 6. Juni.
Vinteren den 21. Dec. kl. 2 Eftern.	Første Advent den 28. Novbr. Det gylbne Tal er 17. Søndagsbogsnavet C.

Højvandet ved Nordflodvig og Vestkyst.

Flodtiderne er beregnede efter Vigt. For at finde Flodtiden paa andre Punkter tillægges ved Romø Havn en halv Time, ved Ballum og Emmerlev tre Kvarter, ved Skjærhøi Brohoved og Højer Sluie 1 Time.

Beregningen er udført af Thade Petersen fra Romø.

Bemærkninger,

ved kommende Kalenderen.

Dagen begynder klokken 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

Tabel, som viser Klokketallet efter mellemeuropæisk Tid, naar Solstiven viser 12.

Jan.	1.	12 26'	Marts	31.	12 26'	Aug.	16.	12 26'	Nov.	9.	12 6'
"	3.	12 27'	April	1.	12 25'	"	21.	12 25'	"	16.	12 7'
"	5.	12 28'	"	7.	12 24'	"	24.	12 24'	"	21.	12 8'
"	8.	12 29'	"	11.	12 23'	"	28.	12 25'	"	24.	12 9'
"	10.	12 30'	"	15.	12 22'	"	31.	12 22'	"	27.	12 10'
"	13.	12 31'	"	19.	12 21'	Sept.	3.	12 21'	"	30.	12 11'
"	16.	12 32'	"	24.	12 20'	"	6.	12 20'	Dec.	3.	12 12'
"	19.	12 33'	"	30.	12 19'	"	9.	12 19'	"	5.	12 13'
"	22.	12 34'	Mai	14.	12 18'	"	12.	12 18'	"	7.	12 14'
"	27.	12 35'	"	28.	12 19'	"	15.	12 17'	"	10.	12 15'
Febr.	2.	12 36'	Juni	3.	12 20'	"	18.	12 16'	"	12.	12 16'
"	10.	12 36'	"	9.	12 21'	"	21.	12 15'	"	14.	12 17'
"	19.	12 36'	"	11.	12 22'	"	24.	12 14'	"	16.	12 18'
"	26.	12 35'	"	19.	12 23'	"	27.	12 13'	"	18.	12 19'
Marts	3.	12 34'	"	23.	12 24'	"	30.	12 12'	"	20.	12 20'
"	7.	12 33'	"	28.	12 25'	Okt.	3.	12 11'	"	22.	12 21'
"	11.	12 32'	Juli	3.	12 26'	"	6.	12 10'	"	24.	12 22'
"	15.	12 31'	"	9.	12 27'	"	10.	12 9'	"	26.	12 23'
"	18.	12 30'	"	18.	12 28'	"	14.	12 8'	"	28.	12 24'
"	22.	12 29'	"	26.	12 28'	"	19.	12 7'	"	30.	12 25'
"	25.	12 28'	Aug.	2.	12 28'	"	26.	12 6'			
"	28.	12 27'	"	11.	12 27'	Nov.	2.	12 6'			

Festtabel.

De foranderlige Feste bestemmes alle efter Paaste.

Aar	Paaste.	Pinse.	1. Advent.	Antal af	
				Epiphaniae,	Trinitatis
				Søndage.	
1897	18. April.	6. Juni.	28. Novbr.	5	24
1898	10. April.	29. Maj.	27. Novbr.	4	24
1899	2. April.	21. Maj.	3. Decbr.	3	26
1890	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1901	7. April.	26. Maj.	1. Decbr.	3	25
1902	30. Marts.	18. Maj.	30. Novbr.	2	26
1903	12. April.	31. Maj.	29. Novbr.	4	24
1904	3. April.	22. Maj.	27. Novbr.	3	25
1905	23. April.	11. Juni.	3. Decbr.	6	23
1906	15. April.	3. Juni.	2. Decbr.	5	24
1907	31. Marts	19. Maj.	1. Decbr.	2	26
1908	19. April.	7. Juni.	29. Novbr.	5	23
1909	11. April.	30. Maj.	28. Novbr.	4	24
1910	27. Marts.	15. Maj.	27. Novbr.	2	26

Januar 1897.

D. C. N.

31 Dage.

Et. Anm. 2. Side.

Højvande.

1. Uge		Krikt Omkjærelse, Luc. 2.		Fo.	Gf.
F.	1 Nyaar	Mg.	Mt.	12½	12½
L.	2 Abel	8½	2½	1½	1½

2. Uge.		Da Herodes var død, Matth. 2.				
G.	3 S. c. Nyaar.	9½	4	Enoch	2½	2½
M.	4 Methusalem	10	5½	☉ n. M. 7 Morgen.	3	3½
Ti.	5 Simeon	10½	7	Sol op 8.47' n. 4.9'	3½	3½
D.	6 H. 3 Kong.	10½	8½		Tusmørket varer 56'	4½
T.	7 Knud Hertug	10½	9½		4½	5
F.	8 Erhard	10½	11		5½	5½
L.	9 Julianus	10½	Mg.		5½	6

3. Uge.		Da Jesus var 12 Aar gammel, Luc. 2.				
G.	10 1. S. c. h. 3 R.	11	12½	Baul Eremit	6½	6½
M.	11 Hippinus	11	1½	☽ f. Sv. 11 Aften.	7½	7½
Ti.	12 Reinhold	11½	2½	☾ Jorden fjærnest.	8½	8½
D.	13 Hilarius	11½	4	Sol op 8.42' n. 4.21'	9½	10
T.	14 Felix	Mt.	5½		Tusmørket varer 54'	10½
F.	15 Maurus	12½	6½		11½	—
L.	16 Marcellus	1½	7½		12½	12½

4. Uge.		Brylluppet i Kana, Joh. 2.				
G.	17 2. S. c. h. 3 R.	2½	8½	Antonius	1	1½
M.	18 Prisca	4	8½	☉ f. M. 9 Aften.	1½	2½
Ti.	19 Pontianos	5½	9	Sol op 8.34' n. 4.33'	2½	2½
D.	20 Fab., Sebast.	7	9½		Tusmørket varer 53'	3½
T.	21 Agnes	8½	9½		3½	4
F.	22 Vincentius	9½	9½		4½	4½
L.	23 Emerentius	11½	9½		5	5½

5. Uge.		Jesus gik ned ad Vjærgen, Matth. 8.				
G.	24 3. S. c. h. 3 R.	Mg.	9½	Timotheus	5½	6½
M.	25 Pauli Dnb.	12½	10	☽ f. Sv. 9 Aften.	6½	7
Ti.	26 Polykarpus	2½	10½	☾ Jorden nærmest.	7½	8½
D.	27 Keis. Wif. II. Jof.	4	10½	Sol op 8.23' n. 4.47'	8½	9½
T.	28 Carolus Mag.	5½	11½		Tusmørket varer 51'	10½
F.	29 Valerius	6½	Mt.		11½	—
L.	30 Lovise	7½	1½		12½	12½

6. Uge.		Jesus gik ud i Skibet, Matth. 8.				
G.	31 4. S. c. h. 3 R.	8	3	Vigilius	1½	1½

Februar 1897. D. C. N.

28 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højvande.

					So.	Et.	
M.	1	Brigida	Mg.	11t.	● n. M. 9 11ten	2	2½
Ti.	2	Ryndelmisje	8½	6	} Sol op 8.11' n. 5.2 Tusmørket varer 49	2½	2¾
D.	3	Blasius	8¾	7¼		3¼	3½
T.	4	Veronika	8½	8¾		3¾	4
F.	5	Mgathe	9	10		4¼	4½
L.	6	Dorothea	9	11¼		4¾	5

7. Uge. Skinten blandt Hveden, Mat. h. 13.

S.	7	S. e. h. 3 R.	9¼	Mg.	Richard	5¼	5½
M.	8	Corintha	9¼	12½	(Jorden sjarneft.	5¾	6
Ti.	9	Appolonia	9½	1¾	D i. Rv. 8 11ten.	6½	6¾
D.	10	Scholastica	10	3	Sol op 7.57' n. 5.17'	7¼	8
T.	11	Euphrosyne	10½	4¼	Tusmørket varer 48	8½	9¼
F.	12	Eulafia	11¼	5¼		10	10¾
L.	13	Benignus	11t.	6		11¼	1¾

8. Uge. Arbejderne i Vingegaarden, Matth. 20.

S.	14	Septuagesima	1½	6¼	Valentinus	—	12¼
M.	15	Faustinus	3	7		12½	1
Ti.	16	Juliane	4½	7¼	} Sol op 7.42' n. 5.32' Tusmørket varer 47'	1½	1¾
D.	17	Findanus	6	7½		(f. M. 11 Form.	2
T.	18	Concordia	7½	7¾		2¾	3
F.	19	Ammon	9	8		3½	3¾
L.	20	Eucharis	10½	8	(Jorden nærmest.	4	4½

9. Uge. De fire Slags Sædjord, Luc. 8.

S.	21	Sexagesima	Mg.	8¼	Samuel	4¼	5¼
M.	22	Peters Etol.	12	8½		5½	6
Ti.	23	Papias	1¾	8¾	} Sol op 7.25' n. 5.46' Tusmørket varer 46	6½	7
D.	24	Mathias	3¼	9½		(i. Rv. 5 Morgen.	7½
T.	25	Victorinus	4½	10¼		8¾	9½
F.	26	Zuger	5¼	11½		10¼	10¾
L.	27	Leander	6	11t.		11½	—

10. Uge. Christil Taab, Matth. 3.

S.	28	Fasteaavn	6¼	2¼	{Quinquages. Estomihj Ulegaard	129	12¼
----	----	-----------	----	----	-----------------------------------	-----	-----

Marts 1897.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjvanhe.

					Fo.	Ef.
M.	1 Albinus	Mq.	Mt.		12½	1½
Ti.	2 Hvide Tirsdag	6½	5	Simplicius	1½	1½
				Sol op 6.9' n. 6.1'		
				Tusmørket varer 46'	2	2½
D.	3 Hste Onsdag	7	6½	● n. M. 1 Efterm.	2½	3
T.	4 Adrianus	7	7½	Stunigunde	3½	3½
F.	5 Theophilus	7½	8½		3½	4
L.	6 Gotfred	7½	10		3½	4

11. Uge. Jesus fristes af Djævelen, Matth. 4.

S.	7 1. S. i Fasten.	7½	11½	Quadrage. Invocavit.	4½	4½
				Perpetua	4½	5
M.	8 Beata	7½	Mq	⊕ Jorden sjæmest.	5½	5½
Ti.	9 40 Riddere	8	12½	Sol op 6.51' n. 6.15'	6	6½
D.	10 Tamperdag	8½	13	Tusmørket varer 45'		
				Edel		
T.	11 Thala	9	3	⊕ i. Nv. 4 Efterm.	7	7½
F.	12 Gregorius	10	4		8	8½
L.	13 Macedonius	11	4½		9½	10

12. Uge. Den kanoniske Kvinde, Matth. 15.

S.	14 2. S. i Fasten.	Mt.	5	Reminic. Euthymus	10½	11½
M.	15 Zacharias	2	5½		11½	—
Ti.	16 Gudmund	3½	5½	Sol op 6.33 n. 6.28'	12½	12½
D.	17 Gertrud	5	5½	Tusmørket varer 45'	1	1½
T.	18 Alexander	6½	6	⊕ i. N. 10 Aften.	1½	2
F.	19 Joseph	8	6½	⊕ Jorden nærmest.	2½	2½
L.	20 Gordius	9½	6½	Joraars Jevndogn.	3	3½

13. Uge. Jesus drev en Djævel ud, Luc. 11.

S.	21 3. S. i Fasten.	1½	6½	Deni. Benedictus	3½	4½
M.	22 Paulus	Mq.	7		4½	5
Ti.	23 Fideles	12½	7½	Sol op 6.15' n. 6.42'	5½	5½
D.	24 Ulrica	2½	8½	Tusmørket varer 46'	6½	6½
T.	25 Marie Bebud.	3½	9½	⊕ i. Nv. 1 Efterm.	7½	8
F.	26 Gabriel	4	10½		8½	9½
L.	27 Castor	4½	Mt.		10	10½

14. Uge. Jesus besøger 5000 Mand, Joh. 6.

S.	28 Mibfaste	4½	1½	Petare. Eustachius	11	11½
M.	29 Jonas	5	2½		12 N.	—
Ti.	30 Divirius	5	4	Sol op 5.58' n. 6.56'	12½	12½
D.	31 Valbina	5½	5½	Tusmørket varer 46'	1	1½

April 1897.

D. C. N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjlvande.

		Mg.	Aft.		So.	Fr.
L.	1	Hugo			1½	1½
F.	2	Theodosius	5½	7½	2	2½
L.	3	Nicetas	5½	9	2½	2½

15. Uge. Englen Gabriel udsendes, Luc. 1.

S.	4	5. S i Fasten.	5½	10½	Judica. Ambrosius	3½	3½
M.	5	Frene	6	11½	(Sorden sjerneft.	3½	4
Ti.	6	Sigtus	6½	Mg.	Sol op 5.40' n. 7.9' Tusmørket varer 47'	4½	4½
D.	7	Egesippus	7	12½		5	5½
L.	8	Rong Chr. 9. F.	7½	1½	Janus	5½	6
F.	9	Procopius	8½	2½		6½	6½
L.	10	Ezechiel	10	3	(f. Sv. 9 Morgen.	7½	8

16. Uge. Kristi Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

S.	11	Palmesøndag	11½	3½	Leo	8½	9½
M.	12	Julius	Aft.	3½		10	10½
Ti.	13	Justinus	2½	4	Sol op 5.23' n. 7.23' Tusmørket varer 48'	11	11½
D.	14	Tiburtius	3½	4		—	12
L.	15	Skjærtorndag	5½	4½	Olympia.	12½	12½
F.	16	Langfredag	7	4½	Mariane	1	1½
L.	17	Anicetus	8½	4½	(f. M. 7 Morgen (Sorden nærmest.	2	2½

17. Uge. Kristi Opstandelse, Marc. 16.

S.	18	Paskefestdag	10½	5	Eleutherius	2½	3½
M.	19	2. Paskefestdag	11½	5½	Daniel	3½	4
Ti.	20	Sulpicius	Mg.	6	Sol op 5.6' n. 7.37' Tusmørket varer 51'	4½	4½
D.	21	Florentius	1	7		5½	5½
L.	22	Cajus	2	8½	6	6½	
F.	23	Georgius	2½	9½	(i. Sv. 11 Aften	7	7½
L.	24	Albertus	2½	11½		8	8½

18. Uge. Jesuð kom ind ad lukte Døre, Joh. 20.

S.	25	1. S. e. Paske.	3	Aft.	Quasimod. Marcus	9½	9½
M.	26	Cletus	3½	2		10½	10½
Ti.	27	Ananias	3½	3½	Sol op 4.50' n. 7.50' Tusmørket varer 53'	11½	11½
D.	28	Bitalis	3½	4½		—	12M.
L.	29	Peter Martyr	3½	5½		12½	12½
F.	30	Severus	3½	7		1	1½

Maj 1897.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Søjvande.

L.	1	Phil. Jacob	Mg.	Mit.	●	n. M.	10	Aften	Fo.	Ef.
									1½	2

19. Uge. Jesus den gode Hyrde, Joh. 10.

E.	2.	S. e. Paaste.	4½	9½		Misericord. Athanaſ.	2½	2½
M.	3.	Korsnitſje	4½	10½		(Jorden ſjærneſt.	2½	3
Ti.	4.	Florian	5	11½		Sol op 4.35' n. 8.3'	3½	3½
D.	5.	Gothard	5½	Mg.		Tusmorket varer 55'	4	4½
T.	6.	Joh. af Port.	6½	12½			4½	5
F.	7.	Flavia	8	1		De hje Natter beg.	5½	5½
L.	8.	Stanislaus	9½	1½			6	6½

20. Uge. Kristi Vortgang til Faderen, Joh. 16.

E.	9.	3. S. e. Paaste	10½	1½		Jubilate. Caspar	7	7½
M.	10.	Gordianus	Mit.	2		(D f. Kv. 11 Aften	8	8½
Ti.	11.	Mamertus	1½	2½		Sol op 4.21' n. 8.16'	9½	9½
D.	12.	Pancratius	2½	2½		Tusmorket varer 58'	10½	10½
T.	13.	Ingenus	4½	2½			11½	11½
F.	14.	Danſt Bededag.	6	2½		Chriſtion	—	12½
L.	15.	Sophie	7½	3			12½	1½

21. Uge. Den Helligaands Sendelse, Joh. 16.

E.	16.	4. S. e. Paaste	9½	3½		Cantate. Sara		
M.	17.	Bruno	10½	4		(Jorden nærmest	1½	2
Ti.	18.	Erif	11½	4½		(f. M. 3 Eſtern.	2½	3
D.	19.	Potentiana	Mit.	6		Sol op 4.9' n. 8.28'	3½	3½
T.	20.	Angelica	12½	7½		Tusmorket varer 62'	4½	4½
F.	21.	Helene	12½	9			5	5½
L.	22.	Caſtus	1½	10½			5½	6
							6½	7

22. Uge. Veder i Jesu Navn, Joh. 16.

E.	23.	5. S. e. Paaste	1½	11½		Uogate. Defiderius	7½	7½
M.	24.	Eſther	1½	Mit.		(f. M. 11 F. m.	8½	9
Ti.	25.	Urbanus	1½	2½		Sol op 3.59' n. 8.39'	9½	10
D.	26.	Veda	1½	3½		Tusmorket varer 65'	10½	11
T.	27.	Krſti Simſf.	2	4½		Vncian	11½	12M
F.	28.	Vilhelm	2	6			—	12½
L.	29.	Magiminus	2½	7½		(Jorden ſjærneſt.	12½	12½

23. Uge. Naar Trosteren kommer, Joh. 15.

E.	30.	6. S. e. Paaste.	2½	8½		Grandi. Vigand	1½	1½
M.	31.	Petroneſa	3	9½		● n. M. 1 Eſtern	2	2½

Juni 1897.

D. (M.)

30 Dage.

Se Annt. 2. Side.

Føjvande.

		Mg.	Aft.		Fo.	Ef.	
Li.	1 Mikonebes			Sol op 3.52' n. 8.49' Tusmørket varer 68'	2½	2¾	
D.	2 Marcellinus	4¾	11			3	3½
L.	3 Erasmus	5¾	11½	Rep. Fred. Fobj.	3¾	4	
F.	4 Optatus	7	11¾			4½	4¾
L.	5 Bonifacius	8¾	Mg.			5	5½

24. Uge. **Sbo mig elsker, Joh. 14.**

G.	6 Pinsebadag	9¾	12	Robertus	5¾	6
M.	7 2. Pinsebadag	11	12¾	Jeremias	6½	7
Li.	8 Medardus	Aft.	12½	☉ i. Nv 8 Morgen.	7¾	7¾
				Sol op 3.47' n. 8.56'		
D.	9 Tamperdag	2	12¾	Tusmørket varer 71'	6½	9
L.	10 Dnyphrius	3½	12¾	Primus	9½	10½
F.	11 Barnab. Apost.	5	1		10¾	11½
L.	12 Basilius	6¾	1¾		—	12M.

25. Uge. **Kristus og Nicodemus, Joh. 3.**

G.	13 Trinitatis	8¾	1¾	☾ Jorden nærmest.	12½	1
				Christus		
M.	14 Rufinus	9¾	2½	☉ i. N. 10 Aften.	1½	2
Li.	15 Vitus	10¾	3½		2½	2¾
D.	16 Incho	16¾	4¾	Sol op 3.44' n. 9.1'	3¾	3¾
L.	17 Votolphus	11¾	6½	Tusmørket varer 72'	4	4¾
F.	18 Leontius	11½	8		4½	5
L.	19 Gerbasius	11½	9¾		5¾	5½

26. Uge. **Ten rige Mand, Lucas 16.**

G.	20 1. S. e. Trin.	11¾	10¾	Eylberius	6	6¾
M.	21 Albanus	Mg.	Aft.	Sommeren begynder.	6½	6¾
				Solhverv, længste Dag		
Li.	22 10000 Mart.	12	1¾	☉ i. Nv. 12 Morgen	7¾	7¾
D.	23 Paulinus	12	2½	Sol op 3.45' n. 9.3'	8¾	8¾
L.	24 St. Hansdag	12¾	3¾	Tusmørket varer 73'	9½	10
F.	25 Prosper	12½	5	☾ Jorden fjernest.	10½	11¾
L.	26 Pelagius	12¾	6¾		11¾	—

27. Uge. **Ten Hore Rabbere, Luc. 14.**

G.	27 2. S. e. Trin.	1	7¾	7 Sobere	12 N.	12½
M.	28 Eleonora	1¾	8¾		1	1¾
Li.	29 Petr. Paulus	2½	9	Sol op 3.49' n. 9.1'	1½	2
D.	30 Lucina	3½	9½	Tusmørket varer 71'	2¾	2¾
				☉ n. N. 4 Morgen		

Juli 1897.

D. C. N.

31 Dage.

Et Aar. 2. Side.

Søjvande.

		Mg.	Aft.		So.	Ef.
L.	1 Theobaldus				3	3½
F.	2 Maria Bejog.	6½	10½		3½	3½
L.	3 Cornelius	7½	10½		4	4½

28. Uge. Det fortabte Aar, Luc. 15.

G.	4 S. e. Trin.	9	10½	Ulricus	4½	5
M.	5 Anshelmus	10½	10½		5½	5½
Ti.	6 Dion	11½	11	Sol op 3.55' n. 8.57' Tusmørket varer 69' (i. Nv. 3 Eftermd.	6	6½
D.	7 Willebaldu	Aft.	11½		6½	7½
T.	8 Kjeld	2½	11½		7½	8½
F.	9 Sofrata	4½	11½		9½	9½
L.	10 Knud Konge	5½	Mg.		10½	11½

29. Uge. Værer barmhjærtige, Luc. 6.

G.	11 4. S. e. Trin.	7	12½	(Jorden nærmest.	11½	--
M.	12 Henrik	8	1½	Joida	12½	1
Ti.	13 Margarethe	8½	2½	Sol op 4.4' n. 8.51' Tusmørket varer 67' (i. N. 6 Morgen.	1½	1½
D.	14 Bonaventura	9½	3½		2½	2½
T.	15 Apostl. Del.	9½	5½		3	3½
F.	16 Sijanne	9½	6½		3½	4
L.	17 Merius	10	8½		4½	4½

30. Uge. Jesus lærer af Skibet, Luc. 5.

G.	18 5. S. e. Trin.	10	9½	Arnolphus	4½	5
M.	19 Justa	10½	11		5½	5½
Ti.	20 Elias	10½	Aft.	Sol op 4.14 n. 8.41' Tusmørket varer 63' (i. Nv. 4 Eftermd.	5½	6
D.	21 Euenus	10½	1½		6½	6½
L.	22 Maria Magb.	10½	2½	Søndedagene beg.	7½	7½
F.	23 Apollinaris	11½	4	(Jorden fjernest.	8½	9½
L.	24 Christina	11½	5½		9½	10½

31. Uge. Pharisæernes Retfærdighed, Matth. 5.

G.	25 6. S. e. Trin.	Mg.	6½	Jacobus	11	11½
M.	26 Anna	12½	7		--	12M.
Ti.	27 Martha	1½	7½	Sol op 4.26' n. 8.30' Tusmørket varer 60' (i. N. 5 Eftermd.	12½	12½
D.	28 Aurelius	2½	8		1½	1½
L.	29 Oluf	3½	8½		2	2½
F.	30 Abdon	5½	8½		2½	2½
L.	31 Germanus	6½	8½		3	3½

August 1897.

D. (M.)

31 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højvande

Fo. Ef.

32. Uge. Jesus bespiser 4000 Mand, Marc. 8.

S.	17.	S. e. Trin.	Mg.	Mjt.	Peters Fængsl.	3½	4
M.	2.	Hannibal	9½	9		4½	4½
Ti.	3.	Nikodemus	11	9½	Sol op 4.38' n. 8.16'	5	5½
D.	4.	Dominicus	Mjt.	9½		Tusmørket varer 56'	5½
T.	5.	Sebalbus	2	9½	De lyse Nætter oph. D f. Kv. 7 Aften	6½	7
F.	6.	Kristi Forkl.	3½	10½		7½	8½
L.	7.	Donatus	4½	11	(Jorden nærmest.	9	9½

33. Uge. De falske Profeter, Matth. 7.

S.	8.	S. e. Trin.	6	Mg.	Ruth	10½	11
M.	9.	Romanus	6¾	12		11½	—
Ti.	10.	Laurentius	7½	1¼	Sol op 4.53' n. 7.59'	12½	12¾
D.	11.	Hermann	7½	3		Tusmørket varer 54'	1
T.	12.	Clara	7½	4½	☉ f. M. 3 Eftermd.	1½	2½
F.	13.	Hippolitus	8	5½		2½	2¾
L.	14.	Eusebius	8½	7½	3	3½	

34. Uge. Den utro Husføge, Luc. 16.

S.	15.	S. e. Trin.	8½	8½	Marie Hinf.	3½	4
M.	16.	Nichus	8½	10		4½	4½
Ti.	17.	Anastatius	8½	11¼	Sol op 5.4' n. 7.46'	4¾	5
D.	18.	Agapetus	9	Mjt.		Tusmørket varer 52'	5½
T.	19.	Sebalbus	9½	1¾	☉ f. Kv. 9 Formd.	6	6½
F.	20.	Bernhard	9½	3		6½	7½
L.	21.	Salomon	10½	4	(Jorden fjernest.	7½	8½

35. Uge. Jesus græder over Jerusalem, Luc. 19.

S.	22.	10. S. e. Trin.	11½	5	Hundredagene ende. Elympher.	9	9¾
M.	23.	Zachæus	Mg.	5½		10½	11
Ti.	24.	Bartholom.	12½	6	Sol op 5.17' n. 7.30'	11½	—
D.	25.	Ludvig	1½	6½		Tusmørket varer 50'	12 9/10
T.	26.	Trenæus	2½	6¾	☉ f. Kv. 9 Formd.	12¾	1
F.	27.	Gebhardus	4½	7		1½	1¾
L.	28.	Augustinus	5½	7	☉ n. M. 4 Morgen.	2	2½

36. Uge. Phariseeren og Tolderen, Luc. 18.

S.	29.	11. S. e. Trin.	7½	7½	Joh. Halseh.	2¾	6
M.	30.	Benjamin	8½	7½		3½	3½
Ti.	31.	Bertha	10	7¾		4	4½

September 1897. | D. (M.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Højvande.

						So. Cf.
D.	1	Egibius	Mg.	Aft	Sol op 5.30' n. 7.12'	
L.	2	Elisa	Aft.	8½	Tusmørket varer 48'	4½ 5
F.	3	Seraphia	2½	9	(Jorden nærmest	5½ 6
L.	4	Theodosia	3½	10	D f. Kv. 12 Nat.	6½ 7
						7½ 8½

37. Uge. Den Døve og Stumme, Marc. 7.

S.	5	12. S. e. Trin.	4½	11½	Regina	9	9½
M.	6	Magnus	5½	Mg		10½	11
Ti.	7	Robert	5½	12½		11½	—
D.	8	Marie Fødsel	6	2	Sol op 5.43' n. 6.55'	12 9.	12½
F.	9	Gorgonius	6½	3½	Tusmørket varer 47'	12½	1
F.	10	Burchardt	6½	4½		1½	1½
L.	11	Hillebert	6½	6½	☉ f. M. 3 Morgen	2	2½

38. Uge. Samaritaneren og Lebiten, Luc. 10.

S.	12	13. S. e. Trin.	6½	7½	Guido	2½	2½
M.	13	Cyprianus	6½	8½		3	3½
Ti.	14	† Ophselsje	7	10	Sol op 5.56' n. 6.37'	3½	4
D.	15	Tampredag	7½	11½	Tusmørket varer 46'	4½	4½
L.	16	Euphemia	7½	Aft	Estid	4½	5
F.	17	Lambertus	8½	1½	(Jorden fjernest.	5½	5½
L.	18	Titus	9	2½		6½	6½

39. Uge. De ti Epedalke, Luc. 17.

S.	19	14. S. e. Trin.	10	3½	(i. Kv. 4 Morgen	7½	8
M.	20	Tobias	11½	4	Constantia	8½	9½
Ti.	21	Matthæus	Mg.	4½	Sol op 6.9' n. 6.15'	9½	10½
D.	22	Mauritius	12½	4½	Tusmørket varer 45'	11	11½
L.	23	Vinus	1½	5	Efteraars Jevndagn.	11½	—
F.	24	Tecla	3½	5½		12½	12½
L.	25	Cleophas	4½	5½		1	1½

40. Uge. Ingen kan tjene to Herrer, Matth. 6.

S.	26	15. S. e. Trin.	6½	5½	● n. M. 3 Eftn.	1½	2
M.	27	Cosmus	7½	5½	Adolph	2	2½
Ti.	28	Venceslaus	9½	6	Sol op 6.23' n. 6.1'	3	3½
D.	29	Mikkelsdag	10½	6½	Tusmørket varer 45'	3½	4
L.	30	Hieronimus	Aft.	7	(Jorden nærmest.	4½	5

Oktober 1897.

D. C. N.

31 Dage.

Se Anm. 2. Side

Højbande.

					Fo.	Gj.
F.	1	Remigius	Aft.	Aft.	5½	6
L.	2	Dittev	2¾	9	6½	7

41. Uge. **Enkens Søn af Matn, Luc. 7.**

G.	3	16. S. e. Trin.	3¾	10¾	D f. Kv. 7 Morgen Mette	7½ 8¾
M.	4	Franciscus	3¾	11¾		8¾ 9½
Ti.	5	Placidus	4	Mg.	{ Sol op 6.36' n. 5.43' Tusmørket varer 45'	10 10½
D.	6	Proderus	4½	1¾		11 11½
L.	7	Amalia	4½	2½		11¾ —
F.	8	Ingeborg	4½	4		12¼ 12½
L.	9	Dionysius	4¾	5¾		1 1¾

42. Uge. **Den Vatterføttige, Luc. 14.**

G.	10	17. S. e. Trin.	5	6½	☉ f. M. 6 Aften Cereon	1½ 1¾
M.	11	Burhard	5½	7¾		2 2½
Ti.	12	Magimilian	5½	9	{ Sol op 6.50' n. 5.26' Tusmørket varer 46' C Jorden fjernest.	2½ 2¾
D.	13	Angelus	5¾	10¾		3¾ 3½
L.	14	Calixtus	6¾	11½		3¾ 4
F.	15	Hebevig	7	Aft.	4½ 4¾	
L.	16	Gallus	7¾	1½	5 5½	

43. Uge. **Hvils Søn er Kristus, Matth. 22.**

G.	17	18. S. e. Trin.	9	2	Florentinus	5¾ 6¾
M.	18	Luc. Evangel.	10	2½	☉ i. Kv. 10 Aften.	6¾ 7¾
Ti.	19	Balthasar	11½	2¾	{ Sol op 7.3' n. 5.9' Tusmørket varer 46'	7¾ 8½
D.	20	Felicianus	Mg.	3		9 9½
L.	21	11000 Jomfr.	12¾	3¾		10¾ 10¾
F.	22	Cordula	2¾	3½		11 11½
L.	23	Søren	3½	3¾	— 12M.	

44. Uge. **Den Værkbrudne, Matth. 9.**

G.	24	19. S. e. Trin.	5	5¾	Proclus	12¼ 12¾
M.	25	Crispinus	6½	4		1 1½
Ti.	26	Amandus	8¾	4½	☉ n. M. 12 Nat.	1¾ 2¾
					{ Sol op 7.18' n. 4.53' Tusmørket varer 48' C Jorden nærmest.	
D.	27	Gem	9¾	5		2¾ 3
L.	28	Simon og Jud.	11¾	5¾		3½ 4
F.	29	Narcisfus	Aft.	6¾	4½ 4¾	
L.	30	Abfalon	1¾	8	5¾ 5¾	

45. Uge. **Verklupsflæderne, Matth. 22.**

G.	31	20. S. e. Trin.	1¾	9½	Reformat. Bg.	6¾ 6¾
----	----	-----------------	----	----	---------------	-------

November 1897.

D. (N.

30 Dage.

Se Anm. 2. Side.

Sujvande.

		Vft.	Vft.		Fo.	Ef.
M.	1 Alle Helgen	Vft.	Vft.	D f. Kv. 4 Efterm.	7½	7½
Ti.	2 Alle Sjæle	2½	Mq	(Sol op 7.32' n. 4.38' Tusmørket varer 49')	8½	8½
D.	3 Hubertus	2½	12½		9½	10
T.	4 Otto	2½	¾		10½	11
F.	5 Malachias	3	3		11½	11½
L.	6 Leonhardus	3	4½		—	12M.

46. Uge. Den kongelige Mand, Job. 4.

S.	7 21. S. e. Trin.	3½	5½	Engelbrecht	12½	12½
M.	8 Claudius	3½	6½	☉ j. M. 11 Form. (Sol op 7.47' n. 4.25' Tusmørket varer 50')	1	1½
Ti.	9 Theodor	3½	8		1½	2
D.	10 Luther	4½	9½	(Jorden fjærnest.	2½	2½
T.	11 Morten Bisp	5	10½		2½	3½
F.	12 Toralf	5½	11½		3½	3½
L.	13 Arcadius	6½	Vft.		4	4½

47. Uge. De 10,000 Pund, Matth. 18.

S.	14 22 S. e. Trin.	8	12½	Frederik	4½	5
M.	15 Leopold	9½	1	(Sol op 8.1' n. 4.13' Tusmørket varer 52')	5½	5½
Ti.	16 Othenius	10½	1½		6½	6½
D.	17 Bededag.	11½	1½	☉ j. Kv 3 Efterm.	7	7½
T.	18 Hefychius	Mq.	1½	Anianus	8	8½
F.	19 Elisabeth	1½	1½		9½	9½
L.	20 Volkmarus	2½	2		10½	10½

48. Uge. Skattens Mont, Matth. 22.

S.	21 23 S. e. Trin.	4	2½	Marie Dfr.	11½	11½
M.	22 Cecilia	5½	2½	(Sol op 8.14' n. 4.3' Tusmørket varer 54')	—	12½
Ti.	23 Clemens	7½	2½		12½	1½
D.	24 Theysogonus	8½	3½	☉ n. M. 10 Form.	1½	2
T.	25 Catharina	10	4½	(Jorden nærmest.	2½	3
F.	26 Conradus	11½	5½		3½	3½
L.	27 Facundus	11½	7½		4½	4½

49. Uge. Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21.

S.	28 1. S. i Adv.	Vft.	8½	Soph. Magbl.	5	5½
M.	29 Saturnius	12½	10½		5½	6
Ti.	30 Andreas	12½	11½		6½	7

December 1897. D. (N.

31 Dage.

Se Anm 2. Side.

Føjvande.

					Fo.	Ef.	
D.	1	Arnold	Aft.	Mg.	Sol op 8.26' n. 3.56' Tusmørket varer 65' D f. Kv. 4 Morgen.	7½	8
F.	2	Bibiana	1	1		8½	9
F.	3	Evend	1½	2½		9½	10
L.	4	Barbara	1½	3½		10½	11

50. Uge. Tegni i Sol og Maane, Luc. 21.

S.	5	2. S. i Adv.	1½	4½	Sabina	11½	-
M.	6	Nicolaus	2	6	Sol op 8.36' n. 3.52' Tusmørket varer 57' I Jorden fjernest.	12 9/16	12 1/4
Ti.	7	Agathon	2½	7½		12½	1
D.	8	Marie Undf.	2½	8½		1½	1½
F.	9	Rudolph	3½	9½		☉ f. M. 6 Morgen	2
F.	10	Judith	4½	10		2½	3
L.	11	Damasus	5½	10½		3½	3½

51. Uge. Johannes i Fængsel, Matth. 11.

S.	12	3. S. i Adv.	7	11	Epimachus	3½	4
M.	13	Lucia	8½	11½	Sol op 8.44' n. 3.51' Tusmørket varer 57' Nikatus	4½	4½
Ti.	14	Crispus	9½	11½		5	5½
D.	15	Lamperdag	10½	11½		6½	6
F.	16	Basarus	Mg.	11½		6½	6½
F.	17	Albina	12½	Aft.	I j. Kv. 5 Morgen.	7½	7½
L.	18	Lovise	1½	12½		8½	9

52. Uge. Johannes Vidnesbærd, Joh. 1.

S.	19	4. S. i Adv.	3	12½	Nemesius	9½	10½
M.	20	Abraham	4½	12½	Solhverv, korteste Dag Vinteren begynder	10½	11½
Ti.	21	Thomas	6½	1½		-	12 M.
D.	22	Japetus	7½	2	Sol op 8.48' n. 3.53' Tusmørket varer 57' ☉ n. M. 9 Aften. I Jorden nærmest.	12½	1
F.	23	Torlacus	8½	3½		1½	2
F.	24	Adam	9½	4½		2½	2½
L.	25	Juledag	10½	6½		3½	3½

53. Uge. Simeon og Anna, Luc. 2.

S.	26	S. efter Jul.	10½	7½	2. Juledag	4	4½
M.	27	Joh. Evangl.	10½	9½	Sol op 8.50' n. 3.59' Tusmørket varer 57' D f. Kv. 8 Aften.	4½	5
Ti.	28	Børnedag	11	10½		5½	5½
D.	29	Noah	11½	12		6	6½
F.	30	David	11½	Mg.		6½	7
F.	31	Enkvest	11½	1½	7½	7½	

Rubifberregning for rundt Træ (Eftermaal i Sommer).

Længde i Fod.	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1,1	2,1	3	4,1	5,3	7	8,3	10,3	12,3	14,3	17	19,3	22,3	25,1	28,1	31,3	35
6	2	3,1	4,3	6,2	8,2	10,3	13	16	19	22	25,3	29,3	33,3	38	42,3	47,1	52,3
8	2,3	4,1	6,1	8,3	11,1	14,1	17,2	21	25	29,3	34,1	39,1	44,3	50,3	56,3	63	69,3
10	3,2	5,2	8	10,3	14	17,3	21,3	26,2	31,2	37	42,3	49	56	63	70,3	78,3	87,1
12	4,1	6,3	9,2	12,3	16,3	21,1	26,1	31,3	37,3	44,1	51,3	59	67	75,3	85	94,3	104,3
14	4,3	7,2	11	15	19,2	24,3	30,2	37	44	51,3	60	68,3	78,1	88,1	99	110,1	122,1
16	5,3	8,3	12,2	17	22,2	28,1	35	42,1	50,1	59	68,3	78,3	89,3	101	113	126	139
18	6,1	9,3	14	19,1	25	31,3	39,1	47,3	56,2	66,2	77	88,3	100,3	113,3	127,1	141,3	157
20	7	11	15,3	21,2	28	35,2	43,3	52,3	63	73,3	85,3	98,1	111,3	126	141,3	157,2	174,3
22	7,3	12	17,1	23,2	30,3	39	48,3	58,2	69	81	94	108	123	138,3	155,3	173,1	192
24	8,1	13	19	25,3	33,2	42,3	52,2	63	75,2	88,3	102,3	118	134	151,2	169,3	189	209,2
26	9	14,1	20,2	27,3	36,1	46	56,3	68,3	81,3	96	111,2	127,3	145,1	164	184	205	227
28	9,3	15,1	22	30	39	49,2	61	74	88	103,1	119,3	137,3	156,2	176,3	198	220,3	244,2
30	10,2	16,1	23,2	32	42	53	65,3	79,1	94,1	110,3	128,2	147,1	167,3	189,1	212	236,3	262
32	11,1	17,2	25	34,1	44,3	56,3	70	84,3	100,2	118	137	157	178,3	202	226,1	252	279,4
34	11,3	18,2	26,3	36,1	47,2	60	74,1	89,3	107	125,2	145,1	167	190	214,2	240,3	268	296,4
36	12,3	19,3	28,1	38,2	50,1	63,3	78,3	95	113	132,3	154	176,3	201	227	254,3	283,3	314,1
38	13,1	20,3	30	40,2	53	67,1	83	100,2	119,2	140	162,3	186,3	212,1	239,3	268,3	299,3	331,3
40	14	21,3	31,2	42,3	56	70,3	87,1	105,3	125,3	147,3	171	196,2	223,3	252,1	283	315	349,1
42	14,3	23	33	45	58,3	74,1	91,3	111	132	155	179,3	206,1	234,3	265	297	331	366,3
44	15,1	24	34,2	47	61,2	77,3	96	116,1	138,1	162,1	188,1	216	245,3	277,3	311	346,3	384
46	16	25	36	49,1	64,1	81,3	100,3	121,2	144,2	169,3	196,3	225	257	290	325,1	362,3	401,1
48	16,3	26,1	37,3	51,1	67	85	104,3	126,3	151	177	205,2	235,3	268,1	302,3	339,3	378,1	419,3
50	17,1	27,1	39,1	53,3	70	88,3	109	132	157	184,3	214	245,3	279,3	315,3	353,3	394	436,3

Tallet efter Kommaet angiver Fjerdedel Rubifod. Altså 17,3 = 17 3/4 Rbf., 68,3 = 68 3/4 Rbf., 64,1 = 64 1/4 Rbf. osv.

Reduktionstabel

mellem Dansk-Norsk-Svensk-Mønt og Tysk Mønt, samt omvendt.

Kroner og Øre til Rigsmark og Bønnen. | Rigsmark og Bønnen til Kroner og Øre.

Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.
1	1	44	50	87	98	1	1	44	39	87	77
2	2	45	51	88	99	2	2	45	40	88	78
3	3	46	52	89	M. 1	3	3	46	41	89	79
4	5	47	53	90	1,01	4	4	47	42	90	80
5	6	48	54	91	1,02	5	4	48	43	91	81
6	7	49	55	92	1,04	6	5	49	44	92	82
7	8	50	56	93	1,05	7	6	50	44	93	83
8	9	51	57	94	1,06	8	7	51	45	94	84
9	10	52	59	95	1,07	9	8	52	46	95	84
10	11	53	60	96	1,08	10	9	53	47	96	85
11	12	54	61	97	1,09	11	10	54	48	97	86
12	14	55	62	98	1,10	12	11	55	49	98	87
13	15	56	63	99	1,11	13	12	56	50	99	88
14	16	57	64	Kr. 1	1,13	14	12	57	51	M. 1	89
15	17	58	65	2	2,25	15	13	58	52	2	Kr. 1,78
16	18	59	66	3	3,38	16	14	59	52	3	2,67
17	19	60	68	4	4,50	17	15	60	53	4	3,56
18	20	61	69	5	5,63	18	16	61	54	5	4,44
19	21	62	70	6	6,75	19	17	62	55	6	5,33
20	23	63	71	7	7,88	20	18	63	56	7	6,22
21	24	64	72	8	9	21	19	64	57	8	7,11
22	25	65	73	9	10,13	22	20	65	58	9	8,00
23	26	66	74	10	11,25	23	20	66	59	10	8,89
24	27	67	75	20	22,50	24	21	67	60	20	17,78
25	28	68	77	30	33,75	25	22	68	60	30	26,67
26	29	69	78	40	45	26	23	69	61	40	35,56
27	30	70	79	50	56,25	27	24	70	62	50	44,44
28	32	71	80	60	67,50	28	25	71	63	60	53,33
29	33	72	81	70	78,75	29	26	72	64	70	62,22
30	34	73	82	80	90	30	27	73	65	80	71,11
31	35	74	83	90	101,25	31	28	74	66	90	80
32	36	75	84	100	112,50	32	28	75	67	100	88,89
33	37	76	86	200	225	33	29	76	68	200	177,78
34	38	77	87	300	337,50	34	30	77	68	300	266,67
35	39	78	88	400	450	35	31	78	69	400	355,56
36	41	79	89	500	562,50	36	32	79	70	500	444,44
37	42	80	90	600	675	37	33	80	71	600	533,33
38	43	81	91	700	787,50	38	34	81	72	700	622,22
39	44	82	92	800	900	39	35	82	73	800	711,11
40	45	83	93	900	1012,50	40	36	83	74	900	800
41	46	84	95	1000	1125	41	36	84	75	1000	888,89
42	47	85	96			42	37	85	76		
43	48	86	97			43	38	86	76		

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil = $7\frac{1}{2}$ Kilometer = 7500 Meter.
1 Kilometer = 100 Dekameter = 1000 Meter.
1 Meter = 10 Decimeter = 100 Centimeter.
1 Ny-Mil = $\frac{5}{6}$ (0,⁸⁵¹⁹) gl. Mil. 1 Kilometer = $\frac{1}{6}$ (0,¹¹³⁵) gl. Mil.
1 Meter = $3\frac{1}{2}$ (3,⁴⁸⁹⁵) Fod. 1 Centimeter = $\frac{5}{12}$ (0,⁴¹⁶⁷) Tomme.
1 Alen = 57 Centim. 10 Alen $5\frac{3}{4}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter = $42\frac{1}{2}$ (42,⁴⁹¹) Kubikfod.
" = c. $\frac{1}{3}$ (0,⁴⁷²¹³) Favn Brænde.
1 Favn Brænde = c. $2\frac{2}{11}$ (2,¹⁸¹) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter = 10 Dekaliter = 100 Liter.
1 " Korn = $\frac{6}{7}$ (0,⁷¹⁴³) Tønde.
1 " " = $5\frac{3}{4}$ (5,⁷⁵⁰⁴) Skjæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter = $\frac{5}{11}$ Dskshoved (0,⁴⁵⁵), 1 Liter = $\frac{5}{6}$ Kande (0,⁸³³).
1 " = $2\frac{3}{4}$ Anker (2,⁷⁵⁰), 1 Hektoliter = $\frac{6}{7}$ Tønde Øl (0,⁸⁵⁷).

Flademaal.

- 1 Hektare = 100 Are = 10000 □ Meter.
1 □ Meter = $12\frac{1}{6}$ □ Fod. 1 Are = $4\frac{2}{3}$ □ Rodet.
1 Hektare = ca. 2 (1,⁹⁶¹⁶) Tønder Land à 240 □ Rodet.

Vægt.

- 1 Atlogram = 10 Hektogrammer = 100 Dekagrammer = 1000 Grammer.
1 " = 2 Pbd, 1 Lob = 16 Grammer = $1\frac{7}{16}$ Dekagrammer eller Nyfod.
1 Dekagram = 2 Kvint. 1 Kvint = $\frac{1}{2}$ Dekagram.

Stempel-Tarif.

Bekster indtil 200 M. — 10 P. ; over 200—400 M. — 20 P.
og for hver 200 M. — 10 P. mere indtil 1000 M. ;
hver 1000 M. 50 P. og for hvert 1000 M. eller en Del
deraf 50 P. mere.

Kjøbelkontrakter indtil 150 M. — 1 M. 50 P. og fremdeles
for hver 50 M. — 50 P.

Cessioner for 150 M. indtil en hvilken som helst større Sum —
1 M. 50 P.

Aktie-Obligationer, Gjældsbeviser, Pantebrev og Kvitteringer
($\frac{1}{12}$ pCt.) for 150 til 600 M. — 50 P., og fremdeles
for hver 600 M. — 50 P. mere.

Almindelig Renteberegning.

Den Sum, hvorfra man vil beregne Rente eller Diskonto multipliceres med Dagens Tal (Måneden regnet til 30 og Året til 360 Dage) og Produktet divideres med følgende Tal: 6000 for 6 pCt. Rente; 6545 for 5½ pCt.; 7200 for 5 pCt.; 8000 for 4½ pCt.; 9000 for 4 pCt.

Rentetabel.

a) aarlig Rente.

Kapital.	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

b) maanedlig Rente.

Kapital.	6 %	5½ %	5 %	4½ %	4 %
1 M.	½ R.	⅔ R.	⅔ R.	⅓ R.	⅓ R.
2 —	1	⅔	⅔	⅔	⅔
3 —	1½	1⅓	1⅓	1⅓	1
4 —	2	1⅔	1⅔	1½	1⅓
5 —	2½	2⅓	2	1⅔	1⅔
6 —	3	2⅔	2⅓	2⅓	2
7 —	3½	3⅓	2⅔	2⅔	2⅓
8 —	4	3⅔	3⅓	3	2⅔
9 —	4½	4⅓	3⅔	3⅔	3
10 —	5	4½	4⅓	3⅔	3⅔
20 —	M. 0,10	M. 0,09	M. 0,08	M. 0,07	M. 0,06
50 —	0,25	0,22	0,20	0,18	0,16
100 —	0,50	0,45	0,41	0,37	0,33
500 —	2,50	2,27	2,08	1,87	1,66
1000 —	5,00	4,58	4,16	3,75	3,33

} Beregnet i Rente og Brøf.
 dele decimal.

Drægtigheds-Kalender.

Drægtigheds- Begyndelse.		Drægtigheds Ende			
		Beste.	Noer.	Jaar.	Svin.
		336 Dage.	291 Dage.	153 Dage.	113 Dage.
Januar	1. . . .	Decbr. 2.	Oktbr. 8.	Juni 4.	April 23
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 18.	Maj 7
—	30. . . .	" 31.	Novbr. 5.	Juli 3.	" 21.
Februar	5. . . .	Janr. 6.	" 12.	" 9.	" 28.
—	15. . . .	" 16.	" 22.	" 19.	Juni 7.
—	25. . . .	" 26.	Decbr. 2.	" 29.	" 17.
Marts	1. . . .	" 30.	" 6.	August 2.	" 21.
—	10. . . .	Febr. 8.	" 15.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 18.	" 25.	" 21.	Juli 10.
April	1. . . .	Marts 2.	Janr. 6.	Septbr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 15.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 25.	" 21.	August 10.
Maj	1. . . .	April 1.	Febr. 5.	Oktbr. 2.	" 21.
—	10. . . .	" 10.	" 14.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 24.	" 21.	Septbr. 9.
—	30. . . .	" 30.	Marts 6.	" 31.	" 19.
Juni	10. . . .	Maj 11.	" 17.	Novbr. 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Oktbr. 10.
—	30. . . .	" 31.	April 6.	Decbr. 1.	" 20.
Juli	10. . . .	Juni 10.	" 16.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 21.	Novbr. 9.
—	25. . . .	" 25.	Maj 1.	" 26.	" 14.
August	1. . . .	Juli 2.	" 8.	Janr. 1.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 30.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Decbr. 10.
—	25. . . .	" 26.	Juni 1.	" 26.	" 16.
Septbr.	1. . . .	August 2.	" 8.	Febr. 2.	" 22.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 11.	" 31.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 21.	Janr. 10.
—	30. . . .	" 31.	Juli 7.	Marts 8.	" 20.
Oktober	5. . . .	Septbr. 5.	" 12.	" 8.	" 25.
—	15. . . .	" 15.	" 22.	" 18.	Febr. 4.
—	25. . . .	" 25.	August 1.	" 28.	" 14.
Novbr.	1. . . .	Oktbr. 2.	" 8.	April 4.	" 21.
—	10. . . .	" 11.	" 17.	" 13.	Marts 2.
—	20. . . .	" 21.	" 27.	" 23.	" 12.
—	30. . . .	" 31.	Septbr. 6.	Maj 3.	" 22.
Decbr.	10. . . .	Novbr. 10.	" 16.	" 13.	April 1.
—	20. . . .	" 20.	" 26.	" 23.	" 11.
—	25. . . .	" 25.	Oktbr. 1.	" 28.	" 16.
—	30. . . .	" 30.	" 7.	Juni 2.	" 21.

Forstjellige Midler mod Sygdomme hos Husdyrene.

1. Afjørende Midler.

a. for Heste.

1) Kolikpulver:

Pulv. rensjet Aloe	30 Gram
— Ertianrod	30 —
— Glauberjalt	120 —
— Althearod	15 —

Sammenblandes med Rugmel til en Pille og indgives paa en Gang.

b. for Kvæg.

2) Pulv. graa Sennep	30 Gram
— Glauberjalt	240 —

kan sammenslættes med Vand og indgives med en Kaffe eller udrores med lidt Mel og indgives som Middel Nr. 1.

c. for Evin.

3) 30 a 40 Gram Glauberjalt.
----

d. for Hunde.

4) 15 a 30 Gram amerik. Licie.
----

2. Mod Trommesyge hos Kvæget.

5) 60 Gram knust Kommen. 25 Gram Salmiaspiritus og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin blandes med Vand i en Flaske og indgives paa en Gang. Skulde Dyret efter en eller flere Timers Forløb vedlive at vise sig opprøst, kan man anvende Afjøringmidlet Nr. 2.

3. Mod Gjennemløb.

a. hos Heste og Kvæg.

6) Lunken Kameithe, 1 a 2 Flaster fulde ad Gangen.

7) 8 Gram pulveriseret Vitriol (3: svovlsurt Jærnsulfat), 3 Gange daglig.

b. hos Kalve.

8) 8—15 Gram stødt Aridt i Mælken.

9) $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ Gram Opium (efter Receipt, kan udrores med en Eggeblomme og indgives paa en Gang.

4. Urindrivende Midler.

10) Afkog af Peterjulle.

11) 15 Gram Kolofonium.

5. Mod Lutterstald.

12) 8 Gram Vitriol 3 Gange daglig og Fjernelsen af alt muggent eller fordærvet Foder (muggen Havre).

6. Mod Høste og kværkesyge Heste.

13) 8 Gram Salmial, en Spisekejsuld Honning og en Spisekejsuld Rugmel rores sammen med lidt Vand og indgives 3 Gange daglig.

7. Rjølende Pulver mod Feber hos Heste og Hornkvæg.

14) 8 Gram Salspeter, 60 Gram Glauberjalt blandes med lidt Mel og indgives som Kropulver. Denne Portion kan indgives 3—4 Gange daglig.

8. Mod Kalvefeber.

15) $\frac{1}{3}$ Pot varm Licie blandes med lidt stødt Ingefær og $\frac{1}{2}$ Pægl Brændevin og indgives paa en Gang. Der jattes lunke, slimede Klysterer, og Endetarmen udtonnes med Haanden; Koen tilbattes og Kaffes et godt Leje. Sygdommen er meget farlig.

9. Saar.

16) Rene skaarne Saar læges hurtigst, naar de straks jys sammen, bades med koldt Vand og lades i No. Stark Blodning stilles bedst med Blaarviller, dyppe de i iskoldt Vand, som trykkes ind mod Saaret og holdes fast, jaalange Blodningen varer.

17) Kunste Saar. For at Hævelsen ikke skal blive for stærk, bades i Begyndelsen flittigt med koldt Vand. Disse Saar ville hindre og læges

forst, naar de ved Buldningen have reniet sig.

18) Buldneude Saar læges af sig selv, naar de holdes nogenlunde rene. For at fremstunde Vægningen og holde Fluor borte, kan man 'pensle dem 2—3 Gange daglig med Aloetinktur, der tilberedes ved at oploje 15 Gram Aloe i 1/2 Bagl Brændevin.

10. Mod Hævelser og Støb.

19) Sæbevirus indgives paa det unge Støb.

20) Badning med et Afkog af Krudeurter.

11. Mod Piphæs. Galle osv. hos Hesten.

21) Spansk Flue-Smorelse (Blister).

12. Mod Muf hos Heste.

22) Det unge Støb udvaskes dagligt aldeles rent med grøn Sæbe og lunken Vand, hvorefter Stødet indimores med Rugmeldej, hvori er blandet nogle Draaber tyn Terpentinolje, naar Muffen er meget haardnakket.

13. Øjenvand for Heste og Kvæg ved Øjenbetændelse.

23) Svovlsyret Zinkfilte 1/4 Gram
Destilleret Vand 60 —
Laudanum 15 —
sammenblandes og dryppes i det syge Øje.

14. Mod Øverbetændelse.

24) Betændelse i Øveret hæves ved: a) at lætte Øret paa smaal Koft, og b) saamtidig vaske enten med Himmleurt eller med en Vædse, der tilvejebringes ved at komme 2 Potter kogende Vand paa følgende Urter:

Skaarne Vebermynteblade,
— Kamillieblomster,
— Potverkenblomster,

60 Gram af hver Slags.

Urterne, der ikke maa afkoges, stes fra, og der vaskes 3 Gange daglig med Vædse i lunken Tilstand. Er Betændelsen haardnakket, bruges Merkurialsalve (men ægte anslaget gjennem en Dyrlæge). Denne maa kun paajmores paa de Steder af Øveret, der ikke vende mod Vaarene da Huden dér i saa Fald affoldees.

25) Øveret bør udmales godt 5 Gange daglig og holdes lunt ved Indgubningen med Fedt eller „Fordelende Salve“.

15. Smorelse mod brændt Stabe, sprukne Potter o. desl.

26) Vinolie og Kalkvand, ligemeget af hvert, sammenslyses i en Flaite.

16. Mod Blaamælk hos Køer.

27) Hvis man tror, det er en enkelt Ko, hvorfra den blaa Mælk kommer, kan man forsøge at modvirke det ved at give den en Spijseskjuldt Salt og en Haandfuld Bukkeblade paa Foderet Morgen og Aften. Blaa Mælk kan meddele sin Farve til hvid, naar den blandes dermed, og Fæjen maa derfor navnlig holdarbejdes ved streng Renlighed med Potter og Mælkekar.

17. Mod Gifterbyrdens manglende Afgang hos Kvæg.

28; Pulv. Potasse 75 Gram
— Kolofoonium 75 —
— Enebær 100 —
— Emtianrod 100 —

blandes og indgives 3 Gange daglig, 3 Spijseskjulde hver Gang.

29) Pulv. Potasse 100 Gram
— Enebær 200 —

blandes og indgives som Nr. 28.

Fortegnelse over Markederne i Aaret 1897.

Afsorteljer: H. Heste. Kv. Kvæg. Kr. Kram.
De indklamrede Tal angive, hvormange Dage Markedet holdes.

Slæbvig.

- Mabenraa**, 2, 16 Martz Kv. H., 28 April Kv., 5 Maj Kv. H., 15 Juli (3) Kr., 20 Juli, 5, 19 Okt. H. Kv., 21 Okt. (1) Kr., 16 Dec. Kv. H.
- Arnum**, 1 Maj, 2 Okt. Kv. H. Træv.
- Augustenborg**, 21 Maj Kr.
- Arcus**, 22 Juni Kv. H., 23 Juni (2) Kr.
- Bolderslev**, 29 April, 6 Okt. Kr. Kv. H.
- Bredsted**, 3 Martz (3) Kr., 4 Martz, 21, 28 April 5, 12 Maj Kv. H., 17 Juni (2) Kr., 1, 8, 15, 22, 29 Okt., 5, 12, 19, 26 Nov. Kv. H., 2 Dec. (2) Kr.
- Broager**, 25 Maj (2) Kr. (1) Kv. H., 3 Nov. (2) Kr. (1) Kv. H.
- Bromølle**, 11 Juni Kv. H.
- Danneved paa Als**, 24 Juni Kv. H.
- Egernfærde**, 1 Martz (3) Kr. (1) Kv. H., 29 April Kv. H., 21 Juni (3) Kr. (1) Kv. H., 30 Sept. (3) Kr. (1) Kv. H.
- Gebæk**, 3 Maj, 1 Okt. Kv. H.
- Hjensborg**, 15 Febr., 23 Martz Kv. H., 28 Martz (4) Kr., 2, 7, 9, 23, 30 April, 7, 14, 21, 28 Maj, 14 Juli, 11 Sept. Kv. H., 10 Okt. (4) Kr., 22 (2), 28 Okt., 4, 11 Nov. Kv. H.
- Frederikstad**, 28 Maj, 22 Juli (2) Kr. (1) Kv. H., 10 Sept. Kr., 1] Okt Kr. Kv. H., 5 Okt. H.
- Garding**, 18 Febr. (3) Kr., 9 Martz Kv. H., 17 Juni (3) Kr., 21 Sept. 19, 26 Okt., 2, 9 Nov. Kv. H.
- Graasten**, 20 Maj, 7 Okt. Kv. H.
- Gram**, 12 Maj, 21 Okt. Kv. H. Træv.
- Haderslev**, 8 Jan., 1, 8, 15, 22, 29 Martz, 5, 20 April Kv. H., 26 April (3) Kr. (1) H. Kv., 3, 10, 17, 21, 31 Maj, 8, 14, 21 Juni Kv. H., 26 Juli (3) Kr. Fisl., 20 Sept. Kv. H., 27 Sept. (3) Kr. (1) Kv. H., 4, 11, 18, 25 Okt., 1, 8, 15 Nov. Kv. H.
- Hauved**, 1 Maj, 29 Sept. Kr. Kv. H.
- Hellebød**, 28 April 13 Okt. Kv. H.
- Højer**, 6 Maj, 21, 28 Okt. Kv. H. Træv.
- Husum**, hver Torsdag fra 1. Adv. til Høst. (dog ikke den sidste Uge, og hvis ellers Festsdag, da Onsdag forud) Kv. H., hver Onsdag fra Høst til 1. Adv. (hvis Helligdag da Torsdag derefter) Kv. H., hver Tirsdag fra 29 Juni til 9 Nov. Jaar, endvidere 5 April, Kv. H., 17 Juni (4) Kr. Adv. 28 Juni, 20 Sept. Kv. H., 23 Sept. (4) Kr., 21, 28 Okt., 4. Nov. Kv. H., 9 Nov. Kv. H. 7. 11 Nov. Kv. H., 23. Novbr. Jaar.
- Nelø**, 20 April, 19 Okt. Kv. H. Høst. Træv. Høst. Adv.
- Rappel**, 19 Martz Kv. H., 5 Maj (2), 21 Okt. (2) Kr.
- Rarby** (Egernf.), 9 April, 8 Okt. Kv. H.
- Risblev**, 6 April, 9 Sept. Kv. H.
- Rrop**, 22 Okt. Kv. H.
- Sanghorn**, 24 April Kr. Kv. H., 18 Aug. (2) Kr., 19 Aug. Kv. H.
- Søf**, 2, 9, 16, 23, 30 Martz, 6, 20, 27 April, 4, 11, 18 Maj Kv. H., 21 Maj (3) Kr. (2) Kv. H., 1, 8, 15, 22, 29 Juni, 6, 13, 20 Juli, 30 Aug., 13 Sept. Kv. H., 4 Okt. (3) Kr. (1) Kv. H., 11, 19, 25 Okt., 2, 8, 15, 22, 29 Nov. 6, 13, 20 Dec. Kv. H.
- Søgaard (Øster-)**, 7 Maj, 8 Okt. Kv. H.
- Søgaardskloster**, 16, 30 Martz Kv. H., 28 April (3) Kr., 29 April, 3 Maj, 15 Juni, 20 Juli Kv. H., 17 Aug. (2) Kr., 17 Aug., 4 Okt. Kv. H.
- Svendborg**, 29 Juni (2) Kr. (1) Kv. H., 27 Sept. (2) Kr.
- Nielsrum**, 1 Martz (2) Kv. H.
- Nielsøl**, 28 Jan. (3) Kr., 28 Jan., 26 April, 3 Maj, 17 Juni Kv. H., 19 Juni Kr., 18 Okt., 1 Nov. Kv. H.
- Nordborg**, 12 Febr. Kv. H., 3 Maj (2) Kr., 4 Maj Kv. H., 21 Sept. (2) Kr., 3 Nov. Kv. H.
- Oldensvort**, 13 Juli, 10 Aug., 14 Sept. 12 Okt. Kv. H.

Nabsted, 20 April, 7 Okt. Kv. S.
Nobding, 26 April, 18 Sept. Kv. S.
Satrup, 26 April, 15 Sept. Kv. S.
Skafhund, 10 April, 21 Sept. Kv. S.
Skovdh (Sonderborg Amt), 21 Sept. Kv. S.
Skærbeck, 28 April, 20 Okt. Kv. S. Træv.
Slævig, 9 Jan. Kv. S., 21 Febr. (10) Kr., 17 Martz, 6, 20, 27 April, 4, 11
 Maj Kv. S., 1 Sept. (8) Kr., 6 Sept. (2), 22, 29 Okt. 5 Nov. Kv. S.
Steinberg, 6 April, 12 Okt. Kv. S.
Svabsted, 18 Sept. Kr. Kv. S.
Süderstapel, 22 April (2), 6 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Sonderborg, 18, 25 Martz Kv. S., 8 April Kr. Kv. S., 26 Maj Kv. S.,
 21 Juli, 30 Sept. (2) Kr. 19 Okt. Kv. S.
Sonderbrarup, 29 April Kv. S., 26 Juli (3) Kr., 26 Juli (2), 14 Okt. Kv. S.
Tingslev, 7 April, 24 Aug. Kv. S.
Tostlund, 29 April, 27 Okt. Kv. S. Træ: Hebl., Husflidsv.
Tønder, hver Fredag (undt. lille Uge) fra 5 Martz til 28 Maj og fra 2 Juli
 til 10 Dec. Kv. S., endvidere 8 Jan. Kv. S., 9 Juni (4) Kr. Uld, 4 Aug.
 22 Sept. Kv. S., 29 Sept. (3) Kr. Hundt.
Treje, 5 Maj Kv. S.
Tønning, 30 Maj (4) Kr., 30 Juni, 7, 14, 21, 28 Juli, 4, 11, 18 Aug
 Kr. S., 20 Aug. Kr. Kv. S., 25 Aug., 1, 8 Sept. Kv. S., 9 Sept. Ungko
 S., 15, 22, 29 Sept., 6, 11, 13, 18, 20, 25, 27 Okt. Kv. S., 31 Okt. (2) Kr.,
 1, 3, 10 Nov. Kv. S.
Ulstrup, 2 April, 26 Okt. Kv. S.
Whf paa Tor, 2 Maj (4), 18 Okt. (4) Kr., 18 Okt. Kv. S.

Holsten og Laucenburg.

Altona, 5 April (3), 21 Juni (3), 13 Sept. (3), 13 Dec. (14) Kr. Hele
 Aaret igennem hver Mandag, Onsdag og Fredag Kvegmarched.
Barmstedt, 5 April, 16 Juni, 16 Aug., 29 Okt. Kr. Kv. S.
Bramstedt, 26 April (2) Kr. Kv., 26 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Glücksborn, 11 Martz, 21 Juni Kr., 30 Sept. Kr. S., 1 Nov. Kr. Kv
Glücksstadt, 16 Maj (3), 18 Juli (3), 17 Okt. (3) Kr.
Hademarschen, 21 April Kv. S., 20 Okt. (2) Kr. Kv. S.
Heide, 23 Febr. (2) Kr. (1) S., 24 April Kv. 6 Juli (2) S., 7 Juli (2) Kr.,
 25 Sept. Kv., 29 Dec. S.
Hennstedt, 26 April, 15 Sept., 6 Dec. Kr. Kv. S.
Hohenwestedt, 9 April Kr. Kv. S., 27 Aug. S., 15 Okt. Kr. Kv. S.
Hörst, 21 April, 20 Okt. Kr. Kv. S.
Itzehoe, 18 Martz S., 28 Martz (4) Kr., 10 April Kv., 1 Sept. S., 7 Sept.
 Kv., 12 Sept. (4) Kr., 28 Okt. Kv.
Kellinghusen, 5 Maj Kr. Kv. Træv., 24 Juni, 2 Aug. S., 9 Aug. Kr.
Kiel, 6 Jan. (13), 7 Martz (4) Kr., 10 Martz S., 23 April Kv., 4 Juli (4)
 Kr., 7 Juli S., 15, 22, 29 Juli, 5, 12, 19, 26 Aug., 2, 9, 16, 23, 30
 Sept., 7 Okt. Kv., 10 Okt. (4) Kr., 13 Okt. S., 14, 21, 28 Okt., 4, 11
 Nov. Kv.
Krempe, 24 Martz (3) 20 Okt. (3) Kr. Kv. S.
Laucenburg, 22 April, 7 Okt. Kr. Kv. S. Den sidste Fredag i hver Maaned
 Svinemarked.
Lunden, 20 April (2) Kr., 20 April Kv. S., 4 Okt. (2) Kr., 4 Okt. Kv. S.
Lütjenburg, 23 Martz Kr. Kv. S., 23 April Kv., 19 Juli Kr. S., 4 Nov. Kr. Kv.
Marie, 27 April (2) Kr., 5, 12 Maj Kv., 11 Okt. (2) Kr., 11, 13, 20, 27
 Okt., 3, 10 Nov. Kv., 28 Dec. S.
Melsdorf, 29 Martz (2) Kr., 29 Martz S., 2, 9, 23, 30 April, 7, 14, 21,
 28 Maj Kv., 20 Sept. (2) Kr., 20 Sept. S., 1, 8, 15, 22, 29 Okt., 5, 12,
 19, 26 Nov. Kv.
St. Michaelisdonn, 4, 11 Maj Kv., 18 Maj Kr. Kv. Træv., 15, 21, 28 Okt. Kv.
Molln, 13 Jan., 10 Febr., 10 Martz, 21 April Svin, 28 April Kv., 12 Maj,
 9 Juni Svin, 16 Juni Kr. Kv., 14 Juli, 11 Aug., 8 Sept., 13 Okt. Svin
 20 Okt. Kv., 10 Nov. Svin, 18 Nov. (3) Kr., 8 Dec. Svin.
Neucndorf, 7 Jan, 29 Juli S.

Neumünster, 29 April (2) Kr., 29 April Kr. S., 19 Aug. (2) Kr., 19 Aug. Kr. S., 20 Okt. (2) Kr., 20 Okt. S. Ekser.
Nienstadt, 25 Febr. (2), 14 Juni Kr., 27 Sept. Kr. S., 1 Nov. (3) Kr.
Norsterfj., 20 April, 11 Nov. Kr. Kr. S.
Oldenburg, 22 Febr. Kr. S. Skloberit., 13 Juli Kr. S., 13 Sept. Føl. Ung-
 loan, Seb., 25 Okt. (2) Kr. Kr.
Oldesloe, 9 April, 18 Juni, 24 Sept. Kr. Kr. S.
Ottensen, 28 Juni, 16 Aug. Kr. Kr.
Plünerberg, 6 April, 21 Okt. Kr.
Plön, 15 Martz, 21 Juni, 6 Sept. Kr. S., 8 Nov. (2) Kr., 8 Nov. Kr. S.
Preetz, 22 Febr. Kr. Kr. S., 29 Martz Kr. S., 1 Juni Kr. Kr. S., 11 Okt. Kr. S.
Rendeborg, 12 Jan. S., 14 Martz (5) Kr., 16 Martz, 28 April Kr. S., 27 Juni
 (5) Kr., 29 Juni Kr. S., 26 Sept. (5) Kr., 28 Sept., 26 Okt. Kr. S.
Segeberg, 11 Febr. S., 2 Maj (2), 23 Aug. (2), 1 Nov. (2) Kr. Kr. S.
Weterfen, 20 April Kr. Kr. S., 11 Juni, 26 Juli Kr., 20 Okt. Kr. S.
Wandsbeck, 7, 14, 21, 28 Jan., 4, 11, 18, 25 Febr., 4, 11, 18, 25 Martz,
 1, 8, 22 April Kr. S., 26 April Kr. Kr. S., 29 April, 6, 13, 20, 26 Maj, 3, 10
 Juni Kr. S., 14 Juni Kr. Kr. S., 17, 24 Juni, 1, 8, 15, 22, 29 Juli, 5, 12,
 19, 26 Aug. Kr. S., 30 Aug. Kr. Kr. S., 2, 9, 16, 23, 30 Sept., 7 Okt. Kr. S.,
 11 Okt. Kr. Kr. S., 14, 21, 28 Okt., 4, 11, 18, 25 Nov., 2, 9, 16, 23, 30
 Dec. Kr. S.
Wedel, 16 Febr. Kr., 9 April, 25 Maj Kr. Kr., 26 Okt. Kr. Ekser, Føl.
Wilster, 4 Jan. S., 26 April Kr. S., 30 Juli S., 24 Aug. (8) Kr., 20, 27 Okt. Kr.

Sjælland, Møen, Samø og Bornholm.

Malerby, 2 April, 1 Okt. S. Kr. og andre Kreat.
Næsø, 18 Maj, 21 Sept. Kreat., Avlsredskaber og hvad Bonden behøver
 til sin Aotings Deist.
Farum, 8 April, 14 Okt. S. Kr.
Falkø, 29 Martz, 27 Okt. Kreat.
Frederiksborg eller **Hillerød**, Torvedag hver Mandag og Torødag; første
 og tredje Onsdag i hver Maaned Torvedag med levende og slagtede Krea-
 turer. 7 Maj S. Kr.; 25 Juni, 2 Nov. Kreat.
Frederikshund, Torvedag hver Mandag og Torødag; anden Onsdag i hver
 Maaned Torvedag med levende Kreat. 27 Jan., 26 Febr., 31 Martz S. Kr.;
 26 April S.; 16 Juli, 20 Okt., 6. Decr. S. Kr.
Frederiksbævt, 4 Febr., 6 April, 5 Juli, 1 Sept., 3 Dec. S. Kr.
Fuglebjerg, 6 April, 1 Okt. Kreaturer, Landprodukter, landlige Fabrikata
 og Avlsredskaber.
Græsted, 22 April, 14 Okt. S. Kr., Landbrugsgjenstande og Husflidsprodukter.
Naarlev Jærnbæst., 18 Martz, 21 Okt. S. Kreat.
Næslev Jærnbæst., 25 Martz, 12 Maj, 10 Sept., 1. Nov. Kreat.
Helsingør, 13 Jan., 14 April, 9 Juni, 13 Okt. Kreat. og Landbrugsgjenstande.
Helsingør, Torvedag her Onsdag og Lørdag. 24 Febr., 29 April, 22 Juli,
 22 Okt. Kreat.
Hillerød, se Frederiksborg.
Holbæk, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirødag i hver Maa-
 ned Torvedag med lev. Kreaturer (i Tilfælde af Helligdag den næste Tirø-
 dag). 10, 24 Martz, 14 April S. Kr.; 17 Juni S. Kr. og Støvdag; 19
 Okt. Kr., 26 Nov. Kreat.
Hvalsø Jærnbæst., 3 Martz, 8 Maj, 6 Sept., 13. Nov. Kreat.
Hørsholm, 21 April, 29 Okt. S. Kr., Landbrugsg. og Husflidsprodukter.
Hunderup Jærnbæst., 5 April, 11 Okt. S. Kr.
Kallundborg, Torvedag hver Tirødag og Lørdag. Anden Tirødag i hver
 Maaned med Kreat. 15 til 17 Juni Ud.
Rjøbenhavn, Torvedage Mandag og Torødag med Slagtelvæg, samt Onsd-
 dag og Lørdag med S. Kvekv. 20 Martz, 19 Juni, 4 Sept., 6 Nov. S.
Rjøge, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned
 med lev. Kreat. 10, 24. Martz, 14. April S. Kr.; 19 Maj S. Kreat. og
 Landprod.; 30 Juli, 16 Sept., 30 Okt. Kreat.
Rørød, Torvedag hver Mandag og Torødag. 4 Martz, 8 Juni, 3 Nov. S. Kr.
Ryfjølbing, anden Onsdag i hver Maaned med Kreat.: 8 Juni S.; 9 Okt. S. Kr.

Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Trede Onsdag i hver Maaned $\S$. Kv. Kreat.

Bræktø, anden Tirsdag i hver Maaned $\S$. Kv. $\S$. Svin.

Ringsted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; første Tirsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag eller Grundlovsdagen, den næstfølgende Tirsdag, Lørdag med levende Kreat. 9, 23 Martz, 13. April, 18 Maj $\S$. Kv.; 25. Juni, 22. Sept. Kreat.; 21 Okt. $\S$. Kv.; 19 Nov. Kv.

Roskilde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Onsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreat. 5, 19 Martz, 2 April $\S$. Kv.; 12 Maj Kreat.; 23 Juli $\S$. Kv.; 17 Sept., 5 Nov. Kreat.

Ruds Vedby, 7 April, 7 Okt. Kreat.

Ronne, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Skibby, 12 Martz, 6 Okt. Kreat.

Stjælfors, Torvedag hver Fred. 15 Febr., 2, 29 Martz, 13 April $\S$. Kv.; 22 Maj $\S$. Kv. og Landmandens Husflidsprodukter; 23, 24 Juni Kreat.; 21. Sept. $\S$. Kv. Frugt; 25 Okt., 15. Nov., 16. Dec. $\S$. Kv.

Slagelse, første Onsdag i hver Maaned, eller, naar denne er Helligdag, den næsti. Onsdag, Torvedag med lev. Kreat. 11., 25. Martz, 8. April, 11 Maj, 9, 10 Juli, 4 Okt. 9, 10 Nov. $\S$. Kv.

Slangerup, 13 April, 13. Maj, 15. Juni Kreat.; 30. Nov. $\S$. Kv.

Soro, 8 Sept., 13 Okt., 10 Nov., 8. Dec. Torvedag med $\S$. Kv. Kreat.; 12, 26 Martz, 9 April, 17 Maj $\S$. Kv.; 29. Juni Kreat.; 27 Sept. $\S$. Kv.; 6 Nov. Kreat.

Stige, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 29 Martz, 12, 13. Okt. $\S$. Kv.

Storeheddinge, 2, 16 Martz, 6 April $\S$. Kv.; 15 Maj, 16 Okt. $\S$.

Tranebjerg v. Samsø, 25 Martz, 7 Okt. Kreat.

Tudje, 20 Sept. Gaasemarked.

Uggerløse kro, 27 April, 11 Nov. $\S$. Kv.

Vefstø, 27 April, 4 Nov. $\S$. Kv.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 2 Martz, 6 April, 25 Maj $\S$. Kv.; 6 Juli Kreat.; 17 Sept. $\S$. Kv.; 19. Nov. Kreat.

Sjælland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 9., 23. Martz, 6. April og 14. Juni Heste og Kvæg; 30. Okt. Heste.

Nakskov, hver Tirsdag Torvedag med lev. Kreaturer. 4. og 18. Martz, 1. April, 5. og 26. Okt. samt 9. Nov. Heste, Kvæg, Svin, Gæs og andet Fjerkræ samt Fedevarer.

Nykjøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 29 April, 19. Juli, 6. Okt. og 11. Nov. Heste og Kvæg.

Nysted, 25. Martz, 8 April og 20. Sept. Heste og Kvæg; 2. Nov. Heste.

Nyby, hver Lørdag Torvedag med alle Slags Landbrugsprodukter undtagen Heste og Hornkvæg. 2. Martz og 13. April Heste og Kvæg; 2. Juli og 19. Okt. Kreaturer; 16. Nov. Heste og Kvæg.

Saksøkjøbing, Torvedag hver Lørdag. 16. og 30. Martz Heste og Kvæg; 8. Juli og 1. Okt. Kreaturer; 8. Nov. Heste og Kvæg.

Stubbekjøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 26. Juni og 28. Okt. Heste og Kvæg.

Sjhu, Langeland og Mors.

Odense Amt.

Marup, 27. Febr. og 1. Maj Heste og Kvæg; 30. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Mønsø, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 8. Martz, 12. April, 18. Maj, 25. Juni og 22. Sept. Heste og Kvæg; 8. Nov. Heste, Kvæg og Faar.

Bogensø, Torvedag hver Lørdag, første Lørdag i hver Maaned, eller, naar denne er en Helligdag, den anden Lørdag, med lev. Kreaturer. 22. Febr. Heste; 18. og 30. Martz samt 11. Maj Heste og Kvæg; 1. Juli Heste, 28. Sept. Heste og Kvæg, 9. Nov. Kvæg og Faar, 21. Dec. Kreaturer.

Glanstjerne; 20. April Heste og Kvæg, 5. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Kjæppenuup; 1. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Njarteminde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Onsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 12. Martis Heste, 27. Martis Heste og Kvæg, 14. Juni Heste, 16. Okt. Heste, Kvæg og Faar. 24. Nov. Heste og Kvæg.
Midvelfart, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, første Tirsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 24. Febr., 19. Martis, 8. og 21. April, 6. Juli og 23. Sept. Heste og Kvæg. 4. Nov. Kvæg og Faar.
Odense, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag, første og tredje Mandag i hver Maaaned samt fjerde Mandag i April, anden Mandag i Maj, fjerde Mandag i Sept. og anden Mandag i Okt. (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Onsdag) med lev. Kreaturer. 1. Martis Heste, 11., 23. Martis 6. April, 12. Maj og 7. Juli (St. Knud) Heste og Kvæg. 6. Okt. og 10. Nov. Heste, Kvæg og Faar. 22. Dec. Kreaturer.
Stanhj, 22. April Heste og Kvæg.

Svendborg Amt.

Vroghbæk, 5. April Heste og Kvæg, 20. Okt. Kvæg og Faar.
Geckov, 16. Sept. Heste og Kvæg.
Fanborg, Torvedag hver Tirsdag, Torvedag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaaned, indtagen Juni, Juli og Aug., med lev. Kreaturer. 18. Febr. Heste, 16. Martis og 3. April Heste og Kvæg, 19. Juni Heste, 5. Okt. Kvæg og Faar. 6. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Hesfelager, 23. April Heste og Kvæg, 25. Okt. Heste, Kvæg og Faar.
Martal, Torvedag hver Tirsdag og Fredag, 28. Maj og 1. Okt. Kreaturer.
Nyhørg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første, tredje og i indtræffende Tilfælde tillige femte Lørdag i hver Maaaned fra 1. Okt. til 1. Maj med lev. Kreaturer. 20. Martis og 2. April Heste og Kvæg, 30. Juli Heste, 15. Okt. Heste, Kvæg og Faar. 12. Nov. Kvæg og Faar.
Ringe, 10. April og 31. Maj Heste og Kvæg, 11. Nov. Kvæg og Faar.
Rudkjøbing, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, 9. April Heste og Kvæg, 18. Juni Heste, 13. Nov. Heste, Kvæg og Faar.
Svendborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden og fjerde Onsdag i hver Maaaned med lev. Kreaturer. 10. Martis Heste, 21. Martis, 7. April 19. Maj og 14. Juli Heste og Kv., 13. Okt. og 5. Nov. Heste, Kvæg og Faar, 25. Nov. Heste og Kvæg.
Vroekjøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, anden Tirsdag i hver Maaaned Torvedag med lev. Kreaturer. 26. Martis og 15. Juli Heste og Kvæg, 7. Okt. Heste, Kvæg og Faar.

Jylland.

Hjørring Amt.

Malbæk, 5. Okt. Kreaturer.
Magersted, 29. Sept. Kvæg og Faar.
Blakhus, 19. Martis Heste og Kvæg.
Flaenuffjold, 13. April Kreaturer, 14. Sept. og 10. Nov. Kvæg og Faar.
Frederikshavn, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Okt. til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 21. April Kreaturer, 28. Sept. Kvæg, Faar og Heste, 27. Okt. Kvæg og Faar.
Halskrup, 8. April Heste og Kvæg, 29. April Kreaturer, 1. og 2. Juni Heste, 7. og 28. Okt. samt 18. Nov. Kvæg og Faar.
Hjørring, Torvedag hver Lørdag, i Nov. og Dec. tillige hver Onsdag, anden Lørdag i Martis, April, Maj og Juni samt hver Lørdag fra Okt. til Jul med lev. Kreaturer. 9. Febr. Heste, 20. og 27. Martis Heste og Kvæg, 29. Maj og 24. Juni Heste, 25. Sept. og 16. Okt. Kvæg og Faar.
Jetsmark, 2. Okt. Kvæg og Faar.
Læso, 10. April Kreaturer, 11. Sept. Kvæg og Faar.
Loffen, 14. April Kreaturer, 8. Okt. Kvæg og Faar.
Loffensvej Kro, 23. Sept. Kvæg og Faar.
Sindal, 3. Maj Kreaturer, 24. Sept. og 19. Okt. Kvæg og Faar.
Stræm, 17. Sept. Heste, Kvæg og Faar.
Sæth, Torvedag hver Lørdag, 30. Martis Heste og Kvæg, 22. Sept. og 12. Okt. Kvæg og Faar.
Thiese, 22. April Kreaturer.

Løbersted. 18. Sept. Kvæg og Faar.

Vester-Brønderlev. første Mandag i Sept. Marked med Heste, Kvæg og Faar, anden Mandag i de øvrige elleve Maanedes Marked med Kreaturer.

Øster-Evendstrup. 9. April Kreaturer, 25. Juni Heste.

Øster-Bræa. 29. Marts og 9. Okt. Kreaturer.

Nalborg Amt.

Nalbro. 6. April Kreaturer, 16. Sept. Kvæg, Faar og Heste.

Nalborg. Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Onsdag (undtagen 8. Dec.) Marked med lev. Hornkvæg, Faar og Svin. 11. Febr. og 23. Marts Heste, 21. Sept. og 20. Okt. Kvæg og Faar. 7. Dec. Heste, Kvæg, Faar og Svin.

Nars. 15. Febr. og 12. Apr. Kreaturer, 7. Sept., 4. Okt. og 9. Nov. Kv. og F.

Nadsund. 7. Apr. og 10. Maj Kreaturer, 8. Sept. H., Kv. og F., 6. Okt. Kv. og F.

Nals. 4. Okt. Kv. og F.

Nvalpsund. 12. Maj Kreaturer, 9. Okt. Kv. og F.

Nøgstor. Torvedag hver Lørdag, sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med lev. Kreaturer. 10. April Kreaturer, 21. Juli, 18. Sept., 18. Okt. og 22. Nov. Kv. og F.

Nibe. Torvedag hver Tirsdag og Fredag, anden og tredje Tirsdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 15. Marts H. og Kv., 28. April Kreaturer, 13. Sept. Kv., F. og H., 5. Okt. og 6. Nov. Kv. og F.

Nørre Sundby. Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Tirsdag fra Okt. til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 10. Febr. og 22. Marts H. og Kv., 24. April Kreaturer, 8. og 19. Okt. Kv. og F.

Njørbjerg. 14. Jan., 16. Febr. og 18. Marts H. og Kv., 13. April og 13. Maj Kreaturer, 10. og 29. Juni H. og Kv., 22. Sept., 21. Okt., 11. Nov. og 8. Dec. Kv. og F.

Nlstrup (Hornum Station), 13. Jan. Kreaturer, 16. Marts H. og Kv., 28. Juni Kv. og H., 20. Sept. og 6. Dec. Kv. og F.

Nvester Næsning. 26. Marts Kreaturer, 15. Sept. Kv. og F.

Thisted Amt.

Niergetø Kro. 29. Marts Kreaturer, 29. Sept. Kv., F. og H.

Njerritslev. 13. Marts H. og Kv., 22. Juli Kv. og F., 12. Okt. H. Kv. og F.

Nurup. 12. Febr. H. og Kv., 3. Juni H., 6. Sept. H., Kv. og F.

Nvidbjerg. 20. April Kreaturer, 4. Okt. Kv. og F.

Nvaldbj. 23. April Kreaturer, 30. Sept. Kv., F. og H.

Nvhjølning. Torvedag hver Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelstdag og Jul med lev. Kreaturer. 15. Febr. H. og Kv., 16. Marts H., 26. April Kreaturer, 8. Juni H., 21. Juli og 25. Sept., H. Kv. og F., 15. Okt. Kv., F. og H.

Thisted. Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 13. Febr. og 15. Marts H., 14. April og 10. Maj Kreaturer, 4. Juni H. og Ud, 8. Sept. H., Kv. o. F.

1. Okt. Kv., F. o. H., 16. Okt. Kv., F. o. Ud (forhen store Onsdag).

Wlfsund. 13. April Kreaturer, 23. Juli Kv. o. F.

Wlsø. 26. Juni H.

Viborg Amt.

Malestrup. 24. Marts H. o. Kv., 20. April Kreaturer, 16. Sept. Kv., F. o. H., 23. Nov. Kv. o. F.

Nus. 4. Maj Kreaturer, 24. Sept. Kv. o. F.

Njerringsbro. første Lørdag i hver Maaned Marked med Kreaturer.

Njellerup. 7. April, 10. Maj Kreaturer, 29. Sept., 21. Okt. Kv. o. F.

Nrudstrup. 24. Juni Kreaturer.

Nsbe. 21. April Kreaturer, 23. Sept. Kv. o. F.

Nstald. 9. April Kreaturer, 25. Sept. Kv. o. F.

Nstue. Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 4. Jan., 16. Febr., 17. Marts

H. o. Kv., 27. April, 13. Maj Kreaturer, 9. Juni H., 26., 27. Juli, 11.

Sept. H., Kv. o. F., 4. Okt. Kv., F. o. H., 18. Nov. Kv. o. F.

Nstoholm. 18. Maj Kreaturer, 21. Sept. Kv. o. F.

Illstrup Station, 19. Maj Kreaturer, 21. Sept. Kv. o. F.
Ulborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned og fra Midseldag til Jul hver Lørdag med lev. Kreaturer. 5. Jan. S., 17. Febr. S. o. Kv., 25. Martz, 10. April. 1., 29. Maj Kreaturer, 23. Juni (Snapstingsmarked) S. o. Kv., 27., 28. Sept. (Løstemarked) Kv., F. o. S., 23. Okt., 27. Nov. Kv. o. F., 18. Dec. S. o. Kv.

Nanders Amt.

Altingebro, 26. Febr., 9. April S. o. Kv., 7. Maj Kreat., 23. Juli, 7. Sept. Kv. o. F., 15. Okt. Kv. F. o. S.
Øbeltoft, 16. Febr., 25. Martz, 23. Juni S. o. Kv., 22. Sept. Kv. o. F.
Østerb. 3. Maj Kreat., 8. Okt. Kv. o. F.
Glæsborg, 20. April Kreat., 30. Sept. Kv., F. o. S.
Grenaa, Torvedag hver Lørdag. 24. Martz, 1. Juli S. o. Kv., 1. Okt., 9. Nov. Kv. o. F.
Sabndal, 29. April Kreat., 28. Juli, 1. Okt., 25. Nov. Kv. o. F.
Hobro, Torvedag hver Freedag. 15. Jan. S. o. Kv., 18. Febr. Kreat., 19. Martz S. o. Kv., 14. April, 21. Maj Kreat., 11., 30. Juni S. o. Kv., 13. Aug. Kv. o. F., 23., 24. Sept. S., Kv. o. F., 22. Okt., 12. Nov. Kv. o. F., 9. Dec. Kv., F. o. S.
Kølstub. 17. Febr. S. o. Kv., 31. Martz, 11. Maj, 17. Juni Kreat., 21. Juli S., Kv. o. F. 15. Sept. Kreat., 17. Nov. Kv. o. F., 23. Dec. Kreat.
Mariager, Torvedag første og tredje Lørdag i hver Maaned med Kreat. 10. Martz, 13. Juli Kreat., 7. Okt., 10. Nov. Kv. o. F.
Mørke, 17. Maj Kreat., 18. Okt. Kv. o. F.
Mimtofte, 18. Febr. S. o. Kv., 20. Okt. Kv. o. F.
Ny-Åsgten, første Onsdag i hver Maaned Kreat.
Nanders Torvedag hver Onsd. og Lørd., sidste Dag med Kreat., 6., 7. Jan., 19., 20. Febr., 6., 13., 27. Martz, 3. April S.; 8. Maj Kreat., 21., 22. Juli Udb., 2., 3. Juli S., 9., 10. Sept. S., Kv. o. F., 2. Okt. Kv., F. o. S., 30. Okt. Kv., F. o. Udb., 13. Novbr. Kv. o. F., 10. Decbr. S. o. Kv.
Nonde, 26. Martz Kreat., 21. Sept., 24. Novbr. Kv. o. F.
Sjelbro, 12. Martz, 21. April, 18. Maj Kreat., 28. Okt. Kv. o. F.
Thirstrup, 17. Martz S. o. Kv., 24. Sept. Kv. o. F.
Thorup Vakhus, 13. Maj Kreat., 20. Sept. Kv. o. F., 15. Oktb. Kv., F. o. S.
Trustrup, 12. Maj Kreat., 20. Aug. o. 13. Okt. Kv. o. F.

Marhus Amt.

Marhus, Torved. hver Onsd. og Lørd., den sidste Dag med lev. Kreat. 8. Jan., 22. Febr., 1., 8., 22., 29. Martz, 5. April S., 20. April, 10. Maj Kreat., 5. Juli S. o. Kv., 19. Okt. Kv. o. F., 11. Decbr. S. o. Kv.
Brædstrup, 8. Maj Kreat., 24. Juli, 22. Oktb. Kv. o. F.
Hadsten, 2., 27. Apr. Kreat., 6. Septb., 14. Oktb. Kv. o. F.
Dammel, 28. Jan. S. o. Kv., 28. April, 20. Maj Kreat., 30. Juli, 16. Oktb., 6. Decbr. Kv. o. F.
Ørsens, Torved. hver Lørd. (i Falster dog Onsd.) og hver Lørd., første og tredje Lørdag i hver Maaned samt hver Lørdag i Oktb., Nov. og Dec. indtil Jul med lev. Kreat. 11. Jan., 24. Febr., 3., 10., 24., 31. Martz 7. April S., 21. April, 3. Maj Kreat., 14., 15. Juni S. o. Kv., 1., 27. Oktb. Kv. o. F.
Øster Kro, 24. Martz, 3. Maj, 27. Septbr. Kreat., 23. Okt. Kv. o. F.
Ny Svølbjerg Kro, 26. April Kreat., 25. Oktb. Kv. o. F.
Nørre Suede, 9. April Kreat., 3. Nov. Kv. o. F.
Øbber, 4. Martz, 8. April S. o. Kv., 29. Apr. Kreat., 29. Juli Kv. o. F., 17. Sept. S., Kv. o. F., 16. Novbr. Kv. o. F.
Rh. 18. Maj Kreat., 20. Oktb. Kv. o. F.
Salten, 6. Juli S. o. Kv.
Silleborg, Torved. hver Lørd. 27. Febr., 27. Martz S. o. Kv. 10. Apr., 11. Maj Kreat. 10. Juni, 7. Juli S. o. Kv., 30. Sept. Kv. F. o. S. 25. Oktb. Kv. o. F. 25. Novbr., 17. Decbr. S. o. Kv.
Slanderborg, Torved. hver Tirsd., første Tirsd. i hver Maaned samt

alle Tirsdage i Falken og fra 1 Novb. til Jul med lev. Kreat. 9. Jan.,
23. Febr., 2., 9., 23. 30. Martz, 6. April S. 19. Maj Kreat. 11. Juni,
8. Juli S. o. Sv. 15. Septb. 26. Okt. S., Sv. o. F.
Ernuft, 12. Maj Kreat. 26. Nov. Sv. o. F.
Torring, 11. Maj Kreat. 22. Juli, 6. Okt. Sv. o. F.
Brads, 12. Maj Kreat. 22. Septb. Sv. o. F.

Veje Amt.

Brande, 31. Juli, 25. Sept. Sv. o. F.
Fredericia, Torved. hver Mand. og Torv. 13. Jan. S., 20. Martz, 9. April
S. o. Sv., 5. Maj Kreat., 9. Juli S. o. Sv., 8. Okt., 19. Nov. Sv. o. F.
Gibe, 22. Martz, 30. April Kreat., 9. Juni, 10. Sept. S., Sv. o. F., 28.
Okt., 20. Nov. Sv. o. F.
Hornshjld, 1. Maj Kreat., 29. Sept. Sv. o. F.
Frellinge, 15. Maj Kreat., 28. Sept. Sv. o. F.
Holding, Torved. hver Tirsd. o. Fred. første Tirsd. i hver Maaned med
Kreat. 4. Jan., 26. Febr., 5., 12., 26. Martz, 2. April S., 10. April
S. o. Kreat., 29. April, 8., 22. Maj Kreat., 10. Juli S. o. Sv., 18. Sept.
S., Sv. o. F., 15. Okt. Sv., S. o. S., 22. Okt., 5., 12. Nov. Sv. o. F.
Handsbol, 29. Apr. Kreat.
Sønder Omme, 28. Apr. Kreat., 25. Okt. Sv. o. F.
Uldum, 27. April Kreat., 30. Sept. Sv., S. o. S.
Veje, Torved. hver Onsd. og Lorb., hver Onsd. fra 1. Nov. indtil Jul samt
anden Onsd. i hver Maaned med lev. Kreat. 12. Jan., 25. Febr., 4., 11.,
25. Martz, 1., 8. April S., 22. April, 4. Maj Kreat., 16. Juni S.,
Sv. o. F., 2., 29. Okt., Sv. o. F.

Ringkjøbing Amt.

Vording Station, 1. Nov. Sv. o. F.
Vækmarksbro, 21. April Kreat., 6. Okt. Sv. o. F.
Dalager, 14. April Kreat., 2. Sept. S., Sv. o. F.
Sønderup, 30. April Kreat., 22. Okt. Sv. o. F.
Serning, 26. Febr., 20. Martz, 13. April, 15. Maj, 25. Juni S. o. Sv., 3.,
4. Sept. S., Sv. o. F., 9. Okt. Sv. S. o. S., 8. Dec. S., Sv. o. F.
Holstebro, Torved. hver Tirsd. o. Lorb. hver anden Tirsd. fra anden
Tirsd. efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreat. 2. Jan. S. o. Sv., 22.
Febr. S., 18. Martz S. o. Sv., 24. April, 8. Maj Kreat., 11. Juni S. o. F.,
28. Juli Sv. o. F., 13., 14. Sept. samt 7., 8. Okt. Sv. S. o. S., 20. Nov. Sv. S.
Ribe Station, 12. Maj Kreat., 9. Nov. Sv. o. F.
Lembig, Torved. hver Lorb. 20. Febr. S., 20. April Kreat., 10. Juni S. o. F.,
30. Aug. Sv. o. F., 5. Okt. Sv., S. o. S. 19. Nov. Sv. o. F.
Ramme, 31. Avg. Sv. o. F.
Ringkjøbing, Torved. fra Waale til Mikkelsb. Lorb., ellerz Onsd. 23. Febr. S.,
29. April Kreat., 12. Juni S. o. F., 29. Juli Sv. o. F., 11. Okt. Sv., S., S.
Skjern, 26. Martz, 30. Juli S.
Struer, 6. Maj Kreat., 6. Nov. Sv. o. F.
Tarni, 3. Maj Kreat., 15. Sept. S., Sv. o. F., 12. Okt. Sv. o. F.
Thim, 16. Nov. Sv. o. F.
Ulftaar, 28. April Kreat., 1. Sept. S., Sv. o. F., 21. Okt. Sv. o. F.
Videbøl, 26. Juni Kreat., 23. Okt. Sv. o. F.
Winderup, 4. Maj Kreat., 6. Okt. Sv. o. F.

Ribe Amt.

Malbøl Mølle, 21. April Kreat., 11. Okt. Sv. o. F.
Mønderup, 8. Maj Kreat. 23. Nov. Sv. o. F.
Walle, 17. Sept. S., Sv. o. F.
Søbjerg, Torved. hver Lorb. Hver Fred. fra Nytaar til første Fred.
i Juli og fra sidste Fred. i Okt. til Nytaar Marked med Kreat. (hvis Feilig d.
da den foregaende Sogned.)
Holdingbro, 1., 19. Maj Kreat., 21. Okt. Sv. o. F.
Sclundsted, 18. Juni Kreat., 11. Sept. Sv. o. F.
Holsted, 14. Jan. S. o. Sv., 13. April Kreat., 17. Nov. Sv. o. F.
Ribe, Torved. hver Lorb. 25. Febr., 20. Martz S. o. Sv., 20., 27. April,
4., 11., 18. Maj Kreat., 15. Juni, 3. Aug. S., Sv. o. F., 4. Sept.
Sv. o. S., 1. Okt. Jul, 5., 12., 19., 26. Okt. samt 2., 9. Nov. Sv. o. F.

Wandrup. 10. Maj S. o. Sv., 23. Sept. Sv., F. o. S.
Varde. Torøed. hver Torød. 24. Febr., 19. Martz S. o. Sv., 30. Martz,
26. April. 10. Maj Kreat., 14. Juni, 2. Aug., 16., 17. Sept. samt 13.,
14. Okt. S., Sv. o. F., 24. Nov. Sv. o. F.
Vejen. 28. April Kreat., 19. Juni S. o. Sv., 15. Sept. S., Sv. o. F.
Worbaſſe. 12. April Kreat., 4. Aug. Sv. o. F.
Wigob. 24. April Kreat., 27. Okt. Sv. o. F.

Torbedage. Mandag: Haderslev, Tønning, Fredericia. Tirsdag: Aabenraa, Husum, Kolbing, Esbjerg. Onsdag: Vejle, Nærhus, Randers, Viborg, Aalborg. Torødag: Husum, Fredericia, Varde. Fredag: Flensborg, Frederikstad, Lønder, Bredsted, Kolbing. Lørdag: Aabenraa, Etensvøde, Rendsborg, Eslevig, Husum, Vejle, Nærhus, Randers, Viborg, Aalborg, Esbjerg.

Porto-Takster.

Et frankeret Brev indtil 15 Gr.: 10 P., til Danmark 20 P.
— ufrankeret Brev 20 P., — 40 P.
— dobbelt Brev fra 15—250 Gr.: frank. 20 P., ufrank. 30 P.
Korrespondanceort 5 P., til Danmark 10 P.
Trykſager indtil 50 Gr.: 3 P., fra 50—100 Gr.: 5 P., fra 100—
250 Gr.: 10 P., 250—500 Gr.: 20 P., 500—1000 Gr.: 30 P.
Trykſager til Udlandet indenfor Verdenspostforeningen 5 P.
for hver 50 Gr. Kan forjendes indtil 2 Kilogr.
Bareprøver indtil 250 Gr.: 10 P.
Rekommanderede Breve eksklusive Porto 20 P.
Postanvisninger indtil 100 M.: 20 P., over 100—200
M.: 30 P., 200—400 M.: 40 P.; til Danmark indtil
355 Kr.: 10 P. for hver 20 M., i det Mindste 20 P.
Postmandater indtil 600 M.: 30 P.
Pakker indtil 5 Kilogr. (10 Pbd.) ved en Distance af 75 Kilom.
(10 Mil) 25 P., over 75 Kilom. 50 P.
Pengebreve indtil 75 Kilom. (10 Mil) 20 P., ufrank. 30 P.,
over 75 Kilom. 40 P., ufrank. 50 P.
Forſikringsgebyr for hver 300 M. eller en Del af 300
M.: 5 P., i det Mindste 10 P.
Breve indenfor Verdens-Postforeningen: frankerede Breve 20 P.
for hver 15 Gr., ufrank. 40 P. for hver 15 Gr.; Korrespondance-
kort 10 P.; Trykſager, Bareprøver 5 P. for hver 50 Gr.

Telegrammer for hele det tyske Rige:

For hvert Ord 5 Pfd., dog mindst 50 Pfd. Til Danmark 10 Pfd.
for hvert Ord. Udbetalinger per Telegram indtil 400 Mk. den
ſædvanlige Postanvisningsporto og Taksten for et Telegram.

Vejrspaadomme for 1897.

Januar bringer i Begyndelsen mild Luftvarme, derefter indtræder med Slutningen af Maanedens første Trediedel kortvarig Frostvejr. Fra Midten af Maanedens er der ved Middags-tid kun sjælden, derimod om Natten under Tiden stærk Frost. Maanedens sidste Trediedel bringer stormende Vejrlig med Regn og Sne, paa enkelte Dage endog meget rigelig Nedbør.

Februar bliver en rigtig Vintermaaned med kun faa frostfrie Dage, men Kulden bliver dog ikke særlig streng. Begyndelsen af Maanedens bringer stærk Nedbør, hvorefter kun sjælden Sne med Undtagelse af Maanedens sidste Dage.

Marts begynder med Frostvejr og Snestorm, og det vinterlige Vejr holder sig med svingende Kuldegrader, indtil Foraarets Begyndelse, hvorefter der indtræder Tøvejr og bringer enkelte milde Dage med rigelig Nedbør og til Slutn. storm. Vejrlig.

April bringer ingen Frostbage og næppe nok Nattefrost. Foraarsdage er ikke sjældne, men hyppigere i Maanedens anden Halvdel. Først i Maanedens Snestorm. Der falder kun sparsomt Regn.

Maj begynder med koldt Vejrlig, hvorefter der indtræder varmere og derefter atter koldere Dage med klar tør Luft. Efter en stærk Regn i Maanedens Midte bliver Luften mildere og varmere, og med Begyndelsen af Maanedens sidste Trediedel indtræder varme Foraarsdage, som dog afsløes ved stærk Nedbør. De sidste Dage bliver kolde.

Juni bringer behagelig Luftvarme, men ingen Sommerhede. Indtil Maanedens Midte er Vejrliget tørt; derefter hyppig Regn og rigelig Nedbør ved et Tordenvejr. De sidste Dage Tøvejr.

Juli bringer behagelig Sommervarme, dog ogsaa et Par meget varme Dage, som afsløes ved Tordenvejr. Der falder ikke sjælden Regn, men Tøvejr er dog fremherskende.

August bliver en smuk Sommermaaned, omendkjønt Tordenvejr i den første Halvdel af Maanedens afslører Luften og der falder hyppig Regn. Maanedens anden Halvdel bringer næsten ingen Regn, men varme Sommerdage.

September er smuk sommerlig i Maanedens første Halvdel; de første Dage endog meget varme. Maanedens anden Halvdel er smuk efteraarsagtig. Ved Maanedens Begyndelse Tordenvejr og ved dens Slutning stormfuldt Vejrlig med Regn.

Oktober bringer behagelig Luftvarme, indtil de første Dage af Maanedens sidste Trediedel; herefter bliver det efteraarsagtigt koldt. Tordenvejr i første Halvdel, derefter rigelig Regn.

November bliver en mild Efteraarsmaaned, navnlig i de første Dage. Nattefrost indtræder kun i Maanedens anden Halvdel. Regndage er fremherskende med tilbøls stormfuldt Vejrlig.

December bringer efteraarsagtigt Vejrlig med rigelig Regn og kun lidt Nattefrost, samt stormfulde Dage og et Par Tordenvejr indtil Vinterens Begyndelse. Først efter den Tid indtræder virkeligt Frostvejr og derefter almindeligt Vintervejr.

En hjærtelig Hilsen!

til . . . . .jyllands vakre, trofaste danske Befolkning!
— Vi beundrer Eders højsindede Færd, den I viser
gjennem tapper Udholdenhed i ædel Kamp for det
Bedste vi ejer: Vort elskede Modersmål! og
ønsker Eder et glædebringende Nytår med Guds rige
Velsignelse over det ældgamle danske Land!

Fra fjærtboende Danske i Østerrig-Ungarn.

N. T. Nielsen,
Kärnten.

Hilsen til .....jyderne

fra

Danmarks Ungdom.

Der straalr Lys fra Sagas Bog
og dulmer Savnets Ve,
der tegner sig et Heltetog
mod Nordens dybe Sne,
det flammer op som Baal i Høst,
som Blus paa Højens Kant,
for os det blev den rige Trøst:
de Hædersdøden fandt.

Forgjæves ingen Draabe Blod
af nogen Vunde flød,
som Landets Æresvagt de stod,
de saa, hvad det betød,
og hvad der ofret blev i Strid
af dem, der gav sig hen,
ja, tusindfold i Fredens Tid
det vundet blev igjen.

Men de, som hørte Kampens Lur
i Nederlagets Stund,
og de, der saa vor Grænsemur
blev flyttet af sin Grund,
hvorledes holdt de Troen fast,
hvad kom i Sorgens Sted?
Da Slesvigs tvende Løver brast,
saa brast jo Haabet med.

Jeg mener ej den stolte Hær
af Kæmper sønden Aa,
de glemmer ikke Kampens Færd
men nye Skanser slaa,
og hvor de Unge famled' frem
og stundom handled' kjækt,
de lærte bygge deres Hjem
af Landets ældre Slægt.

Men her, hvor Lykkens Roser gro
i Danmarks Urtegaard,
her lærte vi for liden Tro
paa Eders Fremtidskaar.
Vi Unge følte ej den Brod,
som vore Fædre bar,
og dog vi føler som vor Lod
at holde Skuden klar.

Saa stævner vi med frejdigt Sind
mod Haabets lyse Kyst,
vi bæres af den friske Vind,
som fylde kan vort Bryst.
Vi gaar med Eder trygt om Bord
med Ærens Flag i Mast,
thi naar man paa sin Fremtid tror,
saa har det ingen Hast.

Carl Berthelsen. (F)

Vore Opgaver.

Storre alvorfulde Krav
stilles her til Mand og Kvinde;
gjæve Stridsmænd, lagt i Grav,
lad os drage dem i Minde;
fast, som de, nu vi maa staa,
vil vi vinde, maa vi vove,
kjæk vor Fordring lyde maa:
»Glem ej Folkerettens Lov!»

Drengen maa vi vise Vej,
den en Dannemand bør træde,
at vi siden engang ej
ved den Voksnes Færd maa græde;
dybt i Barnehjærtets Muld
Sæden saa i Ord og Toner,
som skal vokse underfuld
trods hvert Tryk og hver Forhaaner!

For hver Glut oprulles maa
vore stolte, store Minder,
vises Arven, som de faa
efter ædle Dannekvinder;
den at vogte tro og snild,
Sprog og Sæd, vort dyre Eje,
drage hjem enhver, der vild
vandrer om paa fremmed' Veje!

Vi maa til hver fattig Svend,
som maa tungt i Furen træde,
give Haandslag, Ven mod Ven,
thi hans Troskab er vor Glæde.
Alle, alle maa vi med,
naar det gjælder Folkestævne,
huske, i vor Sag jo er
hvert et Navn nok værd at nævne!

I vort Hjem vi blive maa,
trykker end de tunge Dage;
Tusinder jo lurer paa
efter os derind at drage.
Vil her lyde fremmed Sprog,
vi har Skylden, vi bær' Skammen,
vi maa kæmpe, bede, og
Gud dertil vil lægge Amen!

Ama C.....

—w—e—s—w—

Gamle Maser Hense.

Af F. N. H. Skrumsager.

et har ikke fra Begyndelsen været Meningen, at Gamle Henses Liv skulde drages frem her i Almanakken til almindelig Beskuelse; men da jeg har gjort Forsøg paa at faa to Forfattere til at give en Skildring af hans Liv paa en bedre og mere indgaende Maade, end Tilfældet kan blive her, uden at det er blevet til andet end et ufuldendt Forsøg: jaa vil jeg dog derfor ikke lade hans Livsførelse gaa helt over i Forglemmelse.

Det har sin store Betydning, at vi gjenner Minderne om vore store Mænd, og at vi jaar tegnet deres Liv og Virken klart for os, for at vi efter Gode kan tage Eksempel efter dem. [Det er imidlertid jaaledes, og det er jo meget godt, at det er saadan,

at til Optegnelser af Stormands Daad mangler vi ijældent Kræfter. Der er imidlertid ogjaa mingen en Smaaemand, hvis Personlighed og Liv kan være saa ejendommeligt, at vi vilde have godt af at se lidt paa det med. Derjom vort Folkeliv i det hele skal styrkes, bevares, opholdes og udvikles ud af sin egen Rod og Grund, paa en saadan Maade, at Samfundet og Folket i det hele skal styrkes derved, saa gjælder det ikke mindst om de mange Smaa i Folket, paa hvad Maade de tager Livet og hvor stor Indjats og Kraft de kan lægge ind i det. Det er netop det, der overfor gamle Hense er falden mig langt mere i Sjæne end hans meget personlige Ejendommelighed.

Han var ingen Stormand; men han tog sin Gjærning hvor den laa, og om det end jved til baade Marv og Ben, saa gik han sin Gang, „selv om et Haab eller to blev brndt saa blinked et nyt i det Hjærne“, det kan med fuld Hoje anvendes paa gamle Hense. Forst at lide Skibbrud paa Nunnmerbanen og saa tage frejdig fat jom Vonde i den dejlige Vejleegn og atter her lide Nederlag, og saa derpaa tage endnu fastere og frejdigere Tag jom Rydningsmand i Nordflæsvisg Urskove, borte fra alt dette, der i hans Ungdom og forste Manddomstid havde fængslet hans Sind og Tanke: det kalder jeg godt klaret Kjobenhavner! Hjær naar vi huffer paa, at hans Sind under alt dette ikke blev bittert og hans Mands Livlighed tabte sig ej heller; men han bevarede under Livets og Arbejdet stærke Alvor alle sin Ungdoms Interesfer saaledes, at hans Kjærlighed og Dffervillighed overfor Konge og Folk og Hædreland derved betydelig ogedes. En saadan Mands Liv og Hærd dover jeg mig til at drage frem for Dffentligheden, selv om han havde sin Samfundsstilling blandt Smaafolk.

Sigvald Hense var jodt 1811 i Kjobenhavn af ret velhavende Forældre. Han modtog en god Opdragelse og blev holdt i de bedste Skoler. Han siger imidlertid selv, at der var flere vigtige Fag, som slet ikke laa for hans Evner, saaledes Matematik, Geometri, Græsk og Hebraisk, ligesom han heller intet Dre havde for Musik; hvorfor hans Forældre maatte lade Haabet om at saa en theologisk Kandidat ud af ham fare. Da han ellers i andre Fag var dygtig og meget flittig, ja endog Dukt i næstøverste Klasse, saa vilde man se Tiden an med Hensyn til Bestemmelsen af hans Fremtids Bane. Ved at anstrænge sig i for høj Grad til Afgangseksamen, paadrog han sig en Mærvesygdom, der blev saa alvorlig, at han helt maatte opgave at læse videre.

Genje havde godt Anlæg til Tegning og stor Lust til ad den Vej at skabe sig en Fremtid, og ved et tilfældigt men interessant Møde som 12 Aars Dreng med Frederik VI. havde han faaet sig en Friplads foræret paa det kgl. Kunstakademi, og nu mente Forældrene, at den burde benyttes, og det blev den. Hans Flid og Udholdenhed skaffede ham ikke blot Professorene Eekersbergs og Lunds Opmærksomhed, men selv Prins Kristians (senere Kristian VIII.) Bevaagenhed. Det var altjammen godt nok; men hverken Professorenes Opmærksomhed eller Kronprinsens Bevaagenhed var i Stand til at erstatte det manglende Geni, der heller ikke lod sig fremtrylle af hans Færnsflid.

Ved den aarlige Oprykning 1. Marts, Frederik V. Stiftelsesdag, blev Genje forbigaaet, endskjont Professorene havde temmelig sikkert stillet det i Udsigt. Denne Tilfidsjættelse folte han som en Ydmængelse, og denne Begivenhed indvirkede saa stærkt paa hans Nærvesystem, at han paa Lægens Bud maatte opgive ogsaa den Vej, hvis der ikke skulde være Fare for at han gik til Grunde.

Genjes Moder havde Familie i Jylland, og til dem blev han sendt for under Landlivets friske Forhold at komme til Kræfter.

Det var i den dejlige Vejleegn, at han fra nu af fik sit Hjem i hele syv Aar, de lykkeligste i hans Liv. Her fandt han sin Hustru, en Bondepige fra en større Bondegaard, og hun var fra Hjemmet vant til at tage fat; hendes Moder, én af de rigtig gamle solide Bondetoner, jagde tit til sine Sonner, naar de skulde til Marks: tag hende med, for det har hun godt af; hun kan faa en Mand, som maatte ikke vil eller ikke kan arbejde! Hertil siger Genje selv, at det sidste slog til; men jeg tilføjer, han fik det godt nok lært. Her i Vejleegnen dannede Genje saa det første Hjem, et lille yndigt Hjem i en mindre Bondegaard; men selv om en Rjovenhavner har opholdt sig en Tid under landlige Forhold og har sat sig ret godt ind i Tingene, saa er det ikke jaaledes at skulle fra Akademiker begynde som Bonde med de dagligdags prosaiske Forhold. „Der skal mere til at kjøre Plov, end at kunne sige Hov!“ og det maatte Genje ogsaa jaende. I hvor dygtig hans Hustru end var, saa var dette dog ikke ene i Stand til at holde Ploven i Juren, og de maatte sælge deres Ejendom og se sig om efter noget andet, hvor Livet kunde tages paa en mere tarvelig Maade og leve's billigere, end de hidtil havde været vant til.

At de valgte at flytte jonden Na til Hvgum Skov laa i, at Henje folte Lyft til at je de stærke nationale Rovelser paa nært Hold og efter Væne være med i den Kamp, som her jortes for Bevarelsen og Udviklingen af det danske Folkeliv.

Det var i 1845, at Henje flyttede til Hvgum Skov, hvor han kjøbte sig en uopdyrket Skovlykke paa 30 Tdr. Land, og nu begyndte han først for Alvor at tage fat paa Arbejdet med ungdommelig Kraft og Ihærdighed. Det var ved mer end overordentlig Sparjommelighed og Arbejdjomhed, at de i de første Aar holdt det gaacnde.

Hans Hustru maatte jo pasje ikke blot Bornene men Huset og Kreaturerne, til hvilke der maatte kjøbes Furage til Winterholdet. Selv lærte han nu først baade at ploje og saa, ja han maatte rydde Træstubbe, grojste og dige, jætte Hegn, hvortil han maatte slæbe en Mængde Sten fra Njddelandet; han satte flere Hundrede Favne levende Hegn, han maatte selv anden staa i Uger i Mærgelgraven. Da han kom saa vidt, at han avlede noget Korn, maatte han jo ogjaa til at tørste det, hvad han heller ikke havde lært; men saa lærte hans Hustru ham, hvorledes han skulde svinge Plejlen og saa gif det. Hans Princip var: ingen fremmed Arbejder til, hvad Du selv kan gjøre, og ingen Klatgjæld og ingen Lüksus i Huset, for Du har Naad til det, ingen Brændevin eller andet unyttigt i Huset, som kan spares. Men da de første fire lange Aar med strengt Arbejde var gaacde, og den jomfruelige Jord var kommet under Kultur, gav den ogjaa sine Frugter, 22 til 24 Fold.

Hans Hustru lappede og stoppede og bodede over alt, hvor der trængtes for at holde Pjalterne sammen, selv lavede han alt til Jordens Brug, som Vognfadinger, Hammelstokke, Stjærter og Tøjrepæle, og samtidig pasjedes der paa, at intet gif til Spilde af det lidet, som var. I de første Tider havde de ingen andre Indtægter, end den Smule Smør, de kunde lave, som de jolgte for 3 $\frac{1}{2}$ l. Skilling til den nærmeste Høker.

Saa kom det bevægede Aar 1848 med Dpvoret og Slaget ved Bov og Slezbvig. Noget Tid efter horte Henje af en Nabo, at Præsten fra Prædikestolen om Søndagen havde oplæst en Proklamation fra Frederik den 7., der indeholdt en Dpfordring om ikke at betale Skat til Dpvorerne, men til en jaakaldt Immediat-kommisjon paa tre Mand, der rigtignok opholdt sig paa Må. For nu at faa Rede herpaa, begav Henje sig op til Præsten for

at faa Klarhed i den Sag: jo det var rigtigt nok. Men ved Bortgangen fra Præstegaarden modte han en Kommando af hannoveranske Dragoner paa 11 Mand, og paa Spørgsmaalet fra ham, hvad de havde her at gjøre, blev han henvist til Kroen, hvor de ophængte en Opfordring fra Oprørsregeringen til Beboerne om at betale Skatterne paa Amtsstuen i Haderslev. Henje var imidlertid valgt af Beboerne til at modtage Skatterne hjemme og bringe dem paa Amtshuset; men det var ikke Meningen, at det skulde være til Oprørsregeringen, og han havde allerede indvarslet til Skatternes Indbetaling i Kirkehuset i Hygum. Nu var det altjaa Henje om at gjøre at faa denne Indvarsling tilbagealdt og Indbetalingen standset. Han rev derfor den oprørske Opfordring ned fra Væggen, hvor den hang; men da han saa, den forelaa paa godt Papir, og han jo havde vænnet sig stærkt til Økonomi, overstregeede han den oprørske Opfordring og skrev i sin Harmes paa den anden Side:

Ø Folge Hans Majestæt Kong Frederik den 7.s Opfordring have vi at betale Skat til vor lovlige Herre og Konge og ikke til lovløse Oprørere, som for Tiden ndove en Magt under Tyfflands Beskyttelse, som er forbruderijsk og ulovlig, samvittighedsløs og ligegyldig for Dommen baade her og hijsket; men Straffen vil ligegodt ramme dem tidligt eller sent, jaajandt som der er et retfærdigt Forshyn til. Kong Frederik er vor lovlige eneste Herre, hvem vi have at adlyde. Opfordringen til at indbetale Skatterne i Kirkehuset tilbagefalder og standjes indtil videre.

S. Henje.

Denne dobbelte Opfordring blev nu sendt ud af Henje som Grandesjeddels, og gik som saadan fra Mand til Mand, indtil den af to slæsvigholstenske Gaardejere blev standset og indsendt til Amtshuset. Kort Tid efter fik samme to Herrer Anmodning fra en saakaldt Politimester i Gram at holde Dje med Henje for at vide Rede paa, naar han var at træffe hjemme. Der gik en fjorten Dage, saa kom en Sondag en gammel Kone og meldte Henje, at der var set 6 slæsv.-holst. Dragoner færdes ad Hygum til, og det gjaldt vist ham. Den ene af de to slæsv.-holst. findede Mand havde stadig fra sin Modding holdt Dje med Henje, naar han færdedes nde paa sin Mark; men han lod sig ikke forstyrre, han gik rolig i sit Arbejde med en god Samvittigheds trygge Følelse, og skulde det knibe, saa boede han jo lige ved Stoven og kunde jo snart gjemme sig, hvis der virkelig skulde blive Fare paa Færde.

Da han imidlertid fik flere Meddelelser om, at han kunde vente mindre velkomne Gæster, gav han den ældste Datter Paalæg om at holde Dje med Skovvejen, der i en Længde af 2000 Alen var helt lige, og naar hun saa Fjenden, saa melde ham det.

Da et Djeblik var gaaet, kom hun styrkende og raabte : „Få'r! Få'r! der kommer mange Hestfolk med hvide Bind om Armen og i jubende Galop!“ Henje skyndte sig bort ud i Skoven, hvor han skjulte sig i Slaatjørn og Hæselkrat i Gaardens umiddelbare Nærhed. Nu kom Luren til hans Hustru og Børn med Spørgsmaal om, hvor Henje var. „Rejst til Vejle i Middags!“ var Svaret. Det lykkedes hverken ved Trusler eller paa anden Maade, at faa andet at vide. Huset og de nærmeste Skovpartier bleve gennemjogte; Henje laa og hørte deres Eder og Sporernes Mirren, men ham fik de ikke fat paa, og de maatte drage bort med uforrettet Vrende. Og da Sognejogden en Time efter indfandt sig i samme Djemed, gik det ikke ham et Haar bedre, han fik samme Svar. Det blev Nften; men i Mørkningen kom Smeden og sagde : Dragonerne er her om et Djeblik igjen, Du maa je at komme bort, de har indstaldet hos den tyffe Styrmand!“ Men som lænket til Stedet, svarede han : „Jeg har en god Samvittighed, lad komme hvad komme vil!“ Smeden gik og Henje med Familie gik til Sengs. Saa omkring ved Kl. 10 hørte de noget pusle ved Vinduerne og Døren, og pludselig klirrede en Rude. Henje op af Sengen og ind i et indmuret Skab, et Haandklæde anbragt over Noglehullet og han troede sig bjærget. Huset blev atter gennemjogt fra Ende til anden, baade paa Loft og i Lade, men ingen Henje var at finde. Men den tyffe Styrmand, der var kjendt med Smugleriet om Bord, opdagede det indmurede Skab ved at gaa rundt i Stuerne og banke paa Væggene. Haandklædet fra, og Lyset til Nabningen, og de stirrede paa hinanden som to vilde Tigerkatte, Djuene gniestrede og klirrede, og da Styrmanden atter fik Mælet, brolede han : „Hier ist der Kerl“, og med Pistolmundingen ind i Skabet indstodte han : „Herans! herans!“ og greb i det samme Henje i Skjortelinningen og tvang ham med det samme i Gulvet, traadte paa ham og slog løs paa ham som en gal Mand; Fanatismens Fraade flod ham ud af Njæsten under stadige Raab : „Verdamter Däne!“ Henje var under alt dette lige ved at blive kvalt, men fik dog stammet saameget frem til de forbavtede Dragoner, at hvis de vilde have ham levende med dem, maatte de fri ham fra dette Uhyre. De

lagde sig jaa imellem og Henje kom i Klæderne og under Hjul og Sammer fra Hustru og Børn fortes han bort fra Hus og Hjem, bort fra det Hjem, der trængte jaa haardt til hans Nærverelse. For Matten blev han indkvarteret hos Styrmanden, og næste Dag blev han under Bevogtning af Dragoner paa en Vætvogn ført til Fængslet i Haderslev. Paa Rejsen til Haderslev ponjede han stadig paa at se Lejlighed til Fugt; men han blev ogjaa stadig iagttaget med skarpladte Pistoler. I Haderslev blev han sat ind i Cellen sammen med Morderen fra Gasse, en gammel forjoven Mordmand, der havde gjort Indbrud og myrdet en gammel Mand og en tolvvaars Bige. I dette mindre behagelige Selskab tilbragte Henje fem Dogn; men da Arrestforvareren hørte, hvad Henje havde forbrudt, udbrod han: „Har De ikke gjort andet, jaa skal De ikke sidde her længer i dette Hjul sammen med denne Morder, det tager jeg paa min Klappe!“ Han kom fra nu af i Varetægtsarrest oven paa, hvor han havde Udflugt ud til Storegaden. Kisten var mere end mager, men han var jo tarvelig vant hjemme fra, det hjalp, Kaffe og Tobak var rent Lüksus for ham. Henjes daglige Underholdning bestod af tort Rugbrød med Mælk og Vand til Morgen, til Middag 4 a 5 Kartofler i en Træskaal med nogle næsten nyhnlige Rjod- og Flæstærninger, der legede Skjul i en ubestemmelig flydende Væske, og jaa til Aften en Staal tyndt Ol og et Stykke Rugbrød med et fedtlignende Overtræk paa; for at jaa alle disse gode Sager bragt hen imod deres Bestemmelsessted, forelaa der en slet forarbejdet Træske.

Efter at Henje i fem Uger havde levet i al den Herlighed, kom han først i Forhor. Forhørsdommeren kaldte stadig væk under Forhøret Frederik den 7. „njer gewejener Herzog“, hvilket Henje lige jaa ofte rettede til „njer König“. Herover blev Dommeren meget vred, og da Henjes Hustru efter Forhøret lod spørge, hvornaar han kom hjem, fik hun det Svar: „Han skal i Tugthuset!“ Henje blev imidlertid helt ellebild af Glæde, da Dommen først faldt og lod paa 30 Dages Vand og Brød, samt Mulk og Omkostninger, og han kunde ikke undlade at, da Dommen var oplæst, at udbryde: „Ikke andet!“ Nu var der dog en Ende at se paa Historien, thi naar man har Vand og Brød, lider man dog ikke Hungersnød, mente han. Men hans Glæde led dog et Knæk ved at høre, at han ogjaa de fem Dage, som ikke var Vand og Brød, skulde blive i Fængslet, thi paa den Maade blev de 30 Dage til

60. Han fik imidlertid Bugt baade med de 30 og de 60. Efter i omtrent et halvt Aar at have været borte fra Hjemmet, kom han i Foraaret 1849 igjen paa fri Fod. Ved denne Historie var han kommet meget tilbage, skjønt hans Hustru havde påsjet alt mønsterværdigt i hans Graværelse; hun havde selv påsjet Kreatturene, skaaret Haffelse til tre Heste, ja endog selv plojet Bronjorden og tærstet; men der var jo meget, som hun dog ikke kunde overkomme, som Mærgling, Groften, Indbjærgning af Brændsel og meget andet, og da han var kommet bort i Efteraarets Saaitid, var der kun lagt en Tonde Rugjæd ud, Hveden var ikke bleven jaaget. Alle de Tab, som herved var opstaaede, saa han sig ikke i Stand til selv at klare, hvorfor han henvendte sig til Kong Frederik den 7. med Begjæring om at faa det halve Beløb af hans Omkostninger dækket, hvilket Kongen ogjaa straks gjorde ud af sin egen Chatokasje. Med Hensyn til det øvrige tænkte Henje som saa: Kommer Tid, kommer Raad! Det kneb imidlertid paa alle Kanter for ham, og naar hertil kom hans mindre gode Villie til at betale Statter og Afgifter til Dyrererne, er det let forstaaeligt, at han paa den Maade udjatte sig for Udpantning af de forfaldne Foraarsstatter. Han blev pantet og Kundgjørelsen om Salget af de pantede Gjenstande opilaet paa tre Sognekirker; men paa de to blev Plakaten straks nedreven, paa den tredie sad den Matten over; men til Auktionen kom ingen undtagen to Mendefjællinger, Hyttkvinderne kaldet, der levede af Tiggeri.

Henje havde en Broder, som var Løjtnant ved Hovedstadens borgerlige Artilleri. Det var i Overgangstiden fra den røde Mundering til den mørkeblaa, og han havde derfor jendt Henje sin røde Kjole med samt sin Vagtkasket og andet Pilleri, som, naar det blev farvet, kunde bruges af ham. Denne Mundering fik Henje nu frem paa Auktionsdagen og fik lavet en udstoppet dansk Soldat af; selv havde han et Par blaa Vlaargarvs Bukser, som han brugte, naar han ryddede og grøftede. Skikkelsen var anbragt saaledes, at den laa op ad Sengen med Venene lodret ned af Sengenanten, selvfølgelig med Stovler paa; men da Hovedet mangede, var Armene lagt paa Kors over, hvor Hovedet skulde være, og et Par Skindhandsker som Hænder, udstoppede naturligtvis, Sablen sat i et Hjørne ved Sengen, Feltskasket og Pistol paa Bordet lige ved Vinduet. Da det var bejorget, gif Henje efter at have aflukket alle Døre ad Stoven til med hele Familien, efter

dog først paa Gangdøren at have anbragt en Seddel hvorpaa stod: „Advarsel mod Indbrud og dets Følger!“ I Skoven krob Hense op i en stor gammel Eg, hvorfra han kunde overse hele Situationen. Klokken 10 kom Herredsfogden, Tingsskriveren og Auktionsholderen, alle tre ridende; de steg af og bandt Hestene, prøvede Døren og læste Seddelen, og til sidst hen til Vinduerne for at se ind; men Skrak og Rammer! Sikken en Fyr der inde i Sengen, det var, som om deres Trampen ved Vinduerne fik ham til at vaagne! Angst og Forfærdelse greb dem, og i den værste Hast sørgte de til deres Heste, og fik kun den ene Fod i Stigbojlen og afsted i sujende Galop, ja Aldguister og Stovskyer stod bag dem, forbi Hyttekvinderne, Auktionsholderen foran, Herredsfogden og Tingsskriveren bag efter, det bedste de havde lært; en Gang imellem vendte de Hovedet for ligejom dog at forvisse sig om, at den Slæmme ikke var i Hælene paa dem. Det var med en stolt og sejrrikke Følelse, at Hense krob ned fra den gamle Eg og vendte tilbage til Hjemmet. Det var dog vel tidligt, at Hense glædede sig over Sejren, thi om Natten kl. 12 blev der banket paa Vinduet med en Ridsespis, og han maatte ud af Sengen i det bare Linned og hen til Vinduet for at se, hvad der var paa Færde. Der blev raabt uden for: „Hvem bo'r her?“ han svarede: „Her bo'r Hense!“ men da den Underretning var givet for Vedkommende ude paa Vejen, raabte denne, saa Hense kunde høre det indenfor: „Hier ist es, påst jekt auf!“ Nu begreb Hense, da han saa det slinrede og blinkede ude paa Skovvejen, at det var en Kommando Fodfolk, der var udsendt for at gribe ham, men da de var ukjendte med Forholdene, spurgte sig for, og den Ridende var den saakaldte Politimester fra Gram. Desuden holdt der en Vegtvogn, hvorpaa Degnen Lykke og en større Gaardejer Dolberg havde Plads, og det var jo Meningen, at Hense skulde gjøre dem Selskab; Provst Magen, der ogsaa skulde have været med i det Selskab, var imidlertid sluppen ud af en Bagdør og bjærge sig paa den Maade; hvorimod baade Lykke og Dolberg maatte sidde tre Uger i Haderslev. Det gjaldt nu for Hense at komme bort; men hele Gaarden var omringet og alle Udgange besat af Militær. Den eneste Udvej for ham var at bjærge sig op paa Høloftet for der at skjule sig nede mellem Høet og Taget, og den valgte han sig; de 16 Læs Kløverhø, som han nogle Dage i Forvejen havde kjørt ind, kom ham godt tilpas. Da hans Hustru ikke hurtigt nok lukkede Døren op, løb

de den ind, skjæbte, huserede og mishandlede hende, forlangte Kaffe og Brændevin, hvortil hun svarede: „Vi har intet og mindst da til Folk, der opfører sig som De!“ Nu, ja, ja tog de det selv, jaaledes en Skinke, Brød, Fløde, Smør og hvad andet ijselig, der var i Huset, en hel Plyndring fandt Sted. De tog Sølvtojs, to „Zweidritler“, en perjsk Sølvmont, et Flag, en Pistol og en Vrystnaal. Et Bibehoved, hvorpaa stod „Gud beskyerme Dannemark“ slog de itu, samt vrede andet Hærværk af forskjellig Art. Hele Huset blev gjennemjagt fra Ende til anden under Eder og Trusler; men da det ikke hjalp, loffede de ved at raabe: „Vi vil blot tale med Dem, kom De kun frem“; men Hense fandt sit Skjul i Hoet mere sikkert, trods det, at Spydstikkene faldt og ramte rundt omkring ham. Endelig kom de i hans Nærhed, men han sad med en Træsko i hver Haand og holdt dem over Hovedet for at afbøde Stodene og holde imod, naar Stikket kom. De jogte ufortrødent i flere Timer og var tre Gange i hans umiddelbare Nærhed; et af de sidste Stod gled af mod Gravjærnet paa hans ene Træsko og fo'r ham ind i det ene Laar, saa han fik et betydeligt Saar. Nu var det Alvor, af Skjorten maatte han lave sig Charpi og Forbinding, for Blodtabet var ved at udmatte ham; men det var ogsaa hermed forbi med Efterfølgelsen, og da Bogurummelen havde tabt sig i det Fjærne, sank han sammen i en magtesløs Døs, saa det var med største Besværlighed, at hans Hustru fik ham bjærget ned fra hans kritiske Stilling og fik ham afvasket og forbunden. Efter en kort Hvile maatte han jo bort fra Hjemmet, intet at styrke sig paa, thi Spijekaaret var gjort ryddeligt af Volds-mændene. Men der var ingen Tid at spille, Fjenderne kunde jo snart være der igjen, altsaa ud af den østre Laage, paa Ræcerne langs Diger og Gjerder, mere krybende end gaacende igjennem Skov, over Mark og Enge, indtil han langt borte fra Hjemmet havnede hos en venligsinde Bekjendt, der tog sig omhyggeligt af ham, plejede ham med Mad og Drikke, jaaledes at han efter den nødvendige Hvile igjen kunde vandre videre i Landflygtighed.

Efter flere Ugers Dmsflakken naaede han til Fredericia, hvor han af General Moltke fik Underretning om, at Landet jonden Na skulde bejættes af jveniske Tropper, hvorved det slesvig-holsteniske Herredomme var tojlet, og han trygt kunde rejse hjem. Om yderligere Betaling af gamle Krav paa ham var der fra den Tid ikke mere tale, ja det slog til: kommer Tid kommer Raad.

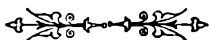
Der kom imidlertid et ret artig Etterjubil i Anledning af Hensens Solbtøj, som var blevet solgt, men kjøbt af en god dansk Mand, for at Hense ved Lejlighed kunde indløse det igjen; Manden, der havde kjøbt det, lod Hense det vide, for at han ved Lejlighed kunde faa det i Hænde igjen. En Dag, da der skulde betales Skat, kom Hense i den Anledning til Byen, hvor Manden, der havde kjøbt Solbtøjet, boede. I et større Lokale blev Skatten betalt; men Bønderne blev ligegodt tilbage for at se, hvordan det vilde spænde af, naar Turen kom til Hense, at han skulde betale, da han havde ladet mindre venlige Ytringer falde om Tingbudet, som netop var til Stede for at hjælpe ved Skatternes Indbetaling. „Er der flere, der vil betale?“ spurgte Tingbudet, og Hense traadte frem. „Deres Bog!“ var Tiltalen. „Min Bog kan De faa senere; men jeg vil først vide, hvor mit Solbtøj er blevet af, som De røbede, da De og flere brugte Bøld og gjorde Indbrud i mit Hus hin Nat.“ Manden saa noget forbavset op, men lod ligegodt, som han ikke forstod Meningen, hvorfor Hense gjentog Spørgsmaalet. Men nu forstod han det, han fo'r rundt, som han var gal, raabte og bandede som besat. Herredsfogden, der opholdt sig ved Siden af, kom ind og spurgte, hvad der var paa Færde. „Na, det er denne gale Hense fra Hygum, han siger jeg har røbet hans Solbtøj og gjort Indbrud.“ Hertil svarede Hense: „Han der var med i mit Hus hin Nat, og enten han eller en anden har stjaalet det, er mig lige meget, thi en Hæler er ligejaa god som en Stjæler og han maa vide, hvor det er blevet af.“ — „Maa saadan“, svarede Herredsfogden. „Ja, jeg kjender Dem af Dm tale, Hr. Hense!“ „Nok muligt, Hr. Herredsfoged; jeg kjender ikke Dem.“ „Ja, kom De nu med mig,“ var Herredsfogdens Svar, og han fulgte med, da han vidste, at derinde var ingen Arrest. Efter en lille Pause siger Herredsfogden: „Sig mig, Hr. Hense, hvad var det for en Person, De havde liggende paa Deres Seng Auktionsdagen? var det en Soldat eller var det en dansk Officer?“ „Det var en Straamand, Hr. Herredsfoged!“ „Nu da, hvilke Helte vi tre Mand da var! Men hvor turde De dog bove det lige over for Øvrigheden, det var dog alt for dristigt, havde De havt 20,000 Soldater, saa kunde jeg forstaa det.“ „Behøvedes ikke, Hr. Herredsfoged, en Straamand var jo nok til at jage baade Dem og Deres Folge paa Flugt; men havde jeg blot havt 10,000 Mand, saa skulde der ingen Slesvig-Holstener have eksisteret mere her i vort

Land." „Nu, nu! det gaar vel ikke jaa haardt til, jom De udtaler Dem! Vil De betale Deres Stat til mig?" Ja, det vilde han. „Men," fortjatte Herredsfogden videre, „De skylder 5 Daler kurant for Auktionen." „Som De ikke fik Tid og Lejlighed til at udføre! Og De mener jeg betaler for ugjort Arbejde, nej! jaa kjender De nok ikke Henje fra Hygum Skov." Herredsfogden jagde hertil ikke et Ord men dyppede Pennen og slog en tyk Streg over Fordringen i Bogen. Der var endnu en Regning af 5 Mk. lybft fra Tingbudet for fem Tilfjgelsjer, jom Herredsfogden afkrævede ham. Henje paaftod, det var kun en Gang, han havde været, hvorfor Herredsfogden kaldte ad Tingbudet og spurgte, om han kun havde været der en Gang. „Personlig kun en Gang, men min Karl har været der fire," var Svaret. Henje mente ikke, at Karlen var Bestillingsmand og paa den Maade kunde jendes ud paa hans Regning, det vilde han ialtfald ikke betale, inden han ad lovlig Vej blev domt dertil. Utter en tyk Streg af Herredsfogden i Nestancelisten, og Henje var jærdig med de slesvig-holsteniske Vansteligheder for denne Sinde, thi ikke længe efter fik de deres Tilgodehavende udbetalt ved Jsted og Frederiksstad.

Imellem Krigen arbejdede Henje sig ved fortjat Jlid og Sparjomhed op til jævn Velstand og økonomisk gode Aaar. Det er fra den Tid, at Forfatteren heraf først lærte ham at kjende, idet Henje regelmæssig en Gang ugelig kom paa Rødding Højskole, dels for at laane Skolens gamle Auiser, og dels for at laane Bøger af det derværende betydelige Bibliothek. Han havde endnu den Gang jaa stærke Sparjommelighedsfølelser, at han ikke troede at turde tillade sig at holde Auiser, men gif hellere to Mil om Ugen for at laane nogle. Det blev anderledes med Tiden ogjaa paa det Omraade; i de jœnere Aar holdt han jelv flere forskjellige Blade. I de for ham jaa knappe Tider under Treaarss-Krigen kom hans Kundskaber og hans sproglige Jærdigheder ham til stor Nytte og indbragte ham mangen lybft Skilling. Efter Krigen i 1864 har han, ikke for Bindings Skyld, hvortil han nu ikke trængte, men for at tjene sit Folk havt god Brug for sine gode Eeener. I Tidernes Lov modtog han efter at de økonomiske Vansteligheder var overvundet flere offentlige Hverv, jom han rogtede med Trofasthed. Han var jaaledes i mange Aar Valgmand ved Landdagsvalget og stjvnt han var naaet over de 80 ved sidste Valg og Alderdomsfkrøbeligheder gjorde sig stærkt gjældende, jaa holdt han

fig dog ikke tilbage fra den 5 Mile lange Vejs Afstand til Valgstedet, men modte frem med sin Stemme paa Gustav Johannsen. Det gjorde Indtryk paa flere, da de saa den noget krumbojede Olding, graastjægget som han var, bevæge sig langsomt med Frejdighedens sikre Bræg i sit Klæde op til Valgbordet.

Naar han var død, vilde han have sig^e lagt til Hvile og Stovet gjemt under dansk Herredomme, hvorfor han havde kjøbt sig Gravsted paa Obbekjær Kirkegaard, og her fandt han sit sidste Hvilested afvigte Sommer.

For 1000 Aar siden.

Af N. S. Callesen, Lerskov.

Med Tegninger af Poul Steffensen.

For mange Hundrede Aar siden, jaaledes bliver der fortalt, var vort danske Møderemaal helt forskjelligt fra, hvad det er i vore Dage. Gjennem Tiderne foregaar med Hensyn til ethvert Maal store Forandringer, idet gamle Ord og Talemaader gaar af Brug, og ny kommer frem, og jaaledes gaar det til, at vi nu har jævrt ved at forstaa det Sprog, som vore Fædre talte for mange Hundrede Aar tilbage. Og som det gaar med Sprogene, jaaledes gaar det ogsaa med Folkenes Levevis, baade i legemlig og aandelig Forstand; de forandrede Forhold, som Tiden bevirker og fører med sig, indvirker paa Folkene, og deres Livsvilkaar indvirker igjen, efter som de forandres, paa Folkenes Tankesæt, Forestillinger og Følelsesliv. Naar vi derfor tænker os vore Fædre, som de var for 1000 Aar siden, da maa vi forestille os dem og deres Virken og Væsen som vidt forskjellige fra os og vor Virksomhed nu til Dags. De naturlige Forhold var jo ogsaa den Gang vidt forskjellige fra nu. Vort Land var den Gang bedækket med store Skove, der husede vilde Røddyr, som Bjørne og Ulve, i Mængde.

Nogen egentlig Industri efter vore nuværende Forhold, var der ikke tænkt paa. Vore Fædre klædte sig hovedsagelig i Dyreskind, der var uodvendige for at kunne holde Varmen i deres mindre lune Bjælkehuse. Bevæbnede skulde de til enhver Tid være, ikke alene for at bekæmpe de vilde Dyr, men ogsaa for at kunne værges sig mod de ombøende Folk, og det at bære Vaaben var desuden et Tegn paa den frie Mand, der holdt det under sin Værdighed at arbejde. Hans Arbejde var at gaa paa Jagt og at føre Krig; Jordens Dyrkning, Klædernes og Madens Tilberedning overlodes til Kvinderne og Trællene. Vore Fædres Forestillinger om et højeste Væsen og om et Liv efter dette var da ogsaa vidt forskjellig fra vor. Et Væsen, der var saa mægtigt, at det kunde regere alle Ting, kunde de ikke tænke dem, hvorfor de havde mange Guder, f. Eks. Odin, der havde sin Bolig i Valhal, til hvem efter Døden alle Kæmper samlede, hvor de skulde fordrive Tiden med at spise Flæsk og drikke Mjød og slaas fra Morgen til Aften. Endvidere havde de Thor, Krigens Gud, Frejr, Frugtbarhedens Gud, Freja, Kjærlighedens Gudinde og flere andre. Af disse Guder havde de lavet Billeder af Træ, som stod opstillede i Gudehusene, „Hove“, som de kaldte dem. Foran Gudehuset stod Djæfstenen, paa hvilken Djærgoden (Præsten) ofrede fangne Fjender, Trælle og Husdyr. Djærgoden opskar Djærets Liv med Djæfkniven, og af de rygende Indvolde spaaede han, hvad Fremtiden vilde bringe, Krig eller Fred, Sejer eller Nederlag, frugtbare Afgrøder eller Misvæxt o. s. fr.

Men lad os forjoge at male os et Billede af, hvorledes det paa en enkelt Egn saa ud paa disse Tider, og vi vil da vælge Egnen ved Gjemner Bugt. Bugten selv var da som den er endnu, men Landskabet til begge Sider var helt beboet med Skov. Fra Bugten strakte sig en Vandarm op til det Bækken, hvori nu Runde Mølle ligger. Vest fra de store Skove og Søer, de nuværende Møser, var der en stærk Tilstrømning af Vand, saa hele Bækkenet ved Runde Mølle dannede et Nor. Nord for dette Nor laa den Gang Byen Gjemner, og Indvaanerne benyttede Noret til Vinterleje for deres Skibe, med hvilke de om Sommeren fo'r paa Vikingetog. Mangan god Gang var de ogsaa dragne ud fra dette deres Smuthul, og havde derfra gjenret fremmede Strandhugsmænd tilbage, hvorfor Noret blev kaldt Gjemnor, hvilket Navn igjen gik over paa Byen. Byen husede dog den Gang kun

Mænd, Kvinderne og Børnene opholdt sig længere mod Vest, hvor de var mere sikre for Dverfsald og i No kunde fremme deres Sygler. Først har de vistnok slaaet Bo i Ballund (den beboede Lund), medens deres Hov var bygget i en i Nærheden beliggende Lund, hvorfra Navnet Hovslund turde hidrøre. Lunden, hvori Hovet laa, bestod hovedsagelig af Asketræer, thi Asken var vore Fædres hellige Træ, ligejom Egen var Tyskernes og Slavernes. I Hovet stod der Billedstotter af de forskjellige Guder, og ingen betraadte Hovslunden uden en hellig Gysen; ved Natte-tid vovede sig ingen i Lundens Nærhed. Dffergoden boede i Ballund i en af de bedste Gaarde, og en talrig Trælleskaf stod til hans Tjeneste. I den ligeoverfor beliggende Gaard boede Jarlen, som han kaldtes, og han herskede over det omliggende Land som en Konge. Jarlen hed den Gang Hjarulf og Dffergoden hed Tjelluf. Begge var de anjelige Mænd. Hjarulfs Dragt var en kort Læderkollert samt Bukser af Hjorteskind, der dog kun naaede til Knæerne. Paa Fodderne havde han Læderfko, fastgjorte med Remme og paa Hovedet en langhaaret Bjørneskindshue. Et langt jort Haar og Skjæg faldt ham ned paa Hærde og Bryst, et Bælte prydet med Bronzeplader fuldenkte hans Dragt, og i dette hang et drabeligt Slagværd, som der skulde et Par stærke Hænder til at svinge. Naturligvis horte ogjaa til hans Bevæ-ning et Jagtspyd, en Armbrojt og et stærkt Skjold, væretrukket med Dkselader. Dffergodens Dragt bestod i en Kjortel af tyndt Læder, prydet med Uldfryndjer om Gernehæierne, og hvor de ellers kunde lade sig anbringe. Kjortelen naaede ham ned til Fodderne, men dens Gerner var korte, fra Albuen og ned var Armene bare. Kjortelen blev holdt sammen om Livet af et Bælte med lange Kvasjer, og i Bæltet sad ved begge Sider en Kniv. Over det røde knusede Haar sad en rød ulden Hue, kantet med Graaværk. Et langt rødt knuset Skjæg faldt ham ned paa Brystet. Det er en Asket jent paa Hosten, vi vil træde ind i Jarlens Hal. Den befinder sig i et Bjælkehús uden Loft. Væggene er beklædte med Dnrejkind i Mandshojde, længere oppe er der udstaaret Træværk, fra hvis forskjellige Felter Bjørne og Wildsvine-hove^{er} træder frem. Rundt om den aabne Plads i Hallen gaar en Bænk, ligeledes belagt med Skindtæpper, med et højt Sæde^{stol} paa den ene Længdeside og et noget lavere lige over for paa den anden Side. Paa Væggene hænger der Skjolde og Vaaben

paa Hjortetatter, som er fastgjorte i Bæggen. Midt paa den aabne Plads i Hallen brænder et Baal, hvorfra Røgen gaar ud gennem tvende Rabninger i Taget. Trælle og Trællekvinder er syjselhatte med at koge og stege Sul over Baalet. I den øverste Ende af Hallen sidder Karlens Hustru Maguhild, syjselhat med en lille Haandbæv, og alt imens lyder fra hendes Læber en Sang. Hun er saa syjselhat, at hun ikke mærker, at en ung Mø er traadt ind i Hallen, for denne staar foran hende. Møen er Dffergoden Tjellufs Datter Gudrun, og da Maguhild bliver hende bæv, saa siger hun :

P 56

„Vel modt i Kvæld, Du Gudrun liden!
tag Sæde her og hjælp mig med min Sang.“

„Åt nej, jeg har ej Tid, jeg bringe maa
Kvældsnaadveren til Fader min, der gik
til Hovet for at rense Odins Billed',
som Uglerne tilsolet har med Stærn
fra deres Rede under Hovets Tag.“

Jeg hørte, at Æ sang saa kjont, Fru Magnehild,
den Gang jeg gik at se, om Fader kom,
saa faldt det mig i Tanker at se ind
og spørge, som jeg jo har gjort saa tidt,
om Æ har endnu Intet hørt fra Yngve.“

„Åt, nej, mit Barn! vi end har intet hørt,
men frygt kun ej, han kommer nok igjen;
hvi skulde han saa jager Mo vel glemme?“

„Æ pige ikke det saa tillidsfuldt, Fru Magnehild!
i Vretland være skal saa rige Møer,
at deres Hovedguld og gyldne Spange
langt overgaar, hvad findes hertillands.“

Dg Fader er saa vjete mod i Hu,
fordi ej Odin fik, hvad han begjærte.

Men jeg maa gaa; alt Fader vist er kommen.“

„Ej skal Du frygte Odin, Datter min!
skjænk et Par hvide Duer Du til Freja;
hun vaager over trofast Kjærlighed.“

Dg saa Godnat! jov jodt til Gryet tændes.“

Med et vemodigt Godnat forlod Gudrun Hallen, men næppe
var hun borte før Farelens Trin igjen vakte Magnehilds Opmærk-
sommelighed. Glad gik hun ham i Møde idet hun udbrød:

„Velkommen ædle Husbond i din Hal!

Mig Tiden fast begyndte falde lang,
fra Gry til Kvæld jeg skued' ej dit Majn.

Men stik dig nu til Sæde kun i Hallen,
ret snart skal Madverbordet werde dækket.“

„Lad vente end en liden Stund, min Magnehild,
til Hirten kommer, den vil følge snart.“

Men sæt dig ved min Side nu, min Hustru;
jeg fast er træt, vi bedet har i Dag
saa vidt omkring og fældet Hjort og Hind,

og Bjornen, som bortslæbte Tjellufs Kalv,
faldt for mit Spyd, den Gang vi drog tilbage.

Suart Trællene vil bære den i Hallen
med samt det andet Wildt, som jældet blev.
Har ellers intet Nyt Du at fortælle?"

„Jo, det er jandt! ung Gudrun gif herfra,
just da Du kom; hun længes efter Jugve,
og frugter Dindt, fordi ej Ddin sit
det Offer, som Du veed, at han forlangte.

Da Offerguden jordrede din Svend,
den raske Tjalf, da gav til Offer Du
vor ældste Træl, den gamle blinde Djvind.

Vel sojed Du til Offeret en Stud,
men hvis nu Ddin vraged' denne Gave!
Du veed, at Tjelluf udaf Gedenz Indvold,
vi ofrede for Hins og Jugves Vel,
os spaaede Uheld for de tjære Sonner."

„Ja, Maguhild, jeg det veed, men Du veed og
at mer end Tjelluf Offergodes Spaadom,
jeg agtede paa dig og dine Dromme.

Og da Du dromte Hiu, han kom med Sejr
fra Vikingtog og bojed' sig for Jugve,
som sad i Hovet ndi Ddins Stol,
da mente jeg at kunne spare Tjalf;
thi dine Dromme vare altid jande."

Trin af mange Fodder lod sig nu hore, og Hajrulfz Hird-
mænd traadte ind i Hallen, efterfulgt af Trælle med det faldne
Wildt. Hajrulfz første Svend traadte frem for Karlen og hans
Hustru, idet han jagde:

„Hil være Jer vor Karl og Jer, hans Hustru!
Gid Guderne Jert Liv bevare længe!"

„Tak, brave Giften! Ikt Jer nu til Sæde,
og medens Trællene de Wildtet slaar,
sæt Du med dine Terner frem, min Maguhild,
hvad der er tilberedt, paa Madverbordet."

Ternerne og Trællene bar nu Borde frem foran Bænkene,
og snart sad Hajrulf i Højhædet med Svendene til begge Sider
foran de med Sul velsyldte Træfæde. Foran hvert Sæde laa en
Træbrikke til at skære Sulet paa. Fru Maguhild fylgte det store

Drikkehorn, der var sat foran Karlen, med Mjød af en Lerkrutte, hvoraf han først drak, og lod det saa gaa rundt til Svendene. Førend Maaletid var til Ende, hørte man en Lur gjalde udenfor, og straks efter traadte en Svend rask ind i Hallen og hen foran Højjædet, hvor han lydt tog til Mæle:

„Hil jidder Du i Hallen din, Karl Hajrulf!

Jeg bringer Bnd og Hilsen: dine Sonner har Skibene lagt ind til Winterleje.“

„Godt Budskab bringer Du, min raske Tjalf.

Saa Yngve ogjaa kommen er tilbage?“

„Ja, vi ham hentet har i Bretland, Herre, i Morggen træde vil han i din Hal.“

„Saa bringer I vel Bytte hjem fra Bretland, saa rigt og skjont, og ret en Lyst at skue?“

„Ej Bytte, Karl, vi bringer denne Gang, men rige Gaver fra din Slægt i Bretland, den Yngve gjæstet har i flere Aar.“

„Nu, det saar vije sig i Morggen, Tjalf; tomhændet veed jeg, Fin han kommer ej.

Men tag nu Plads blandt mine Mænd, Tjalf Raste, og Hjemmets Mjød og Sul lad smage dig.

Jeg gjorde vel den Dag, jeg gav dig Frihed

og glemte, at Du baaret var til Træl;

kun derved blev det muligt dig at frelse

fra Tjellufs Kniv paa Hovets Dffersten.“

„Derfor, Karl Hajrulf, jeg og rede er

at tjene dig og dine ædle Sonner

og bløde for Ier, om det saa skal være.“

Man taltes ved en Stund endnu, imens man spiste; da jagde Hajrulf:

„Mine Svende! endt er denne Dag,

og I har alle tjent mig, som I burde;

saa lad os sove nu! Naar Gryet tændes,

igjen vi moder her ved Dærebordet.“

Alle forlod nu Hallen, men Tjalf fik en liden Terne til at hente Gudrun og bede hende møde ham ved Vangeledet. Lidt efter modte ogjaa Gudrun, nyfigen efter at høre hvad Budskab, han bragte; thi Ternene havde fortalt hende, det var Tjalf. Glad rakte hun ham Haanden, idet hun jagde:

„Velkommen hjem, Tjalf Kaste! og jeg hører, at ogsaa Yngve søger Hjemmet nu?“

„Ja, Gudrun, jeg fra ham dig skulde hilse, at hvis i Morgen efter Tavretid Du rider ad Stien gennem Skoven ned mod Gjennor, da vil han møde dig ved Vogelundsbjerg.“

„Tak! jeg skal komme. Hils kun Yngve, at han har ikke sendt mig Bud forgjæves.“

De jagde dermed hinanden God Nat, og Tjalf steg til Hest for at komme tilbage til Gjennor, da det var bleven sent. Næste Morgen pyntede Gudrun sig paa det bedste. En lys, let Kjole af et udenlandsk Stof dækkede hendes slanke Stikkelse, en med gule Fryndser prydet Hovedduk tog hun over de gyldne Løkker, som den dog ikke var i Stand til at dække, de myldrede frem under Dugen i dejlige naturlige Krøller, der forlenede hendes smukke Ansigt med en jævgen Ynde. Paa Fødderne havde hun Sko af gult Læder med brede Solvspænder, og jaaledes udstyret besteg hun en ung Føle, som en gammel Træl holdt ved Vidselet. Klist red hun da af Gaarde, Følen under hende sprang med Lyft, og fremad ilte hun, omfjæret af den friske Morgenluftning. Vogelundsbjerg laa omtrent midt imellem Ballund og Gjennor, og da hun nærmede sig, saa hun alt Yngve staa paa Bakken Top. Da hun naaede derhen, sprang hun let af Følen, den Tjalf stod beredt til at tage imod og holde, og hun ilte med lysende Blik mod Yngve, der greb hende i sine Arme, sigende:

„Nej, min Gudrun! hvor Du er vorden fager og hvor jeg har dig kjær, Du væne Maar!“

Hvor har jeg længtes efter dette Møde, da atter med min Arm jeg dig omslynger!“

„O Yngve! og jeg da, Du Kjære!“

hvor har jeg længtes, og hvor har jeg frygtet, at Du for Bretlands Moer mig skulde glemme.“

„O Gudrun! glemme dig? nej aldrig!“

Vel er der og i Bretland fagre Møer for hvem der Sind og Dje har for disse; men, kun een Mø jeg saa i mine Dage, een Kvinde kun at eje jeg begjæred,

og det var dig, min Gudrun! elskte Gudrun!“

„Min Yngve! ej forlader Du mig mer,

hvor jeg er glad! ret som det gik mod Vaaren,
og ej mod Vint'ren med dens Sne og Kulde."
„Min Gudrun! ja jeg bliver her, hvis Alt

sig saa kan føje. Vide maa Du, at
jeg taget har imod den nye Lære,
og Broder Fin og alt vort Mandstøb ogsaa."

„Hvad siger Du! har Du forjaget Odin,
og Thor og Frejr og alle vore Guder?“

„Du siger ja, som det er sket, min Gudrun!
En større Gud jeg nu har lært at kjende,
som skabte Alt, regerer Alt, og elsker
os, sine Born, og gi'r os alle Guder.“

„Og Heimdal, Freja og den milde Valdur,
dem alle, alle, alle Du forjager?“

„Ja jaadan er det, Gudrun! For Alfader
og ja hans Son vor Herre Jesus Krist,
for dem alene mine Knæ jeg bøjer,
og ja for dig, Du er min milde Freja!
Du nævnte Valdur, men han blev hos Hel!
Vid Jesus Krist, som han af sine Brodre
blev dræbt, men han blev ej hos Hel,
han atter opstod fra de Dodes Rige
og sidder hos Alfader nu i Himlen.“

„Jeg frygter, Yngve, Fader bliver vred
og naar Verjærtergang, naar han naar høre,
at Odin, Thor og Frejr ej gjælder mer.“

„Ja, Gudrun, kjære! det er og min Frygt.
For Fader Hjarulf er jeg ikke bange,
han aldrig var en Ven af denne Blotning,
som Fader din han troede ja nødvendig.
Men hvordan nu det gaar og ikke gaar,
jaa maa der komme en Afgjorelse,
og mener jeg, jo kortere, des bedre.

Jeg vil da bede dig at tage hjem
og jaa din Fader, Tjelluf til at møde
i Karlens Hal, jaajnart min Broder Fin
og jeg da kommer med vort hele Mandskab.“

„Men Yngve, kjære! gjor ej Fader ondt,
betænk, han gammel er og kan ej fatte
den nye Lærdom, I har lært at kjende.

Og, Yngve, kan det ogjaa være ret
at glemme Guderne, som Fader tjente?“

„Min Gudrun! ja! De Guder vare falske
de er ej til og var det ingen Sinde.

Nun han alene hist i højen Himmel

er levende og aldrig kan forgaa."

"Godt, Yngve! Kjære, jeg vil tro dig da, thi aldrig traf jeg dig i nogen Logn, men bange, bange er jeg, og jeg beder, far varjont, Yngve, med min gamle Fader!"

De talede endnu noget sammen, da steg Gudrun igjen til Fæst, men ved mere betænkjont fra Stævnemødet, end som hun var kommen. Yngve blev tilbage for at følges med hele Staren, naar den kom fra Gjennor.

Nogle Timer efter var Ballunds Beboere alle forjamlede i Jarlens Hal, thi alle havde de Slægtninge blandt dem, som havde været med paa Toget til Bretland. Jarlen sad i Højhedet, og i Sædet lige over for ved den anden Væg sad Dffergoden. Hallen var tjældet og pyntet som til Fæst. Store Wjodhorn stod parate til de Hjemvendendes Velkomst. Nu hortes Lurerne gjalde, og en talrig Rytterstare holdt udenfor Hallens Indgang. Jarlens Sonner, fulgt af nogle af de ypperste Svende, traadte ind i Hallen, som ikke var stor nok til at rumme dem alle; andre stormede indefra ind, for i Staren at opdage deres Slægtninge. Fin var klædt i Vikingernes sædvanlige Dragt, medens Yngve modte frem i mørk Præstedragt med et Guldkors hængende midt for Brystet. Begge traadte nu frem for Jarlen, og Fin tog til Orde:

"Vær hilset Fader! Toget det er endt, og dine Skibe lagt i Vinterleje.

Vær hilset Moder! Dine Sonner de sig fryder ved at finde dig ved Helsen!"

Begge rakte Haand til Forældrene, men Jarlen studjede ved at skue Yngve i den ukjendte Dragt, og idet han uolende rakte ham Haanden, jagde han:

"Ved Thor, min Son, og alle Valhals Guder, hvi moder Du i denne jære Klædning?"

"Min Fader! vid, jeg tog den nye Være, i Bretland blev jeg viet indr til Pope, og da jeg rejste, blev det Hverv mig givet, at fremme Kristi Være i mit Hjem.

Og Fin og alle vore Fæller er nu dohte, og med Guds Hjælp jeg haaber snart, at Du og alle Hjemmets Folk modtager Daaben."

"Saa, mine Sonner har i Bretland lært,

at vige af fra deres Fædres Lære!
Vel veed jeg nok, sig breder her til Lands
og denne Lære, som gjør veg i Sindet,
som gjør, at Tapperhed og Mandemod
de byttes bort for usjelt Trællesind."

Tjelluf Dffergode, der havde rejst sig i sit Sæde, tog nu
truende og forbitret til Orde:

"Forbandet være Du, din Helhejms Træl,
Thors Arme mase dig til Ormesode!"

Da traadte Fin frem og slog til Lyd paa Skjoldet:

"Du hør Fader, hvad jeg har at sige!
Vi sejled', som Du veed, til Bretland for
at fange Veventyr og vinde Bytte,
og gjorde Landgang i Northumberland.
Med vanligt Mod og Tapperhed vi stred
og trængte frem imod en kristen Kirke
for der at vinde Guld og Kostbarheder.

Jeg drog mit Spyd imod en Mand, der stod
paa Hujets Tærskel, han var ej bevæbnet,
men i sin højre Haand han bar et Kors;
det strakte han imod mig nd og mæled':
Vor Frelser han tilgive dig din Synd!

Jeg tabte Spydet; thi den Koft jeg horte,
den kjendte jeg, det var min Broders Koft.

Du kan vel tænke dig, hvad nu der fulgte.
Jeg aabenbared' straks ham, hvem jeg var,
og stor vor Glæde var ved dette Møde.

Men tro kun ej, han fanged' Trællesind!
Han ubevæbnet traadte mig i Møde
og blinked' ej den Gang, jeg fældte Spydet.

Har Du min Fader vel kjendt større Mod? —

Dog ej alene Yngve fandt vi der,
vi fandt jaa mange andre af vor Slægt,
og alle de betragted' os som Venner.

Der lærte vi den nye Lære kjende,
og alle tog ved Daaben efterhaanden,
som vi dens Sandhed fatted' i vort Hjærte.

Bryd nu ej Staven over os, min Fader,
men vent til selv Du Læren faar at kjende!"

„Godt, jaa forlanger jeg min Son at prøve.
Vil han i Nat i Hovet luffes inde,
og ubevæbnet blive der til Morgengryet,
da vil jeg tro, at ej han jævner Mod!
Men jæt Fer nu, al Strid vi vil forglemme,
hvad jeg har jagt, det bli'r ved Magt at stande,
men nu vi ville fejre Ederz Hjemkomst.“

Offergoden, der havde været meget ophidjet, medens Fin talte, hjntes at berolige sig ved Jarlenz Ord, at Yngve skulde tilbringe Natten i Hovet, og tog nu Afked. Han vilde ikke æde ved det Bord, jagde han, ved hvilken der sad Mænd, som haanede Guderne, og han og hans Folk forlod derfor Hallen.

Ved den Tidz Driffegilder plejede det ofte at gaa vildt til, men Jarlen og hans Sonner var dog jaa forsigtige at bryde af i Tide, og Bordet hævedes derfor tidligere end ellers. Om Aftenen fulgte Jarlen og hans Svende Yngve til Hovet, hvor han blev luffet inde, og alle gik til Ro, med Undtagelse af de udsatte Bagter. Tjalf, der var Yngve meget hengiven, og en af dem, som forst havde taget ved Kristendommen, søgte dog ikke Lejet, men holdt sig ujet i Nærheden af Hovet. Ved Midnatstid jaa han en Skikkelse juigende nærme sig Hovetz Dor. Han ilte derhen og jaa da, at det var Offergoden med Offerkniven i Haanden. Da denne jaa Tjalf, blev han rasende og ilte imod ham med den hævede Kniv. Da spændte Tjalf Buen og skod Goden en Pil i Hjærtet, men end havde denne jaa megen Kraft, at han slyngede Offerkniven mod Tjalf og dræbte ham, hvorpaa han jelsv styrtede sammen.

Om Morgenen, da det gryede ad Dag, ilte Jarlen og hans Hustru med Fin og flere til Hovet; de blev opfyldte af bange Anelser, da de fandt Tjalf og Offergoden liggende i deres Blod. Fin kom forst ind i Hovet og fandt da alle Guderne nedstyrtede fra deres Stader, medens Yngve havde sat sig til Kette i Odins Stol. Fin kastede sig ned og kyssede sin Broders Hænder, medens Ragnhild raabte:

„Min Drom, min Drom! Nu blegner Valhals Guder!
Den hvide Krist er vorden deres Baue,
og Voluz Spaadom har sin Løsning fundet!“

— Vi vil nu tænke os henved 50 Aar frem i Tiden, da der vil være foregaaet store Forandringer. Kristendommen har fundet almindelig Udbredelse, et Grundlag for dens Organisation er ble-

ben givet, Folkemængden er taget til, og paa Grund deraf flere Byer anlagte. En By, Stamplund, mod Nordost for, hvor nu

Østerløgum ligger, er bleven bygget for mange Aar siden. Hovedet i Hovslund blev i længere Tid benyttet som Kirke, og i Gjenmør.

blev der siden bygget et Kapel, indviet til St. Jakob, Fiskernes Sktspatrou. Yngve, hvis Daabsnavn var Johannes, forrettede Tjenesten som Pape eller Præst begge Steder, og da gamle Højulf Jarl døde, blev hans ældste Søn, Fin Højulfsson, Jarl. Det gamle Hov var imidlertid blevet for lille og gammelt, hvorfor det blev besluttet at bygge en ny Kirke. Tomret laa allerede tilhugget, og Bygningen skulde snart paabegyndes, da en Morgen Tomret fandtes flyttet til en lille Bakke, der laa i Sydvest fra Stamplund ved Færdjelsvejen fra Ballund til Gjemmer. Dette blev anset for at være stet ved Vorherres Fingre, idet han derved havde villet vise, hvor han onstede Kirken bygget. Saa blev den bygget der og blev kaldet Logum efter den Bakke, hvorpaa den kom til at ligge, medens det Sted, hvorfra Tomret blev flyttet, endnu den Dag i Dag hedder Kirkefald. Det ligger nær at antage, at Beboerne af Stamplund og maaste ogsaa Popen Johannes, ja kan være ogsaa Beboerne i Gjemmer, har onstet Kirken lagt længere imod Ost og Jaa i Mattens Stilhed ovet et frontt Bedrag ved at flytte Tomret. Da Kirken var bygget, enedes Beboerne i Stamplund om at flytte hen til denne; de nedbrode deres Bjælkehjæ og flyttede dem hen rundt om Kirken, og jaaledes fremstod Byen Logum. Yngve, eller Johannes, der havde grundlagt Menigheden, er nu død, og hans Søn Povl har alt længe været hans Efterfølger som Pape ved Kirken, der i sin Tid var bleven indviet til St. Nicolaus, de Søfarendes Sktspatrou. Povls Hustru er død, men hans Moder, Gudrun Tjellusdatter jorestaar, skjønt gammel, endnu hans Hus. Povl har tvende Dotre, Marie og Kristine i en Alder af 11 og 14 Aar. Vi vil nu en Sommeraftenstund kigge indenfor i Popenes Bolig, just som Kirkeklokken ringer til Aften. Præstens Moder med begge Smaa pigerne rejser sig fra Bedestuen, da vi træder ind, hvor de har knælet, medens Klokken ringede. Den yngste af Pigerne siger da:

„Saa, Farmor! Mens vi sidder her i Kvæld, fortæl igjen os lidt om gamle Dage.“

„Na, Barn! Det har jeg jo fortalt Jaa tidt, Jaa Du faar høre kun, hvad alt Du kjenner.“

„Det gjør ej noget, Farmor! Thi naar Du fortæller, synes det mig nyt igjen.“

„Nu, ja, mit Barn! I Grunden er det godt Du lider Dine Fædres Saga;

thi lad os sætte os da her i No
og dvæle lidt ved længst forvundne Tider.
Min Fader, Tjelluf, han var Døffergode,
som nok I veed, og ikke ynded han
at høre Tale om den nye Lære,
men holdt paa Blotning efter gammel Skik.
Naar saa Jarl Hjarulf han kom hjem fra Togt,
og bragte fangne Fjender med tilbage,
saa vilde Fader min, de skulde ofres
til Odin, Thor og andre Aasguder.
Men gamle Hjarulf helst dem vilde spare,
hans Tro var rokket paa de gamle Guder,
og ej han bygged' mer paa deres Hjælp,
Jarl Hjarulfs yngste Son, den blonde Yngve,
mig havde kjær fra Barndoms Legetid,
og jeg ham elsked' af mit ganske Hjærte.
Han og hans ældre Broder Fin, de fo'r
paa Bretland, oved mangen Vifingsfærd,
og kom om Hosten gjerne da tilbage
med Bytte stort, der fryded gamle Hjarulf.
Men saa en Sommer, da blev Yngve borte,
og først da tvende Somre vare vegne,
han kom igjen og var da bleven Kristen,
og ej alene det, men Fin, hans Broder
og alle Færmænd, der var med paa Togt,
de havde taget ved den nye Lære.
Jeg ghyer end, naar jeg den Time mindes,
da Fader min han spurgte denne Nyhed.
Jeg gruede for ham, det gjorde Alle,
thi Aarerne de jvnkmed' paa hans Pande,
hans Dine underløbne var med Blod
og fast han knuged' Kniven med de stærke Fingre.
Men da saa gamle Hjarulf han bestemte,
at Yngve skulde spærres ind i Hovet
fra Kvæld til Gry for derved at bevise,
at ej han javned' Blod og ikke frygted'
de vrede Guder, da blev Fader rolig.
Min Tanke var, at nu han overlod
til Thor og Odin Yngves Færd at straffe.

Dog Fader min, han havde andet Sind,
og har vel ment, at han som Dffergode
var pligtig til at ofre denne Mand,
som haaned de gamle stærke Guder.
Men gamle Hejrnlf's Svend, den raske Tjalf,
han vaaged' over Eders Farfars Liv.
Hvad saa der hændte denne Nat ej kjendes,
mens Morgensolens Straaler skinned' paa
to dræbte Mænd, der laa for Hovets Dør,
og det var Fader og den raske Tjalf.
Men Eders Farfar sad i Odins Stol,
og ej et Haar var krummet paa hans Hoved.
Da kjendte alle Kristus, han er Gud,
og alle tog vi ved den nye Lære.
Saa Eders Oldefar, den gamle Hejrnlf,
han vilde ej, for Tiden kom, da Døden
sig nærmede den gamle Mand at gjæste,
da fandt han og sin Fred i Jesu Tro.
Men dog paa Fædres Vis han vilde jordes,
og dette Dufte efterkom hans Sonner,
og han blev højjat, som hans Fædre bleve.
I kjender Stenen jo paa Højens Top
med Navnet Hejrnlf, det Hulf Kunstmester
kunstfærdigt ristede i Stenen ind.
Dog, mine Born! nu maa vistnok vi slutte
for denne Sunde, jent det er i Kvæld,
og Eders Fader venter nu sin Nadver,
han kommen er fra Aftenfang i Kirken.

Strøtanter.

Moder En os, som er os Tak skyldig, straks falder det os ind. Hvor ofte kan vi møde En eller Anden, hvem vi er Tak skyldige, uden at vi tænker derpaa.

— Noget i Sandhed Guddommeligt er Menneskets Tale, og kun den daglige Fremkomst af det Underfulde i den lader os overse, at den selv er det største Under.

Commermester H. Kayser.

Den 10. Oktober 1895 døde i Kjøbenhavn en af Byens bedste og mest bekendte Borgere, Commermester Kayser, træt af et langt Livs Møje og fulgt til Graven af Løjtnants Tak for trofast Samarbejde.

Kayser's Liv og Virksomhed er mange Gange bleven ifildret i Blade og Bøger; man har fremhævet hans store Evner, hans omfattende Arbejdsstrang, hans ægte Borgerfjnd, hans Fævnhed og Bæfedenhed, og man har opregnet de mangfoldige offentlige Stillingen, i hvilke han har gavnnet sine Standsfæller, sin By og sit Fædreland. Og dog vil der være Grund til endnu en Gang, ogsaa paa dette Sted, et Djeblik at dvæle ved hans Minde og yde det en velfortjent Tak for hans rige Livsogjærring.

Harald Hartvig Kayser var født 6. Marts 1817 i Montergade, midt inde i Hovedstadens ældste Kvarterer. Hans Fader var Sadelmager, fra først af ret velstaaende, men senere

uheldig stillet i de forfærdelig trykkede Tider og med en talrig Familie. Medens jaaledes den jects Aar ældre Broder Karl blev Student og en udmærket Læge — (han var senere Professor i Statsvidenskab) — jattes de yngre Brodre i Haandværkerlære; Harald var næppe større end den Æske, han skulde lære at haandtere, da han 14 Aar gammel kom i Tomrerlære. Indtrykket fra disse tidlige Aar blev bestemmende for hele Livet; de jmaa Naar med jævnlige Mindelser om tidligere bedre Dage, Faderens ufortrodne Kamp for Livet og Moderens utrættelige Omhu for at hjælpe sine Sønner over de vanskelige Begyndelser og holde dem fri for Kammeraternes slette eller slobende Paavirkning, bevarede han ikke blot som uindvilligt Barndomsindtryk, men blev ham en uophørlig Spore til Virksomhed og til kjærlig Omhu for alt, hvad der var betroet ham. Det var, som om han havde særlig Sans for alt det, som kunde udrettes med jmaa Midler, ved ihærdigt Arbejde og trofast Udholdenhed, medens han ofte nærrede Mistillid til vidtrækkende Planer og store Begyndelser.

Som ung Tommerjvend tog Kaysers Afgangsetsamen ved den polytekniske Læreanstalt, og medens han levede af Undervisning i Mathematik og Tegning, fuldendte han sine Studier, blev polyteknisk Kandidat og efter et Ophold i Norge Lærer ved det ny oprettede tekniske Institut i Kjøbenhavn, senere i en Del Aar tillige ved Kunstakademiet. Imidlertid havde han i Aaret 1845 naaet det Maal, han havde sat sig, at blive Tommermester og dette vedblev han at være og at kaldes i de 50 Aar, som det blev givet ham at virke i.

Dertil kom ja de offentlige Tillidshverv, der i altid større Mængde tog hans Tid i Beslag, borgerlige Embed, økonomiske Foretagender og politiske Stillinger i broget Mangfoldighed. Han var lige bleven Borgerrepræsentant, da Begivenhederne i Marts 1848 kaldte Kommunalbestyrelsen til ved det store Folketog til Kristiansborg at gribe ind i de storpolitiske Begivenheder; han stod i Nærheden af Kong Frederik VII, da han udtalte de bekendte Ord, at han vilde være sit Folk en tro Fører til Frihed og Ære. Kort efter valgtes han til Medlem af den grundlovgivende Rigsforsamling, i hvilken han efter sine Afstemninger henregnedes til „venstre Side“. Senere var han i en Del Aar Folketingsmand for Kristianshavn og tilhørte da det nationalliberale Parti, medens han som kongevalgt Landstingsmand (fra 1871) mere og mere

sluttede sig til Højre, uden dog i nogen fremtrædende Grad at føle sig kaldet til at deltage i den storpolitiske Kamp, der i disse Aar saa ofte fik en uheldig Indflydelse paa Udviklingen af vore offentlige Forhold.

Som Borgerrepræsentant vedblev Kayser at virke lige til sin Død, i henved 50 Aar, hvad der er uden Sidestykke i Byens Historie; han var Formand i 12, Næstformand i 20 Aar, og ovede til det sidste en meget væsentlig Indflydelse paa Byens Styrelse.

At opregne de borgerlige Ombud og øvrige Tillidshever, Kayser har rogtet, vilde være saare vanskeligt, maaske umuligt; han har næppe selv ført Bogen over dem. Særlig søgte han sig selvølgelig knyttet til alt, hvad der vedrørte Haandværk og Industri, saaledes især Industriforeningen, hvis Formand han gjentagne Gange var, den tekniske Skole m. m.; men ogsaa i mangfoldige andre almennyttige eller humane Foretagender og Anliggender søgte hans Hjælp og lagdes der Beslag paa hans ualmindelige Arbejdssevne.

Det kom ej heller til at mangle paa ydre Tilkendegivelser af den Taknemlighed, man skyldte ham. Han modtog Kommandørførjet af Danebroge og Danebrogsmandenes Hæderstegn, og Kommunalbestyrelsen hædrede ham ved at lade ham male af Karl Bloch til Udsmykning af det nye Raadhus. Derimod vilde han ikke modtage nogen Titel, men forblive hvad han var: „Tommermester“. Dette var betegnende for ham; han var i hele sin Virksomhed den jævne Borger, der aldrig lod sig lokke ind paa Omraader, hvor han ikke fuldt ud søgte sig hjemme, aldrig paatog sig noget, han ikke fuldt ud kunde magte.

Saaledes ogsaa i det store Forhold til Fædreland og Folk, der fra de tidlige Aar ejede hans bedste Følelser og fyldte hans Sind med de varigste Glæder og Sorger. I de vanskelige Aar, da vor Stjæbne udvikledes til den sidste Afgjørelse, holdt han sig tilbage og nøjedes med som Menig at støtte den nationale Politik, skjønt han ikke var uden Bekymringer ved dens dristige Forløb. Men da Ulykken havde rammet os, og Førerne trak sig tilbage i Mismod og Mistvivl, traadte Kayser frem i første Række for at hjælpe til at redde, hvad der endnu ikke var tabt og ikke kunde tabes paa Valpladsen eller i Raadsalen, selve den danske Folkelighed og det danske Modermaal ind for den nye Grænse. Det skal mindes til hans Ære, at han den Gang i Steden for at gaa i Rette med dem, der kunde siges at have større eller mindre

Styld i Ulykken, tænkte paa at afværge dens værste Følger. Hvad der i en Narrække blev gjort for at vedligeholde dansk Undervisning og Dplysning af enhver Art i Nordslævig, fandt en sikker Stotte i Kaysjer og gjennem ham hos mange Venner og Meningsfæller, og han trattedes ikke i denne Gjærning af en Menneftaalderens ensformige Gang fra Nederlag til Nederlag overfor en hensynsløs Fjende af alt dansk Landsliv. Og mangfoldige er de Sønderrynder, som i Aarenes Lob fandt en personlig Stotte hos Kaysjer, naar Forholdene i Hjemmet uforfkyldt bragte dem i Bryderier eller fastede dem ind i nye og vanskelige Forhold. Hans Tro paa, at disse Provelser en Gang vilde faa Ende, var urokkelig og paa det nojeste jammenvokset med hele hans Livsansfueelse; han ansaa det for umuligt, at den raa tyske Overmagt for bestandig skulde kunne ræde Folkenes og Menneftenes naturlige Ret under Jodder og fine Udviklingen af det Landsliv, som har sin Rød i Modersmaalet og alle Folkets Fortidsminder. Og det var ham en Trost for sin Dod at lægge Værke til, at Kampen for disse Livets største Gøder, jaa langt fra at mattes, tog et nyt Opjving og fik ny Væring hos de unge.

Hans Minde skal være os dyrebart; hans Navn skal bestandig nævnes blandt dem, der i trange Tider aldrig mistvølede os Fædrelandets Fremtid!

A. D. J.

Strotaifer.

Det ædle Metal maa lutres i Flammer, og gif det til Grunde, jaa var det ikke ædelt.

— Naar vi Mennefter blot ikke altid til Lidelsen fra i Dag lagde Lidelsen fra i Gaar og Lidelsen for i Morges, jaa vilde Livet være betydeligt lettere at bære.

— Elsk den, der viser dig dine Fejl, mere end den, der kun rojer dig.

— Dom hellere et Mennefte efter hans Handlinger, end efter hans Ord; thi mange handler slet og taler fortræffeligt.

— Venstabet er ofte lig en Suedrive: kommer en rigtig varm Dag, er den ikke mere at finde igjen.

Unge Hjærter.

Af P. Skooron.

Med Tegninger af Poul Steffensen.

et var en mild og blifstille Novemberaften i Maret 1863, at den lille Kjøbstad paa den jlesvigske Vestislette laa og badede sig i Maanens blege Lys. Paa denne vide, jævne Slette, hvor de jmaa Landsbyer og enkelte Gaardes Ujævnheder i Landskabet i Maanens Halvlys gik op i den højere, flade Enhed, tog Byen sig ud som et Stykke Legetøj, en Duffeby paa en ubyre Præjenterbakke.

Maanens Lys blinkede i Kirkens guldne Spir, lagde et hvidt Skær over Taarnets blanke jorte Stjerner og kastede mørke Slagfkygger af Kirkens mægtige gotisk tattede Gavlmuere hen over Kirkegaardens hvide Gravstene. Det bredte sig paa den store Torveplads midt i Byen og tumlede sig paa de brede Gader og Jortov mellem de lave Huse.

I en Udkant af Byen gjorde en af Smaagaderne et forvovent Spring til Siden ud i den flade Mark, som vilde den erobre hele Verden. Men det var bleven ved Tilløbet. Den anden Side af Gaden havde -- lige som en stædlig Hest -- ikke villet være med i Legen. Og det jidste Hus i Gaderækken forte, som en Art Blænker, en temmelig enjom Tilværelse.

Det lille Hus var beboet af en Skomager og hans Ugtehalvdal. Skomageren var indvandret for 20 Aar siden fra Lysland, Konen var jodt i Ribe. Ugteparret havde ingen Børn, og Livet inden Døre var derfor stille. Alkun to Aftener om Ugen lod der en ejendommelig Summen ud fra de oplyste Værelser, som fra en kæmpemæssig Vikube.

Skomager Holst og Kone havde i mange Aar holdt tyff Aftenstole for Byens Børn, og til Trods for eller maaste paa Grund af, at Lærdommen ikke var meget dybtgaacnde hos Sko-

magerens, var Skolen godt besøgt. Det var endnu en Overbevisning fra den Tid, da den tykke Embedsstand gav Tonen an i Byen, at de „bedre“ Borgere jendte deres Børn til tyk Aften-skole, og Følgen var, at forfængelige Modre ansaa det for at være fint, og dermed havde Holst's tykke Aften-skole vundet Fodfæste og var bleven et Led i Folkeopdragelsen, hvilket Skomagerparret var meget stolt af, og de regnede sig i al Stilhed til Embedsklassen.

Den dæmpede Summen lod i Aften ud fra de oplyste Vinduer og robede, at Bierne var i Klubben. I Børnestemmerne blandede sig af og til Skomagerens dybe, lidt høje Bas og Madammens høje Diskant. Hun svang Scepteret over Pigerne i Stuen til Gaden, han over Drengene i Bagstuen.

Ud paa Skyggen af Husets østre Gavl, som strakte sig langt ud paa Ageren i en underlig forvreden Tegning, jueg sig en Drengeskikkelse i bart Hoved, med et brujende krøllet Haar. Efter at Drengen har listet sig hen foran Vinduerne, paa hvis lyse Forhæng de indenfor siddende Pigers Skikkelser tegner sig med mørke Omrids, kradser han med sin Negl paa Vindusposten, ganske jagte, som kunde det være en Jugl. Lidt efter forlænges en af Skyggerne paa Forhænget, en af Pigerne har rejst sig og jagt et Ord, og straks efter høres et Ja af Skomagerkonens høje Stemme, Skyggen forsvinder, og Døren gaar op, og en halvvooksen Pige træder ud i Maanelyset.

„Er det dig, Henrik?“ hvistede hun. „Hvad vil Du? Du maa ikke gjøre det tiere — jeg er bange for, de andre opdager det, og saa kan jeg ikke bjærge mig for deres Drillerier.“

„Hvorfor er Du ikke som de andre længer? Hvorfor henter Pigen dig nu hver Aften? Og sidste Gang var den lange Wilhelm af Borgmesterens med!“

De sidste Ord udtaltes med Fart og Hæftighed.

„Dy's dog, Henrik, man kunde høre det derinde,“ svarede Magdalene og trak sig længere bort fra Vinduerne. „Wilhelm —“ svarede hun, som ansaa hun dette Punkt for det vigtigste at faa klarat — „Wilhelm var hos os den Aften for at hente Borgmesteren, der spillede L'hombre med Fader og Kontrolløren, og han var saa fulgt med Marie her hen. Marie henter mig, fordi Moder har hørt, at vi danser med Drengene paa Skomagerens Ager, og det maatte jeg ikke,“ sluttede Magdalene med en lille dæmpet, oprørsk Latter.

„Er det sandt, at din Fader har lovet Borgmesterens Vilhelm, at han i Stedet for mig skal bære Fanen ved Skyttefesten,“ foer det ud af Henrik i samme iltre, heftige Tone.

„Nej, hvem har jagt det? Det kan Du være rolig for, Fader tager ikke Fanen fra dig, siden Du — siden de n Gang!“ brod Pigeu af med et dvælende blodt Tonefald.

„De n Gang“ jagede til en Begivenhed, som var hændt for tre Aar siden, da Henrik med Livsfjere havde frelst Magdalena fra at drukne i Molledammen, hvor hun slap igjennem den tynde Is over Strømmen. Den raske Dreng, som den Gang var 11 Aar, havde vovet, hvad ingen af de andre turde; han krob paa Maven ud paa den tynde Is og bjærgede med stort Vejvær den halvdoede Pige op paa den faste Is.

Hendes Fader, den rige Njobmand og Raadmand Mollerup gik næste Dag til Henriks Fader, Smedemester Vollesen, og tilbød Henrik Penge; men Smeden rystede paa sin store hvide Manke:

„Nej, Mollerup, fordærv mig ikke Drengen. Vil Du gjøre ham en Glæde, som kan gavne ham, ja lad ham komme til at bære Fanen ved Skytternes Fæst; jeg veed, det er hans højeste Uttraa.“

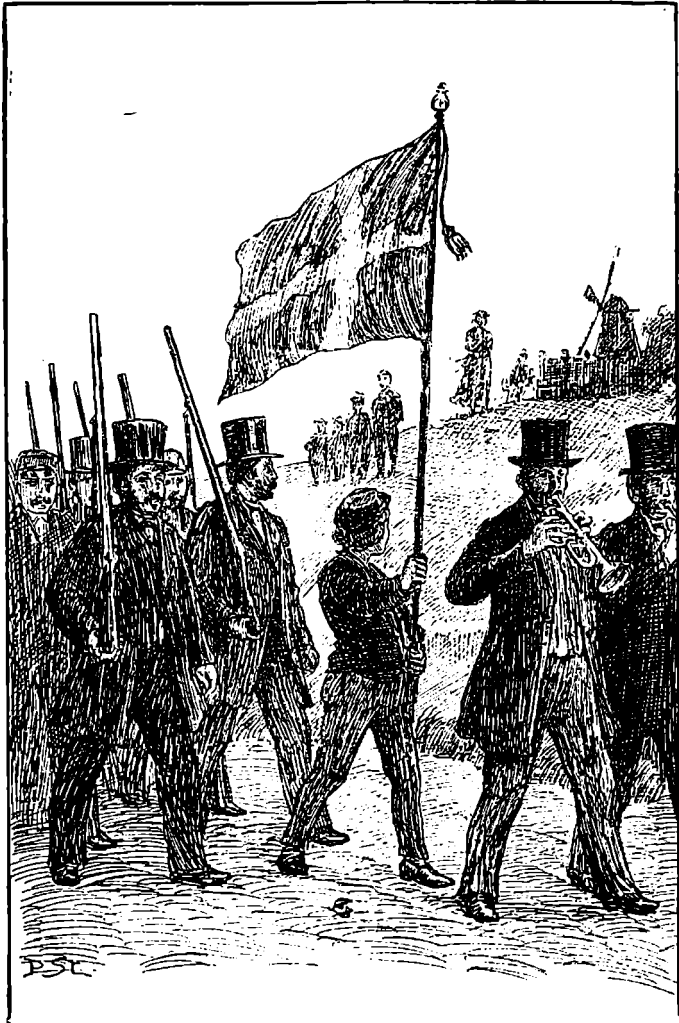
Saalunde var Henrik bleven Fanebærer ved Skytternes Fæst og Gjenstand for alle sine Kammeraters Misundelse, efter som denne Hæderspost i Drengeverdenen anjaas for Topmaalet af jordisk Lykhalighed.

En anden Begivenhed, som hændte det første Aar, han fjungerede som Fanebærer, befæstede hans Stilling som saadan og gjorde ham til hele Byens udtaarede Hjulning.

Henrik skulde nemlig hjælpe Skiveviseren, en gammel halt og dov Rebslager, og da denne en Gang blev for længe omme bag Skiven for at gjøre noget i Stand, ja Henrik fra sit Skjul, at Skytten lagde Bøjsen til Rindem. Henrik raabte, men den dove Rebslager kom ikke frem, og resolut sprang da den modige Dreng ud i Skudlinien foran Skiven og jvingede som rasende med Armen. Skuddet gik af, men Skytten havde i sidste Sekund hævet Lobet i Vejret, og Kuglen peb hen over Henriks Hoved.

Der blev gjort Stads af den frække Dreng i den Anledning. Borgmesteren holdt en Tale for den unge modige Fanebærer ude paa Fæstpladsen, hvilket havde adskillige Folger: Henriks Fader, Smedemester Vollesen, drak sig en vældig Bjorn af Stoltthed og

Glæde over Solnen. Da Henrik, med Varmen jvulnende af Stolthed og Lykke over Hæderen, som var tilmædet ham, bar Fanen i Spidsen for Skytterne bort fra Fæstpladsen, saa han sig tilbage og blev Magdalena vaer, som hun stod paa en Høj og betragtede

Toget. Hendes slanke Pigeffikelse tegnede sig mod den luende Aftenhimmel, hendes lyse Løkker slagrede for den lette Vind, som spændte Skjolen fast om hendes Figurs fine Omrids — og det slog pludselig Henrik som en Aabenbaring, at noget elsteligere end Magdalena Møllerup gaves der ikke paa denne Jord. Og Magdalena? Ja, hendes Dine fulgte med Velbehag og en vis Stoltthed denne kjække Jænebærer, som en Gang havde baaret hende halvød ind i hendes Faders Hus og nu atter havde reddet et Menneskes Liv.

Det var en Borneforelskelse som saa mange andre. Den ytrede sig i, at Henrik var dobbelt saa kjæk, dobbelt saa stærk og drabelig over for Kammerater og alt muligt andet, naar Magdalena var til Stede. Han vilde vise sig! som det hedder i Skolejargonen. Og for Magdalenas Vedkommende ytrede Forelskelsen sig i en Sagen efter at komme i Henriks Nærhed, men som hun gav Udseende af en Uudvigen, der skulde stusse baade hende selv og Kammeraterne og Henrik, hvilket ogjaa lykkedes, saa hendes Veninder tidt spurgte hende, hvad hun dog havde imod Henrik.

Det var en Borneforelskelse; men da Magdalenas Moder ovede det jædvantlige Misgreb at se paa Børnens Hærd med voksne Dine, og forbod hende det naturlige og junde Samkvem med Kammerater af begge Kjon, skiftede Borneforelskelsen efterhaanden Karakter, modnedes i Udvikling, i det Hindringerne omfider fremkaldte en hemmelig Forstaelse imellem dem og gav Forholdet et Stent af Lidenskab og den forbudne Frugts giftige Sodme.

Henrik havde en Dag jet Lejlighed til at hvieste Magdalena i Dret, at han vilde skrabe paa Vinduet bag hendes Plads i Aftenstolen, om hun saa vilde komme nd til ham. Hun var bleven meget rød og havde ikke svaret. Og den første Gang hun en Aften horte en jagte Lyd uden for Vinduet, so'r hun sammen og gav et lille halvkvalt Skrig fra sig, men hun gik ikke nd den Aften.

Men det hemmelighedsfulde, den forbudne Frugts Sodme, ovede naturlignis sin Tillokkelse paa hendes romantiske Pigejæl. Hendes Tanker hysjelsatte sig stadig med Henrik, tænkte paa ham hver Aften, naar hun laa i sin Seng. Da Tegnet ikke gjentoges i lang Tid efter, grebes hun af heftige Sambittighedsnag og bebrejdede sig selv, at hun ikke havde adlydt og var gaact nd til Henrik hin Aften. Nu var han naturlignis vred paa hende — ak Gud! — Det endte med, at hun sluttede sin Kjærlighed til Henrik ind i sine Bønner og bad hver Aften, som en Art Bød

for sin Synd, til Vorherre, at han vilde vende Henriks Hjærte til hende.

Da da langt om længe Tegnet atter lod, blev den fjorten-aars Pige ligbleg og fo'r op fra sin Plads og bad Madam Holst om Lov til at gaa ud i frisk Luft — hun var syg.

Saalunde kuyttedes Forstaaeljen mellem de to unge Hjærter, som Kjærligheden jaa tidlig havde faaet Magt over, skjont intet Ord derom endnu var kommen over deres Læber.

Otte Dage efter hin Aften, da Henrik havde talt med Magdalena om Janen og om Borgmesterens Wilhelm, som han var hemmelig skinjyg paa, kom Budskabet om Kongens Død paa Lyksborg og jærkede Sorgen i alle Sind, og de politiske Engstellers Tid begyndte.

Blandt de Rygter, som gik, vandt det, at Kongen slet ikke var død, men var bleven bortført af Tyskerne og nu sad som Fange i et Taarn nede i Tyskland, ned til Borneverdenen og droftedes ivrigt i Skolen.

Da efterhaanden som den politiske Situation tilspidjedes i de paafulgende Maaneder, fik dette en Afspjeling i Skolen, som endda var forud for Tiden, efterjom Krigen da allerede var i fuld Gang. Det begyndte med Smaadrillerier. En skjøn Dag modte et Par Hjemmetyskers Drenge med blaa-rod-hvide Kofarver i Guerne. Saa var Krigen erklæret og Slaget i Gang over hele Linjen. Næste Dag tonede alle danske Drenge Flag med rod-hvide Kofarver i Kasketterne, og der vankede blodige Pander den Dag. Men da Henrik var paa Danskerne Side, blev Dvoret hurtig kuet.

Saa kom Dannevirkes Komning og derefter almindelig Tojlesløshed og Lovløshed.

Stomager Holsts Kone, som var født i Ribe, men som i Fyrreerne var bleven tysk, fordi hendes Mand juede Stovler til tyske Embedsmænd, raabte en Morgen over til Nabokonen, at nu havde de maattet holde Mund i 15 Aar, men nu var det forbi, og nu skulde den jelsvig-holstenske Jæne vaje. Men da Stomagerkonen kom op paa Loftet for at hente den jelsvabede Trikolore, havde Mjensene ædt den op til Rub og Stub.

Da næste Dag ærgrede Nabokonen Madam Holst ved at raabe over til hende :

„Å er nok tyske derovre, men jer Mus er da danske, da de har ædt jer tyske Jæne!“

De danske Embedsmænd forulempedes af Pøbelen og maatte tilfældigt flygte, da deres Liv og Lemmer ikke var sikre.

Tytte Turnere, det vil sige et Strabshammen af tvivlsomme Ekstistenjer, holdt Fester i Byerne, proklamerede Hertugen og drak Brøvskaal med Hjemmetyfterne.

I disse Dage var det, at Henrik blev lejet af en tykt Pranger i Byen til at bringe Breve omkring i Egnen til forskjellige Landmænd. Det var en Indbydelse til Hertug Frederiks Proklamation i Byen to Dage efter; men det havde Henrik naturligvis ingen Anelse om.

Han overnattede paa sin Vandring i en Landsbykro. Han blev af Kromanden ledsaget gennem en lang Gang ind paa et Værelse, hvor der stod en Seng, som han først maatte rydde for en Bunke vaadt Garn, som var henflængt paa Sengen. Lagenerne var klamme og kolde, men Henrik krob i Seng og sov snart ind.

Om Natten vaagnede han i en dampende Sved. Hans Hoved værfede og brændte af Hede, og det bankede i hans Tindinger. Han hørte skraalende Sang og Klirren af Glas. Han stod op og listede sig i bar Skjorte hen ad Gangen. Støjen kom fra et Værelse, fra hvilket der førte en Glasdør ud til Gangen. Han tittede derind og saa et Par tytte Bønder, samt nogle Borgere fra Byen, deriblandt den tytte Pranger. Denne holdt en Tale paa dansk og opfordrede til at virke for, at Hertugens Proklamation i Byen kunde sporges over Landet. Han havde gjort sit dertil — han havde jendt en Dreng rundt i Egnen med Proklamationer, og (her sniiste han) Drengen var ingen anden end Henrik, Dansternes unge Helt. Gu Staal for Hertug Frederik den ottende! Han leve! Hurra!

I det samme lod der et vældigt Brag. Muderne knustes i Døren og jaldt klirrende ind i Værelset, og en Stemme raabte: „Slaa dem ihjel, disse Landsforrædere og Kongemordere! Slaa dem ihjel!“

Og der lod en vældig Dumdren inde i Gangen.

Den tytte Pranger tabte sit Glas og jegnede lydlos ned under Bordet. De andre so'r op med blege Ansigter og klumpedes sammen som en Flok skræmte Faar i en Krog af Værelset, stirrende skrækslagne mod Døren.

Men i Stedet for Hjender kom lidt efter Kromandens runde Ansigt frem i den aabne Dør: ,

„Hvad er her paa Færde?“ spurgte han.
Det blev aldrig opdaget, hvem der havde voldt denne For-
strækkelse, thi det faldt aldrig Kromanden ind at tænke paa Drengen.
Næste Morgen stod Henrik op med Feberen, som han havde

hentet sig i de klamme Lagener, i sin Krop. Han lo jaa jmaat, da han paa Gangen gik forbi den knuste Rude i Glasdøren, og strøg Haanden gennem sin tykke Manke. Da han kom uden for Kroen, kastede han Resten af Brevene i en Vandgroft og gik lige ad Byen til.

Da han kom i Nærheden af Byen, kunde han se Flaget vaje fra Kirketårnet. Der var jo tykt Fæst i Dag, Hertugen skulde proklameres, og de tyske „Turnere“ havde meldt sig. Da han kom til Byens Port, modte han Lugten af Grantkvistene i den første Udesport. Hist og her havde en Borger stiftet det trefarvede Flag ud, og oppe paa Torvet var der rejst en grøntsmykket Talerstol.

Landet var straks efter Dannevirkes Romning blevet oversømmet med godtjobs Billeder af den augustenburgske Hertug. En Spogefugl havde indgivet Hjemmetysterne den fortrinlige Tanke at hænge disse Billeder ud paa deres Husvægge og paa Gadehjørnerne. Og senere, da de fremmede Gjæster i løftet Fæststemning gik Byen rundt, havde man det Særsyn at se Folk tage Hatten dybt af for disse Billeder, som Sveitjerne for Wejslers Hat, efter Sagnet, medens de spyttede efter Borgernes danske Skilte.

Der blev holdt Taler fra Talerstolen paa Torvet, og en tykt Vager fra H. talte jyv lange og jyv brede om den tyske Uerlighed og Bravhed, om den Lykke vi fristede ved at blive befriet fra det danske Nag, fra Danmark, der havde brugt Slesvig som Malketo og jnydt og bedraget os Slesvig-Holstenerne.

Et Par Aar senere blev den jamme Mand, der var Kassejerer for en Sparekasse, dømt for Kassejvug, ovet gennem en Række af Aar.

Ved en Nybygning paa Torvet stod Murmester Svendsen paa Stilladset. Han skulde vise dem, at han ikke holdt Fæst, og han slog omkring sig med Kalk og Sten og herpede Kalkflatterne ned i Truget, saa det sprojtede langt ud paa Torvet.

Hvert Djeblig raabte han til Haandlangeren, som slog Kalken :
„Ha! Du ruppe Dig, Jens' Prins! Vilder Du Dig kanst ind, Du er Hertug, din Stumper! Kan Du røre Kalken ordentlig, Din Oprøver! Staa ikke der og glo! Hvor Du efter Din Hertug, din tyske Mad? Jo Byt! Han kommer (saa bandede han) ikke, for han sidder oppe i Spandau og plukker Uellinger! — God Dag, Møllerup!“ raabte han i jamme Mandedræt til Kjobmanden, som var kommen frem i sin Butiksdør. „Hvad Nyt fra Dybbøl?“

„De styder voldjvmt i Dag. Man kan høre Stydningen de otte Mil, naar man lægger Dret til Nordvæggen ude i Grusgraven. Jeg var der lige nysjens“, svarede Kjobmanden med et

Suf. „men jeg tør ikke fortælle min Kone noget om Skyldningen. Du veed jo, at vor Fens er med-der. Magdalena er løbet ud for at lytte i Grusgraven. Stakkels Varn, hun tager sig det saa nær, som var hun en voksen Kvinde.“

Henrik vidste nu, hvor han kunde finde Magdalena, og løb ud til Grusgraven paa Skomagerens Ager nord for Byen.

Det var en af de første smukke Foraarsdage i April. Froerne kvækkede i Kjøret bag Møllen; Solen strog hen over de gulte

Agre, hvor to Aar nippede de første Græsspirer. Langt ude i Synskredsen drev Jakob Løj med sine Svin. *)

Nede i Grusgraven, hvis stejle Jordvægge var gjennembullede af Digevalen Mar for Mar, stod Magdalena med Dret lagt til Jordvæggen. Solen skinnede paa hendes gyldne Haar, og hun rødmede hæftig, da hun vendte sig om ved Lyden af hans Skridt og saa, at det var Henrik.

„Hvor skrækkelig de skyder! Man kan høre det gennem Jorden her, skjønt Fader siger, Dybbøl ligger 8 Mil herfra. Ak Gud, Henrik, hør en Gang,“ jagde Magdalena.

Og Henrik gik ned til hende og lagde Dret til Jordmuren. Lidt efter hørte han en underlig svag dunp Lyd, som kom den dybt, dybt nede fra Jordens Indre. Lidt efter lod det atter, med korte uregelmæssige Mellemrum. Det lod næsten som et Suk fra et lidende Menneskebryst langt nede i Jordens Dyb.

Henrik sølte sig helt underligt til Møde. Han saa paa Magdalena. Der hang Taarer i hendes lange Djenhaar, og hendes Læber dirrede, da hun jagde:

„Na Gud, Henrik dog, hvor forfærdeligt! Og min Broder er med i Dybbølskanjerne, det er ham, de skyder paa nu! Henrik!“

Og Henrik knyttede sin Haand i Sorg og afmægtig Harm.

Saalunde stod de to Børn, betagne af Djævliffets mørke Alvor, slagne med Forfærdelse af Krigens rædsefulde Raab, som forplantedes gennem Jordens skjælvende Legeme. De stod med Hovedet lænet mod Jordens Bryst, som var det en Moder. Og det var jo deres Moder, denne Jord, som havde fostret dem, og som nu vaandede sig under Krigens brutale Greb, denne Moder, hvis Legeme dirrede i Angst og Ræven under de fjendtlige Kanoner, der tog hendes Sommers Blod.

Og derinde fra Byen lod som en skrigende Modsjætning Lyfternes Festsjebel ud til dem, Muzik og skraalende Sang. Og her ude i den evige Natur hævede en Lærke sig op i den jollye Baarlufft og drysjede sine glade Triller ned over deres Hoveder.

Og her fandt de to unge elskende og jorgende Hjerter sammen. Han havde knuget hendes Haand i sin for at troste hende, og hun havde som Svar i kvindelig Hengivenhed lagt sit Hoved til Henrik's Bryst under et Ulfald af hullkende Graad.

*) Luftens dirrende Bevægelse varme Foraarsdage.

Da de skiltes, og Henrik gik hjemad, følte han, at han var syg. Hans Hoved værkede, og af og til foer en Kuldegysning igjennem hans Legeme. Da han kom hjem, hakkede Tænderne i Munden paa ham, og han maatte straks i Seng. Lægen kom, og et Par Dage efter hed det i Byen, at Henrik laa stærkt angreben af Gigtfeber.

Mens Krigen hærgede Landet, hærgede Sygdommen, som han havde hentet sig i Landsbykroens klamme Seng paa Turen med Indbydelse til Hertugens Proklamation, Henriks unge, kraftige Legeme.

Meddelelserne fra Dybbøl blev sorgeligere, Betskydningen hæftigere for hver Dag, og Henriks Tilstand forværredes derunder. Tilfældt maatte man lyve for den unge Dreng, som i sine Feberfantasier robede, hvor hæftig hans Sind var bevæget af Krigsilddragelserne.

Magdalene led dobbelte kvaler i disse tunge Dage i Betyrningen for Broderen ved Dybbøl, om hvem man ikke vidste, om han var levende eller død, og nu Henriks Sygdom til.

Hun vidste, at Henrik havde sin egen lille Stue i en Fjorkængelse af Smedien, og Værelsets Vinduer vendte ud til Mølleren's Mark. Magdalene pønsede paa en Lejlighed til ubemærket at komme ind til den Syge og havde i et Par Dage i Træk spejdet omkring Huset. En Dag saa hun, at der var tomt i Stuen, og hun julttede ind ad Døren.

Der laa Henrik henne i Sengen. Han vendte det af Feberen afmagrede Ansigt imod hende, smilte mat og rakte Haanden ud imod hende.

„Jeg vidste, du vilde komme, Magdalene. Jeg har ligget og ventet i mange Dage og jeg har gjennem Vinduet set et Glimt af dig derude paa Algeren, og hver Gang sendte jeg Alne bort — men du kom ikke.

Magdalene bojede sig ned og lagde sin brændende Kind paa hans blege Haand, men jagde intet.

„Ja, jeg har været meget syg, men nu er det bedre. Jeg har talt vildt og raabt og raabt mod Dyrkerne. „Han smilte mat og jukkede dybt. „Ik, hvad nytter det!

Han saa stille paa hende et Øjeblik. En Taare rullede jagte ned ad hendes ene Kind. Og han vendte Hovedet mod Vinduet, hvorfra Solen skinnede ind over Gulvet med det hvide Sand.

„Se, hvor den brænder, Solen, i Dag!“ sagde han. „Hvorfor fortærer den ikke al denne Dødsfald, hvorfor brænder den ikke al denne Begjærlighed ud af Menneskets Hjærte!“

Hun klappede sagte og beroligende hans Haand. Hun fortalte ham, at der snart kunde ventes Indkvartering i Byen og han kom atter i Fyr og Flamme.

„Fanen, Magdalene! Lad dem ikke faa jæt paa den! Du maa love mig at bringe mig den en af Dagene, ellers finder Soldaterne og brænder den eller tager den med som Bytte. De skal ikke have den, det er min, jeg skal gjemme den her i Sengen, lad dem prøve at søge den der!“

Og Magdalene maatte, før hun fik Lov at gaa, love ham med Haand og Mund højt og helligt, at hun skulde bringe ham Flaget.

Men næste Dag horte hun, at Henrik havde faaet et Tilbagefald og atter laa i Febervildelser. Og to Dage efter opskræmmedes Byen af Meddelelsen om Dødsfaldet. Men samme Dag, som Prøjserne om Morgenen med vajende Faner og til en „Stormmarch“, som var komponeret særlig i dette Øjemed, marcherede ind over Dødsfaldets nedstuede Palisader, havde Feberen ogsaa faaet Bugt med Henriks unge, stærke Legeme, og han døde af en Hjærtelammelse, stille, som naar et Lys gaar ud i en mørk Nat.

Magdalene var som bedøvet, og værre blev det, da hendes Broders Navn fandtes i Fortegnelsen over de Faldne den 18. April. Hele Huset laa nedstøvet i den dybeste Sorg. Smerten mildnedes ikke ved, at Byen en Dags Tid efter oversvømmedes af fjendtlige Tropper.

Magdalene saa paa disse Soldater med en formelig Rædsel, hun troede i enhver af dem at se sin Broders Morder. Hun kunde hverken sove eller spise, knap tænke. Ikkun en Tanke spogede i hendes Hjerne som et Gjenfærd, der ikke kan faa Ro. Det var hendes uopfyldte Løfte at bringe Henrik det Flag, som han havde baaret i saa mange Aar, og som han elskede. Dette Løfte maatte holdes. Ganske vist kunde hun ikke give ham Flaget i levende Live, og han kunde jo ikke gjemme det i sin Seng, thi Henriks Seng stod jo nu oppe bag Kirkegaardsmuren, men hun kunde give ham det med i Graven. Og denne Tanke jatte sig fast i hendes ophidsede Hjerne som en fikts Ide.

Hun vidste, Faderen havde gjemt Flaget i en stor Kiste oppe

paa Loftet. En Dag gif hun op og hentede det ned i sin Stue. Hun foldede den røde Dug med det hvide Kors ud paa Bordet. Solen stinnede ind og satte den røde Farve i Brand, saa den glødede som Blod.

Og overbældet af Minderne og den tunge Sorg, sank den unge Piges Hoved ned paa Bordet, og hun vædede Dannebrogens Dug med sit unge Hjertes hedeste Taarer, medens uden for paa Torvet de tykke Soldater spillede: „Heil dir im Siegerkranz“.

Hun havde sat sig i Hovedet, at hun om Aftenen, naar det var mørkt, vilde bringe Flaget op paa Kirkegaarden til Henriks Grav.

Klokken var ni, da hun listede sig ned ad Trappen og ud af Porten. Moderen var saa optagen af Sorg over Sønnens Død, at hun ikke agtede ihynderlig paa Datterens Færd i disse Dage, saa Magdalene let kunde fjærne sig upaaagtet.

Hun var mest bange for de tykke Soldater, som mystrede alle Vegne. Henne paa Gaden, under en Lygte, blæste en Soldat paa Sækkepibe, og hans Kammerater, de „spidsbenede“ Ungarere, slog Reds om Musikanten med Armene om hinandens Skuldre og dansede til Musikken. Gaden var opfyldt af Tilskuere, og alle Vegne, hvor hun kom frem, var der Larm og Staahej.

Magdalene løb med Flaget kunget fast til sit bankende Hjerte gennem Gaderne. Soldaterne raabte efter den flygtende Skikkelse: Smukke Pige! og hun sløj videre som en jaget Hind.

Ind paa Kirkegaarden! Det Sted, som ingen menneskelig Magt under almindelige Forhold kunde have bevæget hende til at betræde i Mørke, havde i Aften mistet sine Rædsler. For de Levende var hun bange, ikke for de Døde, hendes bedste Ven var jo iblandt dem. De hvide Gravstøtter skræmte hende ikke, og hun lod sig villig opsluge af Kirkens vældige sorte Skyggemasser . . .

To Timer senere løb en mandlig Skikkelse med en livløs ung Pige, som han havde fundet paa Kirkegaarden, i sine Arme gennem de mørke Gader. Han stansede under Lygten paa Hjørnet og lod Lyset falde paa det blege Pigeansigt. Manden løb videre med sin Byrde og ringede paa hvs Kjobmand Møllerups paa Torvet.

Dagen efter laa Magdalene paa Sygelejet, et Bytte for den Lungebetændelse, hun havde hentet sig paa Kirkegaarden den foregaaende Aften. Og fjorten Dage efter sov hun den lange Søvn bag Kirkegaardsmuren, ikke langt fra Stedet, hvor Henrik laa.

De to unge Hjerter var brustne, da saa mange Hjerter brast i vort ulykkelige Fædreland.

Bunde Rejslund i Bovlund.

Af J. Fausbo!

aa den sydlige Del af vor Halvo har de østlige Fjorde faaet en Slags Fortjættelse ind tværs over Landet, idet der udfør hver af Fjordene er dannet en stor Flade, der gaar lige til Vesterhavet, snart er den bred, snart smallere, højt og her ligger der henstrøet paa den store eller mindre Vatteveer. Saadan en Flade gaar ogsaa ud fra Alabnraa Fjord, den begynder ved Risjarup og Brunde og gaar med vekslende Stregninger ud i Havet mellem Ballum og Stjærbaek. Ved Foden af den Vattekam, som begrænser den nordlige Side af Fladen, ligger midt inde i Landet Byen Bovlund. At staa oppe paa Vatten der en juuk Sommer-

dag i Højbjergningstiden, og ic ud over den milevide Engstrækning, virker beroligende ved den milde, venlige Stemning, der hviler over Landskabet.

Her i Bøvlund er Bunde Refslund født den 21. Maj 1828. Hans Fader Hans Refslund ejede her en storre Bondegaard paa 5 Ottinger, der fra Egtefæder ved Fader og Bedstefader var bleven samlet i Begyndelsen af Aarhundredet. Hans Refslund blev 1827 gift med Anne Lene, Datter af Christen Clemmensen i Gestrup. Hun døde tidlig fra 4 juaa Børn; han maatte nu selv styre alting med lejede Husholdere, men da han var en meget kraftig Personlighed og en dygtig Bunde, gik alting godt, jaa da han døde 1847, efterlod han Ejendommen og en Kapital paa Renter. Men forinden havde han sørget for at jaa den ældste Søn Bunde paa Rodding Højskole, hvor han kom 1845 i Maj. I den sidste Del af hans Højskoletid var Prof. Nlor Forstander i Rodding. Han tog sig jærlig af dette lærenemme livlige unge Menneffe. Her lagdes den Spire, der siden gav ham Synet paa Dydden i Menneffelivet.

Ved Faderens Død maatte Bunde som 19-aarig overtage Ledelsen af Gaardens Drift; men nu kom Krigen, der lagde Beslag paa Alt og Alle, ogjaa paa Bunde. Med sin Kæbe fulgte han bag efter Armeen og iagttog Slaget ved Bov paa nært Hold.

Da Krigen var tilende, giftede Bunde sig med Ingeborg, en Datter af Jakob Jørgensen Tilgaard i Vellerup. Deres Forlovelse var fra en langt ældre Dato. Glæden og den folkelige Bevægelse efter Krigen gav her paa Egnen sit Udslag i, at en Række Folkefester afholdtes i Mandbjerg Skov. Til den første, der afholdtes 1852, maatte Bunde holde Indbydelsestalen. Der fortælles, at da han red derhen, tabte han sin opskrevne Tale paa Bejen, men trods det fikte han sig udmærket ved denne sin Somfrutale.

Frugten af disse Fester var først en Sangforening, siden dannedes et „Dansk Samfund, hvor iker Morten Eftejen var den ledende, men Bunde var Formand. Da Morten Eftejen flyttede til andre Egne, jagnede „Dansk Samfund“ hen, efterat have været livskraftigt i 4 a 5 Aar.

Bunde Refslunds Hus var altid et gjæstfrit Hus, der iker var Samlingsplads for Folk af den grundtvigiske Retning. Her samledes Præster, Lærere og Højskolevennerne; iker i Sommerferien levedes der her et rigt aandeligt Liv.

Vunde tog livlig Del i Alt, hvad der var oppe og, som havde menneskeligt Værd. I Klosterpolitiken var han en ivrig Deltager. Han var i det Hele tidlig oppe og gik tidlig til Ro, hvad ingenlunde passede til hans daglige Liv.

Allerede 1853 blev han som 25-aarig Medlem af Bestyrelsen for Rødding Højskole. Han var Næstformand for Ugerstov Sogns Sparerkasse, var en kort Tid Kommuneformand indtil Eds-spørgsmaalet gjorde Ende herpaa, ligeledes var han med blandt de 47 i Deputationen til Berlin.

Vunde Refslund med sin Slægt sluttede sig nær til daværende (fra 1860—68) Pastor Boejen i Ugerstov, der ogsaa maatte bort paa Grund af Eden. Nu jævnedes Kirkegangen og de opbyggelige Moder; dette afhjælpes med, at der i Hjemmene afholdtes kristelige Søndagsmoder. Disse var Begyndelsen til den siden hen dannede Frimenighed, der valgte L. H. Poulsen til Præst, og Gudstjenesten afholdtes nu i en Sal i Poulsens Gaard. Ved Frimenighedens Gudstjeneste har Vunde Refslund altid ledet Sungen. Han omfattede Frimenighedssagen som sit det kjæreste og var lige til det Sidste en varm Talsmand for den nu opførte Frimenighedskirke i Bøvlund. Men Døden bortrev ham den 28. Juli 1895, førend han saa denne sin kjæreste sidste Tanke virkeliggjort.

Strøtanter.

En falsk Ven er som en Stygge: I Solstien kan man ikke blive ham kvit, men i Graavejr er han sporløst forsvunden.

— Saaledes er Menneskene: de veed ikke altid hvad de vil, men endnu sjældnere vil de, hvad de veed.

— Naar Du er lykkelig, da glem aldrig, at der er mange, som ikke er det.

— Ordet er det Letteste og det Tungeste; det vejer stundom mere end titusinde Sværd.

Helligkilden ved Hellevad.

Gjengivet af J. V. Nissen, D.M.

Med Tegning af N. Christianjen.

Saa vidt jeg kan huske ret, var det ved den Tid, vi skrev 1800, at min Søster Maren, der døde i Foraaret 1840, var saa meget daarlig i sine Ben, saa hun kunde hverken holde ud at gaa eller taale at sidde stille. Min Moder siger da til min Fader: „Hør, veed Du hvad, jaadan kan det jo ikke blive ved at gaa med Maren. Hun maa have Hjælp, hvis hun da ikke skal gaa som en Stakkel alle Dage. Du skalde dog i Morgen, det er jo Midjommernat, føre hende til Helligkilden der henne ved Hellevad. Hvad Hjælp der kan faas, det ved jeg ikke; men Mange søge derhen, og somme kommer sig, det er vist.“ „Ja,“ siger han, „vi er jo kun Smaakaarsfolk og har hverken Heste eller Vogn; men dersom Du tror, at det kan gaa an og det kan hjælpe Pigen, saa vil jeg i Morgen Aften, naar jeg kommer fra Arbejde, gaa over til Kilden og hente os vor 4-planket Flaske fuld af Vand.“ „Jeg har rigtignok hørt,“ siger Moder, „at skal det gaa ret til med en Kilde rejse, da maa den Syge selv ofre en Skilling i Kilden eller i Blokken, bede et Faderbør, selv vje Vandet op og drikke samt vafte det daarlige Lem med en Slat Vand af en ny Staal og der efter kaste Staalet bort eller ned i Kilden; men da vi ikke kan faa Pigen derhen ved egen Hjælp, gaa Du saa, som Du siger, derover og hent os noget Vand i vor Krusflaske. Maren og jeg vil da bede hjemme, og Vorherre hjælper os nok.“

Næste Dags Aften efter endt Arbejde tiltraadte min Fader sin Vandring fra Bisbjerg til Helligkilden, iført sine Alterklæder: Sko med store Spænder, hvide Stromper, Knæbentklæder, sid Vest, langskjødte Frakke og jort Uldhat; thi efter hans Mening var Kilden lige saa hellig som Sakramentet. Uagtet det tilendebragte

Dagsarbejde og de daarlige Ven (de havde været brudte begge) kom han dog til Stedet inden Kl 12. Kilden laa lidt oppe i Bakkeaffaldet nordvest for Hellevad By, som den har givet Navn, og hvis Kirke er bygget for de rige Gaver, der faldt i Kildens Blok. Endnu i 1851 jaas Kilden som en stenjat Brønd med jærdeles klart og godt Vand, hvis Overflade næsten dækkedes af den fine, grønne Alndemad. Naaste Kilden eller Spor af den findes endnu.

Fader ja straks, at her var mange Folk, som alle vilde oje paa det bestemte Klokkeslag; men endelig lykkedes det ham at faa ofret en Stilling og ja sin Flaske jylt og anbragt i Baglommen af den langstjodebe Frakke. Nu gif det ja godt eller rettere jagt ja juaat hjemad, som de gamle, daarlige og skjævt sammenjatte Ven kunde bære den arbejds trætte Krop. For at forkorte Vejen lidt tog han Stikvej over Visbjerg Enge, og glad var han, da han i Morgentaagen skintede de første Huse i Byen. Han glædede sig til at se sin lille yngste Datter rast, sin Kone glad, og han forestillede sig bedre kommende Dage end de, han hidtil

havde kjendt. I disse glædelige Tanker kom han hen til et Led med tre hængende Svingler, og medens han bojede sig ind mellem Svingerne, huskede han ikke paa Flaften i det lange Skjod, endog den troelig havde dækket ham paa det ene Ben ved hvert et Stridt fra Kilden til Ledet. Nu kom det sidste Dækk ikke paa hans gamle Ben men mod den haarde Svingel — Flaften gav et Knæk, og Vandet laa paa Jorden.

Nu stod han der „paa en Maade“, som en af vore Digtene ndtrykker sig. Gaa til Kilden igjen magtede han ikke, det var jo ogjaa en Dag for sent, en Skilling til et nyt Offer ejede han ikke. — Hjemme laa den syge Pige, hendes Haab tilintetgjort, hvilke Følger kunde det have, endnu et helt Aar til Kildetid, et Aar fuldt af Noje og Lidelse, hvad vilde Kone og Datter sige, hvad vilde Folk tænke og tale. Han syntes sig forladt af Gud og givet til Spot for Mennesker.

I disse sorgelige Tanker og midt i sin Nød kommer han i Hu, at Konen i det nærmeste Hus ejede en Flaске bestemt Mæge til den jønderdelte. Endnu er der ingen oppe i Byen, og han lister sig hen til Huset, vækker Folkene og betror Manden og Konen sin Nød og sit Uheld. Han beder dem fortie det hele og laane ham Flaften, som han fyldte med friskt Vand ved nærmeste Brønd. Gæstparret lovede ham at tie, og hvad sjældnere er, de holdt det. Pigen er jæleglad, drikker Vandet, prøver paa at røre Benene, og jo mere hun prøver det, desbedre kan hun. Pigen blev ras. Det hele var — **V o k s v æ r k.**

Strøtanke.

Erjaring er ogjaa en Formue, men den kan man ikke arve, den maa af hver Enkelt samles og spares sammen.

— Naar Du gaar til Glæde og Lystighed, husk da paa, at Du foruden disse har endnu en Glæde, nemlig den, at Gud har givet dig Sundhed til at deltage i den.

— Hvis Du vil være lykkelig, da lær dig til at være tilfreds. Tilfredshed er Lykkens Grundpille.

Fartællinger og Sagn fra Gram.

Meddelt af Jakob Østergaard, Høgumskov.

den nordvestlige Del af Haderslev Amt, omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil fra Ribe og en Milsvvej fra Landgrænsen, ligger den lille venlige og smukt beliggende By Gram. Gram besøges om Sommeren af mange Vystrejsende, særlig fra Ribe og øvrige Omegn, men ogsaa fra fjærnere Steder, som Esbjerg, Fano og andre Steder kommer der Besøgende dertil. Det er jo Byens smukke Beliggenhed og dens Omgivelses sjældne Naturskønhed, der gjør Gram til et saa hyndet Tilflugtssted for Fremmede, men især er det den meget smukke Slotshave, omgiven af Byen, Sø, Skov og Mark, der tildrager sig de Besøgendes Forkjærlighed for Stedet. Slottet, som ligger paa en lille D i Gram Na, bestaar af en toetages Hovedbygning med to Sidesløje; jyd for Slottet er den smukke Park, der fortsættes af Vystskoven „Lunden“, mod Øst Soen og mod Vest har man en vid Udsigt over de store Engstrækninger, gennem hvilke Naen slynger sig. Det nuværende Slot er noget over to hundrede Aar gammelt.

Det gamle Slot laa en Fjerdingvej fra Gram, mod nordvest inde i den tætte Skov. Stedet, hvor det skal have ligget, betegnes i den jydvestlige Udkant af Storiskoven, et Par Hundrede Meter mod nordøst fra den nuværende Skovridergaard, der ligger mellem Storiskoven og Skoven „Lysing“. For en Del Aar tilbage var der endnu Spor af Boldgravene, som nu er sløjfede til Eng og kaldes Dammene. Gamle Folk kan endnu huske, at der er bortkjort Teglstensbrokker derfra. Omkring i Skovkanten tæt ved, hvor Slottet skal have ligget, staar der nogle Jord- og Stenhøje med en stor tilhugget Sten i Toppen, til Minde om juundue Tider. Det Sted, hvor det gamle Slot skal have ligget, og Stederne omkring ved, kaldes endnu i Folkemunde „Gammel-Gram“. Slottet

skal være bygget i Aaret 1314 af Hertug Erik af Sønderjylland, og var i Middelalderen en fast Borg, der endog turde give sig i Kamp med Borgherrerne paa Riberhus, men det gamle Slot skal dog tilsidst være bleven ødelagt af disse. Imellem Aarene 1664—1676 blev Slottet flyttet til det Sted, hvor det nu ligger, af Feltmarskal Hans Schack, den samme, der saa tappert forsvarede Kjøbenhavn under Svenskerkongen Karl Gustavs Stormangreb i 1659. Den første Gang Krudtet omtales i Historien, blev der ført 2 Tønder Krudt fra Ribe til Gram. Første Gang, Gram Slot nævnes i Danmarks Historie, er i Krigen mellem de hollandske Greber og Waldemar Atterdag, da den sytste Ridder Erland Kalf, som holdt med Oprørerne i Jylland, 1359 gik over til Greberne med Riberhus, og disse til Belønning derfor gav ham tillige Gram og Møgel-tønder Slotte. Næste Aar sluttede saa Ridderen Fred med Kongen og overgav ham alle tre Slotte. Ved denne Lejlighed udtalte Kong Waldemar følgende Ytring om ham: „Kalf er en god Kog; i Fjor gik han bort som Kals, og nu kommer han tilbage som Kog med to Kalve.“ Den kloge Konge har dog nok ikke sæstet synderlig Lid til Ridderens Trost; thi kort Tid efter pantsatte han alle tre Slotte med tilhørende Gods til Claus Limbek til Torning, i hvis Slægt Gram nu forblev i lange Tider, og efterhaanden fra Pantelen gik over til Ejendom. Det er denne Claus Limbek, om hvem Sagnet fortæller, at han i sin Overmodighed skal have skrevet paa Mauden af Bibelen ved det Sted, som angiver Methusalem's høje Alder: „Vilde være bleven en forfærdelig stor Kog, dersom han havde ejet mine Gaarde“. I den store Krig, som Nordtjylland og Sverig i Forening med de oprørske Fyder i 1367 begyndte mod Waldemar Atterdag, var Claus Limbek en af Oprørets Hovedmænd. Et Par Aar senere sluttede han alligevel Fred med Kongen, hvilket vistnok var Grunden til, at Holstenerne stormede Riberhus, som de saa overgav til Erland Kalf, med hvem Claus Limbek nu begyndte en stor Fejde. Claus Limbek's Son, Henneke Limbek, der var en meget voldsom Natur, greb vidt om sig baade i det sydlige Jylland og Slesvig, ja han tog end ikke i Betænkning at plyndre de mægtige Hansfestæders Skibe. Dronning Margrethe tilbagebetalte ham imidlertid de Penges, han havde laant Kronen, og indløste derved flere Besiddelser, som han havde i Pant. Henneke Limbek faldt i Krigen mod Ditmarskerne; hans Son, den yngre Claus Limbek, besad hverken Farfaderens Klogskab eller

Faderens Mod og Udholdenhed. Han gif over til Hertugen, som gav ham de fire Herreder: Gram, Hvidding, Fros og Skalslund i Pant, hvilket var hele Landet mellem Haderslev og Ribe. En dansk Hær belejrede kort efter Claus Limbels Hovedfæstning, som blev indtaget af Holstenerne, men Claus Limbel maa formodentlig være falden ved Forsvaret, thi han nævnes ikke mere. Gram kom derpaa i flere Ejeres Hænder. Rhode omtaler en Gregorius v. Rodewels som Herre til Gram; han døde 1658. Den 25. Januar 1664 folgtes Godset til Christopher Rankau og af denne Dagen efter til Kristian den femtes mest berømte Feltherre, Grev Hans Schack til Schackenborg.

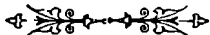
Schack døde 1676 og blev begravet i Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn; hans Enke, Anna Blom, overlevede ham indtil 1688. Efter ham fulgte hans Son Grev Otto Diderik Schack og Sonen Grev Hans Schack. Sidstnævntes Enke, Anne Sofie Rankau, beholdt Gram til sin Død 1760. 1754 forenede hun Gram med Nybol, der tidligere havde tilhørt Gram, men ved Arvedelingen var bleven skilt derfra, og oprettet til et eget Gods, som nu kjøbtes af Grevinden. (Nybol er en Herregaard, som ligger syd for Tøll paa Syd siden af Aaen tæt ved den jaakaldte Stampemølle.) Denne Grevinde Schack skal have været en meget stolt gammel Frue, der tidligere en kort Tid skal have været gift med en Grev Rankau. Der fortælles flere Sagn om hende. Saaledes lod hun sin eneste Son Grev Otto Rankau hemmelig halshugge, da hun en Gang kom i Strid med ham. Da viste Huset's Stammemoder sig for hende og forkyndte, at hun ikke skulde jaa No i Graven, men vandre usynlig om ved Siden af den hovedløse Son. Fra nu af blev Grevinden from og vilde udsone sine Synder ved Faste og Bon. Men Spaadommen er siden gaaet i Opfyldelse, og gjør det nok stadig endnu. Et andet Sagn er, at da hun en Gang ventede et Jagttog tilbage fra en Klappjagt, lod hun sig pynte af sin Kammerpige for at modtage Gjæsterne. Da dette ikke gif hurtigt nok fra Haanden, blev Grevinden utaalmodig og stødte til Pigen, jaa at hun faldt over mod Kamingsimsen og besvimeede, hvorved der kom nogle Blodpletter. I samme Øjeblik horte Grevinden Jagthornet lyde nede i Slotsgaarden, og for at skjule sin Misgjerning, skød hun den Usmægtige ind i Kaminen, antændte et magtigt Baal og brændte hende. Men Bloddraberne paa Kamingsimsen var synlige i mange Aar efter.

Et følgende Sagn, som er i Forbindelse hermed og tillige er det mærkeligste, fortæller: Efterat hun var bleven enke, levede hun nu paa Gram i Sus og Dus. Tilslidst forstrev hun sin Sjæl til Djævelen; denne skulde han hente om et vist Antal Aar paa den og den Aften, jaasnart at Vokslyset paa Bordet var nedbrændt. Den bestemte Aften kom, og Vokslyset stod paa Bordet foran Grevinden, som nu paa en Gang grebes af en forfærdelig Angst. Hun lod Præsten hente og betroede nu Hemmeligheden til ham. Han raadede hende til at slukke Lyset og lade Stumpen, som endnu var tilbage, indmure i Kirken's østlige Mur bag Alteret. Dette skete og den Døde havde fra nu af ingen Magt over hende. Men kort Tid efter udbrød der Ild i Kirken. Det var tidligt om Morgenen, og Grevinden laa endnu i Sengen, da hun fik Efterretning herom. Straks sprang hun op i sin lette Morgendragt, uden Sko paa Fodderne ilede hun op til Kirken, som ligger en lille Fjerdingvej fra Slottet, og opmuntrede ved Løfter og Bonner Bønderne til at slukke Ilden, ja at idetmindste den østlige Mur frelstes. (Dette Sagn skal virkelig senere have stadfæstet sig, efter hvad der fortælles, idet der for mange Aar siden skal være funden et lille Stykke jort Vokslys i Muren bag Alteret ved en Reparation af Kirken.) Efter denne Tid var Grevinden aldeles som forvandet, hendes Munterhed var borte, og en nagende Sorg bragte hende i Graven. Ved Midnatstid ses der imidlertid en smuk, hvidklædt Kvindefikkelse, som hænderbridende og med ængstelig jænket Blik vandrer fra det ene Værelse til det andet og tilslidst begiver sig op i den øverste Sal i Hovedbygningen, hvor hun træder hen foran en Kaminijsche, et Par Minuter ufrævent stivrende paa nogle Blodpletter og derpaa forsvinder under høje Klageraab.

Efter Anne Sofie Ranzhaus Dod tilfaldt de to Godser Gram og Nybol tilligemed Wiejegaard paa Sjælland hendes Stedfons yngste Son Grev Frederik Christian Schack, som i Følge Testamente oprettede et Stamhus deraf i 1776. Efter hans Dod 1790 arbejdede hans ældste Son Kammerherre Grev Knud Wille Schack Stamhuset, hvilket, da han døde ugift 1821, tilfaldt hans Søster-son Henrik Adolf Brockenhuus, der 1822 optoges i den danske Grevestand under Navn af Brockenhuus-Schack. Ved hans Dod i 1847 tilfaldt Stamhuset hans ældste Son, Kammerherre Grev Knud Wille B.S., der døde i 1892. Hans ældste Son er den nuværende Besidder af Gram.

Endnu vil jeg fremføre et Sagn, som knytter sig til Gram Slot, men som hverken kan henføres til nogen bestemt Tid eller Person, det er Sagnet om Møllerens Datter.

En Grev Schacks ældste Søn elskede Møllerens jomfrue Datter og vilde inderlig gjerne vinde hende. Dette opnaaede han ogsaa, men han vidste, at der ikke kunde være Tale om Giftermaal, ja længe hans Fader levede, da denne paa Grund af Standsforskjellen vilde nægte sit Samtykke. Han længtes derfor meget efter, at Faderen skulde dø, men det var der ingen Udjigt til, ja snart vilde ske. Da fortalte det ham en Gang, at naar han under Bøn tilbragte Nytaarsnat i Familiebegravelsen, vilde han se den synke i Graven, som skulde dø næste Aar. Dette besluttede han at gjøre. Næste Nytaarsnat gik han ind i Kirken og steg ned i Gravhvelvingen, hvor han bad ivrigt, i Haab om ved Midnattstid at se Faderen synke i Graven. Men da Klokkeren var tolv, hørte han Støj udenfor paa Kirkegaarden, og da han gik derud, saa han Møllerens Datter stige ned i Graven. Derover blev han tungsindig, men hans Brud døde virkelig i det nye Aar.

Strøtanter.

Vær aldrig stolt, naar din Birken krones med Sejr og skjænker dig Være, aldrig modløs, naar din redelige Birken mislykkes og forhaanes.

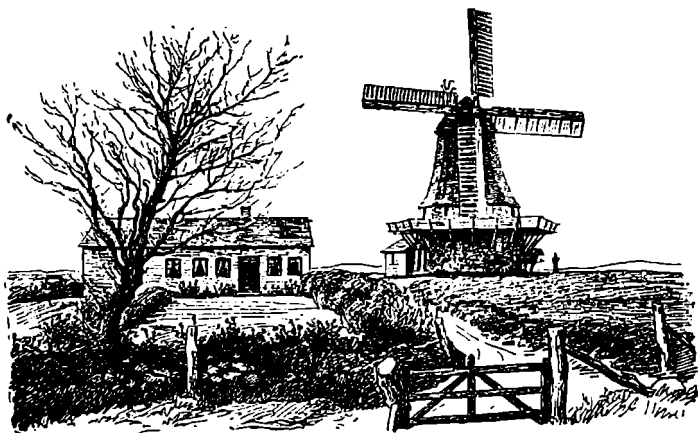
— Smiger er for Sjælen, hvad Gift er for Legemet, kun med den Forsjæl, at Alle styr Giften, men nyder Smigeren.

— Bøgtalerens Ord er som Kul, om de end ikke brænder, saa spærter de dog.

— Den, som en Gang har vist dig Tjeneste, skal findes mere tilbøjelig til at vise dig en ny, end den, Du selv har vist Tjenester.

— Tungen er bestemt til et himmelsk Orgel, men Djævelen spiller ofte derpaa.

Hovslund Mølle,

som med tilhørende Jordlodder i Sommeren 1895
af Baron Stampe-Charisius skænkedes til
„Foreningen for det danske Sprogs Bevarelse i Nord-slesvig“.
(Billedet er efter fotografi af V. Paulsen i Aabenraa.)

Holger Baron Stampe-Charisius.

Navnet Stampe er meget gammelt i den danske Adels Historie. Allerede 1369 nævnes i et Dokument Hr. Ditlev Stampe, Ridder, Eler Stampe og Gotfridt Stampe, Bævnere. Senere træffes andre Medlemmer af samme Slægt, som Claus Stampe 1397, Luder Stampe 1413 og Henneke Stampe, der 1420 var Hovedsmand paa de slesvigske Bispeps Borg Svavsted, som dog den Gang var i Kongens Vold. I Sønderjylland synes denne Slægts Bugge at have staaet, dog kom den tidlig til Norrejylland, thi den 1401 levende Follert Stampes Enke Ingeborg Dojurode ægtede den jydsk Herremand Hr. Niels Strangejen, en Brodersøn

af den berømte Niels Ebbøjen, og herved knyttedes hendes unge Son af 1. Gæstskab Otte Stampe til Danmark. Han boede siden paa Klarupgaard i Njeshum Herred, og hans Efterkommere erhvervede Øksvang i Stads Herred og Kjærlingbjærg, en nu forsvunden Herregaard i Skodborg Herred, men de udøde i tredje Led i Begyndelsen af det 16. Aarhundrede.

Disse Stampe'r forte en Murtinde i deres Skjold, og da Kong Kristian II.s bekendte Tilhænger Søren Stampe forte to krydslagte Pile, maa han ialtfald paa fædrene Side have været af en anden Slægt, men der haves forøvrigt slet ingen Oplysning om hans Herkomst. Han var gift, men synes ikke at have efterladt sig Børn.

Nabnet Stampe dukker saa først op igjen ved Aar 1600, da Jesper Hansen Stampe blev Præst i Nyborg. Han døde 1641 og er Stamfader for den nulevende Slægt Stampe, hvis berømteste Medlem er den bekendte Retslærde Henrik Stampe. Denne sidste erholdt 1759 et saakaldt Adelsfornyelsespatent, og det var i Henhold til hans Testamente, at Baroniet Stampenborg 1809 oprettedes for hans Broders, Præsten Frands Thestrup Stampes Børn, da han selv ingen Børn havde.

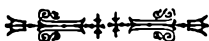
Den ældste Son blandt disse Broderbørn, Kammerherre, Kommandorkaptein i Søetaten Hølgør Stampe blev saa den første Baron Stampe og Besidder af Baroniet, der bestaar af de sjællandske Hovedgaarde Nyjo og Rungshoved, det sidste et gammelt kongeligt Slot og Lehn. Han ægtede Kirsten Kaaas af god gammel dansk Adels, Datter af Admiral Frederik Christian Kaaas og Sophie Elisabeth Charisius, og døde 1827, hvorefter Baroniet tilfaldt deres Son Henrik Baron Stampe, født 30. December 1794, død 11. Juni 1876. Han ægtede 1820 Christiane Marguerithe Salome Dalgas, født 20. April 1796, død 5. Maj 1868, af en fransk reformert Slægt; hendes Fader havde været Præst ved den reformerte Menighed i Fredericia. Som bekendt var denne Baron Stampe og hans Hustru ved noje Venstabsbaand knyttet til vor berømte Landsmand, Billedhuggeren Bertel Thorvaldsen, og herom bevares endnu paa Nyjo mange Vidnesbyrd, blandt Andet et af Thorvaldsen benyttet lille Atelier med adskillige af hans Arbejder. Af deres ny Børn er den nuværende Lehn-

Besidder Holger Frederik Christian Baron Stampe det næstældste.

Han blev født 27. August 1822 paa Christinelund ved Præsto, gik først i Borgerdydskolen i Kjøbenhavn, nød derefter privat Undervisning fra 1830 til 1843, hvorefter han i to Aar lærte Landvæsenet. Efter fra 1845—1847 at have studeret ved Universitetet i Jena, gik han tilligemed sin ældre Broder frivillig med i den første slesvigiske Krig og gjorde Tjeneste ved 1. Husar-estadron i 1848. Han var paany i Felten fra Juli 1850 til Febr. 1851, da han modtog et Afskeds-patent som Vagtmester. Fra 1849 havde Baron Stampe forpagtet Jungsbove, som han fratraadte 1858, da han købte Gronnebækgaard i Øster Løgum Sogn. Den Skjerlighed til S. . . . . jylland og den . . . . . jydste Sag, som Baronen nylig paa saa jnuuk en Maade har lagt for Dagen ved at skænke Sprogforeningen sin Mølle i Hovslund, er altjaa af gammel Datum. Efter 1868 at have kjøbt Dollerupgaard ved Kolding, afhændede han det følgende Aar Gronnebækgaard og 1874 fulgte han ligeledes Dollerupgaard og købte Vinjgaard ved Kolding. Baron Holger Stampe ægtede 21. August 1868 Caroline Charlotte Mariane Sophie Bardenfleth, Datter af Geheimekonferentsraad Carl Emil Bardenfleth, Justitsminister i Martz Ministeriet og senere Minister for Hertugdømmet Slesvig, Søster til den nuværende Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet Wilhelm Bardenfleth. Ved sin ældre Broders jonneloje Dod 24. Febr. 1892 tiltraadte Baronen Besiddelsen af Baroniet Stampenborg. Desuden har han nu som den ældste Descendent af Slægten Charisius tiltraadt Besiddelsen af det charijske Fideikommiss og har derefter erholdt kongl. Patent paa at fore Navnet Stampe-Charisius. 1892 udnævntes han til Kammerherre.

Baron Holger Stampe-Charisius er en sjælden rettænkende og elskværdig Karakter, en human Godsejer, der i de saa Aar, han har besiddet Baroniet Stampenborg, har vundet sine Undergivnes Hengivenhed og Agtelse.

Thiset.

Yggylsholm.

Meddelt af J. K., Varzmark.

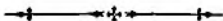
⁷⁵⁷
I den østlige Del af Varzmark, ikke langt fra Kysten, ligger en lille So, som i Folkesproget kaldes Gyljo. Denne So er nu for Tiden af ubetydelig Storrelse, idet den i Narenes Løb, paa nogle Tonder Land nær, er udtørret, henholdsvis groet til. Ved nærmere at betragte Sovens Omgivelser vil man snart overbevise sig om, at den en Gang har strakt sig over de lave Engdrag, som nu omgiver den. Disse Engdrag omgiver til Dels det Sted, hvorpaa Gaarden Elsholm er beliggende, nemlig mod Nord, Øst og Sydøst, medens der mod Sydvest og Vest ses tydelige Spor af Grave, jaa Stedet en Gang, som Navnet antyder, har udgjort en Holm. Her laa i en længst forsvunden Tid Borgen Yggylsholm, hvilket Navn i Tidernes Løb er forandret til Elsholm. (Gylsholm: i Folkesproget oftest kaldet Felsholm). Som Bevis for en tidligere Bebyggelse af Stedet kan anføres, at ved Gravning i Skraenten nord for den nuværende Gaard fandtes i en temmelig Dybde Jorden blandet med røde Murstensstykker. For kort Tid tilbage stod i et Dige ved Gaarden en Mængde store flade utilhuggede Kampesten, af hvilke en Del endnu er til Stede. Disse Sten har sikkert, efter deres Udseende at domme, forhen været benyttede til Bygningsbrug, formodentlig allerede ved Borgen Yggylsholm. Umiddelbart nord for Elsholm ligger en Eng, som kaldes Gravfær. Efter Benævnelsen at domme maa der altsaa have været Grave i den. I denne Eng, altsaa i den forhenværende So, ses en rund Forhøjning, som paa den Side, der vender imod Gaarden, er begrænset af Kampesten. Mellem denne Forhøjning og Borgen — maaske endnu længere mod Syd — har Soen rimeligvis paa Grund af dens lave Vandstand, været uddybet til en Grav. At antage den nævnte Forhøjning for den gamle Borgplads er kun lidet begrundet, da Underjøgelsen har vist, at den ikke — Kampestenene undtagen — indeholder noget som helst Spor af en tid-

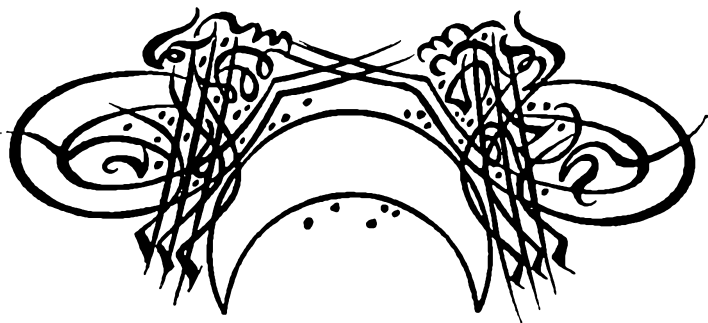
ligere Bebyggelse. Maaſke har Forhojningen, i det mindſte til viſſe Tider af Mæret, kun været en Halvo, idet der mod Øſt ikke ſynes at have været nogen ſynderlig Fordybning imellem den og det faſte Land. I den ſydlige Del af Engen Gravtjør ſes en lille kun lidet ophojet Plet af firkantet Form. Ved at grave i den har det viſt ſig, at Jorden er blandet med røde, næſten henſmuldrede Teglstensſtumper, ſom maaſke ſtammer fra et i Soen opført Bagtaarn.

Yggylſjoholm benævnes ſom Gods 1351, da det tildomtes en viſ Marquard Ruthor af den ſynderjiſke Hertug Waldemar V. Godſet er muligviſ oprettet ved, at en Del Bøndergaarde, hvis Gjere var døde af Peſten (1348 51), er blevne lagte til den allerede forhaandenværende Borg, ſom ſikkert kun har ejet Jorderne i den nærmeste Omegn. Hvoornaa Godſet, ſom formodentlig kun har været af ringe Størrelſe, er bleven udparcelleret paa Stamparcellen nær, derom haves ingen hiſtoriske Efterretninger.

Om Yggylſjoholms Opførelſe fortæller Sagnet:

I Vikingetiden boede paa en af de danſke Der en mægtig Viking ved Navn Yggyl, ſom gjaldt for at være en af de tapreſte Kæmper i Norden. En Gang overfaldt han et af Venderneſ Skibe, hvilket efter en haardnakket Modſtand maatte overgive ſig. Skibets hele Beſætning blev nedhugget. Blodet flød i Strømme, ſaa Drikkevandet blev blandet dermed. Da Yggyl efter Kampens Hede følte en brændende Torſt, tog han ſin Hjelms, iſyldte den med det af Blod blandede Vand og drak deraf. Da dette blev Kongen meddeſt, blev han opbragt, fordi Yggyl havde drukket Menneſkeblod, og af Frygt for Kongens Vrede ſlugtede Yggyl med ſit Følge fra Derne med ſine Skibe. Han jatte Kurſen mod Veſt og landede ved Halvoen Vojts øſtlige Klyſt. Her tog han faſt Dphold, idet han paa en Holm i den omtalte So, ſom den Gang var omgivet af Skov, byggede ſig en Borg, ſom han kaldte Yggylſjoholm.

Det sure Eble.

Af R. P. Clausen.

Med Tegninger af Hans Tegner.

Nede i Stambul, hvor man paa Muhamed tror,
hvor de Troendes Behersker, Storsultanen, bor,
der gaar det undertiden saa noje ej til,
for Sultanen kan gjøre akkurat, som han vil.
Hans Vilje og Koranen er hojeste Lov,
at sporge nogen til Raads har han ikke behov,
og aldrig behøver han nogen Bevilling,
naar det ham lyster at bruge en Skilling.
Thi for Rigsdag og slikt moderne Kludderi
er, Allah være lovet! hans Hojhed helt fri,
og da saadant nu kjendes dernede ej,
saa er der jo ingen der kan sige: „Nej!“
Den Stilling, den er da rigtignok heldig —
saadan at være som eneældig;
og naar man undtager den store Czar,
hans europæiske Brødre saa flot det ej har.
For dem gaar ikke det altid saa glat,
naar Rigsdagen har sig i Hovedet sat,

at ogjaa denne jig lidt vil forstaa
paa, hvordan Styrelsen bedst burde gaa.
Ja — det er i Grunden dog ogjaa for galt,
den Rigsdag vil helst ha' sin Raaje i alt,
og kan ej fatte, kun de burde raade,
jom dertil beskikkede er af Guds Naade.

Storjultanen ogjaa desuden kan ta'
af Koner til Vgte alle dem, han vil ha'.
Hvis man Nugtet kan tro, jaa har han en Flot
paa jaadan ved jyv eller otte Skot. —
(Hvor vilde hos os der ligge et Hus,
tit en eneste Kone gjør Manden konfus,
og han med en har sin julde Hyre
gjennem Vgtekastets Skjær sin Vaad at styre.
Men nede i Tyrkiet ej Manden staar
under Toflen — alt efter hans Vilje gaar) —

Hvorledes Sultanen nu til Dags finder
tilrette sig med de mange Kvinder,
om for dem han kan have i Huset Fred,
derom kan her ikke gives Besked;
men naar en Sultan i gamle Dage
paa en Kone fandt blot lidt Narjag at klage,
da puttedes hun uden Proces i en Sæk,
kastet i Bosporus, og jaa — var hun væk.

Man hujsk: de gamle Tidens Sultaner
var ofte udannede Grobianer,
jom i Mangel paa passende Tidsfordriv
tit legede med et Mennekestiv,
og stundom, siges der, faldt det for,
at „af Naade“ Folk jendtes en Silkejnor, —
naar hans Højhed mente, at deres Færden
burde helst forfættes til en anden Verden,
og det var da en ufravigelig Skik,
at de, der fik Snoren — straks hinsides git.

Var Sultanen den Gang end en Barbar,
i Verden des mer respekteret han var ;

thi hvad han savned af Civilisation,
erstattedes af Frygten for hans Berjon,
ja — naar hans Humor var lidt i Ulove,
da rustede ofte Kejser og Pave,
og stundom den hele Kristenhed
nok skjælvede, naar Storherren var vred ;
mens for Sultanen i vore Dage
med Frygt næppe nogen sig gider umage.
Siden til andre Dyrster han siger : „Bror“.
man finder ham ej saa farlig og stor,
og al den tidligere Sultanskræft
er ligejom nu aldeles blæst væk,
saa gaar det, -- med Familiariteten
taber sig tit Respektskvaliteten. —
Nu ingen mere for Sultanen skrækkes,
mens Vennehænder imod ham rækkes,
og det saa paatrængende, at hans Djender
vist ængster ham mindre, end hans Venner ;
thi disses Omhu aldrig ham slipper,
men gjerne baade Haar og Skjæg ham klipper,
og kunde de enes om Gudstet at dele
de gjerne tog Omjorgen for det Hele ;
dog ingen kan unde den anden hans Gje,
thi omvaager Skinhygen „den syge Mand’s“ Leje.
Men Sultanen tænker nok : „Allah er stor !
gid de Venner sig alle i Totterne fo’r !“
Ham nu at misunde hans Stilling for Tiden,
dertil er Grunden vist grumme liden.
Fra alle Sider ham Vennerne trænge
med gode Raad, -- og han har ingen Penge ;
thi den Omstændighed tit kan hændes,
at hans Kasse den er aldeles tømt.

I hine Tider, da alle Sultaner
kun havde uciviliserede Baner,
da var der blandt andet en af hans Fædre,
som vidste at hjælpe igjennem sig bedre,
naar, som kunde hændes, det Tilfælde kom,
at ogjaa hans Pengetasje blev tom.

Dg hvordan han bar sig ad med dette,
derom det er, jeg nu vil berette. —

Helt jiden Jerusalems Fald, som bekendt,
Israels Born sig især til Skatten har vendt,
og lever af det, som kaldes Profit,
hvorfor ogsaa mangen en Israelit
i Tidens Lob ophobede Grunker,
ja, somme endogaa i store Bunker,
jaa de misundtes og ofte vare
baade for Liv og Gods i Fare.

Den Sultan dog, hvorom der tales,
og af hvis Færd lidt skal udmales,
han var mod Foderne ej jaa slem;
de fandt i hans Lande et bedre Hjem
end i hine Tider i andre Stater
de fandt det hos kristne Potentater; —
thi ikke jaa sjældent den Gang blode
og kristne Fyrster lode en Jøde. — —

De havde det i hans Lande godt,
og deres Forretninger trivedes flot;
thi Sultanen lidt gennem Fingre jaa
og lod dem Kristne og Muselmænd slaa,
tog med deres Færd det ej jaa noje —
men lukked for deres Rneeb et Dje,
jaa han stiltiende dem tillod
at suge som Igler af Folkets Blod.

Dg Foderne skattede frit med alle
og aagred' og jnøde, som bedst kunde falde.
Men Sultanen syntes han derved fordele
lidt jnildt kunde Skatterne over det Hele,
og han da slap fri for Brovlen og Klage
af Folket over Skatternes Plage.

Systemet var i Grunden bekvent,
og Skatteopkrævningen gik ret nemt;
thi Ideen den var: Som en Malkoko
skulde Jøden ha' Lov at græsse i Ro,
mens Sultanen vidste at passe sit Snit,
jaa han af Profiten ogsaa fik sit.

Thi naar ham en Jøde jyntes saa fed,
at han til at malkes var velbered,
da Sultanen lod til denne udgaa
sin Hilsen med landsfaderligt Raad
og med Forsikringen om sin Naade
og Duhu for, hvad der var til hans Vaade
at jærlig han ønskede ham at spare
for Matteuro og Tyvefare,
og derfor tilraadeligst fandt at gjemme —
aleneſte til hans Velfærds Fremme —
i Skattekamrets sikre Rum
af hans store Mammon en klækkelig Sum,
hvor det kunde gjemmes i Sikkerhed,
og Ejeren saa kunde jove i Fred.
Og havde han sliq uimodstaaelig Naade
at meddele sit Raad, saa næsten sig raade
alle lod af hans Visdomsaaud —
maaſte af Respekt for hans stærke Haaud.
Hvordan det gik til, det just om dette
er, at jeg følgende vil berette :

Det var, som saa ofte ſete, en Gang,
at Sultanen jælt var i Pengetrang
og i Sigte havde en Iſraelit,
som havde jaalænge gjort i Profit,
at Mammon han havde jamlet i Maſje,
saa just han var moden for Sultanens Raſje.
Nu fik da Befaling den rige Jøde,
at ſtraks han ſkulde hos Sultanen møde.
Han kom, tiltaltes : „Hør Iſrael,
Allah er ſtor ! Han glæde din Sjæl !
Du veed, jeg gjerne hver Underſaat
i mit Rige under at have det godt
og gjerne med N a a d e er tilrede,
naar nogen end gav mig Grund til B r e d e.
Men jeg maa ogjaa Retſærdighed ove,
og derfor ſvart mig monne bedrove
de mange Klager, som over dig lod,
at grovt Du Vantro og Troende juød,

og ved Klager og Kneb har blodig flaaet,
og fræk har høftet, hvad ej Du har jaact.
Det gjør mig ondt, men Du indser, min Kjære,
med Dig jeg umuligt kan overbære,
for stamløs og slem har været din Færd,
og jeg, som bærer Profjetens Sværd,

jeg kan for Straffen Dig ikke hytte,
thi alle jeg ligelig maa beskytte.
Dog for at Du ret kan skjønne min Naade,
saa selv Du har Lov for Straffen at raade;
af trende Vilkaar hydes Dig til,
at Du kan vælge, hvilket Du vil.

Se her! Du enten tredive Bunge
skal fylde med gyldne Stykker tunge,
eller ogjaa erholder Du paa din Bag
tre Hundrede gode Bistefslag,
eller og, for ret Dig min Mildhed at vise,
Du disse tre Maader Løg maa spise;
dog tror jeg at raade Dig til dit Vel,
naar Du slipper dit Guld, o Israæl!“
„O ve! o ve! i det hele Land,“
skreg Israæl, „er jeg den fattigste Mand;
Abrahams Gud, hvor skulde jeg da
slig Mæsse af Guld erholde vel fra!
O mægtige Sultan, kast mildelig paa
mig din Naade, lad fri mig gaa!“
„Nej Israæl, stjont jeg rigtig dig ynter,
Ret maa have sin Gang, ej hjælper Du flynter,
og een af Delene nu Du maa vælge,
Retfærdigheden jeg ej kan sælge.
Du tie da nu og spare Din Mund,
ellers — Du ophænges straks jom en Hund!“
„Ik,“ jukkede Joden, „vil ej Naade Du vce,
jaa vil jeg det helst med Logene prøve!“

Nu Joden derpaa af Logene spiste,
og Følgerne deraf hurtig sig viste:
snart Djuene paa den elendige Jode
sved og bleve saa blodig røde —
og jaas som i et Hav at svomme;
ad Rinden randt Taarer i stride Strømme,
i Svælget det kradsjede, brændte og jved, —
kort jagt, da det ene Maal Løg omtrent
han havde faaet i Maben nedjendt,
da blev ham den Koft utaalelig hed,
og stonede han: „jeg kan ikke mere,
af Løg jeg umuligt kan nyde flere!“
„Nu,“ spottede Sultanen, „vil Du betale,
mig jynes, Du burde ej Sagen forhale,
og ej din Stilling jaa galt miskjende,
det dermed alligevel dog vil ende!“

Nej, nej!" skreg Jøden, „jeg fattige Mand
at betale det Guld bli'r aldrig i Stand!"
„Ja, ja, det bliver din egen Sag,
Du, faar da betale det med din Bag!"
Med Bist blev Israael nu trakteret,
og efter hver Smært kom Striber røde,
saa Draaber af Blod utallige flode,
og snart var Bagen, som den var skalperet;
skjønt i Tallet af Bist man næppe var naaet,
at han et Hundrede havde faaet.

Men Israael, pint af Smerte og Rod,
med næppe hørlig Stemme udbrod:
„Holdt! holdt! jeg næppe kan aande mer,
det gjælder mit Liv, det klart jeg ser;
o lad mig, hvor slemt det end monne være,
prøve igjen de Lug at fortære!"
Nu Jøden atter af Logene spiste,
mens Sultanen stadefro lo og friste,
thi, vidste han, Enden den dog vilde blive,
at Israael sig fortabt maatte give.

Og jaadan omsider det endelig gif;
skjunt Joden han tappert i Logene bed,
dog næppe et Maal nedsvælget han fik.
Tilfidsft dog i Maben og Svælget det sled,
saa endelig han det klart indsaa,
han ej med Logene Bugt kunde saa.
Men da hans Hjærte ved Guldet hang,
og han vilde Faren for dette afvende,
saa bad han probe endnu en Gang
at føre Bryggestraffen til Ende.
Sultanen lo: „Jeg vil Dig afraade,
dog gjerne jeg vil Dig vil den Raade!“ —
Et Hundrede næsten Joden holdt ud,
men da var knap Trævl der mer af hans Hud;
thi Sultanen det om Pungene gjaldt,
og derfor Pisteslagene faldt
saa vægtige ned paa Israels Krop,
at Stakkelen mere end halvvejs død
selv orkede knap at sige: „Stop!“,
men ved svage Tegne han gav at forstaa
at ej man skulde ham mere slaa.
Paa Sultanens Bink med Pist man standjed',
mens af Smærten daanet, knap Joden jansjed'.
Omsider han stonned: „Betale jeg vil,
blot Israels Gud mig hjælpe dertil!“
„Det har,“ mente Sultanen, „dift ingen Nød,“
mens lidt ironisk hans Røst den lod,
„thi visjelig for Dig fattige Stakkel
nok Israels Gud gjør et lille Mirakel;
saa dist Du hjemme vil finde en Skat
til at fylde Pungene ligge parat.“

Som Sultanen spaaede, ogjaa det gif,
Joden fandt Guldet, som Sultanen fik;
men denne da kunde det ej undlade
at give Stakkelen Spot til sin Skade,
i Skjæget grinende jagde han:
„Saa Du, min Fa'r, profetere jeg kan?
Ja, Jøde, Du ser, at Allah er stor,

endnu han Mirakler kan gjøre paa Jord,
Du straks burdet Tilflugt til ham tage
og spare os begge Fortræd og Umage!"

Israël gik; om herefter han suod,
derom i Beretningen intet forløb;
men mange mener, at gamle Baner
høist vanskeligt ledes i nye Baner.

Var end maaste lidt lang udspundet Talem,
des kortere fremsættes skal Moralen:
"Naar i det sure Uble Du skal bide,
da bid helst straks, Du vil da mindre lide!"

Strøtanter.

Enhver god Gjerning faar tilsidt sin Belønning; thi Gud har selv sagt, at Enhver skal hofte Lon efter sine Gjerninger.

— Alderdommen er den skønneste Vinter, i hvilken Mennesket opsamler Erfaringens Frugter; den er skønnere, jo bedre Sommeren er bleven anvendt.

Tvende Kongebesøg i Rødning.

Meddeelt af A. J. Marcusen, Rødning.

Landsbyen Rødning var det en høj Fjested den 14. September 1844. Venlig og julende steg Solen op; Fuglene istemte deres Morgensang, og alt spaaede om en sunt Dag. Alt som Solen steg højere paa Himmelbuen, jyltedes Rødning Gade mere og mere med festligklædte Mennesker, og da det nærmede sig til Middagstid, drog alle til den vestlige Udkant af Byen, hvor den gamle Kirke ligger højt og sunt paa Bakken. Her ved Bakkens Fod, lige jonden for Kirken, hvor Vejen fører ind til Rødning By, var der rejst en stor Tressport, hvorover vajebe to Dannebrogsslag og derunder en Indskrift.

Amod Syd læstes:

Chr. R. VIII.

Sandhed og Ret, Kjærlighed og Fred
Være Kronens skjønneste Smykke!

Paa den nordre Side stod:

Kongeparrets Pryd,
Dannefolkets Vel!

Saa begyndte den gamle Kirkeklokke at udjende sine høje klangfulde Malmtoner, og gjennem den store Mængde lod det: „Nu kommer han!“ Alles Blitke rettede sig ad den gamle Lande-

vej efter Gram. En tæt Stovsly hvirolede sig i Vejret, og ud af denne kom først en stor Rytterstare af Bunder til Synne, derefter begyndte blanke Hjelme og Fjederbuske at glimte i Solshjet. Den store Forjamling stillede sig op for i største Erbødighed at hilse paa den høje ventede Gæst, den danske Konge Kristian den Ottende. Snart efter holdt Kongen og Dronningen Karoline Amalie under Gæstporten og et „Kongen leve!“ besvaredes af Forjamlingen med et nijoldigt kraftigt Hurra. Døværende Præst Pastor Hempel bod Majestæterne Velkommen, hvorefter theologisk Kandidat Peer Hørbro traadte frem og med Byens Ungdom afjæng følgende af ham digtede Sang:

Venlig er Dagen, naar Kongen han kommer,
gjærne om Kongen vi flokke os vil;
prægtig os jynes den frugtbare Sommer,
Kongen vi da kunde vente hertil.
Velkomsten vifter i Blade og Blommer,
Sangerlil ikke kan tie dertil.

En Gang i Fejde stod Omegnens Bunder
oppe ved Skoven, fortæller vor Mand,
med deres Præster fra Nord og fra Sønder,
tænkte at værne om Arne og Land;
kæmpende segned' de modige Bunder,
tre Sognes Præster ved Markgrubens Rand.*)

Fædrene høstede Hæder og dode,
herom vor „Stennevang“ bærer et Tegm,
Bøndemand høster nu Koruet, det jøde,
Husene jniler i levende Hegn,
jublede træder vi Kongen i Møde,
trofast med Kongen er hele vor Egm.

Egmen ved Rødding har jællden jn Lige,
Lovet hist vajer i festeligt Vaand.
Jungensteds Kraften fra Kongen vil vige,
stærk er vor Lid til hans herlige Mand.
Jnden han jaa denne Plet af jit Rige,
han den veljigned' med kongelig Hjaand.

*) Sigter til en Begivenhed 1659.

Kongen takkede for Sangen og Modtagelsen, hvorefter han gik ind at beje den gamle Kirke. Herfra spadserede han saa med sit Følge ad en kort Gangsti gennem Højskolens Have til den lige over for liggende da oprettede Klodding Folkehøjskole. Det var jo den, som Kongen var kommen for at tage i Djejsyn. I de Skilbringer, som tiden er blevene givne af dette Kongebesøg, har det altid heddet, at der ved denne Lejlighed ingen Tale blev holdt. Dette er dog ikke helt korrekt. Til Forfatteren af dette har velvillig været overladt en udførlig Beskrivelse af Kongebesøget af en Deltager, hvis Optegnelser næppe lader sig omstode. Forst bemærkes der, at Amtmand Johansen og deunes Svigerføn, Herredsfoged Bruhn, stedje jogte at omsværme Kongen saaledes, at ingen anden kunde komme til at tale med ham, videre hedder det: Paa Højskolen modtoges Kongen af Hans Nisjen, Lavrids Skan, Præsterne Hertel og Scoler, Provst Møgen og Pastor Kragh m. fl. Pastor Scoler foreviste Læsefalsen med en Tale (som Meddelelsen ikke kunde høre). Kongen svarede, at han mente det burde være et Algerdyknings-Institut, hvor Bønderne kunde lære praktisk Landbrug. L. Skau gav Dplysning i saa Henseende. Kongen svarede atter: „Bønderne bor lære Landbrøsen og saa meget af andre Ting, at de selv kan bestyre deres kommunale Anliggender, men Politik burde de ikke lære.“

Ved Bortgangen anbefalede Kongen Skolen til Amtmandens og Provstens Tilsyn.

Medens dette foregik, kjorte Dronningen fra Kirkepladsen hen til Indkjørslen, der fører igjennem Alleen ind til Højskolen. Her underholdt hun sig med flere, navnlig Kvinder. Hun spurgte dem fornemmelig om, hvad deres meste Beskjæftigelse var, og hvor meget de kunde tjene derved, de, som maatte arbejde for Underholdet. Hun fortalte, at hun selv havde spundet Garnet til 50 Allen Lærred, og hun formanede dem derpaa til at være slittige og sparjommelige. Sluttelig opfordrede Dronningen enhver af de Omstaaende, som ønskede en Gave, til at komme hen til Vognen, og hver, som efterkom dette, fik en Specie af Rammertjeneren.

Kongen gik saa gjennem Alleen hen til Vognen. Under Besø kaldte han Pastor Hertel til sig, med hvem han vilde tale privat. Kongen takkede saa endnu en Gang fra Vognen, og under Mængdens Hurraaab kjorte derpaa Kongeparret bort.

Ved Besøget i Kirken og paa Højskolen ledsagedes Kongen

af sine Adjutanter: Kammerherre Blicher, Kaptejn Zahrtmann og Major Ferdman's. Statholderen, Prinsjen af Noer, der ogjaa var i Kongens Følge, opholdt sig ved Bognen hele Tiden, jaa længe Besøget varede.

Den nævnte Skildring slutter med at bemærke, at Q. Skau vilde have hilst Kongen ved sin Indtræden med en Tale, men dette havde Amtmanden og de andre thjfsjindede Embedsmænd forpurret. . .

Fra Rodding hjorte Kongeparret igjennem Langetved til Skrave Kirke. Her var ogjaa rejst en stor junkt Vresport med 5 Taarnspidser, og fra hver vajeede et junkt Dannebrogslag.

Paa Sydsiden læste man:

C. R. Hilsen til Landets Fader og Moder. C. A.

Og paa den nordre Side:

Gud give, at Deres Majestæter, vor dyrebare Konge og Dronning, længe maa leve og virke til Landets sande Bedste!

Efter at Kongeparret var hilst med et nidobbelt Hurra, blev en lille Sang, der var forfattet af Lærer Frydendahl i Kjobenhoved, afjungen af denne og Skolebornene.

Kongen takkede for Sangen, hvoraf et Eksemplar blev ham overrakt af Laurids Jakobsens (Marups) Datter, Magdalene Marup, medens et andet Eksemplar af samme Sang overraktes Dronningen af Anne Marie Skloppenborg.

Efter at Kongen havde taget Kirken i Djejn, og et Par af Sognets Mænd havde fremført forskjellige Ting for Kongen, medens Dronningen ligeledes her havde underholdt sig med Kvinderne, fortsattes Rejsen gjennem Kjobenhoved og Skodborg til Skodborghus, hvor jaa Kongen takkede af med Følget fra Sondenaaen og modtoges af et andet fra Norden for Maen.

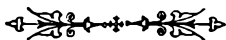

Li Mar derefter, den 13. November 1854, havde Rodding atter kongeligt Besog af Frederik den Syvende. Kongen, der var paa Rejse gjennem Nordflavia, havde lovet at give Mode ved Indvielsen af Fels Kirke. Hvijskolen's daværende Forstander, Sofus Hørbro, formaede Kongen til at aflægge et Besog paa Hvijskolen. Da Hørbro først kunde bringe Budstabet til Byen Kl. 12 om

Natten, at Kongen vilde komme næste Dags Middag Kl. 12, kunde der i den korte Tid ikke være Tale om større Forberedelser.

Men der gik Bud ud til alle Eider i Omegnen: „I Dag Kl. 12 kommer Kongen til Rødding!“ Vejret var prægtigt; en umaadelig Mængde Menneſter gav Møde for at ſe den folketjære Konge, ligejom Bønderne atter var ude at ride for Kongen.

Det var vel ikke for Rødding Byes Skyld, at Landets Konger Chriſtian og Frederik kom hertil, men ligejom Byens Beboere viſte deres Deltagelſe ved Kongebejogene, ſaa gjemmer de ogsaa trofaſt Mindet om dem.

Hans Niſſen, Biby.

Naar Forfatteren af diſſe Linier har modtaget Udgiwereis Opfordring om at give en lille Levnetſtegning af Hans Niſſen, Biby, i „Sprogforeningens Almanak“ for dette Aar, ſaa ſter det baade med en vemodig Følelſe af, at her ſvarer Evnen kun daarligt til den gode Vilje, men dog ogsaa med Glæde og Tilfredſtillelſe, fordi jeg derved ſaar Lejlighed til at give mit beſtedne Bidrag til den lyſende Mindetranſ, hvormed Hans Niſſens Navn gjærne ſkulde ſtaa hædret for Eſterſlægten.

Hans Niſſen var en af de elſkeligſte og meſt varmtfølende Perſonligheder, der har været fremme i vort offentlige Liv.

Det var kun en kort Tid -- kun nogle ſaa Aar -- at det forundtes ham med en prøvſiſt Borgers Frihed og Rettigheder helt og fuldt at give ſig hen til det Arbejde, der ikke blot havde hans Kjærlighed, men hvor hans Evner tillige fandt deres ſkjønneſte Anvendelſe. Og alligevel fik han i diſſe ſaa Aar udført en Gjærning og aflagt et Vidneſbyrd, der ikke vil glemmeſ, men for lange Tider bevare hans Navn med den gode Klang, hvormed det nu nævneſ Nordſleſvig over.

Med ham er dette Navn for anden Gang indtegnat med Hæder og Ære i vort Folks dyre Saga.

Budſkabet om Hans Niſſen tidlige Død -- han blev kun 53 Aar gl. -- kom ikke uventet for hans Slægt og Venner; hans

vagelige Helbred lod allerede et Aars Tid i Fortvejen formode, at Døden træde stærkt paa hans Livsrod. Naar Efterretningen om hans Livs Afslutning alligevel vakte saa stor en Sorg Landet over, saa skyldtes dette sikkert en udbredt Følelse af, at her mistede vort Folk en af sine ædleste og bedste Mænd, midt i sin fulde Kraft, paa en Tid da vi daarligst kunde undvære ham, fordi en stor og uanet Ulykke brød ind over os — — —, paa en Kampplads, hvor han i Ojeblikket synes nerstattelig, og hvor han stod, ikke alene med sine Meningsfællers største Sympathi, men ogsaa med Modstandernes Højagtelse.

Hans Nissen fødtes i Viby paa Als den 2. Juli 1842. Hans Forældre vare Bønderfolk; Fødegården har i over Hundrede Aar været i Slægtens Eje paa modrene Side; allerede tidlig mistede han sin Moder, efter hvem han har arvet sit milde Sind og sine stærke Følelser, Faderen, Nis Hansen Nissen, der overlever ham, er en dygtig Landmand. Allerede som Skoledreng viste

Hans Nissen, Viby.

han sig i Befiddelse af gode Evner og stor Lyst til boglig Lærdom, han var en sjælden opvakt Dreng, der med Almuuendervisningen som Grundlag og ved Selvstudium i sin Fritid havde erhvervet sig et Maal af Kundskab, „der maatte formindre os alle, der kom i nærmere Berøring med ham“, skriver en af hans Venner fra Ungdomsaarene.

Den gamle Hædermand Jørgensen fra Mømmart holdt meget af ham og hjalp ham med at faa Forældrenes Tilladelse til at blive Elev paa den kongelige Landbohøjskole i Kjøbenhavn. Sammen med sin Ven, Melchertsen fra Staartoft paa Als tog han derind 1865. Opholdet her blev for et Menneſte med hans Lærelyst og store Modtagelighed, ielsølgelig en rig og frugtbar Tid, hvorfra han ejede mange gode og fornøjelige Minde. Han blev Landbrugskandidat med bedste Karakter, firtjatte derefter sin videre Uddannelse, opterede for Danmark og tog Plads som Lærer ved Karise Højskole paa Sjælland. — Det er betegnende for Hans Niſjens nationale Sindelag og Kjærlighed til sit næverere Hjemland, at det første Emne, han holdt Foredrag over her, og tillige hans første egentlige Foredrag var om Sønderjyden Hans Tjellesen Schmidt, jødt i Thijet ved Gram, der som Frivillig deltog i Fjelttoget 1864, blev jaaret ved Dybbøl og døde i Faaborg kort derefter. Paa hans Grav har danske Mænd og Kvinder rejst en Mindesten med hans Valgprog som Indskrift: „Værer Korset og Kongen og gamle Danmark tro og slipper ej, førend Hjerterne briste“ — en Indskrift der finder god Anvendelse ogjaa paa Hans Niſjens Liv.

Han var meget afholdt af sine Elever og ikke faa faa Aljinger søgte til Karise Højskole i den Tid og knyttedes til ham som trofaste Venner for al deres Levetid. Om Aftenen efter endt Skolegjerning samlede Eleverne i hans Dagligstue, der var fyldt til sidste Plads, nogle siddende, andre liggende, men alle lyttende til, hvad han havde at fortælle om Nutidsrørelser paa kirkelige, sociale og politiske Omraader; ved disse Lejligheder kom han tit ind paa det slesvigſke Spørgsmaal, og mangen en ung Syde, Fynbo eller Sjællandſfar — fortæller en af hans Elever — der hidindtil havde ſtaaet uforſtaaende eller lunkent overfor de danske Slesvigeres Sag, har derigjennem vundet en Sympathi for disſe som aldrig vil tabes.“

Efter 6 Mars Forlob vendte han tilbage til Als, overtog sin fædrene Gaard, en nyopført Bondegaard i Viby og giftede sig 1875 med Eline Chriſtianſen fra Hillipſborg ved Allerup, der overlever ham tilligemed en Søn og en Datter.

I de følgende Aar maatte han, tvungen af ſit Forhold som Optant og danſk Underſaat, holde ſig rolig og tilbager trukken fra det politiske Liv. Han ſtod i de Aar som en udmærket Repräſen-

tant for det 20-Aars Mandstak af unge Mænd, som Nordflæsby maatte undvære i sin haarde Kamp for den folkelige Tilværelse, og var tillige et godt Bindeled mellem de ældre, ledende Mænd og den Flok af Yngre, der nu er ved at tage Styret i det offentlige Liv paa Als. Han havde fuld Forstaaelse af de Unges Trang til Oplysning og Delagtiggjorelse i Moderlandets rige Landsliv. Det var en Fryd at gaae ham i det lyse, hyggelige Hjem, hvor han var Sjælen, og hvor alt aandede en venligt i Mode. Ja, han var vennejæl og hjærtevindende som kun Faa. Naar hans yngre Venner mødtes med ham efter længere Tids Mellemrum, ja kunde han omfavne dem, lægge sin Arm om deres Hals og jaaledes vandrende frem og tilbage meddele dem af sit Hjærtes rige Overflod. Den altsige Landboforening havde i ham sin bedste Støtte, han var tit dens Foredragsholder, og naar en ventet, fremmed Taler fik Forfald, ja var det gjerne hans Nisjen, der tyedes til; han deltog desuden næsten altid i Diskussionerne og var en staaende Taler ved Dyrskuefesterne i Stetting; hans hjærterlige Latter og det straalende Humor, der var over ham ved disse Lejligheder, var ligesom velgjorende og smittende ogjaa for Tilhørerne. Han havde mange Interesjer, var godt hjemme i den ældre og nyere nordiske Litteratur og bejad stor Kunstjans, Sans for menneskelig Formijskhed, for Sang og Musik.

I Tidens Løb overdroges ham en Mængde Tillidsjverb; han var jaaledes i flere Aar Formand for den altsige Biablerforening, Bestyrelsesmedlem i Frugtavlerforeningen for Sønderborg Kreds, Medlem af den altsige Landboforenings Rødgavlskommission og Fællesindkjøbsudvalg; senere, da han i 1888 blev proffisf Borger og fik den med Længjel vnskede større Handlefrihed, tillige Medlem af Provsti- og Provinsjynoden og Bestyrelsesmedlem i Skoleforeningen.

Allerede som Optant var han almindelig kjendt som en Mand med religiøse Interesjer, for hvem det kristelige Liv var en dyb Alvorsjag, og det hed sig den Gang, at tyfskindede Præster i Sønderborg Provsti og jelve Provsten havde støttet hans Andragende hos Regeringen i Slesby om at opnaa proffisf Borgerrret. I Synoden viste det sig snart, at her var han paa rette Plads; han blev Medlem af Synodaludvalget og af Fælles- eller Provinsjynoden, deltog stadig i Forhandlingerne, udviste stor Sagkundskab og en brændende Jver for Afhjælpsningen af den kirkelige Rod,

som han saa klarere end nogen Anden, og som fremkaldtes ved Overprædialanordningen af 18. Decbr. 1888. Paa Sønderborg Provstisynode d. 16. Juli 1894 udtalte han sin Beklagelse af, at Synodaludvalgets Beretning angaaende kirkelige og jædelige Forhold i Provstiet ikke indeholdt et Ord om den Modstilstand i kirkelig Henseende, der var en Folge af ovennævnte Anordning, og erklærede med den ham egne Inderlighed: „Jeg er overbevist om, at denne Sag er af allerstørste Betydning for vort Folks jædelige Følelser og Religiositet i Nutid og Fremtid, og jeg tror, at jeg i saa Henseende deler Overbevisning med de allerfleste Synodemedlemmer.“ Og paa Provinsynoden i Rendsborg i Novbr. samme Aar vidnede han: „Der er en Modstilstand til Stede i Nord-slesvig, en kirkelig Mod, hvis Storrelse kun fuldt ud kan fattes af os, som daglig har den for Øje.“ — Vi frygter ikke saa meget for en voldsom Forandring af Kirkeproget, i hvert Fald ikke i dette Aarhundrede. Men naar vi ser tilbage paa Fortiden, kan vi ikke værge os mod den Betænkning, at Kirken skal for-tyfkes ved Ligt.“

Da han sidste Gang talte paa Sønderborg Provstisynode — det var d. 30. Juli 1895 — stod han paa Talerstolen med Bind for sit yngre Øje og meget medtaget af forudgaaende legemlige Lidelser. Men til Trods herfor talte han længe og med en Inderlighed og Overbevisningens Styrke, der ikke undlod at gjøre Indtryk ogjaa paa Modstanderne, talte usædvanlig flydende, højt og kraftigt, ret som om han havde en Auelse om, at det var sidste Gang, han skulde opløste sin Røst og aflægge sit Vidnesbyrd hermede for den Sag, som han havde viet sit Livs sidste Kræfter.

Foraaet 1895 maatte han underkaste sig en større og i Efteraaet samme Aar en mindre Operation hos Professor Hansen Grut, Kjøbenhavn; han mistede Synet paa sit bedste Øje, og det viste sig tillige, at Sygdommen skrev sig fra en Kræftknude bag Øjet. Han bar sine Lidelser med stort Daalmod, talte til det Sidste lyst og freidigt om Fremtiden og var optaget af Planer om, hvorledes han vilde fore Sprogjagen frem paa de kommende Synoder. Torsdag den 8. Februar 1896 sov han stille hen i sit Hjem og i sin kjære Families Kredss; han havde paa det sidste den Glæde, at hans Son naaede tidsnok hjem fra Brahetrolleborg Højskole for at modtage hans sidste Farvel.

Nis Nissen, Nordborg.

Kristian Frederiksen af N.-Kjæstrup.

Kun saa har kjendt ham, og nu er han død. Meddelelsen af dette har ogsaa, uden at kjende ham, befalet flere Breve med ham, der dog mest angik Forretningsaenliggender. Men han har tillige til forskjellige Tider jendt mig et Par Digte med Forespørgsel, om de egnede sig til Sprogforeningens Almanak. Sidste Nytaarsdag modtog jeg et Brev fra ham, hvoraf følgende Uddrag hidjættes:

Herved takker jeg Dem hjærteligst for den smukke Gulegave, som De jendte mig. De skrev, om jeg ikke kunde skrive en lille Fortælling til Sprogforeningens Almanak. Det kunde jeg jo nok, naar mine Livsvilkaar havde været lidt lysere. Nu maa jeg fortælle mit Liv og Levnet for Dem, fordi De nok vil høre paa en af de danske Sommer, der er kommen i Mod.

Jeg er 23 Aar gammel, men i mit 13 Aar mistede jeg hele min Kraft og Jorlighed ved, at jeg fik Rygmarvstærning og har siden den Tid hverken kunnet gaa eller staa. Men saa benyttede jeg Tiden til at uddanne min Aand ved at læse og skrive det danske Sprog og sætte mig ind i den danske Literatur, hvorved jeg fandt Trost og Forsoning med min tornefulde Livsvej og fandt min Gud og Forstaaelse af hans ubegribelige Styrelse og skjulte Vilje og Veje. For fem Aar siden mistede jeg min Fader og vor Forsorger, men saa har jeg og min gamle Moder hjulpet hinanden med at kæmpe for det daglige Brod, idet jeg havde en Skriverforretning som Agent. — Og siden dode nu min Moder paa anden Juledag, og nu har jeg jo mistet min Stotte og en til at pleje mig. Og naar Vorherre ikke hjælper og jpreder lidt Lys over mit glædeløse Liv, saa kan jeg nu ikke mere være med til vor Kamp for vor Nationalitet og vort Landsliv, for alt, hvad en . . . . . jyde elsker og holder højt i Væ. Thi Dansk har min Moder junget for min Bugge, og i det danske Sprog har jeg lært at bede til min Gud, og det vil jeg elske, saa længe der er Liv og Blod i mig!" — — —

Hans Kamp her paa Jorden skulde ikke vare længe efter dette. Thi et Par Maaneder senere blev han yng og paa Sognets Foranstaltning ført til Haderslev Sygehus, hvor han saa Dage efter døde.

Christian Frederiksen har efterladt sig et Antal Digte, som alle tolker især varme religiøse og nationale Følelser. Af de Digte, som han sendte mig til Gjenmemynd, hidrættedes efterstaaende: „I Skoven,” hvilket aldeles ikke minder om den hjælpeløse Krobling, som Forfatteren var.

I Skoven.

Med Vind kom Solens Straale
og hvistend' med lokkende Røst:
Sid ej i Hjemmets Sale,
men kom herud med Lyst!
Thi Sommeren drager med vajsende Flag
stoltelig ind under Skovens Tag,
hilset af glade Sange
paa den vundige lange, lange
lyse Sommerdag!

Fra Byens Lust, den tunge,
drog vi og toved ej;
vi horer, hvor Fuglene sjunge
jaa lystelig paa vor Vej.
I Skoven skal det jaa muntert gaa,
vi danjer — springer og Kølbotter slaa;
Ja, i de luftige Sale,
i Græsjet — det jvale, jvale,
skal det jo lystig gaa!

Vi visker Skoven til Lykke
med denne vaargrønne Pragt!
— Tys — tys! i Skovens Skjyge
der bo'r jo en lønlig Magt.
Og Bækken sladred' mellem Sivet jaa jmaat,
og Bladens Hvijsen forstaar vi jaa godt.
Det kan vi alt fornemme,
at vi har hjemme, hjemme,
i dit lyse Slot!

Du kvæget har vore Fædre
som os nu alle i Dag,
derfor vi alle vil hædre
dig under samme Dag!
Naar Vintren klinge dig vil jaa haard,
du atter staar frem fornyet i Vaar!
ja, dine Loffer jagre
du lystelig lad' slagre, slagre
— kjækt paany hvert Aar!

„Evommende Lilje paa Bove!“
nævnes du Fædreland,
og dine Soer og Skove
elstes af Varn og Mand.
Plukker dig Vintren med Rovjuleklo,
alle vil dog jaa gjerne bo
under Bogens Sale, Sale,
der Sang og Glæde bor!

Christian Frederiksen kjendte kun lidt til Menneskelivets lyse Sider. Han har dog fremfor mange junde og raske Mennesker gjort det Krav Fyldst: „Sit Fædreland skylder man alt, hvad man kan udrette.

M. A.

Den lille Flok.

Af Jes Chr. Jessen, Vilshæk.

flyv ud min Sang, gjør kyndt for hver
i Slesvig bo'r et Folkesærd,
som ej i Kampen sover.
Dog ej med Sabel, med Gevær,
med andre Vaaben kjæmpes her
end dundrende Kartover.

Paa Mandens Grund, for folkets Ret
i tretti Aar man ej blev træet

af denne Kamp at føre.
Og blev der huller i vor Hær,
vi strider dobbelt hver især
for Sagen, vi tilhører.

Vort Modersmaal banlyses skal
fra Kirkens og fra Skolens Sal,
hvor næppe det tør lyde.
Og Sangen, folkets egen Sang
den maa ej synges, tænkt en Gang,
det vil man nu forbyde.

Og har vi lidt endnu et Savn :
Vor Landsdels gamle smukke Navn
er af et Magsbud slettet
Vi veed den Plet, hvorpaa vi bo'r,
det er vor egen dyre Jord
med Mindekrandsje slettet.

Og er vi kun den lille Flok,
med Ryg mod Ryg, saa gaar det nok,
naar vi kun frejdig stander.
Thi at en Gang vi sejre vil,
de Haabets Ord med hellig Ild
skal lyse paa vor Pande.

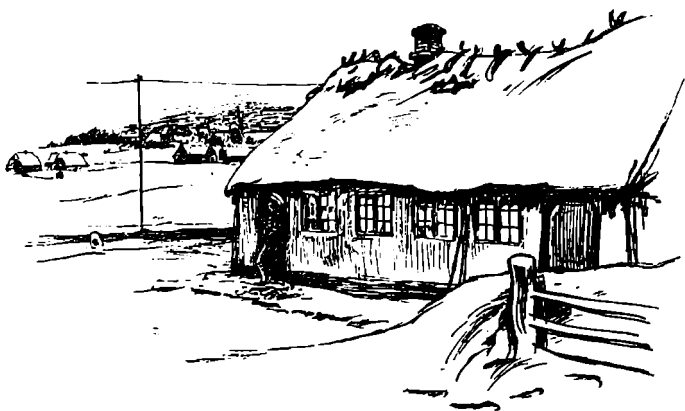

Strøtanke.

Glad dig ved enhver Glæde, fordi enhver Glæde kommer
fra Gud. Glad dig ved enhver Lidelse, fordi enhver Lidelse fører
til Gud.

-- Familien hviler paa Kjærligheden, og Samfundet hviler
paa Familien. Kjærligheden gaar altjaa fornd for alt.

Søren Solderup.

Af Nikolaj Andersen. (F)

Med Tegninger af Hans Tegner.

Et Stykke udenfor Landsbyen, nede ved Kanten af Møjen, laa der et lavt, men forholdsvis langagtigt, gammeldags Hus, der med sine vindstjærve Vægge og sin nedad buede Mønning i Følge den ikke uvittige Lars Suedters Mening havde betydelig Værdighed med „c Præstes den sit'rygge So, hvæn den jaendt' itældt jæ hen for aa nid' jæ.“

Nu eksisterer det ikke mere; men for godt og vel en Snæs Aar siden stod det der endnu, og det var dengang indrettet til to Partier: i den ene Ende boede Søren Slagter, eller, som han i Almindelighed kaldtes, Søren Solderup, med sin Kone Mari-Sidsel og deres Søn Jakob, og i den anden Rasmus Skomager med sin bedre og federe Halvdel Jensine.

Imellem de to Familier herskede der en temmelig god Forstaelse, for ja vidt nemlig, som Husmodrene begge var udrustede med Anlæg til Fromhed og desuden havde en hel Del andre fælles Interesser som Menneskenes Slethed i Almindelighed og Mændenes i Særdeleshed, medens Slagterens og Skomagerens væsent-

ligste Tilknætningspunkter bestod i store Snapse og smaa Sorte. — Imellem Egtefolkene indbyrdes var Forliget derimod ikke altid det bedste, efterfom Interesserne her var mere forskjellige.

Det var en Søndag Morgen i Januar Maaned. Om Nat-
ten var der faldet et tyndt Lag Sne, men nu var Himmelen klar,
og Solen kastede sine første Straaler hen over de glinsende Marker.

Soren Solderup stod skræbende i Døren til sin Lejlighed
med Hænderne i Siden og monstrede Egnen. Han var en lille,
firskaaen Mand paa nogle og halvtredshindstyve Aar med et op-
pustet, kobberfarvet Ansigt uden Skjæg og en umiskjendelig Selv-
bevidsthed i Mine og Holdning.

„Sikken Sol de' gær op; de e' lig' et Væe te aa slawt' e
Gældvær i!“ sagde han højt til sig selv. Derpaa vendte han sig
om og raabte ind ad den halvtåabne Husdør:

„Mari-Sidsel, e Skraw' ner o e Kyhw i en!“

Den Tiltalte, der netop var i Begreb med at klæde sig paa
til Kirke, kom til Synne i Stuedøren. Hun var i Modsatning
til Manden høj og mager med indfaldne, blege Kinder og blide,
meget blide Djne, — det vil sige, naar der var andre til Stede:
var hun alene med Soren, kunde det hændes, at de samme Djne
skod Lyn og i Forbindelse med et Par knyttede Næver gjorde den
ellers saa kjæphøje Mand helt spagfærdig i Tale saavel som i Lader.

„Hvad seje do, skal e Kyhw i e Skraw?“ spurgte hun hvast.

Soren Solderup saa med et højt forundret Blik op og ned
ad sin halvtpaaklædte Mage, vendte hende derpaa Ryggen og svarede:

„Nej, Mari-Sidsel, i e Gældvær!“

Til enhver anden Tid vilde Mari-Sidsel maaske have adlydt
sin Mand's Opfordring til at hente den træbenede Træbuk ud samt
været villig til at hjælpe ham ved Slagtingen af den omtalte
Bede; men i Dag, paa en Søndag, medens hun netop stod i Be-
greb med at gaa i Kirke, nej, det hverken vilde, maatte eller kunde
hun. Der fulgte saa en lang og hæftig Ordstrom om Søndagens
Ranhelligelse og Mændenes Ugudelighed, der endelig sluttedes med,
at Døren blev smækket i for Næsen af den noget betuttede Soren.

Det varede dog ikke længe, før Slagteren kom til sin fulde
Befindelse igjen: han stak atter Hænderne i Siden og mumlede derpaa:

„Do maa pryh' mæ, om Do vil, e Daw skal den lig' godt flawtes!“

Noget efter begav Mari-Sidjel og Sonnen Jakob, ledsagede af Rasmus Skomager's Kone, Jenjine, en veluæret Skikkelse med foldede Hænder og et meget fromt Ansigt, sig paa Vejen til Kirken.

Næppe var de tabte af Synne bag den nærmeste Vække, for Soren stod inde hos Skomageren, der netop var meget ivrig i Færd med at lappe en gammel Støble :

„Vil do hold ved e Gældvæ, lav min Kuen' er i Kirke?“

Rasmus Skomager var omtrent af samme Alder som sin Nabo og var lige som denne udrustet med korte Ben og brede Skuldre ; men han havde skarpere Træk, og det noget blegere Ansigt var prydet med et kraftigt, strittende Skjæg og en vældig kaalrabiformet Næse, hvis Farve stod i Begreb med at gaa over i det blaalige.

Ved Sorens Spørgsmaal saa han op fra sit Arbejde, tyggede et Par Gange paa sin Straa og spyttede midt ud paa Gulvet. Derpaa rejste han sig, gik hen til et lille Stab i Hjørnet af Stuen og fremtog et Glas samt en halvfyldt Brændevinsflask, hvoraf han skjenkede en Snap, som han selv hældte ned med et Ryt, og derpaa en næste, som han rakte sin Nabo. Saa forst svarede han, idet han lagde Haanden paa Brystet og skuttede sig :

„Ah ! Jo, æ vil jaamind, Soren !“

Slagtningen stod forholdsbvis ikke ret længe paa ; Rasmus havde gode Kræfter og Soren en ovet Haand, og der var noget som en Slags Forventning, der paastyndede dem begge. Da de var færdige og havde faaet Hænderne vaskede ved Pumpen, stak Soren atter Næverne i Siden og jagde :

„Saa, Rasmus, kom no med ind, no vil æ gi en Puns !“

De gik da ind, og medens Rasmus Skomager tog Plads ved den ene Ende af Bordet, fik Soren travlt med at putte op i Raskelovnen og lægge flere Torv paa. Saa hentede han Kaffe-kjedelen, som der heldigvis var nok i til Opvarmning, ude fra Kjøkkenet og jatte den ind i det nederste Rum i Raskelovnen ; det kneb lidt med at faa den jat ind, saa at den stod rigtig, men endelig lykkedes det dog, og tilsidst kom saa Sukkerkaalen og Brændevinsflasken samt to sprukne Kopper paa Bordet.

Imidlertid havde Rasmus Skomager fiddet og bladet i en Bog, han havde fundet liggende i Vinduet.

„Din Kuen hæ nok foglemt jin Salm'bog,“ mente han nu, da Søren var jærdig med Forberedelserne.

Søren Solderup tog Bogen, bladede i den med Kjendermine og jagde derpaa, i det han jatte sig for den anden Ende af Borden:

„De er ingen Salm'bog, Rasmus, de er en Ny Testament'.“

„Nej, de e' du fejl aa,“ gjenmælede den anden, „de er en Salm'bog.“

„Du maa stikk' mæ o' tej Bløej a mæ, om de itt' er en Ny Testament!“

„D' du maa læpp' mæ o' jo'jaal' mæ, om de itt' er en Salm'bog.“

Søren Solderup jaa med et gjennemborende Blik paa sin Modpart; jaa lod han jin knyttede Næve jalde i Borden, jaa det hundrede efter, og raabte i en ophidjet Tone:

„Om du vil stueld' mæ o' skraf' mæ, jaa e' de o' blyve de en Ny Testament'!“

„D' om du vil bag'slætt' o' kolojée mæ, jaa kand de vld'e blyw andt som en Salm'bog!“ gav Skomageren lige jaa hidsig til Svar, i det han ligeledes huggede i Borden, jaa Brændevinsflasken og Kopperne danjede.

Det er vanskeligt at sige, hvad denne Meningsforskjel kunde have udartet til, hvis ikke Søren Solderup i det samme havde kastet et Blik hen til Rattelovnen, hvor Dampen allerede begyndte at strømme ud af Tuden paa Kaffetjedelen. Han rejste sig op fra sin Stol, slog ud med Haanden og jagde:

„No nok om de! I Kaffer e' varm; la vos tej' den Puns!“

Bed disse Ord syntes ogjaa Skomageren at blive formildet igjen; han svarede dog ikke noget, men nikkede blot og rømmede sig.

I næste Øjeblik var Søren henne ved Rattelovnen og havde fat i Hanken paa Kaffetjedelen. — Men hvad var det? — Kjedelen sad fastklemt imellem Rattelovnens Sider; det var ham aldeles umuligt at jaa den ud. Han vriskede og drejede, pustede og stønnede, han arbejdede og sled, klynkede og bandede, men lige meget hjalp det. Saa maatte Rasmus Skomager hen for at prøve sin Færdighed: jamme Brikken, jamme Stommen, jamme Sliden og Vandens; nej, fastklemt var den og fastklemt blev den. Havde man dog bare kunnet skjænke af Kjedelen, som den stod; men heller ikke dette var muligt, thi desværre var den bleven jat ind med Tuden over mod den anden Side. Her var gode Raad rigtignok dyre.

Fra Forsøget gik man nu over til Spekulationen. De to Mænd, der for et Øjeblik siden havde været lige i Færd med at ryge i Lotterne paa hinanden, stod nu i al Samdrægtighed og granskede over det samme Problem, hvis Løsning vilde fylde dem begge med Glæde.

Rasmus Skomager, der ellers nok vilde gjælde for et opfindsomt Hoved, indsaa dog snart, at han i dette Tilfælde ikke var

Opgaven voksen; han jatte sig derfor hen paa sin Stol igjen, idet han viftede Svæden af Panden med Overskjortærmet.

Søren Solberup var derimod ikke den, der gav tabt saa snart; men for ham stod der jo ogsaa mere paa Spil end Tabet af en Nydelse: Tænk, om Mari-Sidsel kom hjem og fandt Njebelen i Rattelovnen. Denne Tanke, som han dog vel vogtede sig for at udtale overfor Rasmus, fik ham til at anspænde alle sine

Landseener — og endelig fik han en Ide. Det var med en ikke ringe Overlegenhed, at han stak højre Haands Pegefinger ud over femte Knap i Vesten og jagde:

„De' blyve vel jawt it' andt fo', som te vi maa bræk den jenn' Sid' ner a e Skallon.“

Og det gjorde de jaa: Ilden toges bort, den ene Side af Kaffelovnsens nederste Del brodes fra, og Kaffekjedelen befriedes. Denne første Del af Arbejdet belønnedes selvfølgelig med en stor Kaffepunch. Saa blev Pladen atter sat i og Fugerne jmurte til med lidt jodblandet Salt, hvorefter endelig Gløderne blev puttede i Kaffelovnen igjen.

Den hele Triumf fejredes jaa ved et større Antal Sorte, der noded i fælles Dyrmedhed, om end med mangt et Sideblik til Kaffelovnspladen og med gjentagne Løfter om ubrodelig Tavshed.

Da Mari-Sidjel kom hjem fra Kirken, var Brændevinsflaskens Indhold blevet fornyet ved Hjælp af Krukken i Spijskammeret, Kaffekjedelen havde faaet en frisk Tilfætning af koldt Vand og udblødt Sikorie, og Kopperne var blevne skyllede ved Pumpen, torrede og jatte paa Hyllden, jaa der ikke var andre Spor af Formiddagens Begivenheder tilbage end en kvælende Røg i Stuen. Hvor den imidlertid var kommen fra, kunde Soren ikke give nogen som helst Oplysning om, da han hele Tiden havde haft nok med „aa jands' med den Gælbeve.“

Striden om Salmebogen og det Ny Testamente var bleven afbrudt, og den blev ikke opjisket jenero. Men det „kraperede“ lige godt Soren Solderup bag efter, at han ikke var gaaet af med Sejren, efterjom Rasmus Skomager gjerne kunde tro om ham, at han ikke en Gang kunde læse. En slig fornærmelig Mening maatte i ethvert Tilfælde afbærges.

Dagen efter Historien med Kaffelovnen gif Soren over til Degnen og jpurgte, om han ikke nok kunde laane ham en Bog.

Den gamle Degn, der jagdes at have en Ræv bag Dret, jaa lidt polisk paa den yderst alvorlige Slagter og jpurgte:

„Hvad skalde den være til, Soren?“

„De aa los i, naturligenšvis,“ jvarede den adjpurgte.

„Ja, men hvem skal da læse i den?“

„Hven? Ve jjel, naturligenšvis.“

„Hm, jaa, jaa, hm,“ mente Degnen og kradjede sig jmaa-
fmitlende i Rækken.

„O' de skuld' gjæen' vær en koen Historibog,“ vedblev Soren.

Degnen gik hen til Boghylden og lod Blikket glide op og
ned over de forskjellige Rækker, i det han tænkte ved sig selv:

„Alt Soren Solderup selv vil læse Bogen, det er ikke sandt,
for det ka n han ikke. Der stikker altjaa noget bagved. Nu skal
han have en gammel en, som det ikke kommer jaa noje med, om
den skulde tage lidt Skade af hans fedtede Fingre, og jaa en,
som . . . Holdt, her er en!“

De sidste Ord udtalte han højt og nedtog i det samme en
gammel og temmelig forslidt lille Bog, som han aabnede for at
læse Titelen. Der stod:

„Ein Spiegel für Viele.“

Derpaa vendte han sig om til Soren og jagde:

„Vær jaa god, Soren, her er en, som Du vil jaa For-
nojelse af.“

Soren Solderup takkede, tog imod Bogen og betragtede
Bindet fra alle Sider, idet han spurgte:

„Men e' den o' rigte koen?“

„Ja,“ svarede Degnen, „du jær jo nok, at den er temmelig
forslidt, og det er da det bedste Tegn paa, at den er bleven læst
af mange.“

„O' hvad handle den ejjen om?“

„Hm, jo, jær du, Soren, det vil du dog vel have størst For-
nojelse af at jær selv; naar man veed Indholdet i Forvejen, kan
Nydeljen aldrig være jaa stor.“

„De e' godt,“ svarede Soren, jagde Farvel og gik strunk
og bredsporet ud af Degnens Dagligstue.

Da han naaede Huset, i hvis ene Ende han boede, gik han
forst ind til Skomagerens, hvor han med en flot Anbejægelse
præsenterede Bogen for Rasmus:

„Hæ'e her e' jaaat mæ en koen Historibog, do!“

Rasmus jaa op fra sin Stovle, tyggede paa Skraenen og spyttede:

„Saa, hvad e' den om?“

„De kan do jæl løs' dæ te!“

Skomageren gjorde en Bevægelse med Haauden, som om
han vilde tage imod Bogen; men jaa betænkte han sig og fik
pludselig forferdelig travlt med Nisj og Syl:

„Og hør j'gu ingen Tid e Daw, Ewen, de maa vindt' te en an Gang?“

„Saa maa do ha Farrevel!“ svarede Soren og spantede stolt ud af Døren. Han havde opnaaet, hvad han vilde.

I den nærmest paafølgende Tid benyttede Soren Solderup en Del af sine Fritimer til at studere i Degnens Bog, det vil sige, naar der ikke var andre til Stede. Han kom dog aldrig længere end til den overste, med fede Typer trykte Linje paa Titelladet, det var altid kun den, han sad og grundede over. Det var ham nemlig magtpaaliggende at saa at vide, hvad Bogen handlede om; men paa den anden Side undsaa han sig ved at spørge nogen til Raads i dette Anliggende: hverken Konen eller Sønnen vidste noget af, at han gik med Bogen i Lommen.

Endelig lod det imidlertid til, at han havde faaet Bugt med de gjenstridige jorte Tingester, thi en Dag modte han atter hos Degnen og overrakte ham Bogen:

„Tak jo' Laan, de var en kven Bog,“ sagde han.

„Det var godt, Soren,“ svarede Degnen og tog „Ein Spiegel für Viele“ og satte den hen paa sin Plads i Koelen. „Naa, du syntes altsaa virkelig godt om den?“

„Jo, æ gver endda,“ gjenmælede Soren, „den haej' jaacndt nowe prikant ved ja.“

„Hm, nu, jaa, havde den det? Ja, jeg husker nu ikke rigtig . . . hvad var det nu, den handlede om?“ spurgte Degnen med et næsten lumskagtigt Emil.

„Hvad den handelt om? De va jo om „En Spejder fra Vejle!“

„Hm, nu, jaa, var det den? Ja, det er en Bog, man kan saa noget at vide af, Soren.“

Den Dag gik Soren Solderup endnu mere strunk og bredsporet ud fra Degnens, og da han om Aftenen traf sammen med Rasmus Skomager, sagde han til ham:

„Du skuld eliggen haj løst den Bog a e Decns, Rasmus, jaa haj do væt en Del kloge, jom do e' no!“

En Aftenstund henimod Vinterens Slutning sad der to ældre Bønder fra Landsbyen inde i Kroen og drøftede et vigtigt

Umme. Druclujene havde Naret i Forvejen hærget affsvælig i Frankrig, den Skade, de havde anrettet, var nu endelig bleven beregnet. Beregningerne var i de sidste Dage blevne omtalte og forjynede med Fortolkninger i Aviserne, og disse Fortolkninger og Beregninger tilligemed Staden og Lujene var det, der afgav Stoffet til Samtalen.

Den ældste af Bunderne, den gamle Hans Thajjen, der var bekendt for sit sindige Luce og sin forholdsviis grundige Videnskab, sad netop og fortalte den anden om Druclujenes Udvikling, Størrelse og Graadighed, da Søren Solderup traadte ind og uden at afbryde Samtalen jatte sig hen ved Bordet, idet han samtidigt gav Skjenkejomfruen et Tegul til at give ham „en Puns“.

Det var noget aldeles nyt for Søren. Han lyttede, nippede til Skoppen og lyttede atter. Saaledes hengik der nogen Tid, men da der endelig indtraadte en Kavse i gamle Hans Thajjens Fortælling, kunde han ikke dy sig længere.

„Hvad e' de fo' Lūs, I snakker om?“ spurgte han.

„De e' Dru'lūs, helle Vinlūs, Lūs i e' Vin“, svarede Hans Thajjen.

„De va' da en Sorlehed“, mente Søren, „te de' no grē Lūs i e' Vin; men væ' tykkes mæ fo' egentligen de haj væt, hvæn de' for en Eksempel va' gown Lūs i e' Brænd'vin!“

„Ja, aa ja, do kan jo ha' Ret nok, for enhve' hæ jo Lov te aa tænke' først aa jæ jæl“, lod den Gamles Svar.

„Som de no e'“, vedblev Søren; „men de e' lig'godt en Sorlehed med jaaen' jmaa Dye, jom do joej', i jaaet Omfang. Jo' hvæn en no tænke' jæ jaaet lidt Dye fi'e Mil i Omkreds . .

„He, he, he“, lo Hans Thajjen, „fi'e Mil i Omkreds, de var ette min Reggenbog itt jaa lidt et Dyr enda!“

Søren Solderup jaa halvt forbauset, halvt fornærmet paa den Gamle, og jaa udbrod han:

„Din Reggenbog? Ja, men den dove heller itt mæ'e. Di hæ faat mange ny Reggenbogne, jindt do gif te Skol', o' no regne di helt and'londs jom fo'.“

„Nej jaa, gø di de?“ spurgte gamle Hans.

„Ja, do maa nit'hæld' mæ, om di itt' gø de. Se, dæer e' no for en Eksempel æ o' do, vi hæ nok lær aa tæl e lidt jammel o' træ e lidt fraa o' jaaen Ekspriklemente; men no regne di helt and'londs, fo' no regne di oldting baglands. Dæer e' no

for en Eksempel min Son Jakob, han kan da saa ustyrtle reggen, men de gæer oldt fra e bægger Vænd', altid regne han baglands."

"Saa, saa, nej je!"

"Ja, som æ jeje. Dæ'e bæj' han no fo'gangend Daw et Stykk' om nowe Matrosje, o tænkt, dem sæt han old'sammel, saa næe som haltrirre Mand."

"Saa, saa, ja saa hæ di jo vist itt' væt de'," mente Hans Thajsen.

Soren knyttede sin højre Haand og piftede med mellemste Rind paa Langfingeren tre Gange sagte i Vordet, idet han svarede:

"Jo, do maa hug næe for e Høej med en Bol'vjs' om di itt' va de'! — D' saa va der o' et Stykk' om en Sko'stenjeje, de' skuld klar op i en ustyrtle hy Sko'sten . . . ."

"Skuld de o' væ baglands?" spurgte Hans Thajsen.

Soren knyttede atter Næven og piftede med mellemste Rind tre Gange temmelig stærkt i Vordet:

"Ja, do maa slaa næe o' hing næe i Rog, om de itt' skuld væ bag'lands!"

To yngre Bønder fra Nabobyen, Miz Peterjen og Johan Jensen, var en smukt Foraarsdag paa Vejen ned efter Fjorden for at fiske. Ikke langt fra Stranden modte de Soren Solderup, der, efter Gangen at domme, næppe var ganske "stær".

"Hvor skal I hen saa tidt i e Mirrestund? spurgte Soren.

"Vi vil uer aa pilt," svarede Miz, "o' hvo hæ do væt?"

"Æ hæ væt nen for aa je Marie Sander aa en So," gav Soren til Svar.

"De maa haj væt et prænt Syn," mente Miz.

"Prænt? Nej, de va væ' de; fo' hun va saa lang i e Ben o' smal i e Ryg, te æ maat jej næe fra hind. — Men høer, æ kund nok ha Lust te aa kom med uer aa pilt' engang; kom æ gæ med je!"

Miz og Johan saa paa hinanden; det var aabenbart, at ingen af dem støttede stort om Sorens Selskab i den Tilstand, han var i; men da de paa den anden Side heller ikke vilde ligefrem fornærme ham ved at vise hans Umodning tilbage, gav Miz, som efter en stiltiende Overenskomst med Johan, til Svar:

„De kan do, Sv'en, men de maa æ sej dø, te u'er aa e Vaad hæ vi e Kommando o' itt' do!“

„De e' godt; da de e' je, skal I ha en,“ gjenmælede Søren. Nogle faa Minutter senere naaede de Strandbredden, hvor Mads Fisser havde sin Vaad parat til dem, og da Kurven med Pilskejnorene og Mellemmaden samt Ol. og Brændevinsflasken var bragt om Bord, steg de jelo i Fartøjet, jatte Sejlene til og krydjede ud efter.

Mis Peterjen sad ved Roret, Johan Jensen passede Sejlene. Søren Solderup havde derimod taget Plads forude i Nærheden af Kurven, som han næsbrudt stirrede ned i.

En let Paalandsvind strog hen over dem, og Bolgerne skulpede jagte mod Vaadens Sider; men Søren ændjede ikke noget af dette; han havde kun Dje og Tanke for Proppen paa Brændevinsflasken i Kurven.

Endelig mente Mis og Johan, at de var naaede langt nok ud. Vaaden drejede sig rundt, Sejlene toges ned, og Pilsken jænkedes i Dybet.

„Den jøest' Løst, enhver a vos' jæ, belønnes med en Snaps, de er en gammel Reggel“, jagde Mis Peterjen, da han havde begyndt at hale op og ned med kraftige Tag.

Søren Solderup, der havde taget sig god Tid til at faa Pilskejnoren viklet af, fik nu pludselig travlt, og snart halede og jaa han, jaa Sveden randt ned af hans kobberfarvede Ansigt.

Han skulde dog ikke blive den første, der vandt Prisen; thi fort efter meldte Mis og Johan omtrent samtidigt, at de havde Bid, og stadfæstede begge deres Ord ved at hale hver en spjættende Løst over Rælingen.

Det var med meget vemodige Blikke, Søren Solderup jaa paa, hvorledes de to lykkelige gjorde deres Ret til Belønningen gjældende, medens han jelo maatte vente og se til. Han blev nu ivrigere og ivrigere; jaa traf han Pilsken op for at se, om den ikke sejlede et eller andet, og jænkede den ned igjen, da der ikke var noget at paatale.

Mis og Johan havde flere Gange jnilt polist til hinanden; jaa endelig jagde Mis, der stod i Midten, til Søren:

„Do skuld jo o' gjæen' ha Be, Sv'en; skal vi prow aa byt Plads, om de kan hjælp?“

Det var Søren straks villig til, at Pladsbyttningen gif for

sig. Derved sørgede Nis imidlertid for, at Pikkene ikke kom forbi hinanden nede i Vandet, og da Soren nu begyndte at hale igjen, udbrod han straks:

„Sejaada, no hær æ Be!“ og saa gav han sig med jeberagtig Hastighed til at trække Snoren til sig.

Nis Peterjen stod stille med et Smil om Læberne, og ogsaa Johan havde vendt sig om for at se Resultatet.

Et Øjeblik efter halede Soren Solderup Nis Peterjens Pikk op over Vandstørpen, og en straldende Latter fra begge Sider fik ham til at slippe sin egen.

„Do haj nok spidjet din Mund for tidle?“ mente saa Nis.

„Æ maa hing mæ op ved di bage Ben, om æ skal med aa e Pikkend tie!“ udbrod Soren og viftede med Ørmet Sveden af Ansigtet. „Uha, hvor er æ tøfte!“

„No vil æ sej' dæ nowe, So'en,“ vedblev Nis, „hvæn do vil jæt dæ hen i e faare Vænd' aa e Vaær o' jo'hoeld' dæ role, saa skal do saa din Slurk med vi ande.“

Noget stærkere Tilbud kunde Soren næppe have faaet i Øjeblikket; han jatte sig straks paa den auviste Plads og julede over hele Ansigtet, da han derpaa modtog den saa længe attraaede Flaske.

Zmens tog de andre to fat igjen og ikke uden Held. Men efter længere Tids Forløb blæste det mere op, og Vaaden drev saa stærkt, at de ikke kunde naa Bunden mere; de kastede saa „Krattet“ ud, men det hjalp dem ikke.

„Vi maa vist helle gaa i Laend“, mente Johan; „vi kan jo saa tej' vot Meldmaal elaw o' je, om de itt' skuld stil' av te hen imor Dvten.“

Da Nis var af samme Mening, blev Pikkene halede op og Sejlene jatte til, og saa gik det strygende ind efter Land.

Soren Solderup var imidlertid kommen paa Benene, og han stod nu ude i Forenden af Vaaden med højre Haands Pegefinger over femte Knap i Vesten, som om han var Kaptejnen for det hele.

„Do maa jætt' dæ nee, So'en“, raabte Nis til ham fra Røret, „eissen kund do let fald ove Boe!“

„Ø folder itt' owe Boe!“ svarede Soren jelsbevidst.

„Men hvæn æ no beje dæ, So'en!“

„Ø la mæ hverken bej' helle besal‘.“

Nis og Johan vekslede jmilende et Blik, og den sidstnævnte pegede hen imod en dem velkjendt Sandrevle et Stykke ude fra Land.

„Godt“, mumlede Nis og lagde Roret om, saa at Baaden styrede lige løs paa Revlen.

Da de var i Nærheden af den, raabte han til Soren :

„Jo' trirre o' jüst' Gang, So'en, jæt dæ neer, ejjen gæ vi ynde!“

Soren Solderup blev imidlertid staaende i sin en Gang indtagne Stilling og kastede uden at svare et jejerstolt Blik imod Land.

„Ja, jaa skal han avkoles!“ mumlede Nis, og i næste Øjeblik stødte Baaden mod Revlen, jaa Soren med Benene i Vejret floy lige paa Hovedet i Vandet.

Nis og Johan jød jmilende og ventede paa, at Soren jkulde

udstode en eller anden kraftig Gd, jaasnart han kom til Synne igjen. De blev imidlertid stuffede i deres Forventning; thi næppe havde Slagteren faact Hovedet op over Vandet, for han spyttende og i en næsten tryglende Tone udbrød:

„Å hvor — hvorndt de gæc, jaa hje — hjerrer e Boddet!“

Det var en lummer Eftermiddag i Slutningen af Juni Maaned. I Sydvest begyndte Skyerne at bunke sig sammen til blaaforte Måzjer, som derpaa hurtig trak op og bredte sig over den hidtil jaa klare Hvælving. En susende Hvirvelvind fejede Stovet fra Landevejen højt op i Vejret og blæste det dernæst ind over Marker og Enge. Pludselig gjenemstares de mørke Sky-måzjer af et blændende Blimt, og et Øjeblik efter hortest en rullende Lyd i det Fjærne.

Ude paa Møjen gik der to Mænd og puslede omkring og jaa efter: det var et Par Bønder inde fra Landsbyen, der havde begivet sig ud for at se, hvorledes det stod til med Torvene.

„Høe, Jens Bede, vi maa nok helle' se aa kom ette Hjemmend,“ jagde den ene af dem, da han havde vendt sig om og kasted et Blik imod Skyerne, „for ejjen er æ bang' fo', te vi komme tor' i Bløe.“

„De er o min Mening, Kresten,“ svarede den tiltalte, „fo' de jeer e lidt morgt uer i e Væe.“

De to Mænd begav sig da paa Vejen ud af Møjen i Retning af Søren Solderups rødmalede Dør, som de netop skulde hen forbi. Men inden de var komne ret langt, begyndte allerede Lyn at følge paa Lyn, medens det ene Tordenstrald afløste det andet. Saa faldt de første store Regndraaber, og et Øjeblik efter brast Vandet løs og styrkede ned over dem i mægtige Strømme.

„Vi maa da nok helle gaa ind te e Slavtes jaa læng'?“ mente Kresten.

„Ja, de e' nok de jeunest founste,“ jagde Jens Peter, og jaa jatte de begge i Trav, i det de trak Frakkerne op over Nakken.

Imens stod Søren Solderup inde i sin Dagligtue med Ryggen lænet op imod det gamle bornholmske Ur og jaa ud af Vinduct. Ved den ene Ende af Bordet sad Mari-Sidsel med foldede Hænder og blide Dne og læste i Salmebogen:

„Herre min Gnj, hvittet Guds Væe!“ udbrod hun, da et mægtigt Lyn gjennemplojede Firmamentet.

„Soren stold' mæ, sikket et Lysjen!“ raabte Slagteren, da et lignende fulgte efter.

Mari-Sidsjel lukkede Djeene; ellers vilde man kunne have jet, hvorledes de begyndte at quistre. Da hun aabnede dem igjen, var de blide som tilforn, og da der i det samme lod et vældigt Tordenskrald, der rystede hele Huset, udbrod hun med bævende Stemme:

„Herre min Gnj, staa min joend'e Sjæl bi i old sin Glend'ched!“

Men i det samme lod Mandens grovere Røst:

„De va, Soren etter et, et Donnet, de' dowt nowe!“

I det næste Djeblik hortest der Trin paa Forstuen, jaa gif Doren op, og Jens Peter og Kresten traadte ind:

„Goddaw! Bi maa vel nok kom ind e lidt, lav den Maal stær aa?“ spurgte Peter, idet han forjogte at ryste de yderste Vanddraaber af sig.

Mari Sidsjel tog Hænderne fra hinanden og lagde Salmebogen op i Winduet, hvorpaa hun spidsjede Munden til Svar; men inden hun kunde komme til Orde, havde Soren stufket sin højre Haauds Pegefinger ind over den betjendte Knap i Vesten og svarede med Værdighed:

„De kan I jo jaa, da de e' je; men de vil æ sej' je: Soren tej mæ itt' aa band, fo' Mari Sidsjel e' helle, o' e Salm'bug ligger i e Wind'e!“

I politisk Henseende havde Soren Solderup altid holdt sig til den danske Side; men paa sine gamle Dage kom han til at gjennemgaa en dobbelt Forvandling, idet han nemlig en skjon Dag optraadte som „Tykker“ for dernæst en kort Tid efter at vende tilbage til sit tidligere Standpunkt. Det mærkeligste ved denne Historie turde imidlertid være, at det var Sorens danske Tilnavn Solderup, der gav Anledning til, at han pludselig blev tysk, medens det var Sognets tysksindede Præst, der forvoldte, at han lige saa pludselig blev dansk igjen.

Tilnavnet Solderup havde Soren Slagter igjennem sin Fa-

der arbet efter sin nu for lang Tid siden afdøde Bedstefader, der ligeledes hed Soren og jagdes at stamme fra en eller anden Landsby af dette Navn; om det imidlertid var Solderup i Hostrup Sogn ved Lønder eller Solderup ved Horsens, eller om det var Sollerup i Fjorl Sogn mellem Bredsted og Slesvig eller Sollerup ved Odense, det drejede sig om, var der ingen, der vidste.

Men Soren Slagter havde tit og ofte spekuleret paa, at det „for egentligen“ dog kunde være morsomt nok, ja at det „for Resten maaske“ var hans Pligt for Familiens Skyld at gaa nærmere undersøgt, hvad for en af de nævnte Byer det var, han stammede fra. Man kunde jo aldrig vide, om der ikke paa Stedet levede en eller anden velhavende Slægtning uden direkte Arvinger, og det vilde i gaa Tilfælde jo dog være Synd, om alle de Penge skulde tilfalde fremmede Mennesker.

Bare han havde kunnet komme bort en Gang! Men det var ikke gaaet let, for Mari Sidjel var ubetinget imod, at han gik paa Opdagelsesrejser.

Dog endelig var Lykken ham huld, og der fandtes en Lejlighed: En Bonde fra Sognet, der havde begyndt at handle en Del med Kvæg, anmodede en Dag Soren Slagter om imod en lille Godtgjorelse at tage med til Hujum Marked for at være ham behjælpelig ved Kjobet af et Antal Kvier, og Soren, der selvfølgelig straks var parat, fik imod Forventning Tilladelse til at rejse med.

Undervejs fik han nu at vide, at den ene af de omspurgte Landsbyer, Sollerup i Fjorl Sogn, laa ikke ret langt fra Solbro Station, og da han derfor paa Hjemvejen naaede denne, steg han ud, bød sin Vedsjager Farvel og lykkelig Rejse og begav sig sporenstregts nord paa.

Hvad han oplevede paa denne sin Ekspedition, har aldrig noget Menneske faaet rigtig at vide; men da han efter en halv Snes Dages Forløb vendte hjem med Skrammer i Panden og et mørkeblaat Dje, vakte han almindelig Forbavselse ved, at han under sin Graværelse ganske og aldeles havde glemt sit Modersmaal; alt, hvad han sagde, var plattysk: dansk var det ham ganske umuligt at forstaa, end sige at tale et eneste Ord af mere.

En af de første, han efter sin Hjemkomst traf paa, var gamle Hans Thansen.

„Gum Dag! Vi's bejaapen!“ hilste Soren.

„Hvad fo' nouer, e' do blowu tyft?“ spurgte Hans.

„Fawol, drink ut, hols Mul!“ gjenmælede Soren!“

„De' da da Poffers, som de æ kommen pludseler aa da, Soren!“

„Spræt dyft, eijen kritz' en Fell voll!“ svarede den tiltalte.

Gamle Hans Thaysen fjærneede sig, smilende og rystende paa Hovedet. Soren Solderup derimod blev staaende lidt og jaa efter ham med et foragteligt Blik; jaa stak han højre Haands Begefinger ind over den bevidste Knap i Besten og fjærneede sig i modsat Retning.

De anførte plattyske Talemaader var i de nærmest paaafgørende Dage de eneste Ord, man kunde jaa ud af Soren; jels Mari Sidjel, der ellers nok vidste at tage ham, stod i dette Punkt raadbild og værgelos over for Manden: tyft var han, og tyft blev han — forelobig.

Saa en Uges Tid herefter var der stor Begravelse i Sognet, hvortil ogjaa Soren var indbudt. Efter gammel Skik opvartedes der om Morgenen med Kaffe og en derpaa følgende lille Sort i Sørgehujet; men Soren Solderup, der allerede havde været ude paa Forretning og derved jaact „Dlic paa Lampen“, jaa sit Smit til at lade den ene tiltænkte lille Kaffeputch blive til flere store, og Folgen blev, at han ikke var ganske ædru, da han naaede Kirkegaarden.

Præsten begyndte sin Tale ved Graven, og Soren stod i bageste Række og horte efter:

„Ja, her ligger han nu, den Gamle, og vi kunne trostigt give ham det Widnesbyrd med i Graven . . .“

„Wiz bejaapen!“ mumlede Soren.

„Det Widnesbyrd“, vedblev Præsten, „at han var en stille og stræbsjom Mand. Han jagde ikke meget, men naar han sagde noget, jaa var det . . .“

„Drink ut!“ brummede Soren.

Præsten jaa i Vejret, men fortsatte derpaa:

„Saa var det værdifulde Ord, der kom over hans Læber. Hans ihærdige Stræben var ledjaget af en umiskjendelig Kraft og Færdighed, en Kraft og en Færdighed, jaa alle og enhver, naar han blot kun løstede sin Haand for at tage fat, maatte sige til sig jels: . . .“

„Kritz en Fell voll!“ gryntede Soren, denne Gang noget højere.

Det blev dog Præsten for grovt: Han saa atter i Vejret, og da han opdagede Soren Slagters kobberfarvede Ansigt og noget slingrende Skikkelse bag ved de tavse Mænds Rækker, udbrod han, henvendt til ham:

„Vil De holde Talem, Soren, eller skal jeg?“

Soren Solderup saa forbavset op. „Spræk . . .“ begyndte han, men da han saa opdagede, at alle de Tilstedeværendes Blikke var henvendte paa ham og mærkede det ydmygende i Situationen, udbrod han pludselig:

„Nej, skal de væ jaacndt', jaa maa I jæk mæ neer, o' leg mæ i Soldt, om æ vil væ tyjt no' længe!“

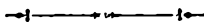
Urren Hjælp.

Af Nikolaj Andersen.

Om Vinte de vor, o' e Boen va te Præst.
No jød di de' da, o' di fleest' di hor et'te,
o nowe ga Eva, som di taat', di kund bedjt,
o' ande' ga ingen — jo' de va jo let'te.
Men Pottemand's Bede han jød da jaa slawt
o' jaa jaa fo'taft o' gar itt' engang Awt.

De mærgt' han e Præst, o' han tændt ved jæk jæl:
Nej je, hvor han sidder, jaa kridhvid og kroget!
D' væcnd sin te Bede jaa joej' han: „Sig til,
hvad er der paa Jærde, Du, fejler Du noget?“
D' Bede bliv ræt i e Ryg o' bliv rød:
„Gjow's' e Klof aat' e' min Old'emo dod!“

„Saa, jaa,“ tow e Præst, low han hor'e, sin jat;
„ja, ja, lille Ven, det kan nok dig bedæge;
men sig mig blandt andet, — det kom jo lidt brat —
hvad har I til hende da hæft for en Læge?“
D' op aa Hæ Pæste vo Bede han jæk':
„Hun brugt' ingen Dogte, hun dod' a jæk jæl!“

Slyngsten.

Meddelt af J. A., Fjlstedmark.

(A)

Midtvejs omtrent mellem Fjlsted og Svejrup ligger der nogle Gaarde, der bærer Navnet „Slyngsten“. Navnet har de efter Sigende faaet efter en vældig stor Sten, der laa et Steds paa Marken og som kaldtes jaaledes. Dens Storrelse fortælles der følgende om: Den var bleven overladt Olieollen i Flensborg, der vilde benytte den til Underligger i Mollen. En Vognmand fra Egernforde fik det Hverv at skaffe den til Flensborg; men da man efter nogen Vøje havde faaet den læsjet paa, sank Vognen ifølge en gammel Bondemands Udgagn, der har boet paa Fjlstedmark og selv var med, i Jorden til Ravet. At transportere den hel lod sig ikke gjøre, han fik da Lov til at klove Stenen, og saa gik det bedre; men man maatte dog dække Vejen til Flensborg over med Lyng og andet for at Vognen ikke skulde synke for dybt i.

Om denne Stens Tilstedeværelse i Slyngsten beretter et Sagn, og som jeg her skal fortælle, som jeg har hørt det fortalt.

Det var i de Tider, da Kristendommen var kommen ind her i Landet, og Kirkerne rejste sig her og der, at der boede en slem Heks histovre paa Als. Hun lagde da Mærke til, at derovre paa Broagerland rejste sig en Bygning, men hun kunde ikke blive klog paa, hvad det var, for hun en Dag hørte Klokkelangen derovre fra, og hun blev da derover rasende forbitret, tog sit Strømpebaand, bandt i en Fart en Sten i det og slyngede den mod Kirken. Imidlertid maa hun have taget fejl Vestik, for Stenen tornede imod inde ved Dybbøl og gik i to Dele. Den ene Del blev liggende og ligger der endnu og er saa stor, at man kan vende paa den med Heste og Vogn. Den anden mindre Stump fo'r saa videre i vestlig Retning og faldt mellem Svejrup og Fjlsted*), hvor nu Slyngsten ligger.

*) Der gives ogsaa en anden afvigende Form af Sagnet; den ovenanfjorte er dog den mest rimelige, hvis der da overhovedet kan være Rimelighed i et Sagn

Indholdsfortegnelse

til
Eprogforeningens Almanak for 1897.

- Narets Kalender** med det sædvanlige Tillæg samt Vejripaadomme.
En hjertelig Hilsen fra fjærutboende Danke i Østerrig-Ungarn ved N. T. Nielsen, Käruten, med Billede.
Hilsen til . . . . . jhyderne fra Danmark's Ungdom, Digt af Carl Verthelsen.
Vore Opgaver, Digt af Anna C. . . . .
Gamle Maler Hense, Levnetstegning af J. N. S. Strumåager, med Portræt.
For 1000 Mar siden, Fortælling af N. S. Callejen Verstov, med 3 Tegninger af Poul Steffenjen.
Tommermester S. Kayser, Levnetstegning af N. D. J. med Portræt.
Unge Hjærter, Fortælling af B. Skovrøy, med 3 Tegninger af Poul Steffenjen.
Bunde Refslund i Bøvlund, Levnetstegning af N. Fausbøl, med Portræt.
Helligkilden ved Hellevad, Sagn, gjengivet af J. B. Nissen, med Tegning af N. Christianjen.
Fortællinger og Sagn fra Gram, meddelte af Jakob Østergaard, Hggumstov.
Følger Baron Stampe-Charisius, meddelt af Thijet, med Billede af Høvslund Mølle.
Hggulshjoholm, meddelt af J. N., Barzmarkt.
Det sure Gble, humoristisk Digt af N. B. Claujen, med 4 Billeder.
Evende Kongebejøg i Rødding, meddelt af N. J. Marcnsjen, Rødding, med 2 Portrætter.
Hans Nissen, Biby, Levnetstegning af Nis Nissen, Nordborg, med Portræt.
Chr. Frederiksen, N.-Kjestrup, meddelt af M. N.
Den lille Flok, Digt af Jes Chr. Jesjen, Vilsbøl.
Søren Solderup, Fortælling af Nikolai Anderjen, med 3 Tegninger af Hans Tegner.
Urren Hjelv, Digt af Nikolaj Anderjen.
Slmgsten, Sagn, meddelt af J. K.
Strøtanter, Blandinger, Meddelelser af forskjellig Art, Ubefalinger og Annoncer.
Til Læserne, af Udgiveren.

Vore nationale Foreninger.

Sprogforeningen

eller

„Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflesvig“.

Forretningsudvalget eller Bogkomiteen:

Gaardejer F. Michelsen, Journalist M. Andresen,
Kølstrup pr. Aabenraa, Aabenraa,
Formand. Sekretær og Formand i Bogkomiteen.
Kaptajn E. C. Fischer, Aabenraa,
Kasserer.

Navnene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer i Foreningen er:

P. Skan,	H. A. Kundsen,	
Bukshave.	Trojborg.	
F. N. H. Strumøager,	Gustav Johannsen.	
Kjøbenhoved.	Flensborg.	
F. Fausbøl,	H. P. Hanssen,	F. P. Jensen,
Brandrup Mølle.	Aabenraa.	Nybol.
	H. Peterjen,	
	Kørtjær ved Lønder.	

Uddrag af Foreningens Lov.

Foreningens Navn er: „Forening til det danske Sprogs
Bevarelse i Nordflesvig.“

Foreningens Formaal er at værne om det danske Sprog
i Nordflesvig, navnlig gjennem folkelig Dplysnings Udbredelse.

Foreningens Sæde er i Aabenraa.

De Medler, hvorved Foreningen virker til sit Formaaes Op-
naaelse, er:

a) Medlems-Bidrag;

b) frivillige Bidrag.

Medlemsbidraget fastsættes til 2 Mk. aarligt, som opkræves
i Regnskabsaarets Løb.

Foreningens Anliggender varetages af en Bestyrelse, der be-
staar af 11 Medlemmer, som ud af deres Midte vælger en Formand,
en Næstformand og en Kasserer; Regnskabet revideres af 3 Revisorer.

I hvert Sogn udnævner Bestyrelsen en Kredsfornand, som indkasserer de i Sognet boende Medlemmers Bidrag og afleverer disse til Kasseren. Bestyrelsen kan ogsaa overdrage disse Fornænder andre Hverv i Foreningens Interesse.

Medlemmer og Bidragydere har fri og gratis Benyttelse af Foreningens Laanebogsamlinger, hvoraf der findes mindst en i hvert Sogn. Ethvert nyt tiltrædende Medlem og enhver fast Bidragyder faar en Sangbog, et Billede samt en anden god Bog gratis.

Ligeledes forjyner Sprogforeningen regelmæssig Hjemmene i Nordflesvig med gode danske Lærebøger og andre Skolebøger til Brug ved Børnenes Hjemmeundervisning i Modermaalet.

Vælgerforeningen for Nordflesvig.

Foreningens Formaal er at vække, vedligeholde og styrke Interessesen for vore politiske Forhold og jærlig at formaa Vælgerne til de forskjellige lovgivende Forsamlinger til at møde ved Valgurnen og udøve den Ret, der er givet enhver Statsborger til at afgive sin Stemme for den Kandidat, han med Hensyn til Bestræbelserne for Landets og Folkets Tarv, føler sig i Overensstemmelse med.

Enhver valgberettiget Mand, der bor indenfor Kredseene Haderslev, Aabenraa, Sønderborg, Tønder, og Flensborg kan blive Medlem, naar han anbefales dertil af en af Foreningens Tillidsmænd. Medlemsbidraget er mindst 1 Mark aarlig. Frivillige Bidrag modtages.

Forretningsudvalget :

P. Reimers,   H. P. Hansjen,   Joh. Møldt,
Sønderborg, Formand.   Aabenraa, Sekretær.   Sønderborg, Kassierer.

Navnene paa de øvrige Styrelsesmedlemmer er :

S. Amorjen,   N. H. Callejen   N. P. Clausen,
Haderslev.   Prinsensgaard.   Lerskov.   Stribager.

Falle Erikjen,   C. C. Fischer,   Jr. C. Hansen
Everbøup.   Aabenraa.   Løjtnant

Thyssen Hansen,   N. D. Hørløck,   J. Jessen,
Mandrup.   Marup.   Flensborg

Gustav Johansen,   N. P. Jürgensen,   H. N. Knudsen,
Flensborg.   Graasten.   Tønderborg.

P. N. Madvig,   Ph. Møller,
Haderslev.   Tønderborg.

N. Nissen,   P. H. Petersen,   P. Skan,
Tønderborg.   Bisbjerg.   Stribager.

J. N. H. Skrumphøj,   C. P. Wolff,
Haderslev.   Gammelbøup.

„Den nordflæsbvigske Skoleforening.“

(Oprettet den 30. Novbr. 1892 i Stjærbæf.)

Forretningsudvalget:

Gaardejer J. P. Jensen, Lorup ved Døstrup. Formand.	Gaardejer N. P. Lund, Rejsby-Balkum. Næstformand.
Frimenighedspræst E. B. Poulsen, Bovslund ved Brauderup. Medlem af Udvalget.	Gaardejer H. Thomsen, Roost ved Arctid. Sekretær og Skæfæret.

De øvrige 11 Styrelsesmedlemmer er:

Andr. Andersen, Stjelle Mark.	W. Esbensen, Duffelgaard.	H. P. Hanssen, Habenraa.
N. Jensen, Gram.	H. Jensen, Kortjær ved Tønder.	Gustav Johannsen, Hensborg.
Jørg. Jørgensen, Evestrup.	F. Kildholdt, Løjstierløb.	V. Madsman, Mariesminde.
Chr. Tjægeisen, Stjærbæf.		P. H. Wulff, Eilstrup.

Uddrag af Foreningens Love.

Formaal.

§ 1.

Foreningens Formaal er at fremme Folkeoplysningen, navnlig ved paa lovlig Maade at drage Omjerg for Bornenes og Ungdommens Undervisning paa **M o d e r s m a a l e t s G r u n d**.

Medlemmer.

§ 2.

Enhver myndig Mand i Nordflæsbvig kan blive Medlem af Foreningen, naar han er i Besiddelse af sin borgerlige Væ. **F u d m e l d e l j e r** modtages til enhver Tid af Kredsformændene, paa hvis Forslag nye Medlemmer optages i Foreningen af Styrelsen. Udtrædelse af Foreningen kan kun finde Sted ved Regnskabsaarets Slutning efter forudgaaet Meddelelse til vedkommende Kredsformand.

Medlemsbidrag.

§ 3.

Til Fremme af Foreningens Formaal opkræves et aarligt Medlemsbidrag af mindst 1 Mark i Januar Maaned. Kredsformændene bør sørge for, at de Medlemmer, som har Evne og Villie dertil, svarer et højere Bidrag, og har ogjaa at modtage frivillige Bidrag til Foreningen.

Kredsformænd.

§ 6.

Styrelsen inddeler Foreningsomraadet i Kredse og udnævner

en Kredsformand for hver Kreds. Kredsformændene opkræver Medlemsbidraget, modtager Indmeldelser af nye Medlemmer og har i det hele at varetage Foreningens Interesser og at arbejde for dens videre Udbredelse.

Almindelig Bestemmelse.

§ 9.

Naar Foreningen yder Skolehjælp til Ubemidlede, skal der først og fremmest tages Hensyn til ubemidlede Medlemmers Børn, naar de anbefales til Understøttelse af den paagjældende Kredsformand.

Den nordflesvigge Skoleforening.

Ved Foreningens Hjælp kunne uformuende konfirmerede Børn — baade Drengene og Piger — komme paa Efterstole eller anden god Skole, og unge Mænd og Kvinder paa Højskole, og har Foreningen allerede siden dens Oprettelse bevilget og ydet Hjælp til 840 Unge fra de forskjellige Egne i Nordflesvig. Der tages først og fremmest Hensyn til Begjæringer om Medhjælp til Børn og unge Mennesker, hvis Forældre er Medlemmer af Foreningen. Begjæringer om Hjælp og anden Vejledning fremsendes til Foreningens Sekretær, **G a a r d e j e r S. T h o m s e n i R o s t v e d A r r i l d**, inden hvert Aars 1. Februar og 1. August for at komme paa Sommer- henholdsvis Vinterstole. Paa Forespørgsel meddeles nærmere Oplysninger saavel af Kredsformanden, som af de Undertegnede, hvilke ligeledes til enhver Tid tager imod Indmeldelser af nye Medlemmer.

Foreningens Forretnings-Udvalg.

Fens B. Jensen, N. B. Lund, L. B. Poulsen,
Lourup ved Døstrup. Rejsby-Ballum. Bovlund ved Brandrup.
S. Thomsen, Roost ved Arrild.

Opfordring!

Enhver danskfjndet Mand i Nordflesvig burde støtte de ovennævnte 3 Foreninger: **Sprog- Bælger- og Skoleforeningen** ved at tiltræde dem som Medlem eller Bidragyder, samt event. ved større frivillige Bidrag. Som ogsaa deres Navne angiver, har de jo hver for sig deres særegne Opgaver og Formaal, som dog alle samles i det fælles Hovedformaal: **Bevarelsen af vort Moderemaal, det danske Sprog, og af den danske Nationalitet i Nordflesvig.**

Der kan jo dog ingen Dviol herjste om, at enhver af vore danske Mand og Kvinder efter Evne vil være med i Kampen for denne største og hellige Sag, og vi nærer derfor ogsaa den faste Overbevisning, at vor patriotiske Opfordring her paa dette Sted ikke vil lyde forgjæves. Thi: „Hvad Du ævner, kast af i det nærmeste Krav“ og „sit Fædreland fyllder man alt, hvad man kan udrette.“

Indmeldelser i de nævnte Foreninger modtages til enhver Tid, foruden af Kredsførmændene og Tillidsmændene, ogsaa af Foreningens Førmænd og Sekretærer, der ligeledes meddeler Svar paa alle Spørgsmaal, vedkommende Forening vedrørende.

Til alle vore danske Landsmænd og Landsmandinder, som bo'r i fremmede Lande.

Alle I, som bo'r fjærent fra Eders Hjemland og Fædreland, og særlig I mange, som har fundet et nyt Hjem hinsides Havet — Eder Alle bringes herved gennem Sprogforeningens Almanak vor hjærteligste Hilsen.

Vi har stadig Lejlighed til at erfare, at I med usvækket Trost og Kjærlighed hænger ved Eders Hjemland, at I i det Fremmede bevarer og plejer vort Modersmaal ogsaa hos Eders Børn, at I der flittigt dyrker Eders danske Sind og vedbarende betragter Danmark som vort fælles gamle Fædreland.

Ja, vi kjender endog ikke faa Eksempler paa, at hos mange af Eder er der i det Fremmede foregaaet en national Vækkelse, ja at I der er komne til en mere klar Bevidsthed, end I havde herhjemme, om, til hvilket Folk og til hvilken Nationalitet vi Nordflæsvigere efter Naturen hører.

Landsmænd og Landsmandinder.

Vistnok de fleste af Eder kjender af egen Erfaring, hvorledes vi lever og lider herhjemme under Fremmedherredømmet. Mange af Eder har jo netop forladt os, fordi I ikke kunde eller ikke vilde leve længere under de her herskende ublide og trykkende nationale Forhold. Husk altid derpaa, nu da I lever og aander i Frihed! Vis og Eders Medfølelse f. Eks. ved at yde Bidrag til vore nationale Foreninger, særlig til Sprogforeningen! Mange af Eder har ogsaa i det Fremmede opnaaet en større Lykke i Form af

timelig Velstand. Lad saa ogjaa lidt af Eders Overflodighed komme vor betrængte nationale Folke- og Fællessjag til Gode!

Naar Bladet en Gang i Tiden vender sig saaledes, at vort kjæreste Haab om Gjenforening med vort Moderland Danmark gaar i Døphylde, da vil sikkert ogjaa mange af Eder, som nu lever i Landflygtighed, vende tilbage til Hjemmet.

Og da vil det sikkert glæde Eder, naar I da kan sige, at I ogsaa har bidraget Eders Del til, at I gjenfandt Danstheden saa godt bevaret i Eders gamle Hjemland.

Nærmere Oplysninger om vore nationale Foreninger, Sprog-, Vælger- og Skoleforeningen meddeles foruden Foreningens rejs. Formænd ogjaa

Udgiveren af Sprogforeningens Almanak.

M. A n d r e s e n i A b e n r a a .

Kristeligt Udvalg for Nordflæsvig.

§ 1.

Udvalgets Formaal er at fremme det kristelige Liv ved kristelige Møder og Foredrag, opbyggelig Læsning, Sygepleje m. m. samt ved at modtage Gaver til disse Formaal og til Missionen.

§ 2.

Udvalget bestaar af et begrænset Antal Mænd og Kvinder fra alle Egne af Nordflæsvig.

Medlemsbidraget fastsættes for hvert Aar af det enkelte Medlem selv. Udvalget har sit Sæde, hvor Formanden bor.

§ 3.

Udvalgets daglige Forretninger ledes af et Forretningsudvalg paa 5 Medlemmer (med 5 Stedfortrædere), nemlig en Formand, Næstformand og Sekretær, som tillige er Kassierer, samt to andre Medlemmer.

Forretningsudvalget vælges første Gang paa Stiftelsesmødet, senere paa Generalforsamlingen. Det faar sine Udlæg godtgjort.

Forretningsudvalg:

Asmusen, emrt. Lærer.
Nid. Formand.

N. H. Lailejen,
Lektor, Næstformand.

Froken Marie Skau,
Sommersteb, Sekretær.

Fru Marie Jesen,
Hensborg.

Fru Maren Refslund,
Vesterup.

Danske Undervisningsanstalter,

passende for den konfirmerede nordislesøvigste Ungdom.

Folkehøjskoler :

(3 Almindelighed 5 Maaneders Undervisning om Vinteren for Karle
(1. November—31. Marts) og 3 Maaneder om Sommeren for voksne
Piger (1. Maj—31. Juli.)

Aflov Højskole,	Forst. V. Schröder,	Bejen St., Jylland. (Har 6 Maaneders udvidet Kursus om Vinteren baade for Karle og Piger.)
Bornholms Højskole,	Forst. N. P. Jensen,	ved Etkodalen.
Brahetrolleborg	— — —	F. H. Buntger, Korinth St., Fyn.
Brøderup	— — —	Emil Dam, Lou St., Sjælland.
Borkop	— — —	Fr. Thomsen, Borkop St., Jylland. (Andre- Missionskole).
Dalbueder	— — —	V. C. Egeus, Favnadal, Mønderød.
Esbæk	— — —	Joh. Esbæk, Tvingstrup St., Hørsens.
Elev	— — —	Th. Poulsen, Lystrup St., Aarhus.
Emdrupborg	— — —	N. Tang, Kjøbenhavn.
Fjellerød	— — —	N. Jørgensen, Aalborg.
Frederiksborg	— — —	H. Vestrup, Sjælland.
Galtrup	— — —	Georg Himmelftrup, Nykjøbing, Mors. (Kun for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)
Grejdsdalens Højskole,	Forst. J. K. Gaarde,	Bejle.
Grundtvigs	— — —	H. Kojendal, Lyngby St., Sjælland.
Hæslev	— — —	Joh. Davidsen, Hæslev St., Sjælland. (Andre- Missionskole).
Hæsselballe	— — —	N. P. Simonson, Hjortshøj St., Jylland.
Hindholm	— — —	H. Larsen, Fuglebjerg, Sjælland.
Hjørlande	— — —	N. Albrektson, Slangerup, Sjælland.
Høng	— — —	N. Jørgensen, Slagelse.
Janderup	— — —	N. Nielsen, Varde.
Karise	— — —	N. E. Knudsen, Karise, Sjælland.
Klant	— — —	J. Nielsen, Klant, Jylland.
Kolind	— — —	J. J. Mortensen-Barrit, Kolind St., Aarhus. (Bladet Skole om Vinteren.)
Kvisjel Højskole,	Forst. Dagbard,	Kvisjel St., Jylland.
Kyng	— — —	N. Hjerlegaard, Stambjerg St., Fyn.
Møllerup	— — —	N. Michelsen, Mønderød.
Nysted	— — —	M. Vilbæk, Nysted, Lolland.
Nørre-Drølev	— — —	Th. Jensen, Nykjøbing Falster.
Odder	— — —	N. K. Dølleris, Odder St., Jylland. (Kun for Piger: 5 M. om Vinteren, 3 om Sommeren.)
Ollerup Højskole,	Forst. J. P. Kristen en-Mønderød,	Evensborg.
Ondløse	— — —	E. V. Banke, Mørkøv St., Sjælland.
Ribe	— — —	E. H. Salling, Ribe. (Egaa Mølleriskole.)
Ry	— — —	Helge Høstrup, Ry St., Jylland.
Ryðslinge	— — —	Alfred Poulsen, Ryng, Fyn.
Rødkilde	— — —	J. H. Andersen, Møen.

Salling	Højskole, Forst.	Axel Kjelsen, Jøbjerg St., Jylland.
Sors	—	— K. Bjerre, Sorø.
Stevns	—	— H. B. Hansen-Gjebno, Rødvig St., Sjælland.
Støvring	—	— E. Frederiksen, Støvring St., Jylland.
Sprun	—	— H. Gundejen, Svendborg. (Om Vinteren
	Karle og Viger, om Sommeren Viger.)	
Sørølev	Højskole, Forst.	K. Nielsen, Fullerup, Fyn.
Tekrup	—	— Dr. J. Norregaard, Maarlet St., Jylland.
Udby	—	— Hans Lind, Norreaby St., Fyn. (Nu for
	Viger: 5 Maanedes om Vinteren, 3 om Sommeren.)	
Vallekilde	Højskole, Forst.	Bovl. Hansen, Jyderup St., Sjælland.
Vejstrup	—	— Jens Lund, Svendborg.
Vestbirk	—	— Gronvald Nielsen, Østbirk, Horsens.
Binding	—	— Kristian Petersen, Vejle.
Brigsted	—	— V. Møllersen, Barrit, Horsens. (Om Vinteren
	Karle og Viger, om Sommeren Viger.)	
Braa	Højskole, Forst.	Jørg. Torkelsen, Braa St., Jylland. (Blandet
	Skole om Vinteren.)	
Bældegaard	Kvindeskole, Forst.	Kapt. N. Hansen, Gjentofte St., Sjælland.

Landbrugsskoler:

Narup	Landbrugsskole, Forst.	Hammer, Narup St., Fyn.
Dalum	—	— Jørg. Pedersen, Odense Fyn.
Ladslund	—	— Niels Pedersen, Brorup St., Jylland.
Lynghy	—	— Kapt. la Cour, Lynghy St., Sjælland.
Malling	—	— S. Tuxen, Malling St. Aarhus.
Morsø	—	— E. Petersen Schmidt, Nysjøbing, Mors.
Tune	—	— J. Brint Lassen, Taastrup St., Sjælland.

Haandværker-skoler:

Gjentofte	Haandværker-skole	Forst. Niels Hansen, Gjentofte, Sjælland.
Hjørunde	—	— Niels Hansen, Slangerup. —
Ølserup	Højsk. Haandværker-skole,	Forst. Rasmussen, Svendborg.
Ry	—	— N. P. Kristiansen, Ry St., Jyll.
Vallekilde	—	— N. Bentzen, Jyderup St.
Vestbirk	—	— Anton Hansen, Horsens.
Binding	—	— H. Brummer, Vejle.

Høvebrugsskoler:

Beder	Høvebrugsskole, Forst.	P. Henriksen, Beder St.
Frene	—	— N. K. Møller (ved Kjøbenhavn).
Landsgrav	—	— Hans Knudsen, Slagelse.
Bilborde	—	— St. Nyeland, Charlottenlund, Sjælland.

Øng Højskole ved Slagelse har Høvebrugsafdeling.

Handelskoler:

De Brotske Handelskoler i Kjøbenhavn. Direktør: Gehejmestatsraad Tietgen. Overlærer Dr. Møller.

Grüners Handelsakademi i Kjøbenhavn, Vøghersgade 48. Kjøbenhavn.

Sløjd- og Husflidskoler:

Nisov, Forst. Jørg. Rasmussen, Vejen St., Jylland.

Efterstoler, Fristoler, Realskoler o. f. v. :

Hejls	Efterstole, Forst.	Pastor Diemer, Kolbing St., Jylland.
Skibelund	—	—
Holsted	—	—
Vester-Bedsted	—	—
Flemming	—	—
Højby	—	—
Kolt	—	—
Kinge	—	—
Tustrup	Fristole,	—
Bindehøjsing	Efterstole	—
Billumstrup	—	—
Birkersød	Latin- og Realskole, Forst.	Joh. Plezner, Birkersød St., Sjælland.
Grenaa	Realskole, Skolebestyrer	Bertelsen Grenaa.
Kolbing	Latin- og Realskole, Forst.	Sig. Müller, Kolbing.
Sandsø	Realskole, Skolebestyrer	M. Blegvad, Trauchbjerg.
Bamdrup	og Omegn's Realskole, Forst.	G. L. Gøbbich, Bamdrup.

Anmærkning. I Hejls er der Skole om Vinteren 6 Maanedes for Drengene og om Sommeren 4 Maanedes for Piger; i Skibelund om Vinteren 5 Maanedes for Drengene, om Sommeren 3 Maanedes for Piger; i Holsted om Vinteren 6 Maanedes, om Sommeren 3 Maanedes, baade for Drengene og Piger; i Vester-Bedsted om Vinteren 5 Maanedes, om Sommeren 3 Maanedes, ligeledes baade for Drengene og Piger.

Meddelt til Almanakken af H. Thomsen i Kjøbenhavn.

„Illustreret Børneblad for Nordflavia“.

„Illustreret Børneblad for Nordflavia“ udgaar 2 Gange om Maanedes i 8sidet Format og koster kun 25 P. i Kvartalet foruden Postpenge. Hvert Nummer indeholder smukke Billeder, Digte, Fortællinger, Gaader o. s. v. i et saadant Udvalg, som kan glæde og interessere baade Gamle og Unge. Fra Tid til anden stilles der i Bladet Præmieopgaver for Skoleungdommen samt andre Opgaver til skriftlig Besvarelse, hvorved Hjemmeundervisningen i Modermaalet kan støttes og fremmes. Lærerne af „Sprogforeningens Almanak“ burde ogsaa alle være Holdere af „Illustreret Børneblad“, hvis Hovedopgave det især er at værne om Sproget i Børnenes Mund.

Børnebladet kan bestilles hos Brevbærerne og paa Postkontorerne samt hos Udgiveren, som da — naar der af en Person bestilles mindst 3 Eksemplarer — sender dem i Korbund under Adresse direkte til Bestilleren.

Danske Mænd og Kvinder, samt Skoleungdommen bedes om at støtte Udgiveren i hans Arbejde ved selv at holde „Illustreret Børneblad for Nordflævig“ og tillige ved at virke for dets videre Udbredelse.

Erhødigst

M. Andresen, Mabenraa,
Udgiver af „Ill. Børnebl. f. Nordfl.“

Dansk Sangbog, eller den blaa Sangbog,

udgivet af Foreningen til det danske Sprogs Bevarelse i Nordflævig, er paa **M. Andresen's** Forlag i Mabenraa udkommen i et nyt Oplag. Sangbogen kan kjøbes i den danske Boghandel overalt i Nordflævig, samt i Partier til Medlemmer af Foredragsforeninger etc. direkte hos Forlæggeren.

Flensborg Avis

udgaar om **Morgenen** i Flensborg og assendes saa betids med Natposterne, at den samme **Forniddag** kan være i Læsernes Hænder i næsten alle Postdistrikter i vor Landsdel.

Skjont Flensborg Avis med sine Særudgaver har en stadig voksende Læsekreds og udkommer i Wintermaanederne i et Oplag af

over 5500 Eksemplarer

er Annonceprisen endnu den samme, som den Gang Bladet kun havde en Sjettedel af sit nuværende Oplag, nemlig **15 Penning** Linjen første Gang, **10 Penning** de følgende Gange.

Flensborg Avis, Hovedudgaven, koster med Nordflævigst Søndagsblad **2 Mk. 40 P.** Fjerdingaaret, foruden Post- og Embæringspenge, 60 P. og 40 P.

Det lille Blad, der ligeledes udgaar hver Dag, koster **1 Mk. 20 P.**, foruden Post- og Embæringspenge, 30 P. og 40 P.

Flensborg Avis, Mindste Udgave, det billigste Blad i Hertugdømmet Slesvig, udgaar 3 Gange om Ugen og koster **60 Penning** Fjerdingaaret, foruden Postpenge, 15 P., og Embæringspenge, 25 P.

Embæringspenge betales ikke af dem, der selv afhenter deres Postjager.

Hejmdal

med dets Særudgaver

„Haderslev Dagblad“ og „Nordborg Avis“
udkommer hver Sognedag i 5-spaltet Format og koster 1 Mk. 60 Pg.
fjerdingaarlig foruden Postafgifterne; 2 Mk. 40 Pg. frit i Huset.
Som gratis Tillæg medfølger det store rigt

illustrerede Søndagsblad,

der redigeres af N. S. Hansen, Zakarias Nielsen og Chr.
Westergaard. Søndagsbladet bringer Søndagsbetragt-
ninger, skrevne af fremragende Præster; Fortællinger og Digte af
de bedste folkelige Forfattere; oplysende Stykker af historisk, geografisk
og naturvidenskabeligt Indhold; Smaating: Gaader, Rebus'er,
Anekdoter osv. samt i hvert Nummer flere fint udførte Illustrationer.

Det store Blad

er en billig Udgave af „Hejmdal“, udgaar 6 Gange ugentlig i
5-spaltet Format og koster kun 1 Mk. 20 Pg. fjerdingaarlig for-
uden Postafgifter.

„Højskolebladet“,

Lidende for Folkeoplysning.

Udgivet af Konrad Førgensen, Rødding.

Ansvarlig Redaktør Karl Førgensen.

„Højskolebladet“ udgaar hver Fredag med et 48-spaltet Hæfte
og bringer Artikler fra Kirkens, Skolens, Folkelivets, Samfund-
livets, Litteraturens, Kunstens m. fl. Omraader og støttes af en
stor Kreds af Medarbejdere i Danmark, Norge og Sverige og
Nordamerika. Bladet bringer jævnlig Levnedsskildringer af kjendte
Mænd og Kvinder og behandler ofte Forhold og Begivenheder i
..... Jylland. I de fleste af sine Numre bringer Bladet smukt
udførte Illustrationer.

„Højskolebladet“ koster, bestilt paa et tykt Postkontor, 2 Mk.
10 P. fjerdingaarlig, Postpengene iberegne.

Rundgjørelser optages for 10 Ore Linien med Rabat for
3 og flere Ganges Indrykkelse. Bladet er Rundgjørelsesorgan for
Bladsføgende og Bladstilbydende indenfor den Kreds, Bladet iøv-
rigt henvender sig til.

Modersmaalet

udgaar hver Dag, undtagen Sondag, og koster kun

⌘☉ 1 Mk. 50 P. ☉⌘

for Fjerdingaaret foruden Postafgifterne.

„Modersmaalet“ bringer **politisk Overfigt, ledende Artikler, Nyheder** etc., samt **daglig Telegramberetning og sund, underholdende Feuilletonlæsning.**

Som gratis Tillæg følger hver Lordag

■■■■ **Sondagsbladet.** ■■■■

Bogsamlingen

(5 à 6000 Bind)

paa

Margrethesminde i Flensborg.

Udlaan fra „Bogsamlingen paa Margrethesminde i Flensborg“ sker ved Henvendelse til Bibliothekaren, Fruen Alexandra Johansen, Margrethesminde, Nørre-Allé 6, Flensborg, og vil i Reglen blive tilstaaet.

Bøgerne sendes med Posten eller leveres i Udlaanstiden (hver Hverdag Kl. 11—2); de kan beholdes hjemme, naar ikke andet foreskrives, i indtil fire Uger; Bibliothekaren kan i særlige Tilfælde forny Udlaansstedlen efter de fire Ugers Forløb; Pragtværker og uindbundne Bøger kan undtages fra Udlaanet.

I alle Boglader faaes:

Vore Rettigheder.

I.

Forenings- og Forsamlingsretten.

II.

Balgreppen til Rigsdagen,

ved H. P. Hansjen-Norremolle. Pris 75 P. for hvert Hæfte.

Paa mit Forlag udkom :

Ved

Tommermester, cand. polyt.

Harald Hartvig Rahjer's

Fordejer.

Den 16. Oktober 1895.

Sælges til Fordel for den . . . . . jydsk Sag.

Pris 25 Ore.

Paa Vejen hjem.

Kristelige Digte

af

Vilhelm Gregersen.

Pris 1 Kr. 50 Ore. Gleg. indb. 2 Kr. 50 Ore.

En dansk Præstegaard :

Drølev ved Slagelse.

Et lille Mindeblad

af — n.

Med et Billede fra Drølev Præstegaard.

Pris 35 Ore.

Faaes i alle Boglader samt hos

Harald Rahjer,

Montergade 24, Kjøbenhavn K

Dommeren : „De er anklaget for „grober Unfug“, idet De ved Rattetid i fuld Tilstand har raabt og støjet paa Gaden.“

Bagabonden (lettet) : „Jeg haaber da, at jeg vil blive fritjendt, thi jeg har ikke brugt Ordet : . . . . . jylland !“

Anbefalinger.

Fra
↔ Aabenraa By og Amt. ↔

Nordslæsvigsk Frøavlerforenings Fællesudsalg,

Kontor Nygade 311, Aabenraa,

der er oprettet af den nordslæsvigste Frøavlerforening i Maret 1886, forhandler **Græs** og **Kløster**, avlet af Foreningens Medlemmer under Kontrol af Foreningen, og tillige samtlige gangbare **Frosorter** i underjagt Vare fra de bedste Kilder.

Beihjælpen:

Mads Jensen, Jørgen Jensen, J. Michelsen,
Tøgerup. Saksgaard. Kolstrup.

P. Jensen, (Jakob Basballes Eftlg.)

Aabenraa.

Største Lager i **Mannufaktur-** og **Modevarer**,
Dame- og **Herre-Konfektion**.

Pladninger efter Maal med Garanti for godt Snit
leverages i korteste Tid.

Damprensede Fjer og **Duv** meget billige.

Hans Callesen, (A. Danms Eftlg.)

Aabenraa.

Jærn- og **Kortvarer** samt **Bygningsbeslag**.
Støbegods, **Landbrugsredskaber**, **prima Værktøj**,
Vinduesglas, **Husholdningsgjenstande** osv.

Specialitet: **Eneforhandling** af de udmærkede
Bejle Komfurer og **Kattelovne**.

P. H. Callesen, Aabenraa,

anbefaler

 Wine, **Likører** og **Spirituosa**
i god Vare til billige Priser.

»Hejmdal«s Bogtrykkeri,

Nygade, Aabenraa,

udfører

alle Slags Bogtrykarbejder

billigere end ethvert andet Bogtrykkeri

i Nordslesvig.

B. Bastiansen, Aabenraa,

Maskinbyggeri og Høvlværk.

Eget Fabrikat af Høvl og Faconhøvlmaskiner (Rekelhøvlmaskiner) Cylindere, Rund- og Ransave samt diverje Maskiner til Tøndestave-Fabrikation.

Tærsteværker, Mejemaskiner, Plove og forskjellige Landbrugsmaskiner.

Ærkelig anbefales kombinerede Høstetriver og Saamaskiner til betydelig nedsatte Priser.

Carl C. Fischer,

Slotsgade, Aabenraa,

Russiske Dampbade.

A. T. Stallknecht's Efterfølger,

J. Skov,

Jærnstøberi, Aabenraa,

anbefaler alle Slags solide Støbevarer til Dagens billigste Priser. Reparaturer af alle Slags Maskiner og Støbegods udføres billigt. Gammelt Støbegods kjøbes til højest Pris paa Pladsen.

Hans Danielsen,

Storetorv 54, Aabenraa,
anbefaler sin Kolonial-, Vin-, Korn- og Foderstof-
Forretning, Lager af kunstig Gødning til Fabrikspriser.
Staldplads til 30 Heste.
Billig og reel Betjening tilsikres.

Fr. Tøgesen,

Storegade 32, Aabenraa,
(ved Siden af Svaneapoteket.)

Urmager og Optikus.

C. C. Rode, Guldsmed,

Aabenraa, Storegade,
Største Lager af alle Slags Guld- og Sølvtoj
samt Sølvplet
til billigste Priser.

J. P. Junggreen,

Tobaksfabrik, Aabenraa,
anbefaler sine fortrinlige Fabrikater af Skraa-, Røg- og
Snustobak, som i enhver Henseende kan optage Konkurrencen
med Fabrikaterne fra de største tyske Fabrikker.

Hans Callesen (D. Damms's Efterfølger), Aabenraa.

Kolonialvarer, Vine og Spirituoser.
Specialitet: Damp-Kaffebrænderi.

K. C. Nies, Aabenraa, Dampfarveri & Spinderi,

anbefaler Klæde, Buckskin, Cheviot, Shavler, Hestedækkener,
Guldtæppestøjer, Tvist, Hørgarn, Blaargarn osv., osv.
Uld kjøbes og tages i Bytte.

C. F. Rosenbold, Sadelmagermester,

Søndergade, Aabenraa,

Største Sadelmagerforretning her paa Pladsen.

Særlig anbefales **Seletøier, Ridetøj, Rejsetøj**
og **Brokbaand**, alt eget Fabrikat, solidt og billigt.

Ant! Ant! Forfærdigelse af kunstige Hehe-
haler. Bestillinger kan ogsaa ske skriftligt. Alt andet til
Faget henhørende Arbejde udføres prompt og billigt.

Handel med **Lædersmørelse** i Danjer og løs Bægt,
samt med Læderappretur.

Forfærdigelse af nye Maskebremme. Gamle
repareres.

Snedker H. Nielsen's Møbelmagasin,

Aabenraa,

anbefaler alle Slags **Møbler** af eget Fabrikat, solidt
og billigt.

J. P. Junggreen,

Tobaksfabrik i Aabenraa.

Rød „G.“

anbefales som en særdeles let og velsmagende Røgtobak.

F. Sørensen,

Boghandel i Aabenraa.

Nyheder i dansk og norsk Literatur. Billeder af
„de sønderjyske Piger“ og „Norden“ i Farbetryk
meget billige.

Bøger indbindes og alt Bogbinderarbejde udføres
hurtigt og billigt.

Dansk Livsforsikrings-Aktieselskab „Hafnia“

afflutter ved dets Repræsentant for Nordflædvig,

Redaktør **G. P. Hansen**, Aabenraa,

Kapitalforsikringer, Livsforsikringer, Liv-
renter etc. paa meget fordelagtige Vilkaar og er et sær-
deles godt og solidt Selskab. Oplysninger meddeles til enhver
Tid paa Forlangende.

Thomas Ries,

Nørretorv, Aabenraa.

Mode- og Manufakturhandel.

Største Lager af **Wukskin**. Forfærdigelse af Herre-
klædninger i eget Værksted.

J. N. Cornett, Aabenraa.

Største Lager af alle Slags solidt **Herrø-, Dame-**
og **Børnefodtøj**. Reparaturer udføres solidt og billigt.

B. Th. Jørgensen, Farver,

Aabenraa, Randsherred,

anbefaler sig med samtlige til Farveriet henhørende Arbejder.

L. J. Vilgaard

Mobelfabrik og Mobelmagasin i „Enigheden“
i Aabenraa,

Største Lager og Udvalg i Nordflæsvig af **alle Slags**
Møbler, som leveres under Garanti baade for Soliditet og
Billighed.

B. N. Petersen,

Stomagemester i Aabenraa,

Hjørnet paa Storetorv, Nr. 141,

Største Lager af **alle Slags Skotsøl**, hjemmelavet
og Fabrikarbejde.

Herlov Møller, Maler.

Aabenraa,

er flyttet til **Nyvej 159**, og anbefaler sig til Udførelse af
alt **Maler- og Væverarbejde**. Stort Lager af **Tapet-**
og **Kammelister**. Billeder indrammes. Færdige elegante
Kammer. **Portrætter i Legemstørrelse** (efter
Fotografi) udføres.

Lorens Hansen,

Sønderport, Aabenraa.

== **Kolonialhandel.** ==

Handel med

Korn, Smør og Foderstoffer
undersøgt **Markiro og Kunstgjødning.**

J. P. Jacobsen,

Farver i Aabenraa,

anbefaler sit **Farveri** og sin **kemisk Rensningsanstalt**
til Publikums velvillige Afbenyttelse.

K. Clausen, Maler, Aabenraa.

Klingbjerg 495, anbefaler sig som

Dekorations-Maler, Tapetserer,

Møbel- og Boglakkerer.

Endvidere anbefales fra min Forretning et stort Udvalg
af **Tapeter, Border, og Antiklister.** Præpareret
hurtigt tørrende **Oliefarve, samt Lak og Gulvfernis.**

Specialitet:

Ægte Bornholmske Terrakotta Gjenstande med dekorativ
Udførelse af eget Arbejde, færdige Olie-Malerier af eget
Arbejde i alle Størrelse, passende til Bryllups-, Fødselsdags-
og Gulepræsenter.

Nielsen & Sørensen,

Aabenraa, Storegade,

anbefaler sin **Kolonial- Vin og Foderstofforretning**
samt **Handel med reyne Oliefarver, Maskin- og Centri-
fugeolie, Pudsetvist. Korn, Smør og Æg** kjøbes til
Dagens højeste Priser.

H. J. Hørlück,

Aabenraa, Skibbrogade,

anbefaler sin en gros

Korn- og Foderstofforretning.

F. A. Christensen,

Søndertorv, Aabenraa,
anbefaler sit velassorterede Lager af alle Slags
Kunstgødningstoffer, Foderstoffer og under-
søgt Markfrø.

Specialitet: Modfrugtfrø.

V. Paulsen,

Storegade, Aabenraa, Storegade.

Fotografisk Atelier.

Smuk og omhyggelig Udførelse
garanteres.

J. G. Petersen,

Storegade, Aabenraa.

Største og billigste Lager af Herreflæder, Hatte,
Kodtøj samt alle Slags Underbeklædningsartikler
fra de billigste til de allerfineste Artikler.

Johs. Andersen,

Søndertorv, Aabenraa.

anbefaler sin Kolonialforretning samt Handel med
Kage-Kalk, Vortl. Cement, Tjære, glaserede
Svinebruge og hurtigtørrende Oliefarve. Smør
og Stinker kjøbes til Dagens højeste Priser.

Jakob B. Tøgesen,

Søndergade 137, Aabenraa.

Urmager og Optikus.

Chr. Afton,

Westergade, Nabenraa,

anbefaler sin **Stræderforretning** med stort Udvalg af de nyeste Stofprover, passende for enhver Aarstid.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

Chr. Petersen, Guldsmed,

Storegade 34 Nabenraa.

Største og billigste Lager af alle Slags **Guld** og **Sølvstøj** samt **Sølvpilet**.

Reparationer udføres hurtigt og billigt.

Vandaagst og Orthopæd Cand. pharm.

Harald Nielsen i Nabenraa

(Nordflæsvig.)

træffes personlig sikkert hver Dag fra Kl. 8 om Morgenen til Kl. 8 om Aftenen, om Søndagen fra Kl. 11—1 i min Forretning i Nabenraa, undtagen de Dage, da jeg, ifølge forudgaaende Annoncer i Aviserne, vil være at træffe i de nord- og sydflæsvigske Byer og Landsbyer.

Bestillinger modtages og ekspejeres straks eller i Løbet af faa Dage paa Vandager og Apparater til Personer, der lider af BrokSkade, Navnebrok, Lændebrok og Vandbrok, Vandrenyrer og Hængemave, Moderfremfald og Fremfald af Erterarmen. — Deformitet af Rygraden, begyndende, lettere og vanskeligere Tilfælde af Scoliose og Kyphose (Skjævhed og Puklethed), Skjærbals. — For ældre og svagelige Personer leverer jeg orthopædiske Korsetter, som dækker Skjævheden og giver en god Holdning og Figur uden at genere. — Foddiviationer (Platfod, Spidsfod, Hulfod og Klumpfod. — Svagheder i Høfte, Knæ og Ank. Hjulben og Kalvekna, Lamhed og vraltende Gang. — Krampeaarer. Urinaler mod Vandladning i Sengen! Tunghorighed. Skrivekrampe. Kunstige Fingre, Arme, Ben og Øjne leverer jeg i korteste Tid.

Mærk! Fra 1. Oktober har jeg indrettet et specielt Lokale elegant og komfortabelt for disse Afdelinger af min Forretning i mit Hus paa Storegade, 41.

C. W. Wahrlich,

Namsherred 19, Nabenraa,

Tobak- og Cigarfabrik.

Største Udvalg i **Hamborger og Bremer Cigarer.**

J. Walther,

Nørreport, Nabenraa.

anbefaler sin **Stomagerforretning**. Lager af alle Slags **Fodtøj**, hjemmelavet og Fabriksarbejde.

Christian Jacobsen.

Handelsgartneri, Voredehandfé, Aabenraa,
anbefaler sig med høje og lave **Roser**, ca. 150 bedste, nyeste
og ældre Sorter, opøstede paa aaben Mark. Endvidere
anbefales **Dribhusplanter** i stort Udvalg samt **Kranse**
og **Buketter**.

Cand. pharm. Harald Nielsen

i Aabenraa anbefaler:

Suspensorier, Doucher (Irrigatorer) og Sprøjter af enhver
Slags, enkelte Dele af ovennævnte Apparater, Gummivarer og
Bandager. Inhalationapparater af enhver Art. Sygebækkener
(Stikbækkener), Gummistof for Syge- og Børnesenge. Ispunge af
enhver Form. — Mælkepumper til Brysterne, Mælk-Stereliserings-
apparater. Respiratorer. — Luft- og Vand-Gummipuder. **Maximal-**
(Føber-) **Thermometre** af enhver Konstruktion. **Badethermometre**,
— **Samtlige Sorter Forbindingsvat og Stoffer**, imprægnerede
med alle bekendte Kemikalier osv. (Jodoform, Dermathol, Sublimat
Carbol, Salicylsyre, Borsyre, Ichtyol osv.)

Samtlige Bind (Gummi-, Flanel-, Gaze- osv.)

Reparationer udfører jeg ogsaa paa ovennævnte **Bandager**,
Apparater og Gummivarer uden Hensyn til, hvor de er kjøbte.

Chirurg. Instrumenter af enhver Art.

Skriftlige Bestillinger resp. Forespørgsler expederes eller be-
svares omgaaende.

Mærk: Fra 1. Oktober har jeg indrettet et specielt Lokale
elegant og komfortabelt, for denne Afdeling af min Forretning i
mit Hus paa Storegade Nr. 41.

B. S. Damm,

Brunde Dampteglværk ved Aabenraa,

anbefaler alt til Teglværksindustrien henhørende, **prima**
Varer til moderate Priser. Røde, hvide og gule **Mursten**,
Teglsten, **Fliser**, røde og hvide **Faonsten**, **Solbænksten**,
Hvælvingesten, **Brændsten**, **Krybbesten**, **Klinker** til Logulve og
Drænrør i alle Størrelser.

August Jensen, Rødekro,

anbefaler sin **Kolonial**. Jærn- og Kortevareforret-
ning. Endvidere **Landbrugsredskaber** og **Hushold-**
ningsgjenstande. Særlig anbefales frisk dampbrændt
Kaffe samt **fineste Margarine**.

 Smør og **Æg** kjøbes til Dagens højeste
Priser.

C. N. Odias, Rødekro,

anbefaler sin

Stomagerforretning samt store Lager af solidt
og smukt Fodtøj for Damer, Herrer og Børn
til billige Priser.

Chr. Callesen's

Commerhandel og Damphoolværk
i Rødekro

anbefaler et velassjorteret Lager af
Bjælker, Sparrer, Læster, høvlede og
uhøvlede Brædder, Tagpap, Tjære, Cement
og Kalk, Bygningsbeslag, Kaffelovne og
Komfurer o. i. v.

Mærk! Ved Hjælp af de nyeste Maskiner kan jeg optage
enhver Konkurrence med høvlede og pløjede Brædder
samt alt til Bygningsfaget henhørende.

Meel Betjening!

Moderate Priser!

Chr. Callesen, Rødekro.

J. Jacobsen,

Rundemølle,

Valsemølleri, samt Mel-, Korn-
og Foderstofhandel.

J. B. Petersen,

Stræddermester i Hellevad,

Færdige Herre- og Dreng-Garderobe, leverer Stoffer til
Klædninger og Klædninger efter Maal i Løbet af kort Tid.

P. H. Degn, Hellevad,

anbefaler sin Handel med Kolonial- og Kortevarer,
Stentøj og Droger samt Landbrugsredskaber. Sær-
lig anbefales frisk dampbændt Kaffe og fineste
Margarine.

 Smor og Æg kjøbes til Dagens højeste Priser.

L. Jacobsen, Hellevad Mølle,
Mølleri og Foderstofhandel.

J. B. Petersen, Rødekro,
anbefaler sig med alt til **Strøderfaget** henhørende. Ligeledes anbefales et velassjorteret Lager af **Provestoffer** til billige Priser.

Større og mindre Landejendomme
anbefales af **P. Petersen Ban.**
Graasten.

J. C. Johansen,
A. P. Jürgensen's Efterfølger, Graasten,
anbefaler sit store Lager af
Manufakturvarer, Dame- og Herre-Konfektion,
Hatte og Kalkjeller.

J. H. Clausen, Graasten.
Farveri og Trykkeri. Uld modtoges til Kartning og Spinding. alle Sorter Tvist, Horgarn og Strømpegarn.

Emil Larsen, (Ch. Hansens Eftfg.),
Graasten,
anbefaler sin **Kolonia's Færu-Kortevarer** og **Stenstofretning.** Handel med **Korn, Foderstoffer, Kul** og **Kunstgødning.**
Specialitet **underjagt Medfrugt og Markfrø.**

A n e k d o t e .

Han vilde gjerne have jett det. En Dag, da Dyrigheden kom fjorende ad Veien fra H. ester H. for at holde Forhor i H. Kro, angaaende de betjendte Flagstang-historier fra H. og K. Skoler, modte de en lille Dreng, der nok saa munter kom travende i bare Ben. „Hej min Dreng“ tilraabte en af de i Vognen værende Dyrigheds-spjersoner ham, „Saa Du at Flagstangen ved K. Skole faldt, den Gang de saavede den om?“ „Nej jeg gjorde ikke,“ svarede Drengen usforknytt, „men jeg vilde gjerne have jett det.“

Fra
↔ Haderslev By. ↔

H. Frees (J. Nommensens Eftflgr.),
Haderslev,

Isenkram- og Udtyrsforretning.

Største Lager af Avls- og Landbrugsredskaber.

Encudjalg af de bekendte Vilde Kakkeloerne og Komsurter.

Chr. Lausens Kolonialforretning,

Haderslev, Storegade 516.

Stort Udvalg i

afslagrede Bremer Cigarer og importerede Vine.

Hansen & Winterberg, Haderslev,

Hjørnet af Nørre- og Sotegade Nr. 7.

Stort og nyt Lager i Dame-, Herre- og Børnekonfektion, Besætnings-
artikler samt Udtyrsartikler. Sengejer og Dun.

Klædninger efter Maal.

H. P. Aaro, Haderslev, Nørregade 2,
og

Aaro & Kjær, Kristiansfelt,

Mode- og Manufakturforretning.

Julius F. Jørgensens

Manufakturhandel og færdige Herreklæder,

nu Søndertorv 17. nu Søndertorv 17,

Haderslev.

P. P. Hansen,

Kolonialforretning,

Søndertorv 17, Haderslev, Søndertorv 17.

J. S. Thuesens Eftflgr.

(P. Kjems),

Storegade 457, Haderslev, Storegade 457.

Manufakturvarer samt færdigshede Herreklæder.

Hans Magnussen, Haderslev,

Malerforretning
& Lakereri.

Farvehandel
en gros & en detail.

R. C. Knudsen, Maskinbygger, Haderslev.
Tærskemaskiner af forskjellig Størrelse, som blev
tilkjendt 1. Præmie ved Landbomødet, havees paa Lager.

H. Sørensen, Haderslev, Gaaskjærgade 412.
Stort Udvalg af nye, elegante og solide Vogne.
Reparationer solidt og billigt. Brugte Vogne tages i Bytte.

E. N. Knudsen, Haderslev, Nørregade 8.
Stort Udvalg i Manufakturvarer, Damckonfektion
og Kjøletøjer. Færdigsyede Herreklæder. Fjer og Dun.

B. Schmidt, Lavgade 262, Haderslev.
Kolonial-, Korn- og Foderstofforretning samt
Gjæstgivergaard.

M. Møllers Gold- og Sølvvare-Forretning.
Bispegade 365, Haderslev, (grundlagt 1842),
anbefaler sig med et stort Udvalg af alt til Faget hen-
hørende. Lager af Elektroplet.

Baldemar Møllers
Tobaksfabrik og Cigarhandel,
Storegade 542. Haderslev, Storegade 542.

P. Kjær's Møbelmagasin,
Nørregade 14. Haderslev, Nørregade 14.

J. Dahl, Haderslev, Søndertorv 290.
(Ridehjulfabrik.) Bedste Mærker saavel fra Ind- som Udlandet til billige Priser.
Enhvert Fabrikat leveres efter Liste.
Som Specialitet anbefales „Star“ Hjulet (engetst Fabrikat), der ved sine frem-
ragende Egenskaber forlængst, særlig i Udland, er anerkendt som en i alle Henseender
fortrinlig, solid og ualmindelig letløbende Landevejsmaskine. —
Katalog gratis. — Tilbehørene havees paa Lager og Reparationer af enhver Art udføres.
Ved Afslags af flere Hjul af Fabrik betydelig Moderation.

Christian Færdig, Kobbersmed og Brøndborer,
Haderslev, Apothekergade 305 (ved Siden af Lovcapotheket).
Artesjst Brøndboring. Mejerigjenstande.

Anton Petersen,

Kolonialforretning og Gæstgiveri.
Storegade 488, Haderslev, Storegade 488.

W. Schaumanns Dampfarveri

bringes i Publikums velvillige Erindring.
Lavgade 228, Haderslev, Lavgade 228.

H. B. Johnsens

Bogbinderi og Papirhandel.
Storegade 427, Haderslev, Storegade 427.

Jakob Bruun, Haderslev.

Mode-, Manufaktur-, Dame- og Herrekonfektion
samt Udthrsforretning.

H. Sauerberg jr.,

Møbel- og Ligkiste-Magasin,
Haderslev, Storegade 457.
Smukt Udvalg saavel i tarvelige som elegante Møbler

Olf Peterien, (S. H. Michelsens Eftflgr.),
Haderslev, Gaastjærgade 418, (grundlagt 1842),

■■■■ Billed- og Stenhuggeri. ■■■■
Betydeligt Lager af smagfulde Gravmonumenter, Plader,
Tavler etc., Møllehalssten af jort Marmor.

Roose & Comp., Haderslev,

Korn- og Smørforretning.
Lager af Markfrø, Foderstoffer, Guano.
Æg-Eksport-Forretning.

Fr. Adolphsens Mobelmagasin,

Haderslev, Storegade 453.
Stort og smukt Udvalg i tarvelige som elegante Møbler.

H. Beck, Haderslev.

Forretning med Korn, Foderstoffer og Guano.
Søstemaaskiner, Damptrækkeværker
og alle andre Landbrugsmaskiner.

Baldemar Fabrendorff,
Armagere og Guldsmedforretning,
Haderslev.

Søndertorv 295.

Søndertorv 295.

H. Fabrendorff,
Konditori og Kaffe samt Bageri,
Haderslev, Søndertorv 295.
Bestillinger paa alle Slags store Slager modtages og
udføres hurtigt og inuitt.

Adolf Wiuff,
Bispegade 369. Haderslev, Bispegade 369.
Manufakturvarer samt færdigshede Verreklæder.
Laurits Kehlets Korn- og Foderstofforretning,
Haderslev,
(i afdøde Kjøbmand Rujs' Ejendom i Nørregade),
bringes i de ærede Landbrugeres velvillige Grindring.

Spiller & Eckhardt (F. Frederiksen),
Haderslev, Nørregade.
Herre- og Dreng- Garderobe Forretning,
Sto- og Stovle Magasin.

Hans Christensen,
Nørregade Nr. 5, Haderslev.
Gjæstgiveri med udmærket Staldplads,
beliggende midt i Byen.

D. Bang, Storegade, Haderslev,
Vin- & Spirituosa-Forretning en gros.

Hans Simonsen,
Haderslev,
Læderhandel og Skomager-Artikler.

H. Christiansens
Farveri og mekanisk Haandvæveri,
Søndertorv 18, Haderslev, Søndertorv 18.

**Stort Lager af Mejeri- og Decimalsvægte,
Tærnskebe,** samt alt til Taget henhørende.

N. F. Petersen, Haderslev, Majset 181.

C. L. Ohlmann, Gaaskjærgade, Haderslev.

Aflagrede rene Vine og Spirituoser
en gros og en detail

J. Jacobsen, Maskinbygger,

Gaaskjærgade, Haderslev,
anbefaler alle Slags Landbrugsmaskiner
samt Udførelse af Reparationer.

Chr. Mainz,

Bispegade 371, Haderslev.

Stort Lager af Herrekonfektion.
Trikotage-Fabrik, Uldgarn, etc.

N. V. Sørensen,

Storegade, Haderslev,

Skotojs- og Skafteforretning.

H. H. Frank,

Storegade, Haderslev.

Stort Lager af Guld- og Sølvvarer
samt Elektroplet.

R. Bahnsen,

Haderslev, Sundertorv Nr. 16.

Største Udvælg af alle Slags Piber, Tobak og bedre Cigarer.
Lager af de bedste Rathenower Brillen og Vincenez.

Mathias Bruun,

Møllepadsjen, Haderslev.

Gjæstgivergaard med udmærket Staldplads,
beliggende tæt ved den nye Godsbarregaard.

V. Lyffe, Gaaskjærgade, Haderslev,

anbefaler alle Slags Landbrugsmaskiner.

Reparationer udføres godt og billigt.

L. N. Christensen,

Apothekergade, Haderslev.

Fotografisk Atelier

(Ejendehaver G. Lindstrøm).

Præmieret:
Flensborg 1892.
Kiel 1893.
Rendsborg 1894.

Præmieret:
Göteborg 1895.
Stedvig 1896.
Trier 1896.

„Modersmaalet”s Bogtrykkeri

(Axel Sabroe),

Haderslev.

Motordrift med Hurtigpresse og flere Accidentspresser.

Al Slags Trykarbejde

udføres smukt og billigt.

Specialitet: **Mejeriregnskabsbøger.**

Særlig anbefales et nyt System, der giver et overskueligt Regnskab, letter Arbejdet og er besparende ved Anskaffelsen. (Prisbelønnet paa det 5te nordslaviske Fælleslandbomøde i 1895 og indført paa de fleste større Andelsmejerier i Haderslev Amt.)

Sabroe's Boghandel

(Carl Nielsen),

Haderslev.

Dansk Literatur,

Salmebøger, Andagtsbøger, Skolebøger, Forretningsbøger,

Papirhandel og Bogbinderi.

Galanterivarer, Skrivematerialier,

Gratulationskort og Billeder

i største Udvalg.

A. P. Lundby,

Nørregade Nr. 6, Haderslev.

Kolonial- og Kædehandel. Vin, Spirituoser
og Cigarer.

Nicolai Duken, Haderslev,

Smør- & Eksport-Forretning.

Forretning med

Korn, Foderstoffer, Gjødningsstoffer og
undersøgt Markfrø.

Peter Bohsens

Kolonialhandel og Gæstgiveri,

Slotsgade, Haderslev, Slotsgade.

Udvalg af Have-, Blomster- og Rodfrugtfrø.

Fra

←→ Haderslev Østeramt. ←→

J. Ebbesens Enke, Kristiansfelt,
Urmager og Optiker,
Guld- og Solvarehandel.

Carl Hansen, Kristiansfelt,
autoriseret Udbandrings-Agentur for Nordd. Lloyd i Bremen.
Kontor for Udfærdigelse af Ansøgninger, Reklamationer etc.

Marø & Kjær,
Kristiansfelt,
Mode- og Manufakturforretning, Herre- og
Drengegarde, Danekaaer, Dansk Uld-
trikotage, Fjer og Dun, Smykkestykker.

Magnus Hansen, Kristiansfelt,
Murermester.
Lager af alle Slags Bygningsmaterialer.

Ernst Jensen, Tyrstrup.
Kolonial- og Herreklæde-Forretning.
Lager af Herre- og Dame-Fodtøj.
Uplag af Kul og Koaks.
„Stentsøj udlånes gratis“.

J. C. Jensen, Kristiansfelt.
Vognfabrik.
Reparaturer udføres solidt og billigt.

Sophus A. M. Christensen,
Tyrstrup.
Lager af Tømmer, Brædder og alle Slags
Bygningsmaterialer.

G. N. Knudsen's

**Filialforretning i Tyrstrup,
Mode-, Manufaktur og Herreekvipering.**

Plædninger leveres efter Maal med Garanti for godt
Snit og solidt Arbejde.

Lager af Udstarsartikler samt Fjer og Dun.

**J. J. Petersen, Sommersted Station,
Kontant Mode-, Manufaktur- o Herreekviperingsforretning.**

**Chr. Ruose & Speth, Sommersted Station,
Korn- og Foderstofforretning, samt Lager af Guano.**

C. Schultz, Sommersted Station.

Kolonialvarer, Lager af Herre-, Dame- og Borne-
Fodtøj. Alle Sorter af Gjødningsstoffer.

Fabrikationslager af Hadørslev Bønmel.

Chr. Christensen, Sommersted Station,

anbefaler sit Lager af

Kul, Kalk, Cement, Tagpap.

N. Røck, Mølby,

anbefaler alt til Kolonialfaget henhørende, særlig: daglig
frisk dampbrændt Kaffe. Stentøj og Jærnvarer. Handel
med undersøgt Markfrø.

Mærk: Stentøj og Glasvarer til Benyttelse ved
store Gilder udlænes gratis.

J. Th. Jensen, Vojens,

**Ure, Regulatorer, Guld- & Sølvvarer,
Harmonikaer,**

Prima Cykler og Symaskiner.

Stort Udvalg, billige Priser.

Julius Nielsens Tømmersforretning i Vojens.

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planke og
Lægter, som an anbefales til billigste Priser.

J. L. Schmidt, Vojens.

Kolonialvarer, fine ægte Vine og Spirituoser,
Stentøj og Jærnvarer. Største Lager i Tobak og
Cigarer, Tagpap osv.

P. P. Beck, Vojens.

Kolonial- og Foderstofhandel.

C. B. Andresen, Vojens.

Kolonial-, Jærn- og Kortevarerforretning.
Tjære og Tagpap, Tapeter og Border.

Vojens Mølle,

Kundemølleri samt Foder- og Kornforretning.

J. Th. Jensen, Vojens,

Jærn, Kul, Koks, Kalk, Cement, Svinetrug
og Krbber.

**Christian Pauli's Gjæstgivergaard
i Vojens.**

Jørg. Jensen, Vojens,

anbefaler sit store Lager af

Manufaktur- og Modevarer, Dame-, Herre-
og Børnekonfektion.

Ove R. Lund,

Stræddermester i Skrydstrup,

anbefaler sin Strædderforretning, besørger Stoffer til Klæd-
ninger, og Klædninger efter Maal leveres i korteste Tid og
til billige Priser. Monstre i stort Udvalg ligger til Eftersyn.

L. P. Lange, Over-Jersdal,

Korn og Foderstoffer, Kunstgjødning,
Kul og Cement, Handel med undersøgt Markfrø.

Johs. J. Jensen, Kastoran,
anbefaler sin Kolonial- Manufaktur-, Stentøj- og
Kortereareforretning samt undersøgt Markfrø.

Fra

↔ Haderslev Vesteramt. ↔

Mis Jensen, Branderup Mølle.

Handel med Gjødning og undersøgt Markfrø.

Specialitet: Rodfrugtfrø

Generalagent for Blaumfeldt & Tvede. Kjøbenhavn.

Normal Shrevækker, Smør og Ditefarver samt
Ofteløbe til meget billige Priiser.

Mis Jensen, Branderup Mølle,

Økse-Lager, billigste Priiser.

Prisliste paa Forlangende.

J. C. Bøgh, Bestoft.

anbefaler de jolideste Sko og Støvler, det bedste i Tjer o.
Dun, Tvist, Hør- o. Blaagarn, til de billigste Priiser. Ene-
forhandling for Bestoft Sogn af J. P. Jungarens Skraa-
o. Nøgtobakker.

J. G u b i,

Smedemester i Bestoft.

Boy Høyer, Gram Mølle,

Valsemølleri og Foderstofhandel.

G. Behrens, Gram Slotshave,

Frøhandel Planteskoler, Potteplanter Frøavl,
isærligt Rodfrugtfrø og forbedrede Stammer.

Største og ældste Handelsgartneri i Nordjylland.

Brødrene Schröder, Gram,

F. Winthers Efterfølgere.

*Kolonial-, Jern-, Kortevarer. Stentøj. Produkt- og
Manufakturforretning. Lager af Bygningsmateri-
aler, Foder- og Gjødningsstoffer.*

Hjulmager J. B. Toft, Rødding,
anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

P. A. Sorensen, Rødding,
Sadelmager og Tapetserer.
Stort Lager af Møbler til billige Priser.

P. J. Wulff, Rødding,
Kolonial-, Jern- og Kortevarer, Glas og Porcellæn.
Handel med *Gjødningsstoffer og undersøgt Markfrø.*

H. Chr. Andersen, Rødding.
Bog- og Papirhandel. Bogbinderi.

M. B. Sørensen,
Maler og Glarmester i Rødding,
anbefaler sig med Alt til Faget henhørende.
Specialitet: **Bogulakeri og**

J. A. Dall,
Rødding,
Jern- og Kortevarer, Stentøj, Porcellæn og Glasvarer.
Landbrugsmaskiner og Redskaber.
Gravmonumenter og Gravgulre, Kakkelorve og Komfurer,
tysk og dansk Fabrikat.

J. C. Hansen.
Fotograf i Rødding.

J. C. Hansen, Rødding,
anbefaler:
Stort Lager af Landbrugsmaskiner og Redskaber.
Kakkelorve og Komfurer.
Cykler af bedste Fabrikat leveres under Garanti.

A. J. Marcusen's

Urmager & Guldsmed · Forretning i Rødning
er stedse forsynet med et godt Udvalg i Lomme- & Stueure,
Sølv- og Guldvarer, Sølvpletvarer, Brillen m. m., alt fra
de billigste til højere Priser.

Reparationer udføres solidt og billigt.

Hansen & Løssl,

Jels.

*Kolonial- og Manufakturvarer samt Fodtøj.
Stort Lager af Landbrugsmaskiner og Redskaber.*

Kakkelovne og Komfurer.

Udsalg af *Cykler og Symaskiner fra de bedste Fabrikker.*

**Reparaturer udføres under Garanti i eget
Værksted.**

NB. Specialitet: Lager af nye patenterede
Gruttemøller.

L. J. Storgaard, Tofslund, største Lager i Lomme-
ure og Kjæder, Guld- og Sølvvarer, Granat- og Korallsmykker,
Forlovelsesringe 14 Kr. 585, og 8 Kr. 333 m. m. Alt sæl-
ges under Garanti og til moderate Priser.

B. B. Detleffen, Tofslund,
Skomagereforretning
Udsalg af færdigt Fodtøj.

W. Christiansen, Tofslund,
anbefaler sin **Strøderforretning, Stoffer til Klæd-
ninger** og andet til Faaget henhørende have på Lager.
Om velvillig Evgning bedes.

H. H. Franks Efterfølger,

Axel Axelsen i Tofslund.

*Kortevarer-, Galanteri-, Støbegods- og
Manufakturforretning.*

Søren J. Bruhn, Tofslund,

Lager af **Lomme- og Stueure, Brillen, Rikferter,
Harmonikaer, Guld- og Sølvvarer, Forlovelses-
ringe, Symaskiner og Cykler.**

P. Nissen,

Maler og Lakerer i Toftlund.

M. P. Lausten's

Møbel- og BngningsSnedkeri i Toftlund,
anbefaler et stort Lager af færdige Møbler og Polsterbarer
samt Spejle, Gardinlister og Kurvemagerarbejder.
Færdige Liggister havez stedje paa Lager.

J. V. Wussmann, Friselt,

Gjæstgiveri, Kolonial og Foderstofforretning.

Detlev G. J. Paasch, Rejsby.

Kolonial, Kortevarer, Stentsøj, Kul, Støvler og Sko,
Manufaktur, Dreng og Herreflædninger
leveres efter Maal og under Garanti.

Brøns Margarinefabrik. Fineste Flødemargarine.

K. A. Wienberg,

Skjærbæks største Sko- og Støvlelager,
anbefaler et stort Udvalg i billige saavel som bedre Ting.

Herrefodtøj, Damefodtøj, Børnefodtøj.

Alle Præparater til Fodtøjets Bevarelse føres paa Lager.

Der føres saavel Fabriks- som hjemmesyede Varer
paa Lager til Nutidens billigste Priser.

=====*Bestillinger efter Maal og Reparationer*=====
udføres hurtigt og billigt.

Skriftlige Bestillinger udføres omgaaende og sendes frit.

Lorretningen er lukket om Søndagen!

P. Petersen, Skjærbæk.

Kolonial- og Færnvarerhandel.
Lager af Træ- og Bygningsmaterialier.

A. F. Schmidt, Urmager, Skjærbæk.

Det billigste og største Udvalg af Lomme- og Stuenre, Barometre, Brillor, Riffertex, Harmonikaer, Sølv og Gulddarer, Forlovelsesringe og Smykkestykker.

A. C. Nielsen, Skjærbæk, Kolonialforretning, Ølbryggeri.

De maa ikke tro — Lars Jensen — at jeg vil lægge noget Tryk paa Dem — Gudbevares, De har Deres frie Vilje — jeg vil kun bare sige Dem, at jeg er Medlem af Flugtver-Komiteen — De er dansk Underjaat, hvad behager? Men som jagt, De kan for mig gjøre, hvad De vil!

Fra
↔ Søndersborg By og Amt. ↔

**Asmus Hansen, Søndersborg,
Baksemølleri.**

Alle Sorter Mel og Gryn, en gros & detail.

Asmus Hansen, Søndersborg,
anvise Kapitaler i Landejendomme.

P. Knarhøj, Søndersborg,

anbefaler

fineste Margarine.

J. Timm,
Slagtermester i Søndersborg.

J. Møller, Urnager,
Søndersborg,

anbefaler sig til et æret Publikum med alt til
Faget henhørende.

J. N. Majland, Søndersborg,
Vin- og Spirituosaforretning.

Th. J. Mørch, Søndersborg,
Storegade 58.

Jærn- og Skortevarer, Støbødder, Kaffelovne og Kom-
furer, Porcellæn, Fajance og Glasvarer, Møjeriedskaber,
Jagtbøfser og Ammunition

**Hotel „Alsund“ (S. Jakobsen),
Sønderborg.**

**Stein & Manland,
Jærnstøberi og Maskinfabrik,
Sønderborg,**

anbefaler Raffelovne, Komfurer, Vinduer og alt til Faget
henhørende. Reparatur af Dampmaskiner, Rjedler, Lokomo-
biler, Mejerier.

Specialitet: Teglbærtemaskiner og Maskiner for
Løndefabrikation, Cirkel- og Cylinderjave.

**E. N. Due, Sønderborg,
Kolonial-, Korn- og Høderstof-Forretning.**

**A. Behn, Sønderborg,
Agent for det Hamborg-Amerikanske-Atlie-Dampskibsselskab.**

**Hans Nielsen, Sønderborg,
Snedkermester og Møbelfabrikant,
anbefaler i Publikum's velvillige Erindring sit velassjorterede
Møbelmagasin og garanterer for godt og solidt Arbejde.**

**Hjæsthyvergaarden „Danmark“,
H. H. Bartram
i Sønderborg.**

**A. Behn, Sønderborg,
Kolonial-, Vin-, Spirituosa-, Jærn-
og Kortevarerfabrik.**

**I. Lassen, Sønderborg,
Storegade 48.
Mode- og Manufakturforretning
og Damekonfektion.**

H. G. Petersen,

Sønderborg.

Manufakturhandel.

Herreflædninger leveres efter Maal. Udsalg af Pfaffs
Svaffiner.

A. P. Behrends,

J. Jørgensens Efterfølger, Sønderborg,
Farveri og Spinderi.

G. Müller,

Uldvare, Garn- og Broderihandel,
Sønderborg, Storegade 31.

Specialitet: Svaffiner og Cytler.

P. Jürgensen, Re'skonsulent

i Sønderborg,

udfærdiger Kontrakter, Testamenter, Obligationer m. m.

Simon & Hirsch,

Sønderborg.

Mode-Manufaktur-Forretning.

Dame-, Herre- og Børnekonfektion.

A. Schau jun., Sønderborg,

Uldspinderi, Karteri og Farveri.

Fabrikation af Buckskin.

Største Etablissement i Provinsen.

**C. C. Lassen, Sønderborg,
Kolonial- og Markfrø-Forretning.**

P. A. Petersen,
Stovagermester i Sønderborg (Centralhalle).
Lager af
færdigshet Herre- og Dameskøjtøj.

P. G. Wind,
Manufakturhandel i Sønderborg
og Augustenborg.

J. W. Degener,
Storegade 91 - 92, Sønderborg,
anbefaler:
Jærn- Kortevarer, Støbegede, Raffelovne og Komfurer,
Porcellæn og Glasvarer, Jagtbøsser og Ammunition,
Mejeriredfaber.
Eneudsalg af Johnstons Mejemaskiner.
Lager af samtlige Landbrugsmaskiner.

J. C. Struck,
Gjæstgiveri og Maltgjøveri
i Sønderborg.

H. Nymand, Sønderborg,
Gjæstgiveri. Handel med Korn og Foderstoffer.

J. L. Støckler,
Fotograf i Sønderborg.

„Stadt Hamburg“,
H. W. Friis,
forhenværende Skrivelærer,
Sønderborg.

Frugtvin- og Konservesfabrik i Dybbøl ved Sønderborg, **J. Zachariassen,**

Fabrikation af Frugtsafer, Vin og Likør,
konserverede og hensyltede Havesager.

J. H. Hulvej, Oxbøl ved Nordborg, **Planteskole og Frohandel.**

NB. Paa Grund af Rønning sæges indtil videre
gode Æbletræer med Kroner for 50 Mk pr. 100 St. Gart-
nere og Forhandlere erholder Rabat Prisfort. gratis.

P. Buch, Ullerup,

anbefaler sit Lager af
Regulatorer, Lommeur, Brillor, Smykkestykker
og **Ridehjul**, blot bedste Fabrikat.
Reparaturer udføres billigt.

J. P. Rind, Ullerup,

Korn, Foderstoffer, Kunstgjødningsstoffer,
Kul, Cement. Handel med undersøgt Markfrø.
Manufaktur, Kolonial, Stentøj,
Glas og Kortevarerforretning.

C. Wegerslev, Sadelmager og Tapetserer, **Broager.**

Lassen & Madsen, Broager,

anbefaler:
Centrifuge-Remme og Separator-Snorer.

O. H. Ottosen, Broager.

Tømmerhandel, Korn, Foderstoffer, Kunst-Gjødninger,
Kul, undersøgt Mark- og Koefrø.

Manufaktur-, Kolonial-, Stents-, Glas-
og Kortevarerforretning.

Førstnævnte Grovvarer udleveres ogsaa fra mit Lager
i Egernsund.

Første Herre: „Hvad er det, De har der?“

Anden Herre: „Det er jaamænd den Orden, som vor
Doktor burde have haft for en Ordens Skyld.“

Første Herre: „Det var ikke i sin Orden, at han ikke
fik den.“

Fra
Tønder By og Amt.

S. C. Lorenzen,
Tønder,
Kolonial- og Foderstofforretning.

S. E. Sannichsen, Tønder,

Gjæstgiveri. Ølbryggeri.

Kunstgjødning.

Bager H. Lassen,

Tønder,

anbefaler sit **Bageri.**

A. C. Jensen,

Tønder, Vestergade.

Lager af fodtøj, Bestilling efter Maal, ikke passende byttes,
Skafteforretning og Utenfilier.

Paulsen & Peterzen, Tønder,

Kolonial, Kunstgjødning,

Græs- og Kloverfrø, Landbrugsmaskiner etc.

Math. Madsen, Tønder.

Handel med

Korn og Foderstoffer.

S. A. Jensen, Skrædermester,

Tønder, Vestergade 4.

Stort Udvalg i

Buckskinstoffer. Klædninger

til billige Priser.

Garanti for godt Snit.

Asmus Petersen,

Højer,

Gjødningsstoffer, Melassefoder.

J. N. Peterlen, Højer,

Kolonialhandel, Tobak,
Cigarer, Vin og Spirituøser etc.

J. H. Jensen, Højer,

anbefaler fra sin velrenomerede

■ ■ ■ **Vognfabrik** ■ ■ ■

Luksus- og Forrætningsvogne af elegant og solid Kon-
struktion, der leveres prompte til billige Priser.

Lorens Olsen, Højer,

anbefaler sine rummelige Gæstgiveri-Vokaler til
Selskaber etc.

J. Filskov, Møgeltonder,

Kolonialhandel.
Cigarer, Vine etc.

Johansen & Gwald,

Løgumkloster.

Manufaktur, Kolonial, Stentøj, Jærnkram,
Foder- og Gjødningsstoffer,
Svendborg Raffelovne og Komfurer,
Kul og Kofes etc.

M. S. Jversen,

Løgumkloster,

Manufaktur og Herreekvipering.

J. Th. Jacobsen, Løgumkloster.

*Færveri og kemisk Vaskeri.
Hjemmelavet Buckskin og Kamgarn,
Kastetørklæder, Sovetopper.*

Theodor Maden, Løgumkloster.

*De Vogne stedsje paa Lager.
Gamle tages i Bytte.*

Chr. Knudsen, Urmager,

*Løgumkloster,
anbefaler sit Lager i Lommeure og Stueure, Guldb-
og Sølvvarer samt optiske Gjenstande.*

Lh. Møllers Atelier,

*Løgumkloster.
Forstørrelser og Indramning af Billeder
godt og billigt.*

M. T. Madsen,

*Løgumkloster, Østergade,
Vogn- og Beslagsmed.
Lager af nye og brugte Vogne.*

Chr. Jørgensen,

*Løgumkloster, Skolegaden,
Møbel- og Bygningsmedferi.*

L. G. Festeren, Løgumkloster,

*anbefaler
færdigt Seletøj, Vandager og Rejseeffekter.
Reparationer udføres billigt.*

J. L. Wissemann,

*Løgumkloster,
Kolonial, Bygningsmaterialier.*

H. H. Skovron, Løgumkloster.
Stort Lager i Fodtøj, Hatte og Kaffjætter,
Ligklædninger og Kranse.

Claus Jørgensen, Øster-Høist,
Hjulmager,
anbefaler sig med alt til Faget hørende.

C. Simonsen, Døstrup,
Kolonialvarer, Vin og Spirituoser,
Jærnkram og Steutsjøforretning, Pakfarver,
Danske Kaffelovne og Komsurer.

P. Enemark, Skomager i Døstrup,
anbefaler stort Udvalg af færdigstet Fodtøj.

S. L. Sørensen & Co.,
Daler Mølle pr. Daler-Østerby.
Eneforhandling for Nordflæsbig af Deerings ameri-
kanske fortrinlige Meje- og Slaamaskiner samt Høsteriver;
sælges med 2 Aars Garanti; udmærkede anbefalinger her-
hjemme fra kan fremlægges. Endvidere Tærste- og Renje-
maskiner, Saamaskiner for Korn og Rodfrugtvo. Blove, m. m.

Nikolaj Knudsen,
Skomager i Ottersbøl.

Anekdote.

Den kloge Kræften. En Husmands Søn var kommen hjem efter at have været et Aarstid i Holsten hos en Bonde. Sønnen var meget vigtig og stor af det Lykl, han havde lært, og jogte at lægge sin Kundskab med Hensyn til Kjendskabet til dette Sprog for Dagen ved enhver Lejlighed. En Dag, mens hans Moder og han (Sønnen) var ene i Stuen, kom Husets Kat netop ind ad Døren. Sønnen siger da, idet han peger paa Katten: „Was ist das für ein Ding mit der langen Schwanz?“ hvortil Moderen i en noget trofskyldig Tone svarede: „Men Herregud, lille Kræften, kunne do da nu et længer vo gammel gro Kat!“

Fra
↔ Flensborg By. ↔

Nye danske Brandforsikringssselskab i Kjøbenhavn.

Direktør:

Folketingsmand *L. Bramsen* i Kjøbenhavn,
Hoved-Agent for Hertugdømmet Slesvig:

Rigsdagsmand *Gustav Johansen*,

»Margrethes Minde« i Flensborg,

forsikrer til **faste Præmier** imod Ildsvaade, Lynnedslag
og Eksplosion baade paa **Landet** og i **Byen**:

Bygninger, Varer, Indbo, Avling, Kreaturer,
Maskiner, Fabriker og Skibe i Havn.

Ingen Efterbetalinger

Indmeldelser modtages i Flensborg af Hoved-Agenten
og af *Under-Agenten J. Rosenbeck*, Storegade 73 i Gaarden.

Johannes Helms, cand. pharm.,
Flensborg, Store Gade Nr. 2.

Fine Toilette-Sæber og Eau de Cologne.

Svampe og Tandbørster.

Kamme og Haarbørster.

Tandpasta og Tandpulver.

Bengalsk Flamme og Fyrværkeri.

Hele og stødte Krydderier.

Sommer's Hotel, Skibsbroen 3,
Flensborg,
ligeoverfor Dampskibspavillonen og i Nærheden
af Banegaarden.

A. E. Colding, Flensborg,

anbefaler sin

V i n h a n d e l.

J. Jessen & Co. Eftflgr.,

(Indeh. Brødrene Paulsen),

Flensborg.

Sæbefabrik.

Kolonialvarer

en gros & en detail.

Chr. Fæddersen,

Mode- & Manufaktur-Magasin,

Nørregade 94/96.

Nyt tidssvarende Lokale.

Stort Udvalg. Billige Priser.

Til Læserne!

Tekstbidrag, som turde egne sig til Optagelse i Sprogforeningens Almanak, bedes indsendte til Udgiveren eller hans Medarbejdere. Som saadanne Bidrag kan nævnes:

Sagn og gamle Overleveringer af enhver Art, især fra . . . . . jylland.

Meddelelser om Fund af Oldsager og andre større Fund.

Optegnelser og Fortællinger fra gammel Tid om Landbrugsforhold, Folks Levemaade paa Land og i By, Sæder og Skikke, Netsplejen, Kirke- og Skoleforhold o. a.

Overleverede Fortællinger til Stedsnavnes Oprindelse.

Meddelelser om store Ulykker: Aarbejdsulykker, Misværet, Overfommelser, Pest og begaaede Ulykker.

Overleveringer om Krige og Hæjder i gammel Tid og Træk og Optegnelser fra Krigen i den nyere Tid.

Handlinger og Træk af anden Art af Mennesker fra ældre og nyere Tid, der fortjener at opbevares.

Smugler- og Krigshistorier.

Gamle Lovregler, Ordbrug og Talemaader, Ræmpeviser, gamle Viser og lignende.

